

RP 19/2025 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av medborgarskapslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att medborgarskapslagen ändras.

Syftet är att revidera medborgarskapslagen i enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering genom att skärpa villkoren för naturalisation. Syftet med förslagen i denna proposition är att befästa utgångspunkten att förvärv av medborgarskap förutsätter bevis på lyckad integration i samhället. Ett ytterligare syfte är att i allt högre grad betona vikten av att säkerhetsrelaterade risker beaktas och samhällets regler följs.

I propositionen föreslås det ändringar i villkoren för naturalisation när det gäller identitet, oförvitlighet och försörjning. I propositionen utökas den sökandes skyldighet att utreda sin identitet. Det föreslås att oförvitlighetsvillkoret ändras så att följderna av att en person gjort sig skyldig till ett brott blir kännbarare. I fråga om försörjning ska det i fortsättningen förutsättas tryggad försörjning. Dessutom betonas betydelsen av att den nationella säkerheten bedöms med tanke på förvärv av medborgarskap.

I bestämmelserna om förlust av medborgarskap föreslås det ändringar i fråga om situationer där en person kan förlora sitt medborgarskap antingen på grund av lämnande av oriktiga uppgifter eller genom att personen gjort sig skyldig till vissa brott mot Finlands vitala intressen.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 oktober 2025.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING	5
1 Bakgrund och beredning.....	5
1.1 Bakgrund.....	5
1.2 Beredning.....	5
2 Nuläge och bedömning av nuläget	6
2.1.1 Allmänt	6
2.1.2 Utredd identitet	9
2.1.3 Nationell säkerhet	11
2.1.4 Oförvitlighet	14
2.1.5 Försörjning.....	16
2.1.6 Förlust av medborgarskap.....	21
2.1.6.1 Förlust av medborgarskap på grund av lämnande av oriktiga uppgifter	21
2.1.6.2 Förlust av medborgarskap på grund av landsförräderibrott, högförräderibrott eller terroristbrott	24
2.1.6.3 Skeden efter förlust av medborgarskap	29
2.1.7 Övrigt.....	29
3 Målsättning	30
4 Förslagen och deras konsekvenser	31
4.1 De viktigaste förslagen	31
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	32
4.2.1 Allmänt	32
4.2.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet	33
4.2.2.1 Konsekvenser för myndigheternas informationssystem.....	36
4.2.3 Ekonomiska konsekvenser.....	37
4.2.4 Konsekvenser för de grundläggande och mänskliga rättigheterna	38
4.2.4.1 Jämlikhet.....	38
4.2.4.2 Rösträtt och rätt till inflytande	39
4.2.4.3 Rörelsefrihet och skydd mot utvisning	39
4.2.4.4 Rätt till social trygghet.....	40
4.2.4.5 Tillgodoseende av rättsskyddet.....	40
4.2.4.6 Rätt till medborgarskap.....	41
4.2.5 Konsekvenser för integrationen.....	41
4.2.6 Konsekvenser för den nationella säkerheten	43
4.2.7 Konsekvenser för förverkligande av jämställdheten	44
4.2.8 Konsekvenser för olika människogrupper	45
4.2.8.1 Konsekvenser för familjer och barn	45
4.2.8.2 Konsekvenser för personer som får internationellt skydd och statslösa personer	47
4.2.8.3 Konsekvenser för internationella experter	47
4.2.8.4 Konsekvenser för utlandsfinländare och återflyttare	48
4.2.8.5 Konsekvenser för sökande med långtidssjukdom eller funktionsnedsättning	49
4.2.9 Sammanfattande observationer om samverkan av de ändringar som gäller medborgarskap.....	49
5 Alternativa handlingsvägar.....	50

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser	50
5.1.1 Utredd identitet	50
5.1.2 Nationell säkerhet	50
5.1.3 Oförvitlighet	51
5.1.4 Försörjning	52
5.1.5 Förlust av medborgarskap	53
5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet	54
5.2.1 Utredd identitet	54
5.2.2 Nationell säkerhet	56
5.2.3 Oförvitlighet	58
5.2.4 Försörjning	59
5.2.5 Förlust av medborgarskap	61
5.2.5.1 På grund av lämnande av oriktiga uppgifter	61
5.2.5.2 På grund av vissa brott	62
6 Remissvar	63
6.1 Remissbehandling	63
6.2 Utlåtande av rådet för bedömning av lagstiftningen	64
7 Specialmotivering	64
8 Bestämmelser på lägre nivå än lag	81
9 Ikraftträdande	81
10 Verkställighet och uppföljning	82
11 Förhållande till andra propositioner	82
11.1 Samband med andra propositioner	82
12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	82
12.1 Grundlagens bestämmelser om medborgarskap	82
12.1.1 Förvärv av medborgarskap	83
12.1.2 Förlust av medborgarskap	83
12.2 Grundlagens bestämmelser om jämlikhet	85
12.2.1 Nationell säkerhet	87
12.2.2 Försörjningsvillkor	88
12.2.3 Förlust av medborgarskap	90
12.3 Grundlagsbestämmelser om rättsskydd och offentlighet	91
12.3.1 Oförvitlighet	91
12.3.2 Myndigheternas utlåtanden	92
12.3.3 Förlust av medborgarskap	94
12.4 Internationella överenskommelser	95
12.4.1 Konventionen om barnets rättigheter	96
12.4.2 Konventionen angående flyktingars rättsliga ställning	99
12.4.3 Konventionen angående statslösa personers rättsliga ställning	99
12.4.4 Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning	99
12.4.5 Den internationella konventionen om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering	100
12.4.6 Den europeiska konventionen om medborgarskap	100
12.4.6.1 Bestämmelser om förlust av medborgarskap	101
12.4.7 Konventionen om begränsning av statslöshet	103

12.4.8 Konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.....	104
12.4.8.1 Förlust av medborgarskap.....	105
12.5 Unionsrätten.....	107
12.6 Slutligen.....	109
LAGFÖRSLAG.....	110
Lag om ändring av medborgarskapslagen.....	110
BILAGA.....	114
Lag om ändring av medborgarskapslagen.....	114

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

I regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering ”Ett starkt och engagerat Finland 20.6.2023” finns flera skrivningar om ändring av villkoren för naturalisation (10; En trygg och kriställig rättsstat; 10.3; Invandrings- och integrationspolitiken, s. 208). Enligt regeringsprogrammet är finskt medborgarskap inte någonting man får automatiskt, utan förutsättningen för det är en lyckad integration. Enligt programmet ska medborgarskapslagen (359/2003) revideras så att villkoren för naturalisation skärps.

De åtgärder i regeringsprogrammet som gäller medborgarskapslagen genomförs stegvis i tre separata projekt vid inrikesministeriet (SM034:00/2023, SM055:00/2023 och SM056:00/2023). I det första skedet (SM034:00/2023) genomfördes ändringarna gällande boendetidsvillkoret enligt regeringsprogrammet i medborgarskapslagen (RP 27/2024 rd, GrUU 16/2024 rd, FvUB 14/2024 rd). Riksdagen godkände lagförslaget i regeringens proposition den 1 juli 2024. Lagen trädde i kraft den 1 oktober 2024.

I den här propositionen föreslås ändringar som gäller identitet, nationell säkerhet, oförvitlighet och utkomstvillkor samt förlust av medborgarskap. I det tredje skedet av reformen (SM056:00/2023) är avsikten att dessutom ta i bruk ett medborgarskapsprov. Inrikesministeriet har tillsatt en arbetsgrupp för att utreda införandet av ett medborgarskapsprov för tiden 29 november 2023–31 maj 2024. Avsikten är att regeringens proposition om ett medborgarskapsprov ska överlämnas till riksdagen under 2025.

1.2 Beredning

Beslutet om att tillsätta projekt för att revidera medborgarskapslagen fattades den 16 oktober 2023.¹ Projektet för det andra skedet av ändringarna i medborgarskapslagen tillsattes för tiden 16 oktober 2023–31 december 2024. Den 20 december 2024 beslutade man att förlänga projektets mandatperiod till den 30 juni 2025.

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid inrikesministeriets migrationsavdelning. Under beredningen av propositionen hördes justitieministeriet, Migrationsverket, Polisstyrelsen och skyddspolisen.

Utkastet till proposition var på remiss den 27 november 2024–14 januari 2025. Begäran om utlåtande, det huvudsakliga innehållet i utkastet till proposition och lagförslaget publicerades i utlåtandetjänsten på svenska under tiden 11 december 2024–28 januari 2025.

Utlåtanden begärdes av följande instanser: justitieministeriet, finansministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, arbets- och näringsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, justitiekanslern i statsrådet, riksdagens justitieombudsman, Människorättscentret, diskrimineringsombudsmannen, barnombudsmannen, Migrationsverket, Polisstyrelsen, centralkriminalpolisen, skyddspolisen, Folkpensionsanstalten, Utbildningsstyrelsen, Domstolsverket, Finlands Advokatförbund, Finlands avdelning vid Amnesty International, UNHCR Northern Europe, Ihmisoikeusliitto, Finlands näringsliv, delegationen för etniska

¹ https://intermin.fi/-/kansalaisuuslain-uudistaminen-kaynnistyy-sisaministeriossa?languageId=sv_SE

relationer, Suomi-Seura ry, Flyktingrådgivningen rf och Stödcentret för funktionshindrade invandrare Hilma.

Sammanlagt 33 utlåtanden kom in om utkastet till proposition. Utlåtanden gavs av justitieministeriet, finansministeriet, arbets- och näringsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, justitiekanslersämbetet, diskrimineringsombudsmannens byrå, barnombudsmannens byrå, Migrationsverket, Polisstyrelsen, centralkriminalpolisen, skyddspolisen, Folkpensionsanstalten, Utbildningsstyrelsen, Domstolsverket, högsta förvaltningsdomstolen, Östra Finlands förvaltningsdomstol, Skatteförvaltningen, Finlands Advokatförbund, Finlands avdelning vid Amnesty International, Finlands näringsliv, Suomi-Seura ry, Flyktingrådgivningen rf, Tieteentekijöiden liitto, Teknologiateollisuus ry, Rättspolitiska föreningen Demla ry, Finlands Dövas Förbund rf, Hörsselförbundet rf, Ulkoministeriön puoliso yhdistys ULPU ry, Familia ry, Rädda Barnen rf, Stjärnfamiljer rf och Kvinnosaksförbundet Unionen rf samt en privatperson. Undervisnings- och kulturministeriet meddelade att ministeriet inte har något att yttra sig om. Riksdagens justitieombudsmans kansli meddelade att riksdagens justitieombudsman inte ger något utlåtande i ärendet.

Rådet för bedömning av lagstiftningen gav ett utlåtande om utkastet till proposition den 5 mars 2025.

Remissvaren granskas närmare i kapitel 6.

Beredningsdokumenten för propositionen finns till påseende på inrikesministeriets webbplats på adressen <https://intermin.fi/sv/projekt-och-lagberedning/projektsida?tunnus=SM055:00/2023>.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1.1 Allmänt

Medborgarskap är ett grundläggande rättsligt förhållande mellan staten och en enskild person som är förknippat med betydande rättigheter och skyldigheter. I och med medborgarskapet godkänns individen som fullvärdig medlem av samhället och kan i högre grad än tidigare delta i den politiska, samhälleliga och ekonomiska verksamheten i den mottagande staten. Ansökan om medborgarskap grundar sig alltid på frivillighet och individens egen bedömning av vilken betydelse ett medborgarskap i det land där personen bor har för personen i fråga. Utöver individens fördel ska även statens fördel beaktas när medborgarskap beviljas. Det kan till exempel anses ligga i statens intresse att naturalisera personer som har bosatt sig inom dess område permanent och som lever enligt samhällets regler samt deltar självständigt i samhällets verksamhet.

Bestämmelserna om förvärv av medborgarskap omfattas av statens suveränitet. Villkoren för att förvärva medborgarskap har inte reglerats internationellt, utan de rättsliga grunderna för medborgarskap grundar sig på respektive lands nationella lagstiftning. Staten bestämmer med stöd av sin egen lagstiftning vilka som är dess medborgare och vilka förutsättningar som fastställs för att förvärva medborgarskap. De internationella förpliktelser som staten har förbundit sig till påverkar dock vad som kan föreskrivas om förvärv av medborgarskap.

Begreppet ”naturalisation” avser i Finland enligt vedertagen praxis att bevilja medborgarskap efter ansökan om medborgarskap. På detta sätt används termen i samband med den gällande medborgarskapslagen och dess förarbeten. Det handlar om hur en utländsk medborgare som är permanent bosatt i Finland kan förvärva finskt medborgarskap och vilka förutsättningar

personen ska uppfylla. Helheten av ändringar i medborgarskapslagen gäller framför allt ansökningsförfarandet.

Integration kan förenklat anses innebära att en person som flyttat till Finland blir en del av samhället. Integration definieras på lagstiftningsnivå i lagen om främjande av integration (681/2023). Enligt definitionen i lagen avses med integration invandrans individuella process som försiggår i växelverkan med samhället och under vilken invandrans likabehandling och jämlikhet i samhället samt delaktighet i arbets- och näringslivet, utbildning, organisationsverksamhet eller annan samhällelig verksamhet fördjupas och blir mångsidigare. Med integrationsfrämjande avses stödande av integration genom att för invandrare tillhandahålla tjänster som avses i nämnda lag, genom att stödja invandrans möjligheter att upprätthålla sitt eget språk och sin egen kultur samt genom att främja samhällets mottaglighet.

I arbets- och näringsministeriets publikation Integrationsordlista² definieras centrala integrationsrelaterade begrepp och ges riksomfattande termrekommendationer. I publikationen konstateras i fråga om integration bland annat att den förutsätter egen aktivitet hos invandran, samhällets mottaglighet samt att mottagligheten utvecklas i samarbete mellan myndigheter och andra aktörer. Integration kan till exempel undersökas med tanke på strukturell integration (sysselsättning, boende, utbildning, hälsa och välbefinnande), interaktiv integrering (sociala relationer och nätverk), kunskaper i finska eller svenska och orientering i det finländska samhället samt identifiering och identitet (samhörighet med andra i samhället). I publikationen rekommenderas att man i stället för termen ”integration” använder termen ”främjande av integration”, eftersom den förstnämnda kan tolkas så att invandran endast är föremål för verksamheten och inte själv har en aktiv egen roll i integrationen.

Integration handlar alltså om invandrans individuella process som sker i växelverkan med samhället. Målet med integrationen är att invandran upplever sig vara en fullvärdig medlem i samhället som har de kunskaper och färdigheter som behövs i det nya hemlandet. Det är fråga om en dubbelriktad process som kräver engagemang av både invandran och det mottagande samhället.

Man kan närma sig kopplingen mellan regleringen av förvärv av medborgarskap och integrationen ur olika synvinklar. Då ämnet undersökts har i synnerhet två olika förhållningssätt lyfts fram. Förhållandet mellan naturalisations- och integrationspolitiken har också behandlats tidigare i samband med att medborgarskapslagen ändrades (RP 80/2010 rd, s. 15–16). Enligt ett synsätt kan man genom naturalisation stöda en persons integrering och känsla av samhällstillhörighet. Enligt det här förhållningssättet kan förvärv av medborgarskap stödja och främja en persons senare integration eftersom förvärvet av medborgarskap aktiverar personen att skaffa sig kunskaper och färdigheter som främjar deltagandet i verksamheten i samhället. I ett sådant förhållningssätt är villkoren för naturalisation enligt lagstiftningen inte nödvändigtvis särskilt stränga. Som boendetid kan det till exempel räcka med en ganska kort tid eller så är den nivå på språkkunskaper som krävs för medborgarskap låg eller så krävs det inga språkkunskaper alls.

Enligt det andra förhållningssättet kan naturalisationen betraktas som ett resultat av en lyckad eller eftersträvd integrationsprocess. Därmed betraktas naturalisationen inte som ett stöd för integreringen utan snarare som ett slags slutpunkt för integreringsprocessen. Då är villkoren för naturalisation strängare i lagstiftningen. Det kan till exempel förutsättas att sökanden bott ganska länge i landet, och dessutom kan det krävas att sökanden avlägger ett obligatoriskt språk-

² Arbets- och näringsministeriets publikationer 2021:54

och/eller medborgarskapsprov. På så sätt kan man belöna en lyckad integration och naturalisera de invandrare som är mest villiga att satsa på integration.

Det är också vanligt att statens naturalisationspolitik och -lagstiftning grundar sig på en kombination av dessa förhållningssätt. Då kan till exempel den boendetid som krävs för naturalisation vara relativt kort, men å andra sidan testas personens kunskaper om landet och samhällets regler och värderingar i syfte att förvärva medborgarskap. Förutom att testa kunskaperna om samhället förutsätter naturalisation ofta också att språkkunskaperna påvisas. Dessutom är det typiskt att statens lagstiftning innehåller bestämmelser enligt vilka en lyckad integration leder till att medborgarskap kan förvärfvas enklare eller snabbare. Detta är också vanligt i länder vars reglering följer ett striktare förhållningssätt. Det kan till exempel vara fråga om att det av den sökande krävs en kortare boendetid än den ursprungliga om den sökande lär sig landets språk i ett tidigare skede eller uppfyller en viss försörjningsnivå.

Den nuvarande medborgarskapslagen trädde i kraft 2003. I medborgarskapslagen föreskrivs bland annat om hur en utländsk medborgare som är bosatt i Finland på ansökan kan förvärva finskt medborgarskap (3 kap.). En grundläggande förutsättning för förvärv av finskt medborgarskap är att den sökandes identitet har utretts på ett tillförlitligt sätt. I lagen föreskrivs dessutom om de allmänna förutsättningarna för naturalisation, det vill säga medborgarskap som beviljas på ansökan. Det är i regel fråga om gemensamma förutsättningar för alla sökande som ska uppfyllas för att medborgarskap ska kunna beviljas. Beviljande av medborgarskap på ansökan förutsätter i allmänhet att sökanden är myndig samt att boendetids-, oförvitlighets- och språkkunskapsvillkoret uppfylls. Dessutom förutsätts att sökanden inte väsentligt har försummat sin underhållsskyldighet eller sina offentligrättsliga betalningsförpliktelser och att personen tillförlitligt kan redogöra för sin försörjning.

I ljuset av tidigare ändringar i medborgarskapslagen kan man åtminstone till vissa delar anse att det råder ett sådant förhållningssätt där förvärv av medborgarskap stöder en senare integration i Finland. En sådan tolkning stöds av de ändringar gällande boendetiden som gjordes i lagen 2011 (lagen om ändring av medborgarskapslagen 579/2011, RP 80/2010 rd), genom vilka man bland annat beräknade vilken boendetid som förutsätts för naturalisation. Utgångspunkten var att främja den samhälleliga samhörigheten bland utlänningar som är permanent bosatta i Finland genom att göra det möjligt att förvärva medborgarskap snabbare. I samband med detta föreskrevs om ett nytt undantag från boendetiden, enligt vilket full boendetid inte förutsätts av en sökande som påvisar att han eller hon har lärt sig finska eller svenska innan det allmänna boendetidsvillkoret uppfylls. Undantagsgrunden i fråga avspeglar att regleringen i medborgarskapslagen uppmuntrar invandrare att skaffa sig språkkunskaper och främjar därmed också integrationen i Finland.

Utgångspunkten för de reformer som görs i medborgarskapslagen är att det krävs en lyckad integration för att förvärva finskt medborgarskap. Skrivningarna i regeringsprogrammet återspeglar i sin helhet ett förhållningssätt där man anser att förvärv av medborgarskap eftersträvas som ett resultat av integrationsprocessen. I fråga om regleringen i medborgarskapslagen innebär detta att villkoren för naturalisation skärps, varvid personens egen aktiva verksamhet betonas mer i granskningen av naturalisation. För att förvärva medborgarskap ska personen påvisa att han eller hon engagerar sig i samhället bland annat genom att skaffa sig sådana kunskaper och färdigheter som anses förutsättas av en fullvärdig medlem i samhället. Med tanke på förvärv av medborgarskap anses sådana omständigheter vara bland annat att skaffa sig en egen försörjning till exempel genom arbete, kännedom om språket och det finländska samhället samt iakttagande av samhällets regler. I förslagen i denna proposition betonas särskilt betydelsen av att skaffa sig egen försörjning och iakttå samhällets regler.

Regeringsperiodens mål för främjandet av integrationen och åtgärder för att uppnå dessa mål ingår i statens program för integrationsfrämjande 2024–2027.³ Målen för integrationsfrämjande under regeringsperioden är 1. Nyckel till integration i Finland är arbete, 2. Invandrare har ett större ansvar för sin integration i ett mer förpliktande system, 3. Parallella samhällen förebyggs, 4. Integration är i hela familjens intresse. Programmet innehåller 32 åtgärder för att uppnå dessa mål. Enligt programmet är en åtgärd att ändra villkoren för att förvärva medborgarskap så att de sporrar till integration. Således kan ändringarna i denna proposition också anses genomföra målen i integrationsprogrammet.

2.1.2 Utredd identitet

I 6 § i medborgarskapslagen föreskrivs om utredning av identiteten. Enligt 1 mom. är en förutsättning för förvärv av finskt medborgarskap att den sökandes identitet har utretts på ett tillförlitligt sätt. Enligt 6 § 2 mom. i medborgarskapslagen kan identiteten utredas med hjälp av dokument eller genom att annan information som anses tillförlitlig lämnas om personens namn, födelsedatum, familjeförhållanden och medborgarskap samt om de övriga personuppgifter som behövs för att ärendet ska kunna avgöras. Vid utredning av identiteten ska de uppgifter beaktas som personen tidigare lämnat myndigheten om sin egen och sitt barns identitet.

I paragrafens 3 mom. föreskrivs att om en utlänning åtminstone de senaste tio åren har använt den identitet som framgår av befolkningsdatasystemet, anses hans eller hennes identitet utredd enligt 1 mom., även om han eller hon tidigare har använt flera än en identitet. I 6 § 4 mom. i medborgarskapslagen föreskrivs om avbrott i den tioåriga tidsfristen. Enligt momentet avbryter en ändring som berör personens namn, födelsedatum eller medborgarskap den i 3 mom. avsedda tioåriga tidsfristens förlopp, om inte ändringen kan betraktas som ringa. Också en annan ändring som berör personens identitet kan avbryta tidsfristens förlopp, om ändringen enligt en helhetsbedömning av den utredda identiteten anses ge personen i fråga en ny identitet.

Enligt 6 § 2 mom. i medborgarskapslagen kan identiteten utredas med hjälp av dokument eller genom att annan information som anses tillförlitlig. I praktiken har största delen av de personer som naturaliserats haft ett nationellt pass som de i samband med sin ansökan om medborgarskap har visat upp som utredning över identiteten. I förarbetena till medborgarskapslagen (RP 235/2002 rd, s. 31–32) nämns dock också exempel på situationer där det inte nödvändigtvis krävs att identiteten utreds med hjälp av dokument. Det kan vara oskäligt att kräva en utredning med hjälp av dokument till exempel av personer som fått flyktingstatus. En utredning med hjälp av dokument har heller ingen betydelse om de dokument som utfärdats av en stat i princip inte anses vara tillförlitliga eller om staten saknar en behörig aktör som har befogenheter att utfärda dokument som gäller en person.

6 § 3 och 4 mom. i medborgarskapslagen innehåller bestämmelser om en tidsfrist på tio år. Om sökanden har använt flera än en identitet, har han eller hon inte möjlighet att förvärva medborgarskap innan tio år har förlöpt. Tidsfristen på tio år har av hävd tillämpats även i andra sådana situationer där identiteten utifrån en helhetsbedömning inte har ansetts utretts på ett tillförlitligt sätt. Identiteten ansågs inte ha utretts innan tidsfristen på tio år förlöpt till exempel i ett fall där den sökande hade uppvisat förfälskade dokument som stöd för sin identitet (HFD 12.10.2017/5052).

³ Arbets- och näringsministeriets publikationer 2025:3; Statens program för integrationsfrämjande 2024–2027

Bestämmelserna i medborgarskapslagen uppmuntrar även i nuläget till aktivitet när det gäller att lägga fram en utredning av identiteten till den del att man om sökanden inte lägger fram några dokument som bevis i ärendet måste bedöma de uppgifter som i övrigt lämnats om identiteten genom en helhetsbedömning. Det lönar sig för sökanden att i mån av möjlighet lägga fram dokument som bevis på identiteten. Genom att lägga fram en utredning om sin identitet kan sökanden sträva efter att främja förvärvet av medborgarskap så att hans eller hennes identitet anses utredd med stöd av 6 § 1 och 2 mom. och personen inte behöver vänta på att den tidsfrist på tio år som avses i 3 mom. löper ut.

Även om regleringen i enlighet med det som beskrivs ovan uppmuntrar till aktivitet, har personen i samband med detta ändå ingen aktiv skyldighet att agera för att utreda sin identitet. Högsta förvaltningsdomstolen har i sitt årsboksbeslut (HFD:2021:30) konstaterat att det av ordalydelsen i 6 § 3 mom. i medborgarskapslagen eller dess förarbeten inte kan härledas någon aktiv skyldighet för personen att utreda sin identitet under de tio år som avses i bestämmelsen. Efter den tioåriga tidsfristen kan medborgarskap beviljas även om sökandens identitet inte har kunnat utredas med sådan tillförlitlighet som förutsätts i 6 § 2 mom. i medborgarskapslagen. Således är det möjligt att sökanden inte har intresse att utreda sin identitet inom den vedertagna tiden på tio år och trots en viss passivitet kan identiteten anses ha utretts tillräckligt för naturalisation.

Ur statens och samhällets synvinkel handlar kravet på utredd identitet om att ha tillräckliga uppgifter om vem som naturaliseras. Enligt förarbetena till medborgarskapslagen (RP 235/2002 rd, s. 32) ”skulle det inte vara ändamålsenligt att bevilja finskt medborgarskap för någon, om det inte klarlagts vem personen är”. I den nuvarande regleringen består helheten av utredning med hjälp av dokument, annan information som anses tillförlitlig och i sista hand ett förlopp på tio år. Denna helhet kan till stor del bevaras även i fortsättningen. Utgångspunkten för att utreda identiteten med hjälp av dokument skulle dock kunna vara ännu starkare för sådana sökande som ursprungligen har kommit till landet som asylsökande, men som ändå inte har bedömts vara i behov av internationellt skydd. Dessa personer har kunnat beviljas främlingspass för att skaffa ett nationellt pass.

Enligt 134 § 1 mom. i utlänningslagen (301/2004) kan främlingspass beviljas en utlänning som befinner sig i Finland och som har beviljats uppehållstillstånd, om 1) utlänningen inte kan få ett nationellt resedokument, 2) utlänningen är statslös, eller 3) det finns andra särskilda skäl att bevilja främlingspass än de som avses i 1 och 2 punkten. Enligt paragrafens 2 mom. beviljas en utlänning som har fått uppehållstillstånd på grund av alternativt skydd främlingspass. En utlänning som har fått uppehållstillstånd på grund av tillfälligt skydd beviljas enligt 3 mom. främlingspass, om han eller hon inte har något giltigt resedokument. Enligt 4 mom. beviljas en utlänning som befinner sig utomlands och som har uppehållstillstånd i Finland främlingspass för återresa till Finland i stället för ett främlingspass eller resedokument för flykting som förkommit eller förstörts.

I Migrationsverkets tillämpningspraxis har man som ett särskilt skäl enligt 134 § 1 mom. 3 punkten i utlänningslagen till exempel kunnat anse att sökanden behöver ett främlingspass för att kunna skaffa ett nationellt pass i utlandet, eftersom den stat där personen är medborgare inte har någon beskickning i Finland eller personen enligt de dokument som han eller hon lägger fram inte annars kan få ett nationellt pass i Finland. Främlingspass har dock i allmänhet inte beviljats om det är möjligt att skaffa ett medborgarskapsintyg eller något annat intyg som behövs för ett nationellt pass inom skälig tid. En skälig tid har i praktiken ansetts vara cirka ett år.

En annan situation där främlingspass beviljas är då sökandens familjemedlem får internationellt skydd. Främlingspass har i praktiken kunnat beviljas efter att sökanden har lagt fram bevis på att anskaffningen av ett nationellt pass skulle kunna äventyra säkerheten för en familjemedlem som får internationellt skydd. Det är då alltså fråga om att ansöka om ett nationellt pass hos myndigheterna i det land mot vilket sökandens make eller någon annan familjemedlem skulle ha fått internationellt skydd.

Om sökanden har beviljats främlingspass i syfte att skaffa ett nationellt pass, kan man i samband med ansökan om medborgarskap i regel förutsätta att sökanden uppvisar sitt nationella pass för att utreda sin identitet. Den tioåriga tidsfristens förlopp har varit det sista sättet att betrakta identiteten vara utredd, men av en sådan sökande kan man i fortsättningen i regel förutsätta att sökanden uppvisar ett nationellt pass även efter att tidsfristen på tio år gått ut. Ett sådant krav kan däremot inte ställas på en sökande som får internationellt skydd eller en sökande som har beviljats främlingspass på grund av att anskaffningen av ett nationellt pass skulle kunna äventyra säkerheten för sökandens familjemedlem som får internationellt skydd, utan deras identitet ska även i fortsättningen bedömas genom en helhetsbedömning av annan information och i sista hand på basis av den tioåriga tidsfristens förlopp.

2.1.3 Nationell säkerhet

Enligt 13 § 3 mom. i medborgarskapslagen naturaliseras en person inte trots att han eller hon uppfyller villkoren för naturalisation, om det finns grundad anledning att misstänka att naturalisation äventyrar statens säkerhet eller allmän ordning eller om naturalisation av något annat vägande skäl utifrån en helhetsbedömning av den sökandes situation strider mot statens fördel. Enligt förarbetena till bestämmelserna (RP 235/2002 rd, s. 39) ska en sökande inte naturaliseras bland annat i det fall att detta skulle medföra olägenhet med tanke på rikets säkerhet eller allmän ordning och säkerhet. Grundlagsutskottet har dessutom kompletterat 3 mom. med ett uttryck som liknar ett allmänt stadgande, enligt vilket en person inte heller naturaliseras om naturalisationen av annat vägande skäl utifrån en helhetsbedömning av sökandens situation strider mot statens fördel (GrUB 8/2002 rd, s. 4/II). I 46 § i medborgarskapslagen föreskrivs om inhämtande av tilläggsutredningar. Enligt paragrafens 2 mom. kan beträffande ansökan utlåtande begäras hos skyddspolisen, centralkriminalpolisen, Huvudstaben och socialmyndigheten i fråga.

Ovan nämnda bestämmelser har funnits i medborgarskapslagen sedan 2003. Enligt dem nationaliseras en person inte bland annat om det finns grundad anledning att misstänka att naturalisation äventyrar statens säkerhet. Enligt ordlistan om inre säkerhet som publicerades 2023⁴ rekommenderas det dock inte längre att termen ”statens säkerhet” används, utan i stället rekommenderas termen ”nationell säkerhet”. Nationell säkerhet definieras i ordlistan som ett tillstånd i samhället där samhällets och det demokratiska statsystemets funktion och verksamhetsförutsättningar är skyddade mot allvarliga hot. Enligt ordlistan används termen statens säkerhet i vissa författningstexter, men anses allmänt vara föråldrad. I ordlistan om inre säkerhet definieras begrepp med anknytning till den inre säkerheten och inrikesministeriets förvaltningsområde i vidare bemärkelse. Representanter för alla ämbetsverk inom inrikesministeriets förvaltningsområde samt en terminolog vid Terminologicentralen rf har deltagit i utarbetandet av ordlistan. Utgångspunkten har bland annat varit att producera tillförlitliga definitioner och termrekommendationer.

⁴ https://valtioneuvosto.fi/documents/1410869/4024872/Sisaisen_turvallisuuden_sanasto.pdf/

Termen nationell säkerhet används också i utlänningslagen. Ändringar i utlänningslagen trädde i kraft den 1 september 2024. Genom ändringarna lades bland annat äventyrande av den nationella säkerheten till som en ny grund för vägran av uppehållstillstånd. I motiveringen till bestämmelsen (RP 26/2024 rd, s. 55) konstateras att det med tanke på bedömningen av förutsättningarna för en utlännings inresa och vistelse i landet är av betydelse att utlännings agerande inte äventyrar den nationella säkerheten. I arbetet för att skydda den nationella säkerheten samarbetar Skyddspolisens med Migrationsverket. Samarbetet handlar till exempel om att utreda förutsättningarna för inresa och vistelse i landet samt beviljande av medborgarskap. I detta syfte är de utlåtanden som skyddspolisens kan ge i anslutning till sitt eget verksamhetsområde centrala.

I 10 § i polisförvaltningslagen (110/1992) 10 finns bestämmelser om skyddspolisens. Enligt paragrafens 1 mom. har skyddspolisens till uppgift att i enlighet med inrikesministeriets styrning inhämta information för att skydda den nationella säkerheten samt upptäcka, förhindra och avslöja sådan verksamhet, sådana förhållanden och sådana brott som kan hota statskicket och samhällsordningen eller rikets inre eller yttre säkerhet. Skyddspolisens ska även upprätthålla och utveckla en allmän beredskap för att upptäcka och förhindra aktivitet som hotar samhällets säkerhet.

I 5 a kap. i polislagen (872/2011) finns bestämmelser om skyddspolisens inhämtande och nyttjande av information för att den nationella säkerheten ska kunna skyddas och den högsta statsledningens beslutsfattande stödjas samt för att andra myndigheter ska kunna utföra de lagstadgade uppgifter som hänför sig till den nationella säkerheten (civil underrättelseinhämtning). Enligt kapitlets 3 § är föremål för civil underrättelseinhämtning bland annat terrorism, utländsk underrättelseverksamhet, verksamhet som allvarligt hotar den demokratiska samhällsordningen, verksamhet som hotar ett stort antal människors liv eller hälsa eller samhällets vitala funktioner, en kris som hotar internationell fred och säkerhet, verksamhet som hotar säkerheten vid internationella krishanteringsinsatser, verksamhet som allvarligt hotar säkerheten i samband med att Finland ger internationellt bistånd och i samband med annan internationell verksamhet samt internationell organiserad brottslighet som hotar den demokratiska samhällsordningen. Andra föremål för civil underrättelseinhämtning är också en främmande stats verksamhet som kan orsaka skada för Finlands internationella relationer, ekonomiska intressen eller andra viktiga intressen samt planering, tillverkning, spridning och användning av massförstörelsevapen och produkter med dubbel användning.

Såsom konstaterats ovan kan Migrationsverket med stöd av 46 § 2 mom. i medborgarskapslagen beträffande en medborgarskapsansökan begära ett utlåtande hos skyddspolisens, om det under behandlingen av ansökan framkommer tecken på omständigheter som hör till skyddspolisens verksamhetsområde. Skyddspolisens kan i praktiken ge Migrationsverket ett utlåtande där den inte förordar godkännande av ansökan och beviljande av medborgarskap. På grundval av skyddspolisens utlåtande kan Migrationsverket fatta ett negativt beslut med stöd av 13 § 3 mom. i medborgarskapslagen. Skyddspolisens ger varje år cirka hundra utlåtanden till Migrationsverket i medborgarskapsärenden, av vilka största delen är neutrala för sökanden. Endast en liten del av utlåtandena är sådana där skyddspolisens inte förordar naturalisation av sökanden. Även högsta förvaltningsdomstolen har fattat beslut om skyddspolisens utlåtanden. I beslutet HFD:2007:49 var det fråga om ett utlåtande i ett medborgarskapsärende och i beslutet HFD:2020:4 ett utlåtande till Migrationsverket om en asylansökan.

I medborgarskapslagen föreskrivs i olika kapitel om förvärv av finskt medborgarskap på grundval av födelse (2 kap.), på ansökan (3 kap.) och efter anmälan (4 kap.). Medborgarskapslagens 13 § 3 mom. har lagtekniskt placerats i lagens tredje kapitel, som gäller finskt medborgarskap på ansökan. Således gäller bestämmelsen enligt lagens systematik inte

anmälningsförfarandet. Dessutom föreskrivs i fråga om inhämtande av tilläggsutredning (46 §) att ett utlåtande kan begäras beträffande ansökan, men i bestämmelsen nämns inget om anmälan. Med tanke på skyddet av den nationella säkerheten bör det inte ha någon betydelse vilket förfarande för förvärv av medborgarskap det är fråga om. Beviljandet av medborgarskap kan förknippas med ett hot mot den nationella säkerheten oberoende av vilket administrativt förfarande som gäller för att förvärva medborgarskap. Ett eventuellt hot mot den nationella säkerheten handlar om omständigheter som hänför sig till personens verksamhet eller beteende, till exempel terrorism eller spionage. Med tanke på samhällets fördel är det nödvändigt att kunna ingripa i sådan skadlig verksamhet som allvarligt äventyrar säkerheten. Således är villkoret för nationell säkerhet sådant att det i princip ska uppfyllas för alla personer som ansöker om finskt medborgarskap och uppfyllandet ska kunna bedömas i alla situationer. Med tanke på detta är det problematiskt att man i anmälningsförfarandet inte kan låta bli att bevilja medborgarskap om det finns grundad anledning att misstänka att beviljandet av medborgarskap skulle äventyra den nationella säkerheten.

Med stöd av det som anförts ovan är det nödvändigt att ändra bestämmelserna i medborgarskapslagen så att man kan låta bli att bevilja medborgarskap på basis av den nationella säkerheten även när sökanden har gjort en medborgarskapsanmälan. Samtidigt är det nödvändigt att uppdatera den term som används i lagens ordalydelse. Bestämmelsen om nationell säkerhet borde lagtekniskt placeras i de allmänna bestämmelserna i lagen (1 kap.), varvid bestämmelserna inte bara gäller ansökningsförfarandet, utan också anmälningsförfarandet. Därmed är bedömningen av den nationella säkerheten i fortsättningen en central och grundläggande del av förfarandet vid beviljande av medborgarskap. Medborgarskap ska beviljas inte om det finns grundad anledning att misstänka att beviljande av medborgarskap äventyrar den nationella säkerheten. Även i fortsättningen är skyddspolisens bedömning central, och därför bör Migrationsverket kunna begära ett utlåtande av skyddspolisen även i anmälningsförfarandet.

Enligt 46 § 2 mom. i medborgarskapslagen kan Migrationsverket begära utlåtande även hos centralkriminalpolisen. Enligt 9 § 1 mom. i polisförvaltningslagen ska centralkriminalpolisens bland annat bekämpa organiserad och yrkesmässig brottslighet. Centralkriminalpolisen kan med stöd av 46 § 2 mom. i medborgarskapslagen ge ett utlåtande om sitt eget verksamhetsområde, och det är med stöd av 13 § 3 mom. i medborgarskapslagen också möjligt att fatta ett negativt beslut på basis av ett sådant utlåtande. Centralkriminalpolisen ger årligen tiotals utlåtanden om medborgarskapsansökningar. Centralkriminalpolisen har gett utlåtanden om såväl hot mot den allmänna ordningen och säkerheten som om uppfyllandet av oförvitlighetsvillkoret.

Ett brott och det straff som dömts ut på grund av brottet påverkar möjligheterna att förvärva medborgarskap i första hand genom de villkor som hänför sig till oförvitlighet, varvid en normal straffprocess ligger bakom avgörandet om medborgarskap. Ett villkor för att medborgarskap ska beviljas på ansökan är enligt 13 § 1 mom. 3 punkten i medborgarskapslagen att sökanden inte har gjort sig skyldig till någon annan straffbar gärning än en sådan för vilken straffet är ordningsbot och inte heller har meddelats besöksförbud. Vissa medborgarskapsanmälningar förenas också med villkor gällande oförvitlighet. Enligt 28 § förvärvar en ung person, det vill säga en person i åldern 18–22 år, finskt medborgarskap efter anmälan, om han eller hon inte har dömts till fängelsestraff. Enligt 30 § är ett villkor vid anmälan av en nordisk medborgare att han eller hon under boendetiden inte har ådömts något frihetsstraff.

I medborgarskapslagen kan man även i fortsättningen bevara den möjlighet som 13 § 3 mom. och 46 § 2 mom. ger att låta bli att bevilja medborgarskap även på basis av centralkriminalpolisens utlåtande. Enligt gällande 13 § 3 mom. fattas ett negativt beslut på medborgarskapsansökan om det finns grundad anledning att misstänka att naturalisation

äventyrar statens säkerhet eller allmän ordning eller om naturalisation av något annat vägande skäl utifrån en helhetsbedömning av den sökandes situation strider mot statens fördel. När utlåtandeförfarandet utvidgas till att gälla även medborgarskapsansmälningar bör det beaktas att medborgarskapsansmälningar inte är förenade med samma oförvitlighetsvillkor som medborgarskapsansökan. Ändringen kan genomföras så att det i lagen i fortsättningen nämns en möjlighet att av vägande skäl som hänför sig till statens eller samhällets intresse låta bli att bevilja medborgarskap och denna möjlighet utvidgas också till att gälla medborgarskapsansmälningar.

Om det med stöd av 13 § 3 mom. i medborgarskapslagen fattas ett negativt beslut på medborgarskapsansökan kan sökanden överklaga Migrationsverkets beslut hos förvaltningsdomstolen. Ändring i förvaltningsdomstolens beslut kan sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen, om domstolen beviljar besvärstillstånd. Förvaltningsdomstolarnas uppgift är då att undersöka om det har uppnåtts en rättvis balans mellan individens rättigheter och det allmänna intresset (HFD:2007:49, HFD:2020:4). Möjligheten till domstolsbehandling är särskilt väsentlig med tanke på tillgodoseendet av sökandens rättsskydd i det fall att motiveringarna i utlåtet också faller utanför partsoffentligheten, varvid sökanden inte själv får information om dem. Denna möjlighet är central för rättsskyddet även i fortsättningen.

2.1.4 Oförvitlighet

Enligt 13 § 1 mom. 3 punkten i medborgarskapslagen beviljas en utlänning på ansökan finskt medborgarskap, om han eller hon när ansökan avgörs inte har gjort sig skyldig till någon annan straffbar gärning än en sådan för vilken straffet är ordningsbot och inte heller har meddelats besöksförbud (*oförvitlighetsvillkor*). Enligt paragrafens 2 mom. kan avvikelser från de allmänna villkoren för naturalisation göras endast på de grunder som anges nedan i lagen.

Bestämmelser om undantag från oförvitlighetsvillkoret finns i 19 § i lagen. Enligt paragrafens 1 mom. kan en utlänning kan vad som föreskrivs i 13 § 1 mom. 3 punkten beviljas finskt medborgarskap, om det utifrån en helhetsbedömning av den sökandes situation finns vägande skäl att avvika från oförvitlighetsvillkoret. Vid helhetsbedömningen beaktas särskilt den tid som förflutit sedan brottet eller brotten begicks, gärningens art och hur strängt straff som dömts ut för gärningen, samt huruvida den sökande upprepade gånger har gjort sig skyldig till straffbara gärningar. Enligt paragrafens 2 mom. kan vid bedömningen också en dom som meddelats utomlands beaktas, om den gärning för vilken straffet dömts ut skulle vara ett brott under motsvarande omständigheter enligt finsk lag. Enligt 3 mom. kan en utlänning inte beviljas medborgarskap förrän prövotiden för ett villkorligt fängelsestraff som den sökande dömts till eller ett besöksförbud som den sökande meddelats har gått ut.

I 19 § i medborgarskapslagen föreskrivs om bestämmande av väntetiden. Om en medborgarskapsansökan förkastas till följd av vad som föreskrivs i 13 § 1 mom. 3 punkten, kan en väntetid bestämmas för den sökande under vilken denne inte utan vägande skäl naturaliseras. För beviljande av medborgarskap under väntetiden eller efter dess utgång krävs en ny ansökan, varefter det på nytt bedöms huruvida villkoren för beviljande av medborgarskap är uppfyllda.

Bestämmelser om väntetidens längd finns i 2 och 3 mom. i nämnda paragraf. Enligt 2 mom. är väntetiden:

1) i fråga om bötesstraff minst ett och högst tre år från den dag då brottet begicks,

2) i fråga om villkorliga fängelsestraff, övervakningsstraff, samhällstjänst, ungdomsstraff och brott för vilka domstolen meddelat domseftergift, minst två och högst fyra år från den dag då brottet begicks,

3) i fråga om ovillkorliga fängelsestraff minst tre och högst sju år från det att straffet avtjänats.

Om den sökande har gjort sig skyldig till fler än en straffbar gärning, sammanräknas enligt 3 mom. inte de väntetider som hänför sig till de olika gärningarna. Av de alternativa väntetiderna väljs den som löper ut sist. Denna väntetid förlängs med minst två månader och högst ett år för var och en av de övriga gärningar som är förenade med väntetid, utgående från gärningens art och hur strängt straff som dömts ut för gärningen, dock så att väntetiden inte överskrider den maximitid som i 2 mom. föreskrivs för olika straffarter.

Enligt paragrafens 4 mom. bestäms längden på den väntetid som avses i 2 och 3 mom. på basis av en helhetsbedömning av den sökandes situation. Vid helhetsbedömningen beaktas de omständigheter som avses i lagens 19 § och den sökandes individuella förhållanden.

Migrationsverket har utfärdat en anvisning om tillämpningen av 19 och 19 a § i medborgarskapslagen (Anvisning om undantag från oförvitlighetsvillkoret i ärenden som gäller ansökan om medborgarskap, MIGDnr-2022-12). Syftet med anvisningen är att medborgarskapslagen ska tillämpas på ett enhetligt sätt när man avviker från oförvitlighetsvillkoret och bestämmer väntetider. Målet med anvisningen är att stöda beslutsfattande utan dröjsmål, likabehandling av kunderna samt ett ändamålsenligt fullgörande av rådgivningsskyldigheten och serviceprincipen. Syftet med anvisningen är att ge riktlinjer för en enhetlig tillämpning av lagen. Anvisningen är dock i enskilda fall inte bindande för den som avgör ansökan om medborgarskap, eftersom grunderna för individens rättigheter och skyldigheter regleras i lag. Vid bedömningen av huruvida förutsättningarna i lagen uppfylls ska rättslig prövning tillämpas.

I Migrationsverkets anvisning konstateras att man för att bestämma väntetiden vid sidan av anvisningen tar hjälp av den bifogade tabellen, där de riktgivande väntetiderna för olika straffpåföljder beskrivs. Enligt anvisningen är utgångspunkten att väntetiden för sökanden bestäms enligt tabellen. Man kan dock helt och hållet låta bli att bestämma en väntetid, eller så kan man avvika från väntetiden enligt tabellen antingen i lindrigare eller strängare riktning på basis av en helhetsbedömning av sökandens situation. De maximitider som anges i 19 a § i medborgarskapslagen får dock inte överskridas.

Vid helhetsbedömningen beaktas de omständigheter som listas i 19 § 1 mom. i lagen (den tid som förflutit sedan brottet eller brotten begicks, gärningens art och hur strängt straff som dömts ut för gärningen, samt huruvida den sökande upprepade gånger har gjort sig skyldig till straffbara gärningar) samt den sökandes individuella förhållanden. Vid bedömningen fästs uppmärksamhet bland annat vid avtjänandet av straff, den tid som förflutit sedan det besöksförbud som meddelats sökanden upphörde, omständigheter som lett till att besöksförbud meddelats, sökandens boendetid i Finland, vilken betydelse ett finskt medborgarskap har för sökanden, sökandens integration i det finländska samhället och sökandens övriga band till Finland. På basis av helhetsbedömningen kan fattas ett negativt beslut på ansökan även utan väntetid. Detta kan göras om personen upprepade gånger gjort sig skyldig till brott eller om sökanden har gjort sig skyldig till ett synnerligen allvarligt brott. Migrationsverket får de uppgifter ur bötesregistret och straffregistret som behövs för att behandla ansökan om medborgarskap.

I medborgarskapslagen har det att en person gjort sig skyldig till ett brott i regel betydelse endast vid bedömningen av beviljandet och inte i samband med efterhandstillsynen. Detta beror på att man kan förlora sitt medborgarskap på grund av brott endast om man har gjort sig skyldig till brott mot Finlands vitala intressen (landsförräderi-, högförräderi- eller terroristbrott). Övriga brott kan de inte utgöra en grund för förlust av medborgarskap, även om brotten är allvarliga eller grova. Detta innebär att målen för tryggheten av rätts- och samhällsordningen med tanke på naturalisationen kan betonas genom oförvitlighetsvillkoret i medborgarskapslagen. Till exempel kan man på grund av ett grovt brott mot liv och hälsa bedöma en persons förutsättningar för vistelse i landet och ett eventuellt avlägsnande ur landet, om den som begått brottet vistas som utlänning i Finland. Om den som gjort sig skyldig till brottet redan fått finskt medborgarskap, har det att personen gjort sig skyldig till brottet inte motsvarande inverkan.

En person som ansöker om medborgarskap kan förutsättas känna till det finländska samhällets regler och även följa dem. Betydelsen av att följa samhällets regler med tanke på förvärv av medborgarskap kan enligt det som framförts ovan betonas genom bestämmelser om oförvitlighetsvillkoret i medborgarskapslagen. Till denna del är den väntetid som följer efter ett brott och väntetidens längd central, eftersom förutsättningarna för naturalisation av sökanden bedöms på nytt efter att väntetiden löpt ut. Detta innebär i regel att en sökande som tidigare gjort sig skyldig till ett brott inte får ha gjort sig skyldig till nya brott för att kunna beviljas medborgarskap efter väntetiden.

I kapitel 5.2.3 beskrivs närmare hur det att en person som gjort sig skyldig till brott påverkar förvärvet av medborgarskap i vissa jämförelseländer. Allmänt taget kan konstateras att brott påverkar beviljandet av medborgarskap i alla jämförelseländer. I regel förutsätts det i alla länder att sökanden följer samhällets regler, och brott mot reglerna medför skadliga konsekvenser för naturalisationen av sökanden. På basis av de uppgifter som finns att tillgå är det vanligt att ett brott kan leda till en viss tidsperiod under vilken personen inte naturaliseras, vilket är jämförbart med den väntetid som föreskrivs i medborgarskapslagen. Dessa väntetider varierar från land till land, men liksom i Finland har de samband med brottets och påföljdens stränghet.

Det är dock värt att notera att dessa väntetider är anmärkningsvärt långa i vissa länder. Till exempel i Sverige leder avtjänande av ett sex år långt fängelsestraff till en väntetid på minst tio år. I Norge kan väntetiden vara högst 39 år och i Island 25 år. I Finland kan i fråga om ett ovillkorligt fängelsestraff en väntetid på högst sju år från det att straffet avtjänats bestämmas. På basis av en internationell jämförelse kan den väntetid som bestäms för brott i Finland anses vara relativt kort.

Den gällande regleringen om oförvitlighet kan ändras på ett sätt som i högre grad än i nuläget betonar betydelsen av att följa samhällets regler med tanke på naturalisation. Då bör följderna av att en person gjort sig skyldig till ett brott blir allt kännbarare. I praktiken innebär detta att väntetiderna efter ett brott förlängs. Dessutom är det motiverat att precisera bestämmelserna i enlighet med den tillämpningspraxis som motsvarar förarbetena till den nuvarande lagen så att ingen väntetid bestäms om sökanden har dömts till ett mycket allvarligt brott. Enligt det som framförts stöder även en internationell jämförelse en skärpning av oförvitlighetsvillkoret.

2.1.5 Försörjning

I regeringsprogrammet strävar man efter att det egentliga försörjningsvillkoret igen ska bli en förutsättning för naturalisation. I detta avseende är det nödvändigt att i kapitlet kort beskriva bakgrunden till och historien bakom den tidigare lagstiftningen före den beskrivning och bedömning av nuläget som är av betydelse för propositionen. Historiskt sett har medborgarskapsregleringen alltid omfattat någon form av försörjningsvillkor. En förutsättning

för att förvärva finskt medborgarskap har varit det utreds hur sökanden förmår sörja för sin egen och sin familjs utkomst. Utgångspunkten har varit att sökanden självständigt kan försörja sig själv och sin familj. I såväl 1920 års lag om utlänningars rätt att bli finska medborgare (33/1920), 1941 års lag om förvärv och förlust av finskt medborgarskap (325/1941) som i 1968 års medborgarskapslag (401/1968) har det funnits bestämmelser om försörjning.

Enligt förordningen (699/1985) om tillämpning av 1968 års medborgarskapslag, som var i kraft före den nuvarande lagen, skulle till ansökan fogas ett utlåtande av socialmyndigheten där myndigheten tog ställning till huruvida sökandens och familjens försörjning bör anses vara tryggad. Till ansökan fogades dessutom en utredning om sökandens beskattningsbara inkomst och förmögenhet samt betalningen av skatterna. I och med ändringen av medborgarskapsförordningen som trädde i kraft den 15 januari 1997 blev inhämtandet av ett utlåtande beroende av prövning. Det behövdes inget utlåtande av socialmyndigheten om man utifrån beskattningsintyget och det så kallade restskatteintyget och andra uppgifter om sökanden kunde dra slutsatsen att sökandens och familjens försörjning var tryggad. Vid bedömningen av om förutsättningarna uppfylls beaktades sökandens eller makens beskattningsbara inkomst eller förmögenhet. Om den sökande på ansökningsblanketten uppgav att han eller hon arbetade, kunde ärendet också kontrolleras hos arbetsgivaren. Om den sökande var ett barn, utredde uppgifter om försörjning för barnets vårdnadshavare.

Om den sökandes försörjning enbart grundade sig på det stöd som samhället beviljade i sista hand, ansåg man att förutsättningen för tryggad försörjning inte uppfylldes. Högsta förvaltningsdomstolen publicerade den 3 augusti 2000 ett kort referat över avgörandet gällande försörjningskravet i en medborgarskapsansökan som var anhängig vid tidpunkten i fråga (HFD 03.08.2000/2096). Länsrätten hade ansett att det utretts att försörjningen för en utlänning som ansökt om finskt medborgarskap och som sedan 1993 varit permanent bosatt i Finland inte hade tryggats på det sätt som avses i 4 § 1 mom. 4 punkten i medborgarskapslagen eftersom personens försörjning enligt den utredning som erhållits hade grundat sig på arbetsmarknads- och utkomststöd. Ändringssökanden åberopade i HFD att han eller hon hade varit i ett samboförhållande sedan den 3 juli 1999 och att hans eller hennes finländska sambo hade förbundit sig att svara för försörjningskostnaderna. Slutresultatet av länsrättens beslut fastställdes eftersom sökandens försörjning inte var tryggad på det sätt som avses i 4 § 1 mom. 4 punkten i medborgarskapslagen när utlänningsverkets beslut fattades.

Ovan nämnda korta referat från HFD uttrycker rättsläget vid den tiden i fråga om tryggande av försörjningen enligt medborgarskapslagen. Det negativa beslutet var kopplat till utredningen om att sökandens försörjning grundar sig på det arbetsmarknads- och utkomststöd som sökanden fått. Det var fråga om ett stöd som samhället beviljade i sista hand, vilket visade att sökandens försörjning inte var tryggad. Inte ens det att den sökandes sambo förband sig till att sörja för sökandens försörjningskostnader var i detta fall ett tillräckligt bevis på att försörjningskravet uppfylldes, eftersom HFD ansåg att försörjningskravet borde ha uppfyllts vid den tidpunkt då ansökan om medborgarskap avgjordes, inte först i samband med besväret.

Man kunde också avvika från försörjningskravet i medborgarskapslagen från 1968. Som grund för undantag räckte det att sökanden hade bott i Finland två år längre än vad som krävdes. I praktiken utredde inte villkoret om tryggad försörjning ytterligare om sökanden hade bott i Finland i sju år.

Lagen från 1968 ersattes genom en totalreform av medborgarskapslagen den 1 juni 2003 (RP 235/2002 rd). Den medborgarskapslagstiftning som ersattes och dess principer ansågs delvis bristfälliga och föråldrade. I totalreformen slopades det tidigare försörjningskravet. En central ändring i anslutning till försörjningsvillkoret som ingick i reformen var att tyngdpunkten

i granskningen av försörjningsvillkoret förflyttades från tryggad försörjning till granskning av huruvida försörjningskällan var laglig.

Enligt 13 § 1 mom. 5 punkten i den gällande lagen är ett allmänt villkor för naturalisation att sökanden tillförlitligt kan redogöra för sin försörjning. I medborgarskapslagen eller förarbetena till lagen utesluts inte någon form av försörjning, så den sökande kan i princip påvisa vilken laglig källa som helst för sin försörjning. Enligt motiveringen till bestämmelsen (RP 235/2002 rd, s. 41) hindrar eller försvårar det att en person lever enbart på utkomststöd inte förvärv av medborgarskap.

I motiveringen till bestämmelsen betonas möjligheten att få information om sökandens utkomstkälla samt utredningen av utkomstkällans laglighet. Syftet med utredningen av utkomstkällan är att säkerställa att sökanden uppfyller de övriga villkoren för naturalisation. Utredningen av inkomstkällan anknyter särskilt till de villkor som berör boendetid och oförvitlighet. I fråga om boendetidsvillkoret kan en utkomstkälla i Finland vara ett bevis på att sökanden faktiskt bor i Finland. Om sökanden däremot får sin försörjning på grundval av lagstridig verksamhet, uppfyller personen inte oförvitlighetsvillkoret.

Utgångspunkten i den nuvarande medborgarskapslagen är att försörjningen ska vara laglig. Försörjningen kan grunda sig på lönearbete, företagsverksamhet, förmåner eller en annan inkomstkälla. Således kan försörjningen också grunda sig på bland annat stöd och förmåner som samhället beviljat, förmögenhet som sökanden tidigare fått eller underhåll från en familjemedlem.

I samband med ansökan om medborgarskap förutsätts en tillförlitlig utredning om varifrån försörjningen har erhållits. I anslutning till detta har 45 § i medborgarskapslagen, där det föreskrivs om bilagor till ansökan, kompletterats med ett uttryckligt omnämnande av skyldigheten att utreda utkomstkällan (579/2011, RP 80/2010 rd). Sökanden ska i samband med ansökan lämna uppgifter om varifrån han eller hon har fått pengar för att leva i Finland. I praktiken ska Migrationsverket få en utredning om försörjningen under de senaste fem åren, om inte kravet på boendetid är kortare för den sökande. Sökanden ska lämna uppgifter om alla olika källor från vilka han eller hon har fått sin försörjning. Sätillvida det behövs en tilläggsutredning av sökanden i fråga om de uppgifter som presenterats i ansökan, skickar Migrationsverket en begäran om komplettering till sökanden.

Högsta förvaltningsdomstolen har i sitt årsboksbeslut (HFD:2017:40) ansett att försörjningsvillkoret kan förbli ouppfyllt även om sökanden har penningmedel till sitt förfogande, om utredningen om utkomstkällans ursprung inte anses vara tillförlitlig. I ett ärende hade Migrationsverket av sökanden begärt en utredning om försörjningen under de perioder då sökandens försörjning inte hade grundat sig på utkomststöd eller andra förmåner som tryggade försörjningen. I sitt årsboksavgörande konstaterade högsta förvaltningsdomstolen att sökanden har haft tillgång till penningmedel, men att anställningsförhållandet och kontouppgifterna ändå var förknippade med osäkerhetsfaktorer som försämrade tillförlitligheten hos utredningen om penningmedlens ursprung och i anslutning till detta bedömningen av att försörjningen kom från godtagbara källor. I avgörandet ansågs osäkerhetsfaktorerna vara en exceptionell startlön med tanke på branschens lönenivå och arbetsgivarföretagets ekonomiska ställning, en förändring i lönen som betalas för samma arbete i samma arbetsgivares tjänst samt kontotransaktioner som var exceptionella med tanke på omständigheterna. Med hänsyn till detta ansåg högsta förvaltningsdomstolen att sökanden inte på det sätt som förutsätts i 13 § 1 mom. 5 punkten i medborgarskapslagen tillförlitligt hade redogjort för sin försörjning.

Migrationsverket har utfärdat en anvisning om tillämpningen av försörjningsvillkoret som bland annat behandlar redogörelse för försörjningen enligt medborgarskapslagen (MIGDnr-2024-3028). I anvisningen konstateras att det inte i sig förutsätts att sökanden har en viss försörjningsnivå. Sökanden ska få sin försörjning från godtagbara penningkällor. Den kvantitativa bedömningen av försörjningen påverkas av individuella omständigheter.

Utkomstkällan utreds i praktiken i första hand utifrån sökandens ansökan och de uppgifter som fås från ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden. I fråga om företagare kontrolleras dessutom uppgifterna i fullgöranderapporten om företagaren uppfyller kriterierna för en organisationsperson. I anvisningen konstateras att om försörjningen anses vara anmärkningsvärt låg eller det finns tydliga luckor i uppgifterna, frågar man i första hand sökanden själv om saken och begär verifikat över utkomstkällan. Enligt anvisningarna är det skäl att utreda utkomstkällan noggrannare även i det fall att det har framkommit ett skäl att ifrågasätta sökandens vistelse i Finland eller utkomstkällans lämplighet, även om sökanden i sig har tillräckliga inkomster eller tillgångar.

I praktiken utreder Migrationsverket om försörjningsvillkoret uppfylls med hjälp av olika registergranskningar, till exempel genom att granska skatteuppgifter och FPA:s förmåner. I utredningen av försörjningsvillkoret utnyttjas för närvarande registeruppgifter från Skatteförvaltningen, FPA, inkomstregistret och fullgöranderapporten. Migrationsverket får skatteuppgifter om sökandena under de senaste fem åren från Skatteförvaltningen. Av skatteuppgifterna framgår bland annat sökandens löner, pensioner, förmåner och kapitalinkomster. De uppgifter som fås via inkomstregistret omfattar de löne-, pensions- och förmånsinkomster som anmälts till inkomstregistret, dock inte till exempel utkomststöd och handikappförmåner.

Fullgöranderapporten (VHS) är en aktuell sammanställning av de viktigaste myndighetsuppgifterna om företaget. Sammanställningen produceras av Enheten för utredning av grå ekonomi som lyder under Skatteförvaltningen. Uppgifterna i den sammanställda fullgöranderapporten beskriver hur en organisation eller organisationsperson sköter sina lagstadgade skyldigheter. Rapporten innehåller uppgifter om verksamheten, ekonomin samt fullgörandet av lagstadgade skyldigheter i anslutning till skatter och lagstadgade pensionsförsäkrings-, olycksfallsförsäkrings- och arbetslöshetsförsäkringsavgifter och avgifter som Tullen tar ut. I samband med behandlingen av ansökan om medborgarskap kan man göra en sökning i VHS-registret om sökanden har meddelat att hans eller hennes försörjning grundar sig på företagsverksamhet.

Den sökande kan också få sin försörjning från FPA antingen i form av stöd som beviljas i första hand eller grundläggande utkomststöd. FPA-förmåner som beviljas i första hand är bland annat utkomstskydd för arbetslösa, pensioner, studiestöd, föräldradagpenning och sjukdagpenning. Grundläggande utkomststöd är en stödform som i sista hand beviljas personer och familjer vars inkomster och tillgångar inte räcker till de nödvändiga utgifterna. Migrationsverket får via FPA:s förmånsdatatjänst Kelmuppgifter om förmånsperioder som beviljats och förmåner som utbetalats av FPA samt om huruvida personen omfattas av den sociala tryggheten i Finland. Uppgifter fås för högst fem år.

I Migrationsverkets tillämpningspraxis fattas relativt få negativa beslut om medborgarskap som grundar sig på försörjningen. Enligt uppgifter från Migrationsverket var avsaknaden av en tillförlitlig utredning om försörjningen under perioden 1 januari 2021–30 juni 2024 den femte vanligaste grunden för ett negativt beslut om naturalisation. I siffror innebär detta cirka 20 negativa beslut på årsnivå (2021: 22, 2022: 22, 2023: 1.1–31.6.2024 10).

Såsom beskrivits ovan utgår granskningen av regleringen av försörjningen från en granskning av utkomstkällans laglighet. För att försörjningsvillkoret ska uppfyllas förutsätts inte att sökanden visar att han eller hon sköter sin försörjning till exempel genom arbete. Villkoret kan uppfyllas även om sökandens försörjning enbart grundar sig på stöd som beviljas av samhället. Detta förhållningssätt är mycket annorlunda jämfört med bestämmelserna i utlänningslagen, där utgångspunkten för att försörjningsförutsättningen ska uppfyllas är att den sökande inte behöver ty sig till samhällets stödformer i sista hand. Såttillvida en lyckad integration granskas med tanke på den egna försörjningen och i synnerhet arbete, kan man i fortsättningen i stället för att granska den nuvarande utkomstkällan och i synnerhet dess laglighet i fortsättningen snarare granska att försörjningen är tryggad.

I kapitel 5.2 beskrivs närmare för vissa jämförelseländer hur sökandens försörjning granskas i naturalisationsfasen. Jämförelseuppgifterna visar att det i olika länder ställs mycket olika krav på den sökandes försörjning, vilket återspeglar statens möjlighet att i sin egen lagstiftning fastställa vilka villkor den ställer för att förvärva medborgarskap. Utifrån den internationella jämförelseinformationen kan således inte entydigt påvisas ett enhetligt sätt för hurdan försörjning som krävs för att förvärva medborgarskap. Det kan också observeras en betydande variation i fråga om huruvida försörjningsvillkoret förknippas med någon form av möjligheter till incitament eller undantag.

Av den internationella jämförelsen framgår i vilket fall som helst att påvisande av försörjning är en central förutsättning för att förvärva medborgarskap. Av jämförelseländerna är det endast Sverige och Nederländerna som inte har något försörjningsvillkor alls, och i Norge kopplas kravet på försörjning till permanent uppehållstillstånd som ett villkor för naturalisation. Till denna del bör beaktas att även Sverige bereder skärpningar av villkoren för naturalisation. I de länder där det förutsätts bevis på försörjning har det ställts betydligt strängare och mer detaljerade krav på hur försörjningsvillkoren ska uppfyllas än vad som förutsätts i den finska medborgarskapslagen. Medan det i Finland räcker med att enbart påvisa en laglig inkomstkälla förutsätter många stater till exempel en viss inkomstnivå, arbetshistoria eller att den sökande inte har fått vissa förmåner som samhället beviljat. Å andra sidan är det vanligt att man också med makens inkomster eller ekonomiskt stöd från maken kan påvisa att försörjningsvillkoret uppfylls. Dessutom kan frågan om huruvida de stöd som samhället betalat godkänns med tanke på naturalisationen påverkas av om stöden betalas som ersättning för arbete och lön eller till exempel på basis av föräldraskap eller studier.

Av de övriga nordiska länderna är försörjning ett villkor för naturalisation i Danmark och Island. För att förvärva norskt medborgarskap krävs inte i sig att sökanden har bevis på sin försörjning, men för naturalisation måste sökanden ändå ha ett permanent uppehållstillstånd, som är förenat med ett försörjningsvillkor. I Norge förknippas naturalisation med ett incitament att påvisa försörjning och med en viss årsinkomst kan man förvärva medborgarskap efter en kortare boendetid än den vanliga. Med undantag av Sverige har de övriga nordiska länderna relativt sett noggrannare och strängare krav i fråga om att trygga den sökandes egen försörjning. Till exempel i Danmark utgår man i granskningen av huruvida försörjningsvillkoret uppfylls från att den sökande inte har fått vissa sociala förmåner. I Island ska sökanden visa att han eller hon har tillräckliga medel eller inkomster och att han eller hon inte har fått ekonomiskt stöd av kommunen. Med tanke på detta kan det anses att utgångspunkten för den nuvarande granskningen av försörjningskravet i Finland inte helt motsvarar den allmänna nordiska linjen.

Med stöd av det som framförts ovan kan bestämmelserna om försörjning i medborgarskapslagen ändras så att man i fråga om uppfyllandet av försörjningsvillkoret granskar sådana omständigheter utifrån vilka man kan bedöma hur sökanden har tryggt sin försörjning och därmed påvisat den integration som eftersträvas på det sätt som krävs för naturalisation. Med

tanke på detta är det ändamålsenligt att i bestämmelserna om försörjning mer än i nuläget betona tryggheten av försörjningen, så att vilken laglig utkomstkälla som helst inte längre i sig räcker som bevis, eftersom detta inte nödvändigtvis påvisar att sökanden själv sköter sin försörjning. I fortsättningen kan uppfyllandet av försörjningsvillkoret framför allt granskas utifrån huruvida den sökande sköter sin försörjning utan betydande stöd från samhället. För att integrationen ska framskrida är det inte tillräckligt att försörjningsvillkoret kan uppfyllas om sökanden endast får stöd eller förmåner som samhället beviljat och som är avsedda att ersätta arbete. Enligt en internationell jämförelse kan en sådan ändring av sättet att granska försörjningsvillkoret anses vara motiverad.

I lagen om främjande av integration föreskrivs om en integrationsplan för invandrare. Behovet av en plan bedöms i en bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster enligt 14 § i integrationslagen. En plan utarbetas för invandrare vars första uppehållstillstånd eller uppehållskort beviljades eller uppehållsrätt registrerades för högst tre år sedan. I integrationsplanen ställs som mål för en arbetslös arbetssökande sysselsättning eller företagande vid sidan av andra integrationsfrämjande mål. Som mål för en integrationskund som är under 25 år ställs i regel att personen åtminstone ska genomgå utbildning på andra stadiet.

Den första integrationsplanen utarbetas för högst ett år och den kan förlängas så att den gäller högst två år. Dessutom kan planen förlängas med högst två år, om det är motiverat på grund av personens knappa utbildningsbakgrund eller på grund av att personen deltar i tjänsterna på deltid samtidigt som personen vårdar ett barn. Arbets- och näringsministeriet bereder en ändring av integrationslagen där regeringsprogrammets skrivelse om att förkorta integrationstiden till ett år beaktas. Personen får ofta arbetslöshetsförmån eller utkomststöd under den tid integrationsplanen gäller. Detta ska också beaktas i den period av granskning av försörjningen som förutsätts för medborgarskap. Det är motiverat att förlägga granskningen av den försörjning som är ett villkor för naturalisation till slutet av den boendetid som krävs och nära tidpunkten för naturalisation.

Institutet för hälsa och välfärd (THL) har publicerat en finskspråkig rapport (2/2025) om utkomststödet på 2020-talet.⁵ Enligt rapporten (s. 3, 125) minskar behovet av utkomststöd hos invandrare ju längre de vistas i landet. I takt med att de år personen vistats i landet ökar stiger inkomstnivån och andelen låginkomsttagare minskar klart i alla grupper av utreseländer. På motsvarande sätt minskar det genomsnittliga beloppet av socialskyddsförmåner som erhållits, i synnerhet i fråga om arbetslöshetsförmåner. Denna minskning är tydligast i de grupper där det är mycket vanligt att få stöd efter flytten. Det är också mer sällsynt att personer som vistats en längre tid i landet får utkomststöd.

I bestämmelserna om den försörjning som förutsätts för medborgarskap är det också motiverat att beakta att alla som ansöker om medborgarskap inte förutsätts ha en tryggad försörjning för att få vistas i Finland. Granskningsperioden för försörjningsvillkoret kan även ur denna synvinkel infalla ganska nära tidpunkten för naturalisation. En sådan avgränsning kan också anses vara skälig i ljuset av att invandrarnas inkomstnivå stiger och tillgången till socialskyddsförmåner minskar ju längre de varit i landet.

Dessutom bör man i regleringen dock även i fortsättningen beakta att de sökande kan vara i mycket olika livssituationer, bland annat när det gäller studier eller föräldraskap. Det är också ändamålsenligt att säkerställa att även sådana sökande som inte har någon faktisk möjlighet att

⁵ https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/150836/URN_ISBN_978-952-408-450-5.pdf?sequence=1&isAllowed=y

uppfylla det nya försörjningsvillkoret, till exempel på grund av hälsoskäl, kan beviljas medborgarskap. Dessutom bör man både med tanke på sökanden och den myndighet som tillämpar lagen beakta att regleringen är tydlig och förutsägbar och det så entydigt som möjligt kan verifieras huruvida försörjningsvillkoret uppfylls.

2.1.6 Förlust av medborgarskap

2.1.6.1 Förlust av medborgarskap på grund av lämnande av oriktiga uppgifter

Bestämmelser om förlust av finskt medborgarskap finns i 5 kap. i medborgarskapslagen. Finskt medborgarskap kan förloras om en person inte har tillräcklig anknytning till Finland (34 §), om personen har lämnat oriktiga uppgifter till finska myndigheter (33 §) eller om personen har gjort sig skyldig till landsförräderibrott, högförräderibrott eller terroristbrott (33 a §). Ett barn kan förlora sitt finska medborgarskap också på grund av att faderskapet eller moderskapet upphävs (32 §). Enligt 4 § i lagen får bestämmelserna om förlust av och befrielse från medborgarskap inte tillämpas, om en person till följd av tillämpningen av dem skulle bli statslös. Detta innebär att medborgarskapet kan förloras endast om personen utöver finskt medborgarskap även har medborgarskap i en annan stat. En person som har förlorat sitt finska medborgarskap med stöd av 32, 33 eller 33 a § kan inte på nytt förvärva sitt finska medborgarskap som tidigare finsk medborgare efter anmälan enligt 29 §.

De ändringar som föreslås i denna proposition gäller situationer där medborgarskapet kan förloras på grund av lämnande av oriktiga uppgifter (33 §) eller på grund av att personen gjort sig skyldig till brott mot Finlands vitala intressen (33 a §).

I 33 § i medborgarskapslagen föreskrivs om förlust av medborgarskap på grund av lämnande av oriktiga uppgifter. Om en person har lämnat en sådan uppgift om sin person eller någon annan oriktig eller vilseledande uppgift som, om den hade varit känd, skulle ha lett till att finskt medborgarskap förvägras, eller hemlighållit en väsentlig omständighet som skulle ha haft samma verkan, kan det enligt 1 mom. beslutas att personen förlorar sitt finska medborgarskap som han eller hon förvärvat på ansökan eller efter anmälan. Enligt förarbetena till lagen (RP 235/2002 rd, s. 57) ska uppgiften vara av sådan betydelse att den sökande inte skulle ha beviljats medborgarskap om uppgiften hade funnits till hands när beslutet fattades. Ett beslut om förlust av medborgarskap förutsätter att man är säker på att sökanden inte skulle ha beviljats finskt medborgarskap om uppgiften hade funnits till hands. Utöver felaktiga uppgifter om identiteten kan även annan väsentlig uppgift, till exempel en felaktig uppgift om vistelsen i Finland, leda till förlust av medborgarskap.

Enligt 33 § 2 mom. i medborgarskapslagen kan också ett barn förlora sitt finska medborgarskap om barnet har förvärvat finskt medborgarskap tillsammans med en person som avses i 1 mom. eller om en i 1 mom. avsedd persons medborgarskap har varit en förutsättning för att barnet förvärvar finskt medborgarskap. Barnet kan dock inte förlora sitt finska medborgarskap, om barnets förälder är finsk medborgare.

Beslutet om förlust av medborgarskap är behovsprövat och bundet till en viss tid. Enligt 33 § 3 mom. i medborgarskapslagen fattas ett beslut om förlust av medborgarskap utifrån en helhetsbedömning av personens situation. Vid bedömningen beaktas förutom hur klandervärd gärningen är de omständigheter som hängt samman med den samt den persons anknytning till Finland som gjort ansökan eller anmälan. För barnets del ska dessutom beaktas barnets ålder och anknytning till Finland. Ett beslut om förlust av medborgarskap kan i fall som avses i 1 och 2 mom. inte fattas, om minst fem år har förflutit sedan medborgarskapsansökan eller medborgarskapsanmälan avgjordes. Om ett ärende som gäller förlust av medborgarskap dock

har blivit anhängigt innan fem år har förflutit sedan beslutet om medborgarskap fattades, kan beslut fattas ännu därefter. Om beslut på medborgarskapsansökan har meddelats på villkor att den sökande före förvärvet av finskt medborgarskap befrias från sitt dåvarande medborgarskap, anses beslutet ha fattats först efter att det konstaterats att villkoret uppfyllts eller ett nytt beslut utan villkor har meddelats. Enligt förarbetena (RP 235/2002 rd, s. 60) är avsikten med den bestämda tiden är att förhindra att det osäkra rättsläget fortsätter.

Migrationsverket tillämpar mycket sällan 33 § i medborgarskapslagen. Enligt uppgifter från Migrationsverket har det under de senaste åren endast förekommit enstaka fall där sökanden har förlorat sitt medborgarskap efter att ha lämnat oriktiga uppgifter. Beslutsprövningen har oftast gällt omständigheter som gäller sökandens identitet. Detta innebär till exempel att en person har använt flera olika personuppgifter i Finland, varvid de personuppgifter som framkommit inte har motsvarat de uppgifter som Migrationsverket haft tillgång till när beslutet om medborgarskap fattades. I praktiken har det varit fråga om att myndigheten efter naturalisationen har fått kännedom om att personen till exempel har ett pass med personuppgifter som avviker från de som angetts i naturalisationsfasen.

Antalet avgöranden påverkas eventuellt av att besluten om medborgarskap inte övervakas i efterhand. Efter att en person har beviljats medborgarskap är personen i regel inte längre i kontakt med Migrationsverket och har inga anhängiga ärenden hos myndigheten. För att en redan naturaliserad persons ärende och eventuella förlust av medborgarskap ska kunna bedömas vid Migrationsverket måste myndigheten få kännedom om en sådan omständighet som ger anledning till en noggrannare granskning. I praktiken är det utmanande att få ett uppslag till att en person lämnat felaktiga uppgifter eller hemlighållit uppgifter och detta sker delvis slumpmässigt. Det kan till exempel vara fråga om att en person som redan naturaliserats hos en annan myndighet använder andra personuppgifter än de uppgifter personen har uppgett i naturalisationsförfarandet, och att Migrationsverket får information om detta från den andra myndigheten. Oftast har uppgifter som leder till att en förlust av medborgarskapet prövas kommit från Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata.

I medborgarskapslagen nämns inte sökandens bedrägliga förfarande som en separat grund för förlust av medborgarskap. I den europeiska konventionen om medborgarskap (FördrS 93 och 94/2008, *konventionen om medborgarskap*), nämns dock bedrägligt förfarande som en uttrycklig grund vid sidan om osanna uppgifter och undanhållande av relevanta sakförhållanden. Formuleringen i den gällande medborgarskapslagen täcker inte nödvändigtvis alla situationer där den sökande kan förlora sitt medborgarskap på grund av klandervärt förfarande. Det kan till exempel vara fråga om en situation där det efter att medborgarskapet beviljats framgår att det intyg över språkkunskaper som fogats till medborgarskapsansökan har erhållits genom bedrägligt förfarande så att en annan person de facto avlagt språkprovet för den person som senare naturaliserats. I en sådan situation påvisar det intyg som lämnats in de facto inte sökandens språkkunskaper, eftersom sökanden medvetet skaffat intyget med bedrägliga medel. Med tanke på beviljandet av medborgarskap skulle sökanden utan det bedrägliga förfarandet inte ha uppfyllt villkoren för naturalisation och därmed inte ha beviljats medborgarskap.

Med tanke på det som nämnts ovan kan bestämmelserna om förlust av medborgarskap ändras så att de kompletteras med ett omnämnande av bedrägligt förfarande som en möjlig grund för förlust av medborgarskap. På så sätt säkerställs att ett sådant uppsåtligt svikligt förfarande som har betydelse för beviljandet av medborgarskap beaktas mer heltäckande än i nuläget. Det kan också vara motiverat att lägga till bedrägligt förfarande med tanke på kravet om att bestämmelserna om förlust av medborgarskap ska vara noggrant avgränsade och precisa. Genom ändringen kan man dessutom förtydliga regleringen och göra tillämpningen av den mer förutsägbar både för den som tillämpar lagen och individen.

Syftet med bestämmelserna i 33 § i medborgarskapslagen är att på förhand förhindra att oriktiga uppgifter lämnas eller hemlighålls samt att göra det möjligt att ingripa i efterhand när ett beslut redan har fattats och medborgarskap har beviljats. Det finska medborgarskapet har betydande inverkan för personens rättsliga ställning och det finska medborgarskapet är förknippat med vissa sådana rättigheter som utlänningar bosatta i Finland inte har. Med tanke på detta är det viktigt att man i beslutsfattandet kan lita på de uppgifter som sökanden lägger fram och att ett beslut som i betydande grad påverkar personens rättsliga ställning grundar sig på sanningsenliga uppgifter. Likaså är det väsentligt att i efterhand ingripa i ett beslut som har grundat sig på oriktiga uppgifter som sökanden lämnat. Det är nödvändigt att myndigheten, om det framgår att ett beslut om naturalisation grundar sig på oriktiga uppgifter som en person uppsåtligt har lämnat, har en metod för att återkalla beslutet och de rättsliga följderna av det som saknar grund. Å andra sidan är det med tanke på den person som förvärvat medborgarskap väsentligt att personen kan lita på att ett myndighetsbeslut som berör personen i fråga är bestående.

I fråga om förlust av medborgarskap gäller tidsfrist på fem år, under vilken ett beslut om förlust av medborgarskap kan fattas. Efter denna tidsfrist kan som extraordinärt ändringssökande endast tillämpas återbrytande av beslut med stöd av 118 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019). Enligt 119 § i samma lag kan ansökan om återbrytande av ett beslut av särskilt vägande skäl göras efter att tidsfristen på fem år från det att det beslut som ansökan om återbrytande gäller vunnit laga kraft löpt ut. Högsta förvaltningsdomstolen har meddelat ett årsboksavgörande (HFD:2015:29), som gällde återbrytande av ett beslut som ett extraordinärt rättsmedel i ett medborgarskapsärende. Migrationsverket krävde att de beslut om medborgarskap som fattats skulle återbrytas eftersom medborgarskap hade sökts och beviljats med sökandenas släktingars personuppgifter, vilket hade framkommit några månader efter att den tidsfrist på fem år som föreskrivs i medborgarskapslagen löpt ut. Högsta förvaltningsdomstolen konstaterade att besluten om medborgarskap hade vunnit laga kraft mer än fem år innan ansökan om återbrytande gjordes, varvid de skulle ha kunnat återbrytas endast av särskilt vägande skäl. Enligt avgörandet hade det i ansökan om återbrytande inte framförts några sådana omständigheter på basis av vilka Migrationsverkets beslut skulle ha kunnat återbrytas efter den tidsfrist på fem år som fastställts för återbrytandet.

Såsom framgår av högsta förvaltningsdomstolens ovan beskrivna avgörande är tröskeln för att återbryta ett beslut om naturalisation hög vid extraordinärt ändringssökande. I fallet i fråga hade sökandena använt sina släktingars personuppgifter i Finland, det vill säga uppträtt som helt andra personer. De hade på eget initiativ begärt att personuppgifterna ska korrigeras i befolkningsdatasystemet fem år efter att medborgarskapet beviljades. Ur medborgarskapslagens synvinkel kan ett sådant svikligt förfarande leda till att Migrationsverket överväger en förlust av medborgarskap, om uppgifterna inkommer till myndigheten inom den lagstadgade tidsfristen. I stället för att försöka ingripa i en persons klandervärda förfarande genom extraordinärt ändringssökande kan man genom regleringen i medborgarskapslagen effektivare än i nuläget göra det möjligt för myndigheten att ingripa i ett medborgarskap som beviljats på felaktiga grunder.

Vad gäller tidsfristen för förlust av medborgarskap kan bestämmelserna ändras så att den nuvarande tidsfristen på fem år förlängs med några år, eftersom den nuvarande tidsfristen åtminstone i vissa situationer kan anses vara relativt kort, särskilt med beaktande av syftet med bestämmelsen samt rättsverkningarna i anslutning till beviljande av finskt medborgarskap. Till denna del bör det beaktas att man i prövningen av förlust av medborgarskap bedömer om det är fråga om att personen agerat uppsåtligt, vilket kan ha påverkat huruvida personen från första början skulle ha beviljats medborgarskap. Förlusten av medborgarskap prövas från fall till fall och en förlängning av tidsfristen leder således inte till att förlust av medborgarskap sker slumpmässigt. Det att myndigheten har bättre möjligheter än i nuläget att ingripa i

medborgarskap som beviljats på felaktiga grunder kan ha en förebyggande effekt till exempel i fråga om ett sådant klandervärt och planmässigt förfarande som beskrivs i högsta förvaltningsdomstolens ovan nämnda avgörande.

2.1.6.2 Förlust av medborgarskap på grund av landsförräderibrott, högförräderibrott eller terroristbrott

Medborgarskapslagen har genom en lag som trädde i kraft den 1 maj 2019 kompletterats med bestämmelser om förlust av medborgarskap på grund av landsförräderibrott, högförräderibrott eller terroristbrott (564/2019, RP 272/2018 rd). I 33 a § föreskrivs om de grunder på vilka det kan beslutas att en person som gjort sig skyldig till landsförräderibrott, högförräderibrott eller terroristbrott förlorar sitt finska medborgarskap. I 33 b § föreskrivs om bedömning vid beslut om förlust av medborgarskap på grund av brott.

Enligt 33 a § i medborgarskapslagen kan en person numera förlora sitt finska medborgarskap på grund av att personen har gjort sig skyldig till ett sådant landsförräderibrott, högförräderibrott eller terroristbrott för vilket det strängaste straffet är fängelse i minst åtta år. Således kan en person numera förlora sitt medborgarskap efter att ha gjort sig skyldig till något av följande brott: äventyrande av Finlands suveränitet, krigsanstiftan, landsförräderi, grovt landsförräderi, spioneri, grovt spioneri, högförräderi och grovt högförräderi. Medborgarskapet kan också förloras på grund av brott mot förbudet mot kemiska vapen, brott mot förbudet mot biologiska vapen, uppsåtlig grov miljöförstöring, grov misshandel, grov människohandel, tagande av gisslan, grovt sabotage, grovt äventyrande av andras hälsa, kärnladdningsbrott, kapning, dråp under förmildrande omständigheter, dråp och mord samt brott avseende radiologiska vapen. Även följande terroristbrott kan utgöra en grund för förlust av medborgarskap: ledande av terroristgrupp, deltagande i en terroristgrupps verksamhet, meddelande av utbildning för ett terroristbrott, rekrytering för ett terroristbrott och finansiering av ett terroristbrott.

Medborgarskap kan förloras på grund av att personen gjort sig skyldig till sådana brott då de utgör brott mot Finlands vitala intressen. Ett villkor för förlust av medborgarskap är också att personen har dömts till ett fängelse- eller kombinationsstraff på minst fem år. Landsförräderibrott enligt 12 kap. 1–6 § i strafflagen och högförräderibrott enligt 13 kap. 1 och 2 § i strafflagen kan betraktas som brott mot Finlands vitala intressen. Terroristbrott är däremot inte endast brott mot Finlands vitala intressen, utan också mot någon annan stat eller internationell organisation. Beslut om förlust av medborgarskap på grund av något av de terroristbrott som avses i 33 a § i medborgarskapslagen ska kunna fattas bara om det av domskälen framgår att det terroristiska syftet med huvudbrottet gäller konsekvenser för Finlands regering, någon annan statlig myndighet i Finland, Finlands befolkning, konstitution, rättsordning eller statliga finanser eller den grundläggande samhällsstrukturen i vårt land (RP 272/2018 rd, s. 69).

Enligt 33 b § i medborgarskapslagen fattas beslut om förlust av medborgarskap utifrån en helhetsbedömning av personens situation. Vid bedömningen beaktas personens anknytning till Finland och till sin andra medborgarstat. Vid bedömningen av anknytningen ska åtminstone beaktas personens boende- och vistelsehistorik, familjeband och språkkunskaper samt skolgång, studier, arbete och övriga ekonomiska verksamhet i medborgarstaterna. Vid bedömningen ska också eventuella konsekvenser för personens familjemedlemmar beaktas. Enligt motiveringarna till regeringens proposition kan också en infödd finsk medborgare förlora sitt medborgarskap, om han eller hon har så pass starka band till sin andra medborgarstat att förlusten av medborgarskap inte innebär oskäligt ingrepp i personens privatliv eller familjeliv (RP 272/2018 rd., s. 71).

Domstolen underrättar Migrationsverket om sådana domar i brottmål på basis av vilka förlust av medborgarskap kan komma i fråga. Medborgarskapet kan förloras endast på grundval av en lagakraftvunnen brottmålsdom som meddelats i Finland. Migrationsverkets beslut om förlust av medborgarskap kan överklagas hos förvaltningsdomstolen. Tills vidare har förlust av medborgarskap med stöd av 33 a § aldrig tillämpats. De brott som räknas upp i bestämmelserna är mycket sällsynta i Finland. Enligt uppgifter från Rättsregistercentralen har det sedan början av 2015 vid domstolarna förekommit sammanlagt 14 brottmål där den allvarligaste brottsrubriceringen har varit landsförräderibrott, högförräderibrott eller terroristbrott. Utöver att en dom i enlighet med 33 a § har meddelats för ett brott, förutsätts för att bestämmelserna ska kunna tillämpas dessutom att den som dömts för brottet utöver finskt medborgarskap även har ett annat medborgarskap. Det finns inga uppgifter om medborgarskapsstatus för de personer som varit svarande i ovan nämnda brottmål. Det kan dock antas att det sedan lagen trädde i kraft inte har funnits några personer med dubbelt medborgarskap bland de dömda, eftersom Migrationsverket inte har behandlat ett enda ärende som berört förlust av medborgarskap enligt 33 a §.

Bestämmelserna i 33 a § i medborgarskapslagen grundar sig på de betydande målen för den nationella säkerheten. Bestämmelserna om förlust av medborgarskap har lagts till i 33 a och b § som en del av de terrorismförebyggande åtgärder som syftar till att förebygga terrordåd. Syftet är att göra det möjligt att frånta en person medborgarskapet om personen i fråga på ett allvarligt sätt missbrukar det gentemot den stat där personen är medborgare och dess övriga medborgare. En person som gjort sig skyldig till ett brott som allvarligt äventyrar Finlands vitala intressen kan förlora sitt finska medborgarskap och därefter också utvisas från Finland. Detta medför positiva effekter för Finlands nationella säkerhet. Regleringen kan också anses ha en allmänt förebyggande inverkan. Det faktum att medborgarskap kan förloras på grund av vissa allvarliga brott kan i viss mån förebygga allvarliga brott mot staten, eftersom en administrativ påföljd kan ha samma förebyggande verkan som ett straff.

De ändringar i medborgarskapslagen som gäller förlust av medborgarskap på grund av landsförräderibrott, högförräderibrott och terroristbrott trädde i kraft 2019. I Finland har det sedan dess skett sådana förändringar i säkerhets- och verksamhetsmiljön som har gett anledning att se över även bestämmelserna om förlust av medborgarskap på nytt.

Till exempel enligt skyddspolisens årsbok 2023⁶ har Finlands säkerhets- och verksamhetsmiljö förändrats grundligt och permanent. Rysslands anfall mot Ukraina och den skärpta kampen mellan stormakterna återspeglar en brytningstid i de globala maktkonstellationerna. I stället för öppet samarbete framhävs motsättningar och aggressiva åtgärder, spionage och fientligt inflytande i relationerna mellan staterna.

Centralen för utredning av penningtvätt vid centralkriminalpolisen har gjort en utredning om riskerna i anslutning till penninginsamlingar och småskaliga insamlingar som anordnas av sammanslutningar och stiftelser som inte eftersträvar vinst.⁷ Även om risknivån i anslutning till dessa aktörers penninginsamlingar och småskaliga insamlingar enligt utredningen i sin helhet var måttlig, observerades dock en klart förhöjd risk för penningtvätt och finansiering av terrorism för enskilda sammanslutningar. Bakgrunden till utredningen var den nationella

⁶ <https://supo.fi/vuosikirja>

⁷ https://poliisi.fi/-/krp-n-selvitys-rahampesun-ja-terrorismin-rahoittamisen-riski-yksittaisissa-yhteisoissa-on-kohonnut?languageId=sv_SE

riskbedömningen av penningtvätt och finansiering av terrorism 2021, där ovan nämnda aktörers penninginsamlingar bedömdes medföra risker.

Att förlora sitt medborgarskap är en exceptionell följd av ett exceptionellt brott, till exempel ett allvarligt terroristbrott eller landsförräderibrott. I den gällande regleringen har förlusten av medborgarskap kopplats till såväl vissa brottsrubriceringar som till ett utdömt straff. Det faktiska straffet för brottet återspeglar hur allvarligt brottet är i det enskilda fallet.

Enligt 6 kap. 1 § i strafflagen är allmänna straffarter ordningsbot, böter, villkorligt fängelse, samhällstjänst, övervakningsstraff och ovillkorligt fängelse. Enligt 4 § ska straffet mätas ut så att det står i ett rättvist förhållande till hur skadligt och farligt brottet är, motiven till gärningen samt gärningsmannens av brottet framgående skuld i övrigt. Enligt 9 § kan ett fängelsestraff på viss tid som uppgår till högst två år förklaras villkorligt (villkorligt fängelse), om det inte med hänsyn till hur allvarligt brottet är, gärningsmannens skuld sådan den framgår av brottet eller gärningsmannens tidigare brottslighet förutsätts att ovillkorligt fängelse döms ut. I enlighet med 11 § kan samhällstjänst dömas ut i stället för ett ovillkorligt fängelsestraff på högst åtta månader. I stället för ett ovillkorligt fängelsestraff på högst sex månader kan ett lika långt övervakningsstraff dömas ut i enlighet med 11 a §.

Enligt 2 c kap. 2 § i strafflagen döms till fängelse på viss tid eller på livstid. Fängelse på viss tid döms ut för minst fjorton dagar och högst tolv år eller, när gemensamt straff bestäms enligt 7 kap., för femton år. Enligt 11 § kan en domstol när den dömer ut ett straff på yrkande av åklagaren besluta att den åtalade döms till ett kombinationsstraff. Ett kombinationsstraff består av ovillkorligt fängelse i högst tre år och av en omedelbart därpå följande övervakningstid på ett år. Ett kombinationsstraff kan dömas ut när en person återfaller i ett allvarligt brott och ska anses vara synnerligen farlig för någon annans liv, hälsa eller frihet.

I bestämmelserna om förlust av medborgarskap har man kommit fram till det nuvarande fängelsestraffet på fem år genom att granska straffen för vissa andra allvarliga brott. Då granskades de straff som vanligen utdömts för dråp, försök till dråp, grov misshandel och grov våldtäkt. Dessa brott kan trots sin allvarliga karaktär inte utgöra en grund för förlust av medborgarskap, utan medborgarskapet kan endast förloras på grund av allvarligt äventyrande av statens vitala intressen. Straffpraxisen visar dock till denna del riktningen även i fråga om förlust av medborgarskap.

I regeringens proposition (RP 272/2018 rd, s. 50) konstateras följande om straffpraxisen för andra allvarliga brott. Straffskalan för dråp sträcker sig från fängelse i åtta år till fängelse i tolv år och för dråp har fängelsestraff på i genomsnitt 9,5–10 år dömts ut. Straffskalan för grov misshandel sträcker sig från fängelse i ett år till fängelse i tio år och genomsnittsstraffet har varit cirka två år. Straffskalan för dråpförsök sträcker sig från fängelse i fjorton dygn till fängelse i nio år och genomsnittsstraffet har varit knappt fyra år. Straffskalan för grov våldtäkt sträcker sig från fängelse i två år till fängelse i tio år och även för detta brott har genomsnittsstraffet varit knappt fyra år. De här brotten kan inte, trots att de är allvarliga, utgöra grund för förlust av medborgarskap, eftersom medborgarskapet endast kan fråntas någon på grund av att personen i fråga allvarligt har äventyrat statens vitala intressen.

Det kan anses motiverat att personer som begår så allvarliga landsförräderibrott, högförräderibrott och terroristbrott att de döms till ett ovillkorligt fängelse- eller kombinationsstraff på grund av dessa brott även i fortsättningen förlorar sitt medborgarskap. Det är fortsättningsvis motiverat att också beakta straffpraxisen för andra allvarliga brott och information om längden på straff som allmänt döms ut för andra allvarliga brott i bestämmelserna om förlust av medborgarskap. Förutom straffarten kan det i bestämmelserna

om förlust av medborgarskap därför även i fortsättningen nämnas straffets längd. Den allmänna straffpraxisen för andra allvarliga brott är fängelse mellan två och tio år. Såsom beskrivits ovan är två år i Finlands straffsystem också den längd som utgör en gräns – en fängelsedom som överskrider två år får inte dömas ut som villkorlig.

Det finns ingen exakt internationell definition av terrorism, men det handlar om ett allvarligt angrepp på demokratin och rättsstaten. Som fenomen definieras terrorism som verksamhet som omfattar gärningar som strider mot nationell lag eller internationell rätt, våld eller hot om våld och strävan efter att orsaka oro eller rädsla. Straffrättsligt sett är terrorism gärningar som avses i 34 a kap. i strafflagen, det vill säga terroristbrott, av vilka vissa också kan utgöra grund för förlust av medborgarskap. Terroristiska gärningar har kriminaliserats på ett mer omfattande sätt än själva terrorangreppen. Det är straffbart att till exempel på olika sätt förbereda brott som begås i terroristiskt syfte, leda en terroristgrupp och delta i en terroristgrupps verksamhet.

Med finansiering av terrorism avses att direkt eller indirekt ge eller samla in medel för terroristisk verksamhet. Finansiering av terrorism skapar förutsättningar för terroristisk verksamhet. Ekonomiskt stöd till terroristgrupper eller terrorister kan upprätthålla eller främja terroristisk verksamhet. Med hjälp av ekonomiskt stöd är det till exempel möjligt att förbereda terroristbrott eller värva personer att begå ett terroristbrott. Den gällande 33 a § i medborgarskapslagen omfattar bland annat finansiering av terroristbrott (strafflagen 34 a kap. 5 §), men inte finansiering av en terrorist (34 a kap. 5 a §) eller finansiering av terroristgrupp (34 a kap. 5 b §).

Det kan vara motiverat att ändra bestämmelserna om förlust av medborgarskap i medborgarskapslagen så att en person kan förlora sitt medborgarskap på grund av ett landsförräderibrott, högförräderibrott eller terroristbrott som kan leda till sex års fängelse enligt strafflagen. För närvarande kan medborgarskapet förloras på grund av brott som enligt strafflagen kan leda till fängelse i minst åtta år, vilket gör att tillämpningsområdet för bestämmelserna är snävare. Detta påverkar vilka terroristbrott som kan utgöra en grund för förlust av medborgarskap. Med beaktande av terroristbrottens karaktär⁸ kan ett terroristbrott som riktats mot Finland och som kan leda till fängelse i sex år redan i sig betraktas som en sådan allvarlig gärning som kan leda till förlust av medborgarskap. Det är inte ändamålsenligt att till exempel alla centrala brott i anslutning till finansiering av terrorism i nuläget inte kan utgöra en grund för förlust av medborgarskap eftersom en person för dem kan dömas till ett maximistraff på sex år i stället för åtta år.

Om de eventuella grunderna för förlust av medborgarskap utvidgas på detta sätt, kan beslut om förlust av medborgarskap fattas med stöd av sammanlagt sex sådana punkter i strafflagen som för närvarande inte kan utgöra grund för förlust av medborgarskap. De brott som läggs till grunderna för förlust av medborgarskap är, med ett undantag, olika terroristbrott. En sådan ändring påverkar således i synnerhet i vilka situationer medborgarskapet kan förloras på grund av att personen gjort sig skyldig till ett terroristbrott. Detta kan anses motiverat med tanke på

⁸ Till exempel i skälen i Europaparlamentets och rådets direktiv om bekämpande av terrorism ((EU)2017/541) beskrivs hotets allvar på följande sätt: ”Terroristgärningar är en av de allvarligaste kränkningarna av de universella värdena mänsklig värdighet, frihet, jämlikhet och solidaritet samt åtnjutandet av mänskliga rättigheter och grundläggande friheter, som unionen bygger på. De är också en av de grövsta formerna av angrepp på demokratin och rättsstatsprincipen, principer som är gemensamma för medlemsstaterna och på vilka unionen är grundad.”

att bestämmelsen i synnerhet grundar sig på målet att främja den nationella säkerheten genom att förebygga terroråd.

Regleringen kan också ändras så att kravet gällande längden på den dom som meddelats på basis av det brott som specificeras i bestämmelsen förkortas, eftersom kravet på ett fängelsestraff på minst fem år i onödan kan utesluta eventuella fall där Finlands vitala intressen ändå allvarligt har äventyrats. Detta kan inte anses motiverat med tanke på genomförandet av målen i bestämmelsen.

I stället för de nuvarande fem åren kan det i fortsättningen förutsättas att personen för brottet har dömts till två års ovillkorligt fängelse- eller kombinationsstraff, eftersom en person som dömts till ett fängelsestraff av denna längd kan anses ha betett sig på ett sätt som allvarligt kränker statens vitala intressen. Redan en dom på två år kan betraktas som ett så pass strängt straff för ett allvarligt brott att förlust av medborgarskap bör kunna övervägas. På så sätt kan man bättre än i nuläget säkerställa att de mål i bestämmelserna som främjar den nationella säkerheten genomförs samtidigt som man beaktar att brottets faktiska allvarlighetsgrad även i fortsättningen är avgörande då en förlust av medborgarskapet övervägs. Den straffart som följer av brottet och straffets längd förblir centrala villkor för förlust av medborgarskap, och medborgarskapet kan inte heller i fortsättningen förloras på grund av ett villkorligt fängelsestraff eller ett kort ovillkorligt fängelsestraff.

Av det som beskrivits ovan följer att förlust av medborgarskap även i fortsättningen kopplas till både vissa allvarliga brottsrubriceringar och utdömda straff, vilket de facto återspeglar brottets allvarlighetsgrad i enskilda fall.

2.1.6.3 Skeden efter förlust av medborgarskap

Enligt 9 § 3 mom. i grundlagen får finska medborgare inte hindras att resa in i landet eller landsförvisas. Enligt 4 mom. får en utlänning inte utvisas, utlämnas eller återsändas, om han eller hon till följd härav riskerar dödsstraff, tortyr eller någon annan behandling som kränker människovärdet. När en person förlorar sitt finska medborgarskap blir personen utlänning i Finland. En person som har förlorat sitt medborgarskap med stöd av 33 eller 33 a § i medborgarskapslagen kan inte återfå sitt medborgarskap genom en sådan anmälan om medborgarskap för en tidigare finsk medborgare som avses i 29 §. Dessutom kan en person som förlorat sitt medborgarskap på grundval av 33 a § inte få uppehållstillstånd enligt 47 § i utlänningslagen på den grunden att han eller hon tidigare har varit finsk medborgare.

Förbudet mot utvisning enligt 9 § 3 mom. i grundlagen gäller inte en person som har förlorat sitt finska medborgarskap. När ett beslut om förlust av medborgarskap har vunnit laga kraft kan en utvisning av personen bli anhängig. Bestämmelser om grunderna för utvisning av en person som förlorat sitt finska medborgarskap finns i 149 § i utlänningslagen. Bestämmelser om grunderna för utvisning av en unionsmedborgare som har förlorat sitt finska medborgarskap och av en familjemedlem till en unionsmedborgare finns i 168 §. Bestämmelser om grunderna för utvisning av en nordisk medborgare som förlorat sitt finska medborgarskap finns i 169 § i utlänningslagen.

Innan beslutet om utvisning fattas görs alltid en helhetsbedömning. För att utvisa en unionsmedborgare förutsätts att personens beteende utgör ett verkligt, faktiskt och tillräckligt allvarligt hot mot ett grundläggande samhällsintresse. Tröskeln för att utvisa en nordisk medborgare eller unionsmedborgare som vistats länge i Finland är ännu högre. Om det beslutas att personen ska utvisas, kan ändring i beslutet sökas i enlighet med 190 § 1 mom. och 196 § 1 mom. i utlänningslagen.

Ett förbud mot tillbakasändning förhindrar utvisning om personen till exempel hotas av dödsstraff. Det kan också finnas ett faktiskt hinder för avlägsnande ur landet på grund av praktiska problem. En utlänning som befinner sig i Finland beviljas tillfälligt uppehållstillstånd, om det de facto är omöjligt att avlägsna personen ur landet. Ett kontinuerligt uppehållstillstånd beviljas av individuella mänskliga skäl, om det är uppenbart oskäligt att vägra uppehållstillstånd till exempel på grund av personens hälsotillstånd. Om en person söker asyl i Finland ska hans eller hennes asylansökan behandlas.

2.1.7 Övrigt

Enligt 2 § 7 punkten i medborgarskapslagen avses med barn en ogift person under 18 år. Definitionen trädde i kraft den 1 juni 2003 till följd av totalreformen av medborgarskapslagen. Definitionen av barn har motsvarat bestämmelserna om befrielse från vårdnad om barn i lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt (361/1983). Lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt har dock sedermera ändrats. Ändringen trädde i kraft den 1 juni 2019.

Enligt artikel 1 i konventionen om barnets rättigheter (FördrS 59 och 60/1991) avses med barn varje människa under 18 års ålder, om inte barnet blir myndigt tidigare enligt den lag som gäller för barnet. Även i den europeiska konventionen om medborgarskap avses med barn enligt artikel 2 varje person under 18 år, såvida inte myndig ålder uppnås tidigare enligt den lag som gäller för personen. Enligt 3 § 2 mom. i lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt upphör vårdnaden då barnet fyller arton år. Även äktenskapslagen (234/1929) ändrades den 1 juni 2019. Enligt 4 § i äktenskapslagen får den som är under aderton år inte ingå äktenskap.

Det var ursprungligen inte meningen att i medborgarskapslagen utfärda bestämmelser om myndig ålder som avviker från andra lagar. Därför är det motiverat att beakta de ändringar i lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt och äktenskapslagen som gjordes 2019. I praktiken har det bland de personer som ansökt om medborgarskap knappt alls funnits personer under 18 år som ingått äktenskap. Ändringen av medborgarskapslagen har således en mycket liten praktisk betydelse, men med tanke på rättsordningens konsekvens är ändringen motiverad.

3 Målsättning

Det allmänna målet med propositionen är att skärpa villkoren för naturalisation i enlighet med regeringsprogrammet. Målet är att genomföra de skrivningar i regeringsprogrammet som ingår i denna helhet och som berör utredning av identiteten, oförvitlighet och försörjning som är villkor för naturalisation samt förlust av medborgarskap. Ett centralt syfte är att stärka utgångspunkten att förvärv av medborgarskap förutsätter bevis på lyckad integration. Ett syfte är att i allt högre grad betona vikten av att säkerhetsrelaterade risker beaktas och samhällets regler följs.

I fråga om försörjning är målet med de föreslagna ändringarna att betona betydelsen av att trygga sin försörjning som ett bevis på lyckad integration i samhället. Avsikten är att försörjningen i regel ska kunna påvisas utan betydande stöd från samhället, dock med beaktande av personens faktiska möjlighet att arbeta, till exempel med tanke på omständigheter som beror på hälsotillståndet. Den effekt som eftersträvas är att ändringen ska uppmuntra också sådana invandrare i arbetsför ålder som inte nödvändigtvis annars upplever sysselsättningen vara en så viktig sak att söka sig ut på arbetsmarknaden.

Genom de föreslagna ändringarna i oförvitlighetsvillkoret betonas betydelsen av att iaktta samhällets normer med tanke på naturalisationen. Efterlevnaden av samhällets regler och den allmänna laglydnaden kan anses vara ett centralt bevis på lyckad integration. En önskvärd effekt

för samhället är att en person som är intresserad av att förvärva medborgarskap förbinder sig att agera inom ramen för de normer som föreskrivs i statens lagstiftning. Å andra sidan eftersträvas genom ändringarna att de konsekvenser som en klandervärd handling medför för naturalisationen ska vara kännbarare än i nuläget.

Syftet med propositionen är att allt mer betona den nationella säkerhetens betydelse både vid beviljande av medborgarskap och förlust av medborgarskap. Syftet med de föreslagna ändringarna i förfarandet för bedömning av den nationella säkerheten är att eventuella omständigheter som hotar den nationella säkerheten ska beaktas mer heltäckande än i nuläget när beviljande av medborgarskap övervägs. Det är också meningen att allt fler brott som äventyrar Finlands vitala intressen ska kunna leda till förlust av medborgarskap. De föreslagna ändringarna i fråga om förlust av medborgarskap syftar dessutom till att förbättra myndighetens möjlighet att effektivare än i nuläget ingripa i medborgarskap som beviljats på felaktiga grunder. Syftet är också att förebygga sådant uppsåtligt och klandervärd förfarande hos sökanden som leder till att beslutsfattandet grundar sig på felaktiga eller vilseledande uppgifter.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

Bestämmelserna om utredd identitet i medborgarskapslagen ändras så att sökandens aktivitet och utredning med hjälp av dokument får större betydelse jämfört med nuläget. Identiteten ska inte anses utredd enbart på basis av den tid som förflutit i sådana fall där Migrationsverket har beviljat sökanden ett främlingspass med vilket sökanden kan skaffa pass i den stat där han eller hon är medborgare. Utgångspunkten är att sökanden i en sådan situation ska lägga fram bevis på sin identitet med hjälp av dokument även efter att tidsfristen på tio år löpt ut. Även annan utredning kan dock godkännas om det av den framgår att sökanden de facto inte har haft möjlighet att skaffa ett nationellt pass av sådana orsaker som inte beror på sökanden.

I propositionen föreslås att de allmänna bestämmelserna i lagen ska utökas med en ny paragraf om möjligheten att inte bevilja medborgarskap på grundval av den nationella säkerheten. Samtidigt uppdateras den ordalydelse som används i lagen då statens säkerhet som nämns i den gällande lagen ersätts med nationell säkerhet. Den gällande regleringen gör det möjligt att överväga en bedömning av den nationella säkerheten endast i ansökningsförfarandet, vilket föreslås ändras i propositionen i syfte att effektivare än i nuläget kunna ingripa i hot som äventyrar den nationella säkerheten. Utöver ansökningsförfarandet ska bestämmelserna i fortsättningen också gälla anmälningsförfarandet, och Migrationsverket kan med tanke på bedömningen av ärendet begära ett utlåtande av skyddspolisen. Således kan man också fatta ett negativt beslut om medborgarskapsanmälan på grund av att det finns grundad anledning att misstänka att beviljandet av medborgarskap äventyrar den nationella säkerheten.

Det föreslås att oförvitlighetsvillkoret ska skärpas så att följderna av att en person gjort sig skyldig till ett brott blir kännbarare med tanke på naturalisationen. För det första förlängs de väntetider som följer efter brott som föreskrivs i lagen. Väntetiderna som bestäms på basis av straffart förlängs i regel med ett år både i fråga om minimitid och maximitid. Således kan den väntetid som bestäms i samband med ett negativt beslut vara minst ett år för de lindrigaste gärningarna och högst åtta år för allvarligare gärningar från det att ett ovillkorligt straff avtjänats.

Dessutom föreslås att det ska föreskrivas att ingen väntetid ska bestämmas om sökanden har dömts för ett mycket allvarligt brott. Enligt tillämpningspraxisen har till exempel brott mot liv lett till ett negativt beslut utan väntetid, men nu föreslås att följderna av allvarliga gärningar

regleras mer exakt. I lagen definieras inte vilka brott som är sådana allvarliga brott som innebär att ingen väntetid bestäms. Det centrala är att bedöma gärningens art och det kan vara fråga om sådana grova brott som det enligt strafflagen är straffbart att underlåta att anmäla. Ett negativt beslut utan väntetid innebär att personen tills vidare inte naturaliseras. Det är i regel fråga om en avsevärt mer betydande påföljd än att bestämma en längsta väntetid som definieras i lag.

I fråga om den försörjning som är ett allmänt villkor för naturalisation föreslås ändringar så att tyngdpunkten i fortsättningen ska ligga på en tryggad försörjning i stället för på den nuvarande granskningen av utkomstskällans laglighet. Till följd av de föreslagna ändringarna är det inte tillräckligt att den sökandes försörjning enbart grundar sig på arbetslöshetsförmån eller utkomststöd för att få medborgarskap. Uppfyllandet av försörjningsvillkoret bedöms i enlighet med medborgarskapslagen när ansökan avgörs. Till medborgarskapslagen fogas nya bestämmelser om hur en tryggad försörjning påvisas.

Utgångspunkten för granskningen av huruvida försörjningsvillkoret uppfylls är om sökanden på ett centralt sätt har tytt sig till arbetslöshetsförmån eller utkomststöd. Om sökanden under de senaste två åren har varit tvungen att ty sig till arbetslöshetsförmån eller utkomststöd i mer än tre månader, anses hans eller hennes försörjning inte vara tryggad. I praktiken innebär det att personen i fortsättningen inte kan förvärva medborgarskap om försörjningen enbart grundar sig på förmåner som ersätter arbete. Sökanden kan påvisa att försörjningen är tryggad och försörjningsvillkoret uppfylls genom att ge uppgifter som kan anses vara tillförlitliga om vilken som helst laglig grund för försörjningen, förutsatt att sökanden inte enbart har varit tvungen att ty sig till ovan nämnda arbetslöshetsförmån eller utkomststöd under en längre tid än den som föreslås i propositionen.

Försörjningsvillkoret gäller inte personer under 18 år eller personer som fyllt 65 år. Undantag från försörjningskravet kan också göras om sökanden på grund av sitt hälsotillstånd eller en skada inte kan uppfylla villkoret eller om det i övrigt finns ett synnerligen vägande skäl för undantaget. Sökanden förutsätts påvisa att hans eller hennes funktionsförmåga i så betydande grad och under en lång tid är nedsatt av medicinska skäl att personen inte rimligen kan antas kunna uppfylla kravet. Det kan också finnas en grund för undantag i sådana exceptionella situationer där det vid tidpunkten för avgörandet av ansökan i övrigt skulle vara oskäligt att påvisa försörjning av orsaker som inte beror på sökanden själv.

Förutom villkoren för naturalisation föreslås i propositionen ändringar gällande förlust av medborgarskap. Ändringarna gäller situationer där medborgarskapet kan förloras antingen på grund av lämnande av oriktiga uppgifter eller efter en person att ha gjort sig skyldig till vissa brott mot Finlands vitala intressen. Ändringarna påverkar inte Finlands skyldighet att förhindra statslöshet. Medborgarskap kan inte heller i fortsättningen förloras så att en person till följd av detta blir statslös.

Bestämmelserna om lämnande av oriktiga uppgifter utökas med ett omnämmande av bedrägligt förfarande som en möjlig grund för förlust av medborgarskap. Tidsfristen inom vilken en person kan förlora sitt medborgarskap förlängs. I fortsättningen kan medborgarskapet förloras inom period på tio år från det att medborgarskapet beviljades i stället för inom de nuvarande fem åren, vilket innebär att myndighetens metoder för att ingripa i medborgarskap som beviljats på felaktiga grunder förbättras.

I fråga om en person med dubbelt medborgarskap som dömts för terroristbrott, landsförräderibrott eller högförräderibrott förkortas kravet på den strafflängd som leder till att personen kan förlora sitt medborgarskap. I fortsättningen kan medborgarskapet förloras på grund av ett sådant landsförräderibrott, högförräderibrott eller terroristbrott som enligt lag kan

leda till sex års fängelse. En person kan förlora sitt medborgarskap på grund av ett sådant brott om personen har dömts till ett ovillkorligt fängelse- eller kombinationsstraff som är minst två år långt. På så sätt möjliggörs också att allt fler gärningar som äventyrar Finlands vitala intressen ska kunna leda till förlust av medborgarskap.

I propositionen föreslås dessutom vissa författningstekniska ändringar, till exempel en uppdatering av definitionen av barn i lagen.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Allmänt

De ändringar som föreslås i denna proposition är en del av helheten av ändringar som görs i medborgarskapslagen. Först förlängdes boendetiden som är ett villkor för naturalisation, och till denna del trädde ändringarna i kraft i början av oktober 2024. De uppskattade konsekvenserna av ändringarna av boendetiden behandlades i en tidigare regeringsproposition med förslag till lag om ändring av medborgarskapslagen (RP 27/2024 rd). Nedan presenteras bedömningar av såväl de konsekvenser som följer av de ändringar som föreslås i den aktuella propositionen som av den samverkan som de ändringar som i olika skeden görs i medborgarskapslagen kan medföra. I konsekvensbedömningen beaktas de ändringar som redan gjorts gällande boendetiden och man strävar i mån av möjlighet efter att lägga fram preliminära bedömningar även av de ändringar som planerats efter denna proposition.

4.2.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

Vid granskning av konsekvenserna för myndigheterna kan konstateras att ändringarna i medborgarskapslagen främst påverkar Migrationsverkets verksamhet, eftersom beslut om förvärv och förlust av finskt medborgarskap hör till Migrationsverkets uppgifter. Ändringarna påverkar också de förvaltningsdomstolarna, hos vilka beslut om medborgarskap kan överklagas. Utvidgningen av bestämmelserna om bland annat nationell säkerhet så att de även gäller anmälningsförfarandet påverkar dessutom skyddspolisen och centralkriminalpolisen, som kan ge utlåtanden om personer som ansöker om medborgarskap inom sitt verksamhetsområde.

I samband med förlängningen av den boendetid som krävs för naturalisation bedömdes ändringarna leda till att det under en tid kommer att göras något färre ansökningar om medborgarskap, eftersom eventuella sökande ännu inte uppfyller kravet på boendetid. Å andra sidan observerades redan vid beredningen av ändringarna av boendetiden att sökandena hade börjat förutse de kommande ändringarna och att det gjordes fler ansökningar än vanligt innan ändringarna av boendetiden trädde i kraft. Ändringarna av boendetiden bedömdes också öka antalet kommande uppehållstillståndsärenden på grund av att en del av kunderna behöver uppehållstillstånd under en några år länge tid. I fråga om medborgarskapsansökningar för personer som får internationellt skydd och statslösa personer lades till en lagstadgad maximitid, som bedömdes kräva vissa ändringar i myndighetens verksamhet.

Enligt Migrationsverkets statistik fattades 2023 sammanlagt 13 322 beslut efter ansökan om medborgarskap, av vilka 1 330 var negativa. De tre vanligaste grunderna för negativa beslut 2021–2024 var att personen saknade språkkunskaper, inte hade utrett sin identitet och att kravet på boendetid inte hade uppfyllts. Negativa beslut har också fattats på den grunden att sökanden inte har uppfyllt oförvitlighetsvillkoret. Medborgarskap har relativt sällan förvägrats på den grunden att sökanden inte på ett tillförlitligt sätt har kunnat utreda från vilken källa han eller hon får sin försörjning.

Tabell 1: Antalet avslag på ansökningar om medborgarskap per grund.

Grund	2021	2022	2023	1–6/2024	Sammanlagt
Språkkunskaper	213	315	400	203	1 131
Identitet	130	156	220	109	615
Boendetid	102	120	127	64	413
Oförvitlighet	86	121	126	61	394
Försörjning	22	22	14	10	68
Medsökande	239	289	364	156	1 048

Längst ner i tabellen syns sådana negativa beslut som fattats för barn på grund av att barnets vårdnadshavare inte har uppfyllt villkoren för att förvärva medborgarskap. Enligt 43 § i medborgarskapslagen kan medsökande beviljas finskt medborgarskap på ansökan endast tillsammans med en vårdnadshavare som är sökande. Ett barn som är medsökande kan således inte förvärva medborgarskap om det fattas ett negativt beslut om föräldrarnas ansökan.

Det att identiteten inte har utretts är efter bristfälliga språkkunskaper den näst vanligaste grunden för ett negativt beslut i ansökningsförfarandet. De ändringar som föreslås i fråga om identiteten berör dock en relativt begränsad grupp sökande och antalet negativa beslut antas därför inte öka väsentligt. En skärpning av oförvitlighetsvillkoret ökar sannolikt inte antalet negativa beslut i desto större utsträckning, utan en förlängning av väntetiderna påverkar framför allt när en person som gjort sig skyldig till brott kan förvärva medborgarskap på basis av en ny ansökan. De väntetider som bestäms med stöd av de nya bestämmelserna påverkar alltså tidpunkten för ansökan om medborgarskap.

Det har årligen fattats rätt få negativa beslut på den grunden att sökanden inte har lagt fram en tillförlitlig utredning om sin utkomstkälla. I fortsättningen kommer försörjningsvillkoret inte att uppfyllas om den sökande har fått arbetslöshetsförmån eller utkomststöd i mer än tre månader under de senaste två åren. Migrationsverket kan i flera situationer konstatera att försörjningsvillkoret uppfylls på basis av de datasystem som myndigheten använder, vilket gör att ärenden kan behandlas smidigare. Undantag från villkoret kan göras om sökanden har arbetat i flera år men plötsligt blir arbetslös efter att ha lämnat in en ansökan om medborgarskap. Det är dock möjligt att det i fortsättningen kommer att fattas fler negativa beslut för arbetslösa personer som ansöker om medborgarskap. En del av de sökande kan också skjuta upp ansökan om medborgarskap på grund av arbetslöshet, varvid ändringen påverkar antalet ansökningar.

Varje år görs klart färre medborgarskapsanmälningar än ansökningar om medborgarskap, så antalet negativa beslut med anknytning till den nationella säkerheten kommer sannolikt att ligga nära det nuvarande, även om utlåtandeförfarandet med anknytning till den nationella säkerheten och statens intresse utvidgas även till medborgarskapsanmälningar. År 2023 gjordes sammanlagt 18 296 medborgarskapsansökningar och sammanlagt 1 513 medborgarskapsanmälningar. År 2022 gjordes 12 915 ansökningar och 1 178 anmälningar.

De föreslagna ändringarna leder till att Migrationsverket måste informera om ändringarna på sin webbplats och i sin kundservice. De som handlägger ansökningar och de anställda inom kundservicen måste få utbildning om ändringarna och övergångsbestämmelserna. I synnerhet försörjningsvillkoret ändras avsevärt, medan innehållet i villkoren i övrigt inte ändras på samma

sätt utan det är framför allt fråga om en skärpning av redan befintliga bestämmelser. Även i nuläget är utgångspunkten att det, om möjligt, lönar sig att visa upp dokument som bevis på identiteten. Om det för sökanden däremot redan tidigare har bestämts en väntetid i anslutning till oförvitlighetsvillkoret, räknas väntetiden enligt de nya bestämmelserna inte på nytt på basis av samma gärningar.

I synnerhet de ändringar som föreslås gällande försörjningsvillkoret kan antas påverka även förvaltningsdomstolarna. Enligt Domstolsverkets statistik lämnades sammanlagt 337 klagomål som berörde medborgarskapsärenden till förvaltningsdomstolarna 2023 (2022: 206, 2021: 210). Av tabell 1 ovan framgår att antalet negativa ansökningsbeslut som hänför sig till språkkunskaperna har varit mångdubbelt fler än antalet negativa beslut som hänför sig till försörjningen. Antalet klagomål som hänför sig till försörjningsvillkoret kan på denna grund även antas öka. De föreslagna ändringarna påverkar också utbildningsbehovet hos personalen vid förvaltningsdomstolarna.

Till exempel 2023 utgjorde andelen negativa beslut som hänförde sig till språkkunskaperna cirka 30 procent av alla negativa beslut som fattades på medborgarskapsansökningar. Ändringarna i försörjningsvillkoret kan ha en sådan inverkan att antalet klagomål i medborgarskapsärenden grovt uppskattat ökar med en fjärdedel jämfört med nuläget. Förvaltningsdomstolarna fick under 2024 sammanlagt 19 213 ärenden (2023: 17 403 ärenden).⁹ Om försörjningen i fortsättningen vid sidan av språkkunskaper, identitet, boendetid och oförvitlighet utgör ett centralt ämne för klagomål som gäller medborgarskap, kan antalet klagomål öka med cirka 80 från och med 2024. Detta skulle utgöra mindre än en procent av de ärenden som anhängiggjordes vid förvaltningsdomstolarna 2024. Konsekvensen för förvaltningsdomstolarnas resursbehov blir således eventuellt liten.

Antalet ärenden som gäller förlust av medborgarskap har varit litet. Enligt uppgifter från Migrationsverket har det under de senaste åren endast förekommit enstaka fall där sökanden har förlorat sitt medborgarskap efter att ha lämnat oriktiga uppgifter. Bestämmelserna om förlust av medborgarskap på grund av att personen gjort sig skyldig till vissa brott trädde i sin tur i kraft 2019, men de har ännu inte tillämpats. Till följd av de föreslagna ändringarna kan bestämmelserna om förlust av medborgarskap tillämpas i något större utsträckning. Det kan ändå antas att antalet beslut om förlust av medborgarskap inte ökar väsentligt. Enligt uppgifter från Rättsregistercentralen har det sedan början av 2015 vid domstolarna förekommit sammanlagt 14 brottmål där den allvarligaste brottsrubriceringen har varit landsförräderibrott, högförräderibrott eller terroristbrott.¹⁰ Det finns inga uppgifter om medborgarskapsstatus för de personer som varit svarande.

⁹ Domstolsverkets statistik

(<https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiNTEyMmZlMDAtZmZjMy00NDcwLWI5MGItYjk4OTI1ZDYSYyWU0iwiwidCI6IjBIMTAzNjZlLTU4ZjUtNDY2OS1iYWVlLWlyZjk2NGE1MzdhZCIsImMiOiJh9>)

¹⁰ Närmare information om domar i terroristbrottmål finns i justitieministeriets arbetsgruppsbetänkande (2024:40) som publicerades i slutet av 2024 och som behandlar reformen av straffbestämmelserna i fråga om terroristiska brott

(https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/166011/OM_2024_40_ML.pdf?sequence=1&isAllowed=y). Enligt betänkandet (s. 38, 43) har hittills endast få terroristiska brott behandlats i domstol i Finland och en dom för terroristiska brott har meddelats i tre ärenden.

Tabell 2: Ärenden som gäller landsförräderibrott, högförräderibrott och terroristbrott vid domstolar (1.1.2015–21.10.2024).

Brottsbeteckning	Antal
Deltagande i utbildning för ett terroristbrott	1
Förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte	1
Grovt högförräderi	2
Grovt skjutvapenbrott i terroristiskt syfte	2
Mord som begåtts i terroristiskt syfte	4
Finansiering av terrorism	1
Röjande av statshemlighet	3
Alla totalt	14

I denna proposition föreslås att medborgarskapet i fortsättningen kan förloras också om personen till exempel gjort sig skyldig till ett grovt skjutvapenbrott i terroristiskt syfte, finansiering av en terrorist eller finansiering av terroristgrupp. Redan med stöd av de nuvarande bestämmelserna kan en person förlora sitt finska medborgarskap till exempel om han eller hon gjort sig skyldig till grovt högförräderi, mord som begåtts i terroristiskt syfte eller finansiering av ett terroristbrott, om personen också är medborgare i en annan stat. Även i fortsättningen kan endast en person som utöver finskt medborgarskap även har medborgarskap i en annan stat förlora sitt medborgarskap.

I denna proposition ingår inget förslag om att ett medborgarskapsprov ska läggas till villkoren för naturalisation, men i följande skede planeras också en sådan ändring i lagen. Det är fråga om ett helt nytt villkor för att förvärva medborgarskap. När medborgarskapsprovet har tagits i bruk kommer en ansökan i praktiken att kunna lämnas in först efter att medborgarskapsprovet har avlagts med godkänt resultat. Det nya medborgarskapsprovet kan således i viss mån påverka antalet ansökningar till Migrationsverket. Medborgarskapsprovet förutsätter att Migrationsverket informerar om ärendet. Det måste också göras vissa ändringar i myndighetens informationssystem på grund av provet. Dessutom kan Migrationsverket få uppgifter till exempel i anslutning till koordineringen av anordnandet av medborgarskapsprovet, även om myndigheten inte själv utarbetar provet, frågorna och läromedlen eller sörjer för de praktiska arrangemangen.

4.2.2.1 Konsekvenser för myndigheternas informationssystem

De ändringar som föreslås i denna proposition innebär att det behöver göras ändringar i Migrationsverkets datasystem. Ändringar ska göras i ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden och i e-tjänsten Enter Finland. Vid behandlingen av medborgarskapsansökningar används även i nuläget inkomst-, beskattnings- och förmånsuppgifter samt Skatteförvaltningens fullgöranderapporter vid bedömningen av huruvida sökanden uppfyller villkoren för att förvärva medborgarskap. Till följd av de föreslagna lagändringarna kommer det ändå eventuellt att vara nödvändigt att göra ändringar i fråga om hur uppgifter söks i inkomstdatasystemet samt i Skatteförvaltningens och Folkpensionsanstaltens datasystem. På basis av den föreslagna ändringen av försörjningsvillkoret bör man till vissa delar också ändra den ansökningsblankett där de som ansöker om medborgarskap fyller i sina uppgifter. Det behövs uppskattningsvis fyra till sex månader för att genomföra ändringarna i Migrationsverkets datasystem.

Enligt 8 § 2 mom. i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019) ska det ministerium som ansvarar för verksamhetsområdet göra en bedömning enligt 5 § 3 mom. då bestämmelser som är under beredning återverkar på informationsmaterial och informationssystem. Dessutom ska ministeriet bedöma planerade bestämmelsers konsekvenser för handlingsoffentligheten och handlingssekretessen.

De ändringar som föreslås i denna proposition gäller sådana villkor för förvärv av medborgarskap och grunder för förlust av medborgarskap som också ingår i den gällande medborgarskapslagen. Det föreslås ändringar i fråga om utredning av identiteten, oförvitlighet och försörjning, som är villkor för att förvärva medborgarskap. För att uppfylla av försörjningsvillkoret kommer det i fortsättningen framför allt att ha betydelse om sökanden har tytt sig till arbetslöshetsförmåner eller utkomststöd i mer än tre månader under de senaste två åren. För denna bedömning behövs sådana uppgifter som Migrationsverket även nu har tillgång till vid behandlingen av medborgarskapsansökningar. Förfarandet med utlåtanden som berör säkerhet utvidgas också till medborgarskapsanmälningarna, vilket innebär att Migrationsverket kan be skyddspolisen eller centralkriminalpolisen om ett utlåtande även om en medborgarskapsanmälan.

De ändringar som föreslås i medborgarskapslagen påverkar inte innehållet i informationshanteringen, även om det på grund av dem behövs vissa ändringar i Migrationsverkets informationssystem. De ändringar som behöver göras genomförs i de befintliga datasystem där medborgarskapsansökningar görs och behandlas, det vill säga i e-tjänsten Enter Finland och ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden, som finns i statsförvaltningens säkerhetsnät. I ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden behandlas också ärenden som gäller förlust av medborgarskap. Förslagen i denna proposition medför inga ändringar i gällande bestämmelser om offentlighet och sekretess.

4.2.3 Ekonomiska konsekvenser

I fråga om ändringarna av boendetiden uppskattades kostnaderna för Migrationsverkets datasystem uppgå till sammanlagt 890 000 euro. Minskningen av antalet medborgarskapsansökningar antogs synas i myndighetens avgiftsinkomster, då avgifterna för behandling av ansökningarna är mindre än tidigare. Ändringarna av boendetiden bedömdes inte medföra några direkta ekonomiska konsekvenser för hushållen eller företagen. Enligt uppgifter från 2017 förutsätts finskt medborgarskap för sammanlagt cirka 23 500 tjänster eller uppgifter, och en förlängning av boendetiden kan skjuta upp möjligheten att få ett sådant arbete. Ändringar av boendetiden kan indirekt påverka företag, om ändringarna minskar arbetskraftens permanenta etablering i Finland.

I denna proposition föreslås ändringar i vissa andra villkor för förvärv av medborgarskap och förlust av medborgarskap. På grund av de ändringar som föreslås gällande förvärv av medborgarskap behövs ändringar i Migrationsverkets datasystem. Kostnaderna för dessa ändringar i datasystemen uppgår enligt myndighetens uppskattning till cirka 300 000 euro. Kostnaderna består av ändringar på den elektroniska blanketten för ansökan om medborgarskap och ändringar i ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden, som genomförs som köpta tjänster. Dessutom medför det tjänstearbete som behövs bland annat för att ändra myndighetens webbplats och anvisningar kostnader som uppgår till sammanlagt cirka 6 500 euro. De ändringar som behövs kan genomföras som en del av utvecklingsarbetet 2025. Finansieringsbehoven enligt propositionen täcks inom ramen för den ramfinansiering som anvisats Migrationsverket.

I synnerhet de ändringar som föreslås i försörjningsvillkoren kan ha en indirekt inverkan för hushåll där det är aktuellt att ansöka om medborgarskap. Det nya försörjningsvillkoret uppfylls inte om den som ansöker om medborgarskap tytt sig till arbetslöshetsförmån eller utkomststöd i sammanlagt mer än tre månader under de två år som föregår avgörandet av medborgarskapsansökan. De föreslagna ändringarna kan indirekt påverka vissa hushåll till exempel så att de inte lyfter arbetslöshetsförmåner eller utkomststöd för att kunna uppfylla det nya försörjningsvillkoret.

Ändringarnas indirekta konsekvenser för företagens arbetskraft blir sannolikt ganska små. De föreslagna ändringarna i försörjningsvillkoret påverkar i synnerhet arbetslösa personers möjligheter att förvärva medborgarskap. Om en persons försörjning utgörs av förvärvsinkomster och personen i fråga knappast behövt tytt sig till arbetslöshetsförmån eller utkomststöd, uppfyller personen i fråga försörjningsförutsättningen. De föreslagna ändringarna påverkar således inte på samma sätt till exempel personer som arbetat i företag och försörjt sig genom arbete i ett företags tjänst. Utöver försörjningen påverkar de föreslagna ändringarna gällande identitet, säkerhet och oförvitlighet inte nödvändigtvis i så hög grad hur lockande Finland är för internationella arbetstagare.

De föreslagna ändringarna påverkar inte den sociala tryggheten, hemkommunen, läroplikten, småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen, den grundläggande utbildningen eller högskolestudier, eftersom dessa inte är beroende av att en person förvärvar finskt medborgarskap.

I nästa skede av ändringarna i medborgarskapslagen är avsikten att ta i bruk ett medborgarskapsprov som i Finland är ett helt nytt villkor för naturalisation. Medborgarskapsprovets ekonomiska konsekvenser kommer att bedömas noggrannare i regeringens proposition om detta. Preliminärt kan dock konstateras att det då provet införs är effektivt att i så stor utsträckning som möjligt utnyttja befintliga strukturer. I början behövs antagligen en del ekonomiska resurser för att komma igång med systemet, men därefter är avsikten att medborgarskapsprovet till stor del ska kunna finansieras med deltagaravgifter som grundar sig på självkostnadsprincipen.

4.2.4 Konsekvenser för de grundläggande och mänskliga rättigheterna

Grundlagens bestämmelser om de grundläggande fri- och rättigheterna gäller i regel alla som omfattas av Finlands jurisdiktion. I fråga om de flesta grundläggande fri- och rättigheter har ett finskt medborgarskap således ingen inverkan på tillgodoseendet av rättigheten. I samband med förlängningen av boendetiden bedömdes att ändringarna av boendetiden leder till att tillgodoseendet av vissa rättigheter skjuts upp till den del rättigheterna hänför sig till finskt medborgarskap. En del rösträtter och rättigheter till inflytande gäller endast finska medborgare, liksom rätten att rösta i statliga val. Likaså gäller vissa rättigheter som hör till rörelsefriheten också särskilt finska medborgare. Finska medborgare får inte hindras att resa in i landet eller landsförvisas. Finskt medborgarskap anknyter också till unionsmedborgarskapet och unionsmedborgarnas rättigheter. Om en person ännu inte är medborgare i en medlemsstat i Europeiska unionen, förvärvar han eller hon genom sitt finska medborgarskap samtidigt unionsmedborgarskap med därtill hörande rättigheter, till vilka hör rätten att fritt röra sig och vistas inom medlemsstaternas territorium samt rösträtt och valbarhet vid val till Europaparlamentet. En förlängning av boendetiden kan ha en uppskjutande effekt på tillgodoseendet av även dessa rättigheter.

I denna proposition föreslås ändringar i villkoren för att förvärva medborgarskap i fråga om identitet, säkerhet, oförvitlighet och försörjning. Dessutom föreslås ändringar i vissa

bestämmelser om förlust av medborgarskap. Nedan behandlas bedömningar av hur de föreslagna ändringarna påverkar tillgodoseendet av de grundläggande och mänskliga rättigheterna. Granskningen omfattar i synnerhet jämlikhet, val- och deltaganderätt, rätt till social trygghet, rättsskydd och rätt till medborgarskap.

4.2.4.1 Jämlikhet

Enligt 6 § i grundlagen är alla lika inför lagen. Ingen får utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Barn skall bemötas som jämlika individer och de skall ha rätt till medinflytande enligt sin utvecklingsnivå i frågor som gäller dem själva.

De föreslagna ändringarna leder till att arbetslösa personer har en annan ställning jämfört med till exempel personer som arbetar, eftersom personer som lever på arbetslöshetsförmåner och utkomststöd inte uppfyller det nya försörjningsvillkoret. En central fråga är om det kan anses vara godtagbart att göra en sådan försörjningsrelaterad skillnad. Det kan utöver boendetiden ställas andra villkor för att förvärva medborgarskap, särskilt i anslutning till integration (motiveringspromemoria till konventionen om medborgarskap, Explanatory Report to the European Convention on Nationality, s. 9). Även i flera andra länder förutsätts bevis på någon form av försörjning för naturalisation.

I denna proposition föreslås att granskningsperioden för försörjningsvillkoret är de senaste två åren, och under denna tid får en person endast ha tytt sig till arbetslöshetsförmån eller utkomststöd i högst tre månader för att villkoret ska uppfyllas. En person som vid en viss tidpunkt inte uppfyller försörjningsvillkoret kan dock uppfylla det efter att ha sysselsatts vid en senare tidpunkt. I propositionen föreslås också att undantag från försörjningsvillkoret kan göras på grund av hälsotillstånd, en skada eller något annat synnerligen vägande skäl. I denna proposition föreslås inga ändringar i 5 § i medborgarskapslagen som gäller hörande av barn.

Personer som är i en utsatt ställning på grund av socioekonomisk ställning, arbetslöshet, hälsotillstånd eller skada beaktas således på flera olika sätt i propositionen. Granskningsperioden är begränsad till de två år som föregår avgörandet av ansökan. Denna tvåårsperiod kan under sammanlagt tre månader även omfatta arbetslöshetsförmån och/eller utkomststöd utan att detta påverkar uppfyllandet av villkoret. Till exempel förmåner som studiestöd, familjeförmåner eller handikappbidrag har ingen negativ inverkan på huruvida försörjningsvillkoret uppfylls. Till exempel en person som får sjuk- eller invalidpension kan uppfylla försörjningsvillkoret. Lagen gör det också möjligt att avvika från försörjningsvillkoret på grund av den sökandes hälsotillstånd eller skada. Dessutom kan avvikelser från försörjningsvillkoret göras av något annat synnerligen vägande skäl, och på detta sätt beaktas till exempel att personen blivit arbetslös efter att ansökan anhängiggjorts.

4.2.4.2 Rösträtt och rätt till inflytande

Enligt 14 § i grundlagen har varje finsk medborgare som fyllt aderton år rätt att rösta i statliga val och folkomröstningar. Varje finsk medborgare och varje i Finland bosatt medborgare i Europeiska unionen som har fyllt aderton år har rätt att rösta vid val till Europaparlamentet enligt vad som bestäms genom lag. Varje finsk medborgare och varje i Finland stadigvarande bosatt utlänning som har fyllt aderton år har rätt att rösta i kommunalval och kommunala folkomröstningar enligt vad som bestäms genom lag.

Rätten att rösta i statliga val och folkomröstningar har begränsats till endast finska medborgare. Vissa rösträtter och rättigheter till inflytande kan även i fortsättningen förvärfvas när förutsättningarna för förvärv av medborgarskap uppfylls. I denna proposition föreslås ändringar i fråga om identitet, säkerhet, oförvitlighet och försörjning. De föreslagna ändringarna kan också påverka huruvida en tredjelandsmedborgare kan förvärva finskt medborgarskap och därmed också unionsmedborgarskap och därmed tillhörande rättigheter. I propositionen föreslås också ändringar gällande förlust av finskt medborgarskap, vilket också påverkar de rättigheter till inflytande som begränsas till finska medborgare och i vissa fall även unionsmedborgarskapet och unionsmedborgarens rättigheter. Det krävs inte finskt medborgarskap för att delta i områdes- och kommunalval, och därför påverkar propositionen till denna del inte tillgodoseendet av rösträtten och rätten till inflytande.

4.2.4.3 Rörelsefrihet och skydd mot utvisning

Enligt 9 § i grundlagen har finska medborgare samt utlänningar som lagligen vistas i landet rätt att röra sig fritt inom landet och att där välja bostadsort. Enligt paragrafens 2 mom. har var och en rätt att lämna landet. Denna rätt kan begränsas genom lag, om det är nödvändigt för att säkerställa rättegång eller verkställighet av straff eller för att säkerställa att skyldigheten att försvara landet fullgörs. Enligt paragrafens 3 mom. får finska medborgare inte hindras att resa in i landet, landsförvisas eller mot sin vilja utlämnas eller föras till ett annat land. Genom lag kan dock föreskrivas att finska medborgare får utlämnas eller föras till ett land där deras mänskliga rättigheter och rättssäkerhet kan garanteras, när åtgärden vidtas med anledning av brott eller när syftet med den är rättegång eller verkställighet av ett beslut som gäller vårdnad om eller vård av barn. Enligt paragrafens 4 mom. regleras rätten för utlänningar att resa in i Finland och att vistas i landet genom lag. En utlänning får inte utvisas, utlämnas eller återsändas, om han eller hon till följd härav riskerar dödsstraff, tortyr eller någon annan behandling som kränker människovärdet.

Det finns flera rättigheter i anslutning till rörelsefriheten som inte begränsats till endast finska medborgare. De ändringar som föreslås gällande förvärv av medborgarskap påverkar till stor del således inte tillgodoseendet av de rättigheter som ingår i rörelsefriheten. De ändringar som föreslås i fråga om villkor för naturalisation påverkar dock möjligheterna att få tillgång till de rättigheter som en finsk medborgare har. Medborgarskap ger medborgaren rätt att resa in i landet och skydd mot utvisning. De ändringar som föreslås i fråga om identitet, säkerhet, oförvitlighet och försörjning leder till att det i fortsättningen blir något svårare att få tillgång till de rättigheter som medborgarskap ger. I propositionen föreslås också ändringar gällande förlust av medborgarskap, vilket även det påverkar till exempel ovan nämnda skydd mot utvisning. De föreslagna ändringarna påverkar också indirekt till exempel möjligheterna att få ett finskt pass.

4.2.4.4 Rätt till social trygghet

Enligt 19 § i grundlagen har alla som inte förmår skaffa sig den trygghet som behövs för ett människovärdigt liv rätt till oundgänglig försörjning och omsorg. Genom lag skall var och en garanteras rätt att få sin grundläggande försörjning tryggad vid arbetslöshet, sjukdom, arbetsoförmåga och under ålderdomen samt vid barnafödelse och förlust av en försörjare.

I denna proposition föreslås ändringar i den försörjning som är ett villkor för naturalisation. Den föreslagna regleringen hindrar inte åtnjutandet av grundläggande rättigheter i anslutning till försörjningen. Åtnjutandet av sådana rättigheter kan dock till vissa delar ha en negativ inverkan på möjligheten att förvärva medborgarskap. Granskningsperioden för försörjningsvillkoret begränsas dock till två år, varvid till exempel en person som försörjt sig med hjälp av arbetslöshetsförmåner eventuellt kan uppfylla villkoret vid en senare tidpunkt. I vissa situationer

kan det nya försörjningsvillkoret leda till att möjligheten att förvärva medborgarskap skjuts upp. En person som är arbetslös eller som annat än tillfälligt tyr sig till arbetslöshetsförmåner kommer i fortsättningen inte att kunna förvärva medborgarskap. Till exempel familjeförmåner, studiestöd, bostadsbidrag eller pension påverkar inte möjligheten att förvärva medborgarskap. Propositionens konsekvenser för familjer och barn behandlas närmare i kapitel 4.2.8.1.

4.2.4.5 Tillgodoseende av rättsskyddet

Enligt 21 § i grundlagen har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan. Offentligheten vid handläggningen, rätten att bli hörd, rätten att få motiverade beslut och rätten att söka ändring samt andra garantier för en rättvis rättegång och god förvaltning ska tryggas genom lag.

Enligt denna proposition kan man låta bli att bevilja medborgarskap på basis av den nationella säkerheten eller av vägande skäl som hänför sig till statens eller samhällets fördel. På basis av de föreslagna ändringarna kan skyddspolisen eller centralkriminalpolisen också ge ett utlåtande beträffande medborgarskapsanmälan. Den gällande regleringen gäller endast medborgarskapsansökan, på vilken ett negativt beslut kan fattas bland annat på grund av att det finns grundad anledning att misstänka att naturalisation äventyrar statens säkerhet. Utlåtandet till Migrationsverket kan vara förenat med sekretessbelagt material samt material som inte omfattas av partsoffentligheten. Därmed blir tillgodoseendet av rättsskyddet en central fråga.

Både ansökningsförfarandet och anmälningsförfarandet är förenade med en möjlighet att söka ändring. Ett negativt beslut i ett medborgarskapsärende får överklagas hos förvaltningsdomstolen, vars beslut kan överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. Den behöriga domstolen tar också del av eventuellt material som sekretessbelagts för parten och bedömer om det har funnits grunder för hemlighållandet och de slutsatser som dragits med stöd av material som inte omfattats av partsoffentligheten (HFD:2007:49, även HFD:2020:4). Sökandens rättsskydd tillgodoses i anmälningsförfarandet på samma sätt som i ansökningsförfarandet.

4.2.4.6 Rätt till medborgarskap

Enligt 5 § i grundlagen får barn finskt medborgarskap vid födelsen och genom föräldrarnas medborgarskap enligt vad som närmare bestäms genom lag. Enligt grunder som bestäms i lag kan medborgarskap också beviljas efter anmälan eller på ansökan. Ingen kan fråntas eller befrias från sitt finska medborgarskap annat än på i lag bestämda grunder och under förutsättning att han eller hon har eller får medborgarskap i en annan stat.

Enligt artikel 15 i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna har var och en rätt till en nationalitet. Ingen får godtyckligt fråntas sin nationalitet eller nekas rätten att ändra nationalitet. Rätten till medborgarskap ingår också i bestämmelserna i flera internationella avtal. Den nämns till exempel i principerna i den europeiska konventionen om medborgarskap. Enligt motiveringspromemorian till konventionen om medborgarskap (s. 6) syns rätten till medborgarskap i konventionen särskilt i bakgrunden till bestämmelser om att undvika statslöshet. Rätten till ett visst medborgarskap beror å sin sida på bestämmelserna om medborgarskap i respektive land.

De ändringar som föreslås i denna proposition påverkar möjligheten att förvärva finskt medborgarskap och dessutom föreslås i propositionen vissa ändringar gällande förlust av

medborgarskap. I medborgarskapslagen ingår redan nu bestämmelser om att en person kan förlora sitt medborgarskap om personen i fråga har förvärvat det genom att lämna oriktiga uppgifter. En person kan också förlora sitt medborgarskap om han eller hon har gjort sig skyldig till vissa allvarliga brott mot Finlands vitala intressen. Dessa grunder för förlust av medborgarskap kommer även i fortsättningen att bevaras i medborgarskapslagen, men i denna proposition föreslås att det i något större utsträckning än i nuläget ska vara möjligt att fatta beslut om förlust av medborgarskap. I de föreslagna ändringarna beaktas förbudet mot att göra en person statslös. Det är inte heller i fortsättningen möjligt att fatta sådana beslut om förlust av medborgarskap som leder till att en person blir statslös. De ändringar som föreslås gällande förlust av medborgarskap påverkar således inte hur rätten till medborgarskap tillgodoses i fortsättningen.

Det medborgarskapsprov som införs i ett senare skede är ett helt nytt villkor för att förvärva medborgarskap. Även det nya medborgarskapsprovet påverkar möjligheten att förvärva medborgarskap. Provet kan ha en indirekt inverkan på tillgodoseendet av de grundläggande och mänskliga rättigheterna till exempel genom att de grundläggande och mänskliga rättigheterna kan vara ett ämnesområde i provet och i det tillhörande läromaterialet.

4.2.5 Konsekvenser för integrationen

Enligt forskningsrön har det konstaterats att det finns ett samband mellan förvärv av medborgarskap och integration (t.ex. Gathmann & Garbers 2023: Citizenship and integration. Labour Economics, 82:2023). I fråga om boendetiden ändras lagen så att en person kan förvärva medborgarskap upp till tre år innan det allmänna boendetidsvillkoret uppfylls, om språkkunskapsvillkoret uppfylls före det. En sådan ändring av boendetiden bedöms ha en integrationsfrämjande effekt genom att en person som snabbt förvärvar språkkunskaper belönas med en kortare boendetid.

I denna proposition föreslås en skärpning av medborgarskapslagens bestämmelser om identitet, säkerhet, oförtvitlighet och försörjning. Till följd av ändringarna förutsätts att sökanden i högre grad än tidigare kan påvisa att han eller hon har integrerats innan medborgarskap förvärfas. I fråga om försörjningsvillkoret föreslås sådana ändringar som leder till att sysselsättningen får ökad betydelse vid förvärv av medborgarskap. Det finns inga exakta uppgifter om utkomstkällorna för personer som ansökt om medborgarskap. Bland dem som ansökt om medborgarskap har funnits såväl förvärvsarbete och personer som bedriver företagsverksamhet som personer utanför arbetslivet. I fråga om försörjning har det krävts att sökanden lämnar en tillförlitlig utredning om utkomstkällan, varvid även till exempel en arbetslös person och en person som får arbetslöshetsförmån och/eller utkomststöd har kunnat förvärva medborgarskap. I fortsättningen kommer ett villkor för naturalisation att vara att sökanden under de senaste två åren inte har fått arbetslöshetsförmån eller utkomststöd i mer än tre månader.

Enligt arbets- och näringsministeriets sysselsättningsöversikt (temtyollisuuskatsaus.fi) fanns det sammanlagt 279 700 arbetslösa arbetssökande i september 2024. Av de arbetslösa arbetssökandena var 44 000 utländska medborgare. Av dessa var 10 200 medborgare i EU/EES-länder. Antalet hade ökat jämfört med året innan. Utifrån dessa uppgifter kan det bedömas att det för en del av de sökande blir svårare att förvärva medborgarskap då försörjningsvillkoret ändras i en riktning som betonar sysselsättning.

I arbets- och näringsministeriets publikation (2024:9) har granskats sysselsättningen av invandrare som av olika orsaker flyttat till Finland. Enligt utredningen är sysselsättningen och inkomsterna för personer med arbetstillstånd under de första åren högre än för personer i samma

ålder och av samma kön med finländsk bakgrund samma år, men skillnaderna minskar ganska snart. Arbetsinkomsterna för personer som anlänt på grund av internationellt skydd och familjeåterförening är till en början låga och utgör även efter tio år endast cirka hälften av inkomsterna för personer med finländsk bakgrund. Medelinkomsterna för EU-medborgare och personer som kommit med anledning av studier utgör drygt 80 procent av inkomsterna för personer med finländsk bakgrund i samma ålder efter tio år.

Enligt uppgifter från Fpa fick över 400 000 personer i arbetsför ålder grundläggande utkomststöd eller FPA:s arbetslöshetsförmån i mer än tre månader under 2023 och 2024. Detta är cirka tolv procent av Finlands befolkning i arbetsför ålder i december 2024. Om försörjningsvillkoret kopplas till mottagandet av utkomststöd och arbetslöshetsförmåner påverkar det således möjligheten att förvärva medborgarskap.

Av THL:s rapport Utkomststöd på 2020-talet (2/2025, s. 125) framgår å andra sidan att det genomsnittliga beloppet av de erhållna socialskyddsförmånerna minskar ju längre en person vistats i landet, i synnerhet mottagandet av arbetslöshetsförmåner. Det är också mer sällsynt att personer som vistats en längre tid i landet får utkomststöd. På basis av detta kan det uppskattas att invandrarnas möjligheter att förvärva medborgarskap i allmänhet förbättras med tiden.

I propositionen beaktas att integrationen av personer som flyttat till Finland framskrider med tiden. Arbetsinkomsterna och sysselsättningen utvecklas under boendetiden i Finland även för de personer av vilka det i samband med uppehållstillståndet inte har krävts att personerna ska påvisa att deras försörjning är tryggad. Uppfyllandet av det föreslagna försörjningsvillkoret för naturalisation granskas utifrån tidpunkten för avgörandet av ansökan och tidsperioden för granskningen är de senaste två åren före tidpunkten i fråga. Även under denna tid kan villkoret uppfyllas även om sökanden har fått arbetslöshetsförmån eller utkomststöd, om personen i fråga inte har tytt sig till dessa förmåner i mer än tre månader. Av tvåårsperioden följer att personen efter att ha sysselsatts kan uppfylla det nya försörjningsvillkoret inom skäligen tid.

För en del invandrare utarbetas en integrationsplan och under den tid planen gäller kan personen få arbetslöshetsförmån eller utkomststöd. Denna period överlappar i allmänhet inte granskningsperioden för försörjningsvillkoret. Den boendetid som krävs för finskt medborgarskap är i allmänhet åtta år och på vissa undantagsgrunder fem år eller kortare. Giltighetstiden för en eventuell integrationsplan kan i allmänhet antas infalla i början eller mitten av denna boendetid. Granskningsperioden för det föreslagna försörjningsvillkoret infaller i allmänhet efter att integrationsplanen upphört att gälla. En arbetslöshetsförmån eller ett utkomststöd som erhållits under integrationsplanens giltighetstid påverkar således i allmänhet inte möjligheten att förvärva medborgarskap. I vissa situationer är det dock möjligt att den sökande när integrationsplanen upphör att gälla redan uppfyller alla andra villkor för naturalisation förutom det försörjningsvillkor som föreslås i propositionen. Utgångspunkten är då att personen har möjlighet att förvärva medborgarskap först när det föreslagna försörjningsvillkoret uppfylls.

Avsikten är att senare utöka villkoren för naturalisation med ett medborgarskapsprov. Ämnesområdena i medborgarskapsprovet kan till exempel delvis vara desamma som i den samhällsorientering som kommunen ordnar för integrationskunder, om vilken föreskrivs i 25 § i den nya lagen om främjande av integration. Förberedelserna inför medborgarskapsprovet kan således stöda och stärka integrationen.

4.2.6 Konsekvenser för den nationella säkerheten

I samband med ändringarna av boendetiden bedömdes att det till följd av den förlängda boendetiden kan finnas sådana uppgifter om sökanden som är betydelsefulla med tanke på den nationella säkerheten och som kan ta längre tid att samla in. Ändringarna av boendetiden bedömdes till denna del ha en positiv inverkan på den nationella säkerheten.

I denna proposition föreslås att ett negativt beslut ska kunna fattas om medborgarskapsansökan om det finns grundad anledning att misstänka att beviljandet av medborgarskap äventyrar den nationella säkerheten eller om beviljandet av medborgarskap av något annat vägande skäl utifrån av en helhetsbedömning av den sökandes situation strider mot statens fördel. Till lagen fogas också en bestämmelse om att ett utlåtande om medborgarskapsansökan kan begäras av skyddspolisens. Det är fråga om att utvidga de bestämmelser som för närvarande tillämpas på ansökningsförfarandet även till anmälningsförfarandet så att den nationella säkerheten i fortsättningen beaktas i både ansöknings- och anmälningsförfarandet. En sådan ändring kan antas ha en positiv inverkan på den nationella säkerheten.

I bestämmelserna om utredd identitet föreslås en ändring som syftar till att uppmuntra sökandena att utreda sin identitet med hjälp av dokument. Även en sådan ändring kan ha en positiv inverkan på den nationella säkerheten eftersom den kan främja utredningen av identiteten hos personer som ansöker om medborgarskap och som bor i Finland.

I denna proposition föreslås dessutom ändringar i bestämmelserna om förlust av medborgarskap. Till följd av de föreslagna ändringarna kan beslut om förlust av medborgarskap fattas i något större utsträckning än i nuläget på den grunden att en person genom att göra sig skyldig till landsförräderibrott, högförräderibrott eller terroristbrott allvarligt äventyrar Finlands vitala intressen. En person som gjort sig skyldig till ett brott som allvarligt äventyrar Finlands vitala intressen kan förlora sitt finska medborgarskap och därefter också utvisas från Finland. Det att en person som gjort sig skyldig till ett sådant brott förlorar sitt finska medborgarskap och avlägsnas ur landet kan medföra positiva effekter för Finlands nationella säkerhet. Eftersom personen förlorat sitt medborgarskap och utvisats kan han eller hon inte begå nya motsvarande brott i Finland. Förutom att man med stöd av sådana bestämmelser kan fatta beslut om förlust av medborgarskap, kan existensen av bestämmelserna redan i sig ha en viss förebyggande effekt. Förslagen kan således bedömas medföra positiva konsekvenser för den nationella säkerheten.

Finlands bekämpning av terrorism och utvecklingen av bekämpningen styrs av statsrådets principbeslut om en nationell strategi för bekämpning av terrorism 2022–2025.¹¹ I strategin fastställs de strategiska målen och åtgärderna för att bekämpa terrorism. I strategin konstateras bland annat att bekämpningen av terrorism grundar sig på ett omfattande samarbete och att Migrationsverket har en förebyggande roll bland annat genom beslutsfattande i tillstånds- och medborgarskapsärenden. Som en strategisk åtgärd konstateras att kraven på nationell säkerhet beaktas i alla utlänningsärenden, inklusive tillämpningen av medborgarskapslagstiftningen. Genom förslagen i denna proposition strävar man efter att på ett mer heltäckande sätt än i nuläget beakta eventuella omständigheter som hotar den nationella säkerheten på ett förutseende sätt innan medborgarskap beviljas. De brott som läggs till grunderna för förlust av medborgarskap är i huvudsak olika terroristbrott. Således kan det anses att de ändringar som föreslås i den här propositionen stöder både målen i den nationella strategin för bekämpning av

¹¹ Inrikesministeriets publikationer 2022:37; Nationell strategi för bekämpning av terrorism 2022–2025

terrorism och därmed även genomförandet av åtgärder som främjar den nationella säkerheten i vidare bemärkelse.

Avsikten är att i ett senare skede införa ett medborgarskapsprov. Ämnesområdena i provet och de läromedel som används för provet kan eventuellt också inbegripa olika säkerhetsrelaterade frågor. Provet kan således ha en indirekt positiv inverkan på den nationella säkerheten.

4.2.7 Konsekvenser för förverkligande av jämställdheten

Ändringarna av boendetiden bedömdes inte påverka jämställdheten mellan könen. År 2022 var kvinnornas andel av alla som naturaliserades 55 procent och männens 45 procent. En förlängning av boendetiden bedömdes inte särskilt påverka till exempel män eller kvinnor.

I denna proposition föreslås ändringar i sådana villkor för förvärv av medborgarskap som hänför sig till identitet, säkerhet, oförvitlighet och försörjning. De föreslagna ändringarna av försörjningsvillkoret leder till att det blir svårare än i nuläget för arbetslösa att förvärva medborgarskap, eftersom personer som är beroende av arbetslöshetsförmån eller utkomststöd inte längre uppfyller villkoret.

Kompetenscentret för integration av invandrare publicerar översikter om sysselsättning och deltagande i tjänster hos utländska medborgare och personer med ett främmande språk som modersmål. Enligt en översikt¹² som publicerades i oktober fanns det sammanlagt 43 952 utländska arbetslösa arbetssökande i september. Av den var 51 procent män och 49 procent kvinnor.

I arbets- och näringsministeriets publikation (2024:9) har granskats sysselsättningen av invandrare som av olika orsaker flyttat till Finland. I utredningen hänvisas till tidigare undersökningar som gjorts i Finland där det har konstaterats att sysselsättningen av invandrarkvinnor är lägre än för män i alla grupper av bakgrundsländer och att utvecklingen av arbetsmarknadsställningen för i synnerhet invandrarkvinnor med familj har observerats vara svag. I utredningen granskades också separat mäns och kvinnors deltagande i arbete eller utbildning.

En beaktansvärd observation i anslutning till detta är att skillnaden mellan könen minskar ju fler år personen bott i Finland. Män deltar i högre grad i arbete eller utbildning än kvinnor särskilt under de första åren i Finland, men andelen sysselsatta kvinnor ökar dock anmärkningsvärt snabbt. Efter att ha bott tio år i landet är nästan 70 procent av kvinnorna sysselsatta, vilket är bara tio procentenheter mindre än motsvarande siffra för män. Efter tio års boende i Finland är andelen kvinnor i utbildning som leder till examen större än motsvarande andel för män.

För naturalisation förutsätts i regel åtta års boende i Finland. Därför är det vad gäller konsekvenserna av förslaget som berör försörjning i propositionen viktigt att granska sysselsättningssiffrorna specificerade enligt kön närmare den tidpunkt då det är aktuellt att ansöka om medborgarskap. Könsfördelningen bland dem som avlägger en examen är central

12

<https://kotoutuminen.fi/documents/56901608/199909426/Lokakuu+2024+Ulkomaalaisten+ty%C3%B6t%C3%B6myys+ja+palveluihin+osallistuminen.pdf/a5519add-28f0-c223-6e4f-619f3850161e/Lokakuu+2024+Ulkomaalaisten+ty%C3%B6t%C3%B6myys+ja+palveluihin+osallistuminen.pdf?t=1729593598025>

eftersom man även med studierelaterade förmåner ska kunna påvisa att det föreslagna försörjningsvillkor uppfylls.

Även en person som får sin försörjning till exempel genom makens arbete eller företagsverksamhet kan även i fortsättningen uppfylla försörjningsvillkoret om personen i fråga inte själv har behövt ty sig till vissa förmåner under mer än tre månader under de senaste två åren. En förälder som vårdar barn hemma kan också uppfylla försörjningsvillkoret om personens huvudsakliga inkomstkälla inte hade varit arbetslöshetsförmåner och utkomststöd. Varken försörjningsvillkoret eller andra ändringar som föreslås i denna proposition bedöms påverka särskilt män eller kvinnor.

4.2.8 Konsekvenser för olika människogrupper

Nedan granskas propositionens konsekvenser enligt människogrupp. Dessa grupper kan också delvis överlappa varandra.

4.2.8.1 Konsekvenser för familjer och barn

En förlängning av boendetiden bedömdes påverka barnen särskilt genom att barnen oftast får medborgarskap som medsökande tillsammans med sin vårdnadshavare. År 2022 naturaliserades 2 692 personer under 18 år och barnens andel av alla personer som naturaliserades var cirka 28 procent. År 2022 var cirka 13 procent av de personer som naturaliserades makar till finska medborgare. Antalet dagar då den sökande vistats utomlands som godkänns som boendetid minskades, vilket i vissa situationer bedömdes kunna påverka den andra förälderns möjligheter att resa till bakgrundslandet eller förvärva medborgarskap. Bestämmelserna bedömdes dock fortfarande möjliggöra både förvärv av medborgarskap och sådana utlandsresor till den andra förälderns bakgrundsland som har betydelse för barnets identitet och språkkunskaper samt släktskapsförhållanden.

I denna proposition föreslås ändringar i de villkor för förvärv av medborgarskap som hänför sig till identitet, säkerhet, oförvitlighet och försörjning. Strängare villkor påverkar framför allt vuxnas möjligheter att förvärva medborgarskap. Barn får oftast medborgarskap på basis av ansökan som medsökande. Enligt 43 § i den gällande medborgarskapslagen kan ett barn förvärva medborgarskap som medsökande endast i det fall att även barnets vårdnadshavare samtidigt kan beviljas medborgarskap. Därför påverkar en skärpning av villkoren för naturalisation för vuxna även barns möjligheter att förvärva medborgarskap. Oförvitlighetsvillkoret gäller personer som fyllt 15 år, så till denna del kan ändringarna också ha en direkt inverkan på barns förvärv av medborgarskap. Det nya försörjningsvillkoret gäller å sin sida personer som fyllt 18 år, så detta villkor har en indirekt inverkan på barns förvärv av medborgarskap.

I redogörelsen för integrationen 2021 behandlas invandrarnas olika situationer.¹³ År 2018 var låginkomstgraden bland barn med utländsk bakgrund 43 procent, medan den bland barn med finländsk bakgrund var 11 procent. År 2018 betalade Fpa socialskyddsförmåner till ett belopp av i genomsnitt 4 676 euro per person till invandrare och 2 243 euro till personer med finländsk bakgrund. Proportionellt sett betalades mest bostadsbidrag, utkomstskydd för arbetslösa och utkomststöd till invandrare. Befolkningen med invandrarbakgrund är ung och många är i en sådan ålder att de bildar familj.

¹³ <https://kotoutuminen.fi/sv/olika-och-ojamlika-situationer>

Av de ovan nämnda förmånerna kan erhållandet av utkomstskydd för arbetslösa och utkomststöd enligt propositionen påverka möjligheten att förvärva medborgarskap. Uppfyllandet av försörjningsvillkoret granskas dock endast under de två år som föregår avgörandet av ansökan. Att en person under denna granskningsperiod tytt sig till arbetslöshetsförmån och/eller utkomststöd i högst tre månader hindrar ännu inte att försörjningsvillkoret uppfylls. Bostadsbidrag och olika familjeförmåner påverkar däremot inte uppfyllandet av försörjningsvillkoret, så det att en person fått dessa förmåner under den två år långa granskningsperioden påverkar inte möjligheten att förvärva medborgarskap.

I fråga om försörjningen leder de föreslagna ändringarna till att en person som i huvudsak lever på arbetslöshetsförmån eller utkomststöd i regel inte kan förvärva medborgarskap. Ändringarna kan således påverka hela familjens möjligheter till medborgarskap om föräldrarna är arbetslösa. Om en arbetslös förälder inte uppfyller försörjningsvillkoret och det fattas ett negativt beslut på hans eller hennes ansökan, förvärvar inte heller de barn som är medsökande finskt medborgarskap. Det väsentliga är om den vårdnadshavare för barnen som är sökande har fått arbetslöshetsförmån eller utkomststöd i mer än tre månader under de senaste två åren. Försörjningsvillkoret kan också uppfyllas om sökanden får sin försörjning genom sin makes arbete eller företagsverksamhet, om personen inte själv hade behövt ty sig till arbetslöshetsförmån eller utkomststöd annat än tillfälligt.

I denna proposition föreslås också en ändring av teknisk natur i definitionen av barn i lagen. Utgångspunkten i konventionen om barnets rättigheter och konventionen om medborgarskap är att det med barn avses personer under 18 år. En ändring av definitionen av barn i medborgarskapslagen motsvarar också det som föreskrivs i lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt i fråga om när vårdnaden om ett barn upphör. Enligt 3 § 2 mom. i lagen i fråga upphör vårdnaden då barnet fyller arton år. Ändringen i medborgarskapslagen har en mycket liten praktisk betydelse, men den är motiverad med tanke på rättsordningens konsekvens.

Det medborgarskapsprov som tas i bruk i ett senare skede kommer eventuellt att beröra framför allt vuxna personer i arbetsför ålder. Medborgarskapsprovet påverkar således indirekt barns möjlighet att förvärva medborgarskap genom att barnen i regel kan förvärva medborgarskap tillsammans med sin förälder endast om föräldern först har klarat medborgarskapsprovet.

4.2.8.2 Konsekvenser för personer som får internationellt skydd och statslösa personer

Avskaffandet av undantaget i fråga om boendetid för personer som får internationellt skydd bedömdes ha den inverkan att den boendetid som krävs av vissa sökande fördubblas, såvida det inte föreligger några andra grunder för att avvika från boendetiden. Utöver avskaffandet av undantaget i anslutning till internationellt skydd ändrades lagen så att den tid som gått åt till att behandla asylansökan inte längre räknas in i boendetiden, och denna ändring bedömdes beröra något över tusen personer årligen. Lagen ändrades dock också så att en medborgarskapsansökan i regel ska behandlas inom ett år, om sökanden får internationellt skydd eller är statslös. Den nya lagstadgade maximitiden bedömdes påverka en sådan sökande så att tiden för behandling av medborgarskapsansökan i praktiken blir cirka ett år kortare.

I denna proposition föreslås ändringar i villkoren för att förvärva medborgarskap i fråga om identitet, säkerhet, oförvitlighet och försörjning. I fråga om identiteten påverkar de föreslagna ändringarna inte sökande som får internationellt skydd eller statslösa sökande. De föreslagna ändringarna som gäller uppvisande av pass från medborgarstaten gäller inte dessa grupper av sökande. I fråga om sökande som får internationellt skydd och statslösa sökande tillämpas de

gällande bestämmelserna om utredd identitet i medborgarskapslagen. Identiteten betraktas i sista hand ha utretts på basis av ett tio års förlopp.

I fråga om försörjning tillämpas de föreslagna ändringarna däremot i regel även på sökande som får internationellt skydd och statslösa sökande. Det nya försörjningsvillkor som föreslås gäller också sådana medborgarskapssökande vars vistelse i Finland inte har förknippats med ett försörjningsvillkor. Enligt utredningen om sysselsättning av invandrare (Arbets- och näringsministeriets publikationer 2024:9) var inkomsterna hos personer som anlant på grund av internationellt skydd vanligtvis låga under de första åren personerna bodde i Finland. Efter tio år var sysselsättningsgraden bland personer som får internationellt skydd enligt utredningen cirka 60 procent. I de bestämmelser som föreslås beaktas att alla som ansöker om medborgarskap inte har haft förutsättningar för försörjning i ett tidigare skede. Granskningsperioden är de två år som föregår naturaliseringen. Sysselsättningen under den tid personen bott i Finland påverkar också möjligheterna att förvärva medborgarskap för personer som får internationellt skydd och statslösa personer. I fortsättningen kommer det att vara svårare för en arbetslös person att förvärva finskt medborgarskap, eftersom försörjningsvillkoret inte uppfylls om sökanden under de senaste två åren har tytt sig till arbetslöshetsförmån eller utkomststöd i mer än tre månader sammanlagt.

Det medborgarskapsprov som kommer att införas i ett senare skede gäller i regel även sökande som får internationellt skydd och statslösa sökande. Medborgarskapsprovet omfattar eventuellt samma ämnesområden som den samhällsorientering som kommunerna ordnar för integrationskunder. Deltagande i samhällsorienteringen utgör således en grund även för förberedelserna inför medborgarskapsprovet som avläggs på finska eller svenska.

4.2.8.3 Konsekvenser för internationella experter

I samband med ändringarna av boendetiden bedömdes att en förlängning av boendetiden kan minska Finlands dragningskraft för sådana utländska personer som utför expertarbete. En minskning av antalet dagar då den sökande vistats utomlands som godkänns som boendetid bedömdes ha betydelse särskilt för personer som reser mycket på grund av sitt arbete. Ändringarna av boendetiden kan medverka till att minska eller fördröja en mer permanent etablering av utbildad arbetskraft i Finland, men landets dragningskraft påverkas också av andra faktorer än möjligheten att förvärva medborgarskap, till exempel karriärmöjligheter och ett familjevänligt samhälle. Förlängningen av boendetiden och minskningen av antalet dagar då den sökande vistats utomlands som godkänns som boendetid kan också påverka utländska studerandes planer, men det bedömdes att bestämmelserna även efter ändringarna fortfarande gör det möjligt att kombinera studentutbyte och ansökan om medborgarskap.

I denna proposition föreslås ändringar i vissa andra villkor för förvärv av medborgarskap och förlust av medborgarskap. Det föreslås att bestämmelserna om förvärv av medborgarskap ändras i fråga om identitet, säkerhet, oförvitlighet och försörjning. De ändringar som föreslås i denna proposition bedöms dock inte ha någon betydande inverkan på flyttningsplanerna för personer som utför expertarbete eller på Finlands attraktivitet.

Det nya försörjningsvillkoret är i jämförelse med de gällande bestämmelserna ett nytt slags villkor för naturalisation, men en person som kommit till Finland på grund av arbete och som arbetar i Finland uppfyller sannolikt också det nya försörjningsvillkoret. Till följd av föreslagna ändringarna blir det framför allt avgörande om sökanden har varit tvungen att ty sig till arbetslöshetsförmån eller utkomststöd i sammanlagt mer än tre månader under de två år som föregår naturalisationen.

Datarummet, som verkar i anslutning till Statens ekonomiska forskningscentral, har genomfört en utredning där man granskat arbetslöshetsperioder som inletts 2017–2021 för utlänningar som vistas i Finland med icke-permanent uppehållstillstånd på grund av arbete.¹⁴ Utvärderingsgruppen som var föremål för granskningen under åren i fråga har varierat från cirka 17 000 personer till cirka 27 000 personer. Utifrån resultaten av utredningen registreras årligen cirka 2–3 procent av målgruppen som arbetslösa arbetssökande. Det är mer sällsynt att anställningsförhållandet upphör och man registrerar sig som arbetslös arbetssökande till exempel bland personer som har beviljats uppehållstillstånd för specialsakkunnig. Enligt utredningen inledde cirka hälften av dem som registrerats som arbetslösa arbetssökande inte ett nytt anställningsförhållande inom tre månader. Utifrån resultaten av undersökningen kan det bedömas att de föreslagna ändringarna inte har någon betydande inverkan på hur personer som kommer till Finland för att arbeta i fortsättningen uppfyller försörjningsvillkoret.

Även det medborgarskapsprov som kommer att införas i ett senare skede är ett nytt krav för personer som ansöker om medborgarskap. Det kan dock antas att medborgarskapsprovet inte utgör något betydande hinder för att förvärva medborgarskap för personer som utför expertarbete i Finland. För naturalisation förutsätts även nu att man påvisar nöjaktiga kunskaper i finska eller svenska.

4.2.8.4 Konsekvenser för utlandsfinländare och återflyttare

Förlängningen av den boendetid som krävs för medborgarskap bedömdes kunna ha en indirekt inverkan på hur lockande återflyttning är för såväl utlandsfinländare som deras familjemedlemmar. För utlandsfinländare och återflyttare är dock också frågor som berör till exempel familjemedlemmars inresa och uppehållstillstånd centrala.

I denna proposition föreslås ändringar i vissa andra villkor för förvärv av medborgarskap och förlust av medborgarskap. Det föreslås att bestämmelserna om förvärv av medborgarskap ändras i fråga om identitet, säkerhet, oförvitlighet och försörjning. De föreslagna ändringarna medför inte nödvändigtvis som sådana några konsekvenser för utlandsfinländares och deras familjers flytt till Finland. Inte heller det medborgarskapsprov som införs i ett senare skede har sannolikt någon avgörande betydelse för beslutet att flytta. En allmän skärpning av villkoren för naturalisation kan dock påverka flyttplanerna för utlandsfinländare och deras familjer.

4.2.8.5 Konsekvenser för sökande med långtidssjukdom eller funktionsnedsättning

Enligt förslaget uppfylls försörjningsförutsättningen om den sökande ger sådan information om grunden för sin försörjning som anses vara tillförlitlig och om han eller hon under de två senaste åren innan ansökan avgörs har tytt sig till arbetslöshetsförmån eller utkomststöd under sammanlagt högst tre månader. Därmed uppfyller till exempel en person som får invalid- eller sjukpension försörjningsförutsättningen. Om sökanden däremot är långvarigt sjuk och har fått arbetslöshetsförmån och/eller utkomststöd i mer än tre månader, kan man avvika från försörjningsförutsättningen. Sökanden ska då lägga fram en medicinsk utredning om att hans eller hennes hälsotillstånd under en lång tid hindrar honom eller henne från att uppfylla försörjningsförutsättningen. Eftersom avvikelse från försörjningsförutsättningen kan göras utifrån en sådan medicinsk utredning, bedöms den föreslagna försörjningsförutsättningen för

¹⁴ Alasalmi, J. (2024). Työperusteisesti Suomessa oleskelevien työttömyysjaksojen pituudet. Datarummets rapport 2/2024. Statens ekonomiska forskningscentral.

medborgarskap inte särskilt uppmuntra sökande med långvarig sjukdom att gå i invalid- eller sjukpension i stället för att till exempel arbeta deltid.

Till exempel en person som får handikappbidrag kan också uppfylla den föreslagna försörjningsförutsättningen. Dessutom kan avvikelser från försörjningsförutsättningen göras om sökanden under de två senaste åren har fått arbetslöshetsförmån och/eller utkomststöd i mer än tre månader och har en sådan skada som förhindrar honom eller henne från att uppfylla förutsättningen under en lång tid. Även i detta fall ska sökanden lägga fram en medicinsk utredning om sin funktionsnedsättning. På grund av möjligheten till avvikelser bedöms försörjningsförutsättningen inte uppmuntra personer med funktionsnedsättning att gå i invalid- eller sjukpension i stället för att till exempel arbeta deltid.

I förslaget beaktas också sådana situationer där det finns andra mycket vägande skäl att avvika från försörjningsförutsättningen. Avvikelse från försörjningsförutsättningen kan således göras till exempel i fall där den sökande efter att ha lämnat in sin ansökan om medborgarskap har blivit arbetslös på grund av uppsägning. I en sådan situation kan medborgarskap beviljas även om den sökande under de två senaste åren har fått arbetslöshetsförmån och/eller utkomststöd under några månader längre än tre månader, om personen innan han eller hon blev arbetslös hade arbetat i Finland i flera år.

4.2.9 Sammanfattande observationer om samverkan av de ändringar som gäller medborgarskap

I samband med ändringarna av boendetiden gjordes också en preliminär bedömning av de sammantagna konsekvenserna av att skärpa villkoren för naturalisation. En skärpning av de olika villkoren leder inte nödvändigtvis till att det fattas fler negativa beslut på medborgarskapsansökningar än tidigare. De olika ändringarna kan dock bidra till att det görs färre ansökningar än tidigare, om eventuella sökande efter att ändringarna trätt i kraft bedömer att de inte uppfyller villkoren för naturalisation.

Det har tillsatts tre olika projekt för att bereda ändringarna i medborgarskapslagen. I helheten ingår utöver de ändringar av boendetiden som redan gjorts även andra skärpningar av villkoren för att förvärva medborgarskap, inklusive det nya medborgarskapsprovet som införs i ett senare skede, samt vissa ändringar som berör förlust av medborgarskap. Ändringarna i villkoren för naturalisation påverkar i omfattande utsträckning personer som ansöker om medborgarskap och skärper villkoren för att förvärva medborgarskap jämfört med nuläget. År 2023 lämnade sammanlagt 18 296 personer in en ansökan om medborgarskap (2022 sammanlagt 12 915 personer). År 2023 beviljades sammanlagt 11 594 personer medborgarskap (2022 sammanlagt 9 509 personer). Antalet ärenden som gäller förlust av medborgarskap har varit betydligt mindre, och de ändringar som föreslås gällande förlust av medborgarskap gäller i praktiken ett litet antal personer.

I denna proposition föreslås i fråga om förvärv av medborgarskap ändringar i bestämmelserna om identitet, säkerhet, oförvitlighet och försörjning. Det försörjningsvillkor som föreslås i propositionen skiljer sig avsevärt från den gällande regleringen. Arbetslöshet kan i fortsättningen påverka möjligheten att förvärva medborgarskap betydligt mer än tidigare, eftersom försörjningsvillkoret inte uppfylls om sökanden har tytt sig till arbetslöshetsförmån eller utkomststöd i mer än tre månader under de senaste två åren.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

5.1.1 Utredd identitet

Bestämmelserna om utredd identitet skulle också ha kunnat ändras i något mindre grad än vad som föreslås i denna proposition. Även en sådan ändring skulle ha kunnat gälla de sökande som beviljats främlingspass för att skaffa pass i den stat där de är medborgare. I författningstexten skulle ha preciserats att dessa sökande i regel förutsätts visa upp ett nationellt pass, varvid identiteten inte utan pass skulle ha ansetts vara utredd innan tio år förlöpt. Preciseringsen skulle eventuellt på ett mer allmänt plan ha kunnat gälla sådana sökande som rimligen kan förutsättas uppvisa ett nationellt pass. Även med ett sådant tillägg skulle sökandens aktivitet i utredningen av identiteten ha betonats, men systematiken i medborgarskapslagen skulle ha bevarats oförändrad i fråga om den utredda identiteten. Tidsfristen på tio år skulle i olika situationer ha förblivit den sista utvägen för att utreda identiteten, och till denna del skulle inget undantag ha föreslagits.

Den ovan beskrivna ändringen skulle ha inneburit att identiteten i sista hand skulle ha ansetts vara utredd på basis av den tioåriga tidsfristens förlopp även för sådana sökande av vilka det rimligen skulle ha kunnat förutsättas att de skaffar ett nationellt pass. Då skulle ändringen inte i samma utsträckning ha ökat sökandens skyldighet till egen aktivitet, eftersom identiteten i vilket fall som helst skulle ha fastställts efter att den tioåriga tidsfristen löpt ut. Således skulle sökandens passivitet de facto inte ha haft en lika betydande inverkan på utredningen av identiteten och därmed på förvärvandet av medborgarskap. Därför beslöt man i propositionen att föreslå att sökanden även efter att den tioåriga tidsfristen löpt ut ska kunna förutsättas visa upp sitt pass från medborgarstaten, om han eller hon har beviljats främlingspass i syfte att skaffa just ett sådant dokument. I sådana situationer är utgångspunkten i fortsättningen således att identiteten inte ska betraktas vara utredd enbart på basis av den tioåriga tidsfristens förlopp, utan att sökanden även därefter ska visa aktivitet genom att lämna en utredning om sin identitet.

5.1.2 Nationell säkerhet

Den nationella säkerheten skulle ha kunnat beaktas tydligare än i nuläget i medborgarskapslagen också enbart genom en terminologisk ändring så att ”statens säkerhet” som nämns i 13 § 3 mom. i medborgarskapslagen skulle ha uppdaterats till ”nationell säkerhet”. Medborgarskap skulle således ha kunnat förvägrats på ansökan, om det skulle ha funnits grundad anledning att misstänka att naturalisation av sökanden äventyrar den nationella säkerheten. En sådan ändring skulle sannolikt ha haft en ganska liten praktisk betydelse eftersom medborgarskap redan med stöd av den gällande lagen kan förvägras i ansökningsförfarandet, om det finns grundad anledning att misstänka att naturalisation äventyrar statens säkerhet eller om naturalisation av något annat vägande skäl utifrån en helhetsbedömning av den sökandes situation strider mot statens fördel.

I beredningen ansågs dock att man i regleringen av medborgarskapslagen på ett ändamålsenligt sätt ska beakta alla olika situationer där det kan förekomma ett sådant hot mot den nationella säkerheten som kan ha betydelse för beviljandet av medborgarskap. Därför föreslås det i denna proposition en sådan ändring i medborgarskapslagen enligt vilken ett negativt beslut ska kunna fattas om medborgarskapsansökan om det finns grundad anledning att misstänka att beviljandet av medborgarskap äventyrar den nationella säkerheten eller om beviljandet av medborgarskap av något annat vägande skäl utifrån en helhetsbedömning av den sökandes situation strider mot samhällets eller statens fördel.

En möjlighet skulle också ha varit att bestämmelserna om ansökningsförfarandet skulle hållits kvar i 13 § 3 mom. i medborgarskapslagen medan nya bestämmelser om anmälningsförfarandet skulle ha lagts till i 4 kap. om medborgarskapsanmälningar, till exempel i form av en ny 31 a §. Innehållet i dessa nya bestämmelser skulle ha motsvarat 6 a § som föreslås i denna proposition, men de skulle endast ha gällt medborgarskapsanmälningar. Bestämmelserna i 13 § 3 mom. i medborgarskapslagen skulle således delvis ha upprepats i 4 kap. i medborgarskapslagen. I denna proposition föreslås att ändringen genomförs genom en ny 6 a §, som placeras i de allmänna bestämmelserna i 1 kap. i lagen och där både ansöknings- och anmälningsförfarandet nämns.

5.1.3 Oförvitlighet

Ett av målen med propositionen är att ska vara svårare att förvärva medborgarskap efter att man gjort sig skyldig till brott. Till denna del var ett alternativ att genomföra ändringen också att endast att förlänga de väntetider som bestäms på basis av de straff som dömts för brott och under vilka medborgarskap inte beviljas. Ju allvarigare brott en person har gjort sig skyldig till, desto längre är tiden under vilken personen i fråga inte beviljas medborgarskap. Även bestämmelserna i den gällande medborgarskapslagen grundar sig på att man vid bedömningen av undantag från oförvitlighetsvillkoret beaktar den tid som förflutit sedan brottet eller brotten begicks, gärningens art och hur strängt straff som dömts ut för gärningen samt huruvida den sökande upprepade gånger har gjort sig skyldig till straffbara gärningar.

I denna proposition föreslås dock att ordalydelsen i lagen preciseras så att det framgår att det är möjligt att fatta ett negativt beslut utan att en väntetid bestäms, om sökanden har gjort sig skyldig till ett mycket allvarligt brott, varvid personen i fråga tills vidare inte beviljas medborgarskap. En sådan möjlighet ingår också i den nuvarande medborgarskapslagen, men genom ändringen betonas betydelsen av oförvitlighet som ett villkor för naturalisation. Till denna del omfattade de övriga alternativa handlingsvägarna att ett synnerligen allvarligt brott skulle vara bundet till ett visst fängelsestraff, liksom att det till lagen skulle ha fogats en ny punkt om en väntetid som bestäms på grund av mycket allvarliga brott, som skulle ha varit längre än den längsta väntetid som föreslås i denna proposition. I stället för dessa alternativa handlingsvägar beslöt man dock att precisera motiveringarna i propositionen så att det i fall där medborgarskap förvägras tills vidare bestäms en längre tidsperiod än den längsta lagstadgade väntetiden.

5.1.4 Försörjning

Försörjningsvillkoret skulle ha kunnat ändras i en riktning som betonar tryggad försörjning även på andra sätt. Sökanden skulle ha kunnat förutsättas arbeta eller idka näring på heltid när ansökan om medborgarskap avgörs. I ett sådant alternativ skulle försörjningen ha ansetts vara tryggad också på den grunden att den sökande vid tidpunkten för avgörandet av ansökan skulle ha avlagt studier som leder till en examen eller ett yrke. Dessutom skulle försörjningen ha ansetts vara tryggad på grundval av den sökandes makes arbete eller näringsidkande, om sökanden inte behövt utkomststöd utöver detta. I detta alternativ skulle granskningstidpunkten ha varit den tidpunkt då ansökan avgörs. En eventuell tidigare arbetslöshetsförmån eller utkomststöd skulle inte ha påverkat uppfyllandet av villkoret. Man skulle ha kunnat avvika från skyldigheten att påvisa försörjning på den grunden att sökanden efter att ansökan lämnats in skulle ha blivit arbetslös av orsaker som inte beror på personen själv.

Ett annat alternativ gällande försörjningsvillkoret skulle ha varit en modell där sökanden dessutom skulle ha förutsatts ha arbetat eller bedrivit näringsverksamhet i något skede under den tid han eller hon bott i Finland, om personen vid tidpunkten för avgörandet av

medborgarskapsansökan skulle ha varit studerande eller fått sin försörjning genom sin makes arbete eller näringsverksamhet.

I det tredje alternativet skulle det av sökanden ha förutsatts att personen under de senaste två åren skulle ha fått största delen av sin försörjning genom att arbeta eller idka näring. Arbetserfarenhet under den tid personen bott i Finland skulle ha förutsatts av såväl studerande och personer som får sin försörjning genom makens arbete eller näringsidkande som av pensionstagare.

I denna proposition beslutades att föreslå att försörjningen ska anses vara tryggad om sökanden under de två senaste åren har fått arbetslöshetsförmån eller utkomststöd i högst tre månader. Valet av en sådan modell understöddes bland annat av att regleringen på detta sätt är så enhetlig som möjligt med de ändringar som planerats i villkoren för permanent vistelse. I modellen ligger tyngdpunkten på hur länge en eventuell arbetslöshetsförmån och ett eventuellt utkomststöd varar. Således granskas en lyckad integration med tanke på den egna försörjningen och i synnerhet till exempel arbete. Den föreslagna modellen beaktar också att sökandena har mycket olika försörjningsgrunder som beror på deras livssituationer, till exempel med anledning av studier eller föräldraskap. Modellen är dessutom relativt enkel och det är tydligt för till exempel sökanden att förutse huruvida villkoret uppfylls.

I remissvaren om utkastet till regeringsproposition framkom också ett alternativ där försörjningen skulle anses vara tryggad om sökanden under de två senaste åren fått arbetslöshetsförmån eller utkomststöd i högst sex månader. I ett sådant alternativ skulle försörjningsvillkoret således ha uppfyllts även om sökanden hade tytt sig till arbetslöshetsförmån och/eller utkomststöd i sammanlagt ett halvt år, det vill säga under en fjärdedel av den granskade tvåårsperioden. I remissvaret föreslogs också bland annat att den jämkade arbetslöshetsförmån som betalas ut i samband med deltidsarbete inte ska påverka uppfyllandet av villkoret och att det endast ska ha konsekvenser om personen i fråga utan avbrott tyr sig till arbetslöshetsförmån och/eller utkomststöd under en viss tid. Man ville dock hålla modellen för försörjningsvillkoret så enhetlig som möjligt med de ändringar som planerats i villkoret för permanent vistelse. Dessutom gör den reglering som föreslås i den här propositionen det möjligt att beakta till exempel överraskande och oförutsedda situationer, då man kan avvika från försörjningsvillkoret såväl på grund av sökandens hälsotillstånd eller skada som på grund av något annat synnerligen vägande skäl.

5.1.5 Förlust av medborgarskap

En alternativ handlingsväg i fråga om förlust av medborgarskap var också att tidsfristen på fem år för beslut om förlust av medborgarskap enligt 33 § i medborgarskapslagen skulle ha förlängts till exempelvis sju år. Medborgarskapet kan redan nu förloras om det har förvärvats genom att personen lämnat oriktiga uppgifter eller hemlighållit en väsentlig omständighet som skulle ha inverkat på beviljandet av medborgarskapet. Beslut om förlust av medborgarskap ska i nuläget fattas inom fem år från det att beslutet om beviljande av medborgarskap fattades, vilket i vissa fall har ansetts vara för kort tid. I detta alternativ skulle myndighetens möjligheter att ingripa i medborgarskap som beviljats på felaktiga grunder inte effektiviseras i lika stor utsträckning. En förlängning av tidsfristen enligt medborgarskapslagen med endast två skulle de facto ha kunnat få en mindre betydelse.

I denna proposition beslöt man därför att föreslå att tidsfristen förlängs till det dubbla, och dessutom preciseras lagens ordalydelse i fråga om annat bedrägligt förfarande som lett till beviljande av medborgarskap. Ett beslut om förlust av medborgarskap kan således fattas också till exempel på den grunden att det bakom det språkintyg som fogats till

medborgarskapsansökan skett ett uppsåtligt missbruk av sökanden, som därför beviljats medborgarskap felaktigt.

I fråga om förlust av medborgarskap på grund av brott lades fram ett sådant alternativ där man endast skulle ha ändrat hur långt fängelse- eller kombinationsstraff som kan leda till att personen förlorar sitt medborgarskap. I detta alternativ skulle man dock inte i övrigt ha utvidgat vilka landsförräderibrott, högförräderibrott och terroristbrott som kan ge upphov till ett beslut om förlust av medborgarskap. Ett sådant alternativ skulle ha kunnat utesluta fall där Finlands vitala intressen allvarligt har äventyrats från tillämpningen av bestämmelserna. Detta skulle särskilt ha gällt terroristbrott som inte skulle ha täckts på ett ändamålsenligt sätt i detta alternativ.

För närvarande kan grunden för förlust av medborgarskap endast vara ett sådant landsförräderibrott, högförräderibrott och terroristbrott som enligt lag kan leda till åtta års fängelse. I den nuvarande regleringen beaktas således både det föreskrivna maximistraffet och det konkret utdömda straffet. På detta sätt har man strävat efter att säkerställa att bestämmelserna är förenliga med konventionen om medborgarskap och att medborgarskapet kan förloras endast på grund av en gärning som riktat sig mot Finlands vitala intressen och på ett allvarligt sätt äventyrat sådana intressen.

Vid beredningen av ändringarna övervägdes också ett alternativ där medborgarskapet skulle ha kunnat förloras på grund av vilket landsförräderibrott, högförräderibrott eller terroristbrott som helst. Kapitlen 12, 13 och 34 a i strafflagen innehåller dock brott av olika allvarlighetsgrad, av vilka en del också är oaktsamhetsbrott. Därför beslöt man att i denna proposition föreslå att grunden för förlust av medborgarskap i fortsättningen kan vara sådana brott som enligt lag kan leda till sex års fängelse. På detta sätt beaktas i regleringen även i fortsättningen maximistraffet för brott.

Vid beredningen av ändringen övervägdes också en möjlighet att ändra lagen så att en person skulle ha kunnat förlora sitt medborgarskap efter att ha gjort sig skyldig till ett landsförräderibrott, högförräderibrott eller terroristbrott för vilket personen skulle ha dömts till ett ovillkorligt fängelse- eller kombinationsstraff. I ett sådant alternativ skulle straffarten ha haft betydelse, inte det utdömda straffets längd. Valet av straffart kan dock också påverkas av personens tidigare brottslighet, och därför berättar ett ovillkorligt fängelsestraff inte direkt endast om hur allvarligt brott ett sådant straff har dömts ut för. Av detta skäl beslöt man att föreslå att det i bestämmelserna om förlust av medborgarskap även i fortsättningen ska nämnas både straffarten och straffets längd.

I utkastet till proposition som var på remiss föreslogs att kriteriet gällande straffets längd ska sänkas med ett år från nuvarande fem till fyra år. I den fortsatta beredningen efter remissbehandlingen sänktes det föreslagna kravet på längden på det utdömda straffet dock ytterligare från fyra till två år. En ovillkorlig fängelsedom på två år kan bedömas visa hur allvarligt brottet är, eftersom ett fängelsestraff som är längre än två år inte kan dömas ut som villkorligt och den allmänna straffpraxisen för till exempel ett allvarligt brott som grov misshandel har varit fängelse i cirka två år. På så sätt kan man också säkerställa att de mål om att främja den nationella säkerheten uppfylls mer i mer omfattande grad än om kravet är fyra år.

5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

5.2.1 Utredd identitet

För att förvärva *svenskt* medborgarskap förutsätts att sökanden kan styrka sin identitet med pass eller identitetshandling från den stat där han eller hon är medborgare. Passet eller

identitetshandlingen ska ha utfärdats av en behörig myndighet i personens medborgarstat. Sökanden ska själv ha hämtat handlingen från den behöriga myndigheten. Identiteten kan också styrkas med ett pass som inte längre är giltigt. Handlingen ska innehålla ett fotografi av sökanden. I vissa enskilda fall kan identiteten anses vara fastställd även om de handlingar som sökanden lägger fram inte uppfyller alla krav. Flera sådana handlingar kan tillsammans anses styrka sökandens identitet.¹⁵

Även sökandens make, föräldrar, vuxna barn och syskon kan i vissa situationer styrka sökandens identitet. En förutsättning är att sökandens nära anhöriga är svensk medborgare och att personen själv har styrkt sin identitet på något i nuläget godtagbart sätt. Migrationsverket granskar att de uppgifter som en sådan person och sökanden lämnat i tillståndsärenden är enhetliga. Sökanden ska ha bott tillsammans med den nära anhöriga redan innan han eller hon flyttade till Sverige och så länge att den nära anhöriga har tillräckliga uppgifter om sökandens bakgrund och liv för att kunna fastställa sökandens identitet.¹⁶ För vissa länder finns det särskilda anvisningar om styrkande av identitet, och dessa anvisningar gäller bland annat afghanska, irakiska, somaliska, eritreanska och palestinska handlingar.¹⁷

Man kan avvika från kravet på fastställd identitet på den grunden att sökanden har bott i Sverige i minst åtta år, att uppgifterna om personens identitet är trovärdiga och att sökanden inte har möjlighet att skaffa handlingar som styrker identiteten. Identiteten anses vara trovärdig om sökanden har bott i Sverige i minst åtta år utan avbrott och personen haft samma identitet under hela denna tid. Det är svårare att avvika från kravet gällande identitet om sökanden under sin vistelse i Sverige har ändrat sin identitet. Sökanden kan inte räkna den tid han eller hon har haft fel identitet i Sverige som boendetid.¹⁸

För att förvärva *norskt* medborgarskap krävs att sökandens identitet har verifierats. Det får inte råda någon misstanke om att uppgifterna inte är riktiga. Om sökanden är född utomlands, styrks identiteten i allmänhet med pass från sökandens medborgarstat. Passet behöver inte vara giltigt. Sökande som är födda i Norge behöver inte uppvisa pass. Personer som beviljats asyl behöver inte uppvisa pass, men de ska lämna in alla andra eventuella identitetshandlingar. Man kan också avvika från kravet på att uppvisa pass i fråga om sökande som anlant till Norge då de är under 18 år.¹⁹ Norge godkänner en del somaliska pass och en somalisk medborgare ska ha ett somaliskt pass om han eller hon inte har flyktingstatus.²⁰ Det har funnits ett program för att utreda irakiska medborgares identitet, men det har avslutats.²¹

¹⁵ <https://www.migrationsverket.se/Privatpersoner/Bli-svensk-medborgare/Ansok-om-medborgarskap/Medborgarskap-for-vuxna.html#identitet>

¹⁶ <https://www.migrationsverket.se/Privatpersoner/Bli-svensk-medborgare/Ansok-om-medborgarskap/Medborgarskap-for-vuxna.html#identitet>

¹⁷ <https://www.migrationsverket.se/Privatpersoner/Bli-svensk-medborgare/Migrationsverkets-bedomning-av-identitetsdokument.html#Afghanistan>

¹⁸ <https://www.migrationsverket.se/Privatpersoner/Bli-svensk-medborgare/Ansok-om-medborgarskap/Medborgarskap-for-vuxna.html#identitet>

¹⁹ <https://www.udi.no/en/word-definitions/clarified-identity-in-citizenship-cases/>

²⁰ <https://www.udi.no/en/important-messages/somali-nationals-who-do-not-have-refugee-status-must-obtain-a-somali-passport/>

²¹ <https://www.udi.no/en/important-messages/identity-clarification-program>

Den som ansöker om *danskt* medborgarskap ska till sin ansökan foga en kopia av den sida i passet som innehåller personens fotografi och uppgifter.²² Utredd identitet nämns inte separat som ett villkor för danskt medborgarskap.²³

För att förvärva *isländskt* medborgarskap krävs att sökanden styrker sin identitet på ett tillfredsställande sätt genom att lämna in en kopia av sitt pass. Kopior av pass kan ersättas med kopior av vissa identitetskort.²⁴

Ett villkor för att förvärva *nederländskt* medborgarskap är att sökanden kan styrka sin identitet och sitt medborgarskap med hjälp av dokument.²⁵ Den som ansöker om medborgarskap ska visa upp ett giltigt pass eller annat resedokument samt födelseattest från sitt ursprungsland.²⁶ Födelseattest kan enligt anvisningarna också skaffas med hjälp av en annan person, till exempel en familjemedlem, vän eller jurist.²⁷

I Nederländerna kan man begära undantag från uppvisande av identitetshandlingar på grund av att det inte är möjligt att få tillgång till handlingarna i fråga. Om en sökande har ett permanent uppehållstillstånd för flyktingar förutsätts personen inte visa upp ett pass, utan då räcker det med en födelseattest, om sökanden är född i något annat land än det land från vilket han eller hon har flytt. Av en sökande som antecknats som statslös i befolkningsdatasystemet krävs inte heller pass, men i de flesta fall ska en statslös sökande uppvisa en födelseattest. Undantag från kravet på dokumentbevis görs också till exempel om sökandens handlingar är från ett land som Nederländerna inte har erkänt. För vissa länder godkänns andra dokument. Det finns särskilda anvisningar som gäller afghanska, kinesiska, eritreanska, irakiska, syriska och azerbajdzjanska dokument. Somaliska medborgare behöver inte uppvisa en födelseattest eller ett pass för att få nederländskt medborgarskap. Även i fråga om syriska medborgare avviker man i stor utsträckning från kravet på dokumentbevis. I övriga situationer ska sökandena med hjälp av dokument påvisa varför det inte är möjligt att få en födelseattest eller ett pass.²⁸

För att förvärva *tyskt* medborgarskap krävs att personens identitet och medborgarskap har utretts.²⁹ Den som ansöker om medborgarskap ska styrka sin identitet med ett pass eller en officiell identitetshandling. Om det inte är möjligt, kan identiteten även styrkas med andra officiella handlingar, till exempel ett körkort eller en födelseattest. Om det inte heller är möjligt kan också andra bevis användas, till exempel vittnesutlåtanden. I sista hand kan den myndighet som beslutar om naturalisation tillämpa en helhetsbedömning. Sökanden är skyldig att medverka till utredningen av identiteten. Ovan nämnda olika metoder kan användas om

²² <https://lifeindenmark.borger.dk/settle-in-denmark/danish-citizenship/guidance-on-how-to-apply-for-danish-citizenship>

²³ <https://lifeindenmark.borger.dk/settle-in-denmark/danish-citizenship/conditions-for-foreign-citizens-acquisition-of-danish-citizenship>

²⁴ <https://island.is/en/electronic-application-for-icelandic-citizenship/conditions>

²⁵ <https://ind.nl/en/dutch-citizenship/becoming-a-dutch-national-through-naturalisation#requirements>

²⁶ <https://ind.nl/en/dutch-citizenship/becoming-a-dutch-national-through-naturalisation#process-and-costs>

²⁷ <https://ind.nl/en/lack-of-documentary-evidence>

²⁸ <https://ind.nl/en/lack-of-documentary-evidence>

²⁹ <https://www.bmi.bund.de/DE/themen/verfassung/staatsangehoerigkeit/einbuengerung/einbuengerung-node.html>

sökanden trots sin medverkan inte har kunnat lägga fram en tillräcklig utredning om sin identitet.³⁰

I *Österrike* lämnas ansökan om medborgarskap personligen. En utredning om identiteten nämns inte separat som ett villkor för naturalisation.³¹

5.2.2 Nationell säkerhet

För att förvärva *svenskt* medborgarskap krävs oförvitlighet. För att bedöma om oförvitlighetsvillkoret uppfylls granskas om sökanden skött vissa betalningsskyldigheter och om sökanden eventuellt har gjort sig skyldig till brott. I Sverige får Migrationsverket säkerhetsrelaterade uppgifter om sökanden från Säkerhetspolisen.³²

I medborgarskapsärenden kan Migrationsverket begära ett utlåtande av Säkerhetspolisen om huruvida det i ärendet föreligger några omständigheter som påverkar Sveriges säkerhet. Om Säkerhetspolisen bedömer att en person utgör ett säkerhetshot kan den föreslå för Migrationsverket att ansökan avslås av skäl som hänför sig till Sveriges säkerhet. Säkerhetspolisen fungerar som expertmyndighet vid bedömningen av vilka personer som kan utgöra ett hot mot Sveriges säkerhet. Beslut på medborgarskapsansökan fattas av Migrationsverket i Sverige och ett negativt beslut kan överklagas genom besvär. Vid Migrationsverket finns särskilda kontaktpersoner och experter som arbetar med säkerhetsfrågor. År 2022 bad Migrationsverket Säkerhetspolisen om ett utlåtande i sammanlagt 788 medborgarskapsärenden. Säkerhetspolisen föreslog att ansökan avslås i sammanlagt 490 medborgarskapsärenden.³³

Den svenska medborgarskapslagen har ändrats sedan början av oktober 2024 så att medborgarskapsanmälningarna görs centraliserat till Migrationsverket i Sverige.³⁴ För att en ung person ska kunna förvärva medborgarskap på basis av en medborgarskapsanmälan förutsätts att sökanden inte har gjort sig skyldig till allvarliga brott, att personen inte utgör ett hot mot den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen i Sverige och att personen inte har varit verksam i en sådan grupp eller organisation vars verksamhet systematiskt, i omfattande utsträckning och allvarligt äventyrar andra människor.³⁵

³⁰ Identitätsnachweis bei Einbürgerung in Deutschland, 25.1.2023, s. 2 (<https://www.bundestag.de/resource/blob/935768/6be3c15dacbcf49b616de26a5f02e7f0/WD-3-004-23-pdf.pdf>).

³¹

https://www.oesterreich.gv.at/themen/menschen_aus_anderen_staaten/staatsbuergerschaft/1/Seite.260421.html

³² https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-200182-om-svenskt-medborgarskap_sfs-2001-82/

³³ <https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Aktuellt/Migrationsverket-svarar/Migrationsverket-svarar/2023-12-13-Migrationsverket-svarar-sa-arbetar-vi-for-att-upptacka-sakerhetshot.html>

³⁴ <https://www.migrationsverket.se/English/Private-individuals/Becoming-a-Swedish-citizen/Nyhetsarkiv/2024-09-25-On-1-October-the-rules-for-Swedish-citizenship-will-change---for-young-people-for-people-in-a-vulnerable-situation-and-for-Nordic-citizens.html>

³⁵ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-200182-om-svenskt-medborgarskap_sfs-2001-82/

I 7 § 1 mom. i den *norska* medborgarskapslagen finns en förteckning över villkor för beviljande av medborgarskap på ansökan. Enligt 2 mom. kan medborgarskap dock förvägras på grund av grundläggande nationella intressen eller av utrikespolitiska skäl.³⁶ I Norge har utfärdats särskilda anvisningar om behandlingen av ärendet i sådana fall där det eventuellt föreligger sådana grunder.³⁷

Medborgarskap kan förvägras på grund av grundläggande nationella intressen, till exempel om sökanden har kopplingar till internationell terrorism. Det kan också vara fråga om till exempel spionage. Vid behandlingen av medborgarskapsansökningar har det getts anvisningar om att fästa uppmärksamhet vid till exempel ett eventuellt sanktionsbeslut som gäller sökanden eller om personen har haft kopplingar till en säkerhetstjänst eller organiserad brottslighet. Om det i ärendet upptäcks omständigheter som tyder på grundläggande nationella intressen, kontaktar det norska utlänningsverket polisens säkerhetstjänst eller utrikesministeriet. Polisens säkerhetstjänst bedömer om sökanden utgör ett hot mot de grundläggande nationella intressena. Utrikesministeriet bedömer ärendet ur ett utrikespolitiskt perspektiv. Även utlänningsnämnden kan bedöma om det i ärendet föreligger grunder för ett negativt beslut på grund av grundläggande nationella intressen eller av utrikespolitiska skäl.³⁸

Danskt medborgarskap beviljas utläningar genom en särskild naturalisationslag. Innan en utläning införs i ett lagförslag om naturalisation bedömer polisens underrättelsetjänst om utläningen kan äventyra statens säkerhet.³⁹ Om det bedöms att den sökande äventyrar statens säkerhet föreslås för riksdagens naturalisationsutskott att personen inte ska naturaliseras.⁴⁰

För att förvärva *österrikiskt* medborgarskap krävs att sökandens naturalisation inte väsentligt försvagar Österrikes internationella förbindelser eller skadar republikens intressen. Av sökanden förutsätts en positiv inställning till Österrike och garantier för att personen inte äventyrar den allmänna ordningen och säkerheten.⁴¹

Tyskt medborgarskap beviljas inte om det föreligger vissa omständigheter som talar mot medborgarskap, det vill säga grunder för uteslutning. Till dessa grunder hör bland annat att sökanden har handlat i strid med grundlagen eller den fria demokratiska ordningen. Om sökanden tidigare har haft en övertygelse som strider mot grundlagen, måste personen för att förvärva medborgarskap på ett trovärdigt sätt kunna påvisa att han eller hon inte längre har en sådan övertygelse.⁴²

³⁶ <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-10-51/>

³⁷ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/instruks-om-behandling-av-saker-etter-statsborgerloven-som-kan-berore-grunnleggende-nasjonale-interesser-eller-utenrikspolitiske-hensyn/id3048577/>

³⁸ Rundskriv F-05-18 Instruks om behandling av saker etter statsborgerloven som kan berøre grunnleggende nasjonale interesser eller utenrikspolitiske hensyn, s. 3–7, 9 (<https://www.regjeringen.no/contentassets/2ff6a02f6728414f9da59be02de66e29/rundskriv-f-05-18.pdf>).

³⁹ <https://www.ft.dk/samling/20231/lovforslag/L61/spm/10/svar/2002295/2788287/index.htm>

⁴⁰ <https://www.retsinformation.dk/eli/retsinfo/2021/9461>

⁴¹ <https://www.staatsbuergerschaft.gv.at/index.php?id=5>

⁴² <https://www.xn--einbrgerung-whb.de/fragebogen.php>

För att förvärva *nederländskt* medborgarskap krävs att sökanden inte äventyrar den allmänna ordningen eller den nationella säkerheten. En person som gjort sig skyldig till brott mot freden, krigsförbrytelser eller brott mot mänskligheten kan inte förvärva medborgarskap.⁴³

5.2.3 Oförvitlighet

I *Sverige* kan även en person som gjort sig skyldig till ett brott förvärva medborgarskap, men efter brottet följer en väntetid som i allmänhet räknas från och med den dag då brottet begicks och i fråga om långa fängelsestraff från den tidpunkt då straffet avtjänats. En förutsättning för förvärv av medborgarskap är utöver väntetiden att straffet för brottet har avtjänats i sin helhet. Väntetiden varierar från ett år till över tio år. Till exempel leder avtjänande av ett sex år långt fängelsestraff till en väntetid på minst tio år.⁴⁴

I *Norge* måste en person vänta längre än vanligt på att förvärva medborgarskap om personen har gjort sig skyldig till ett sådant brott för vilket han eller hon har dömts till ett minst tio dagar långt fängelsestraff, samhällstjänst eller ungdomsstraff eller till ett bötesstraff för vilket det alternativa fängelsestraffet är minst tio dagar. Väntetiden varierar från två och ett halvt år till 39 år. Upprepade brott förlänger väntetiden. Medborgarskap kan inte förvärvas förrän fängelsestraffet har avtjänats i sin helhet.⁴⁵

I *Danmark* förutsätts för naturalisation att sökanden inte har gjort sig skyldig till vissa brott. Man kan inte förvärva danskt medborgarskap om man har gjort sig skyldig till exempelvis brott mot landets självständighet och säkerhet, brott mot grundlagen och statens högsta ledning, terroristbrott eller vålds- eller sexualbrott mot barn.⁴⁶

Isländskt medborgarskap kan inte förvärvas innan väntetiden löpt ut, om sökanden har dömts till bötes- eller fängelsestraff. För bötesstraff under 80 000 isländska kronor gäller ingen väntetid. Väntetiderna till följd av strängare straff varierar från ett år till 25 år. Upprepade brott förlänger väntetiden.⁴⁷

I *Tyskland* förutsätts för naturalisation att sökanden inte har dömts till straff för ett brott. Straff på högst 90 dagsböter eller villkorliga fängelsestraff på högst tre månader är dock inte ett hinder för att förvärva tyskt medborgarskap. Till exempel personer som dömts för ett antisemitiskt eller rasistiskt brott kan dock inte förvärva tyskt medborgarskap.⁴⁸

⁴³ <https://ind.nl/en/public-order-policy-naturalisation-and-option>

⁴⁴ <https://www.migrationsverket.se/English/Private-individuals/Becoming-a-Swedish-citizen/Apply-for-citizenship/Citizenship-for-adults.html#orderly>

⁴⁵ <https://www.udi.no/en/word-definitions/waiting-times-for-norwegian-citizenship-for-convicted-persons-and-people-who-have-been-fined/>

⁴⁶ <https://lifeindenmark.borger.dk/settle-in-denmark/danish-citizenship/conditions-for-foreign-citizens--acquisition-of-danish-citizenship>

⁴⁷ <https://island.is/en/electronic-application-for-icelandic-citizenship/conditions>

⁴⁸

https://www.bmi.bund.de/SharedDocs/faqs/EN/topics/ministry/staatsangehoerigkeits_reform_en/staatsangehoerigkeits-reform-liste.html

I *Österrike* förutsätts för naturalisation att sökanden inte har dömts till frihetsstraff och inte har ett sådant ärende anhängigt vid domstol som kan leda till att han eller hon döms till frihetsstraff. Det finns också vissa andra straff som förhindrar förvärv av medborgarskap.⁴⁹

För att förvärva *nederländskt* medborgarskap krävs att sökanden inte äventyrar den allmänna ordningen. Vissa brott och straff leder till att medborgarskap kan förvärvas först fem år efter att straffet har avtjänats. Medborgarskap kan dessutom inte förvärvas om personen är misstänkt för ett sådant brott. Det är inte möjligt att förvärva nederländskt medborgarskap ens efter att straffet har avtjänats eller efter en viss tid, om personen har dömts för brott mot freden, krigsförbrytelser eller brott mot mänskligheten.⁵⁰

5.2.4 Försörjning

I *Sverige* gäller för närvarande inget försörjningsvillkor. Medborgarskap kan förvägras om sökanden har försummat sin underhållsskyldighet eller en offentligrättslig betalningsskyldighet.⁵¹ I Sverige har man dock planerat ett nytt försörjningsvillkor (Statens offentliga utredningar, SOU 2025:1, s. 322).⁵² Villkoret uppfylls inte om sökanden under de tre år som föregår ansökan om medborgarskap har tytt sig till utkomststöd i sammanlagt mer än sex månader.

Det krävs inget bevis på försörjning för att förvärva *norskt* medborgarskap.⁵³ Sökanden ska dock ha ett permanent uppehållstillstånd eller uppfylla villkoren för beviljande av det. Ett permanent uppehållstillstånd är förenat med ett krav på försörjning. För ett permanent uppehållstillstånd kan försörjningen påvisas till exempel med inkomster från arbete eller företagsverksamhet, pension, hyresinkomster, sjuk-, föräldraskaps- och arbetslöshetsförmåner och studielån. Personer i åldern 18–67 år förutsätts påvisa sin försörjning.⁵⁴

I Norge kan en sökande dessutom förvärva medborgarskap efter en kortare boendetid än vanligt, om personen har en tillräcklig försörjning.⁵⁵ Det är således fråga om ett incitament för att påvisa försörjning i stället för ett allmänt villkor för naturalisation. Med tillräcklig försörjning avses då att den sökandes inkomster och förmåner under året är minst tre gånger större än grundbeloppet i det nationella försäkringssystemet. Till inkomsterna och förmånerna räknas till exempel inkomster från arbete och affärsverksamhet, sjuk-, moderskaps-, föräldraskaps, handikapp- och arbetslöshetsförmåner samt pensioner, likaså kapitalinkomster från försäljning av fast egendom.

För att förvärva *danskt* medborgarskap gäller ett försörjningsvillkor.⁵⁶ Utgångspunkten är att sökanden inte har fått vissa sociala förmåner under de senaste två åren. Dessutom förutsätts i allmänhet att sökanden inte har fått dessa förmåner i mer än sammanlagt fyra månader under de

⁴⁹ <https://www.staatsbuergerschaft.gv.at/index.php?id=5>

⁵⁰ <https://ind.nl/en/public-order-policy-naturalisation-and-option>

⁵¹ <https://www.migrationsverket.se/English/Private-individuals/Becoming-a-Swedish-citizen/Apply-for-citizenship/Citizenship-for-adults.html>

⁵² <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2025/01/sou-20251/>

⁵³ <https://www.regjeringen.no/en/topics/immigration-and-integration/asd/statsborgerloven/id2343481/>

⁵⁴ <https://www.udi.no/en/word-definitions/requirement-to-financially-support-yourself-in-order-to-get-a-permanent-residence-permit/>

⁵⁵ <https://www.udi.no/en/important-messages/Sufficient-income-for-reduced-residence-time-when-applying-for-citizenship/>

⁵⁶ <https://lifeindenmark.borger.dk/settle-in-denmark/danish-citizenship/conditions-for-foreign-citizens--acquisition-of-danish-citizenship>

senaste fem åren. Försörjningsvillkoret kan dock uppfyllas om sökanden har fått ekonomiskt stöd i form av enskilda mindre summor som inte direkt hänför sig till sådana stöd eller förmåner som motsvarar eller ersätter lön eller pension. Till exempel statens utbildningsstöd, förtidspension eller folkpension utgör inte hinder för att förvärva danskt medborgarskap. Vissa andra förmåner som beviljas i mer än fyra månader läggs till den självförsörjningstid som krävs. Under behandlingen av ansökan kan sökanden i allmänhet få sociala förmåner. Ekonomiskt stöd från maken är inte ett hinder för medborgarskap.

I vissa fall kan en ansökan lämnas till det danska parlamentets naturalisationsutskott, som bedömer om sökanden kan befrias från något villkor för naturalisation, till exempel försörjningsvillkoret. Man kan avvika från försörjningsvillkoret till exempel på grund av sjukdom eller långvarig funktionsnedsättning. Naturalisationsutskottet kan också ombes avvika från försörjningsvillkoret till exempel av särskilda skäl eller på grund av att sökanden har varit moderskapsledig.

I *Island* ska den som ansöker om medborgarskap påvisa att han eller hon har tillräckliga medel eller inkomster eller att han eller hon i övrigt kan försörja sig ekonomiskt.⁵⁷ En förutsättning är att sökanden inte har fått ekonomiskt stöd från kommunen under de senaste tre åren och att han eller hon under denna tid har fått sin försörjning från en laglig källa. Försörjningen kan påvisas till exempel med arbetsavtal eller skatteintyg, handikapp- eller arbetslöshetsförmåner, forskningsstipendier, bankens kontouppgifter eller studielån. Försörjningen kan inte påvisas med till exempel fast egendom.

Försörjningsvillkoret gäller inte personer under 18 år. I fråga om studerande i åldern 18–20 år görs delvis undantag från försörjningsvillkoret. För gifta par räcker det att den ena maken påvisar båda makarnas försörjning. Sökanden behöver inte påvisa sin försörjning om han eller hon har fyllt 67 år.

För att få *tyskt* medborgarskap förutsätts i regel att sökanden själv kan sörja för sin egen och sina familjemedlemmars försörjning. Ett villkor är att sökanden inte har fått vissa förmåner. Det gör dock undantag från detta krav i fråga om tidigare gästarbetare och deras makar. Medborgarskap kan också beviljas personer som under de senaste 24 månaderna har arbetat heltid i minst 20 månader. Undantag från försörjningsvillkoret görs också om personens make arbetar heltid och det finns ett minderårigt barn i familjen.⁵⁸

För att få *österrikiskt* medborgarskap förutsätts att sökandens försörjning är tillräckligt tryggad eller att personen inte kan sörja för sin försörjning till exempel på grund av funktionsnedsättning eller en långvarig allvarlig sjukdom. Försörjningen anses vara tillräckligt tryggad om sökanden under de senaste sex åren har haft regelbundna inkomster från arbete eller företagsverksamhet eller till exempel försäkringspremier under i genomsnitt 36 månader, av vilka sex månader infaller omedelbart före ansökan om medborgarskap.⁵⁹

Det finns försörjningsvillkor för att förvärva *nederländskt* medborgarskap.

⁵⁷ <https://island.is/en/electronic-application-for-icelandic-citizenship/conditions>

⁵⁸ <https://www.bmi.bund.de/SharedDocs/faqs/DE/themen/heimat/reform-staatsangehoerigkeitsrecht/reform-staatsangehoerigkeitsrecht-liste.html>

⁵⁹ <https://www.staatsbuergerschaft.gv.at/index.php?id=5>

5.2.5 Förlust av medborgarskap

5.2.5.1 På grund av lämnande av oriktiga uppgifter

Av *Sveriges* grundlag följer att svenskt medborgarskap inte kan förloras till exempel på grund av lämnande av oriktiga uppgifter.⁶⁰ Enligt 2 kap. 7 § 2 mom. i regeringsformen får ingen svensk medborgare som är eller har varit bosatt i riket fråntas sitt medborgarskap.⁶¹ I Sverige skulle till exempel möjligheten att frånta en person sitt medborgarskap på grund av lämnande av oriktiga uppgifter förutsätta en ändring av regeringsformen.⁶²

Norskt medborgarskap kan förloras om det har erhållits genom att oriktiga eller bristfälliga uppgifter lämnats i ansökan. Även avsiktligt hemlighållande av väsentliga uppgifter kan vara en grund för att förlora medborgarskapet. Ett beslut om förlust av medborgarskap kan fattas till exempel om sökanden har lämnat oriktiga uppgifter om sin egen identitet. Norska utlänningsverket får ofta information om en eventuell grund för förlust av medborgarskap från någon annan myndighet, till exempel polisen. Barn förlorar i allmänhet inte sitt medborgarskap på grund av fel som föräldrarna eller mor- eller farföräldrarna gjort. Personer som fått medborgarskap som barn men som senare blivit myndiga förlorar i allmänhet inte heller sitt medborgarskap på denna grund. Ett barn kan dock i vissa situationer förlora sitt medborgarskap om barnet inte har en stark anknytning till Norge.⁶³

I *Island* förhindrar grundlagen förlust av medborgarskap på grund av lämnande av oriktiga uppgifter. Enligt artikel 66 i den isländska grundlagen kan en person inte fråntas sitt isländska medborgarskap.⁶⁴

Tyskt medborgarskap kan förloras på grund av att det har förvärvats genom bedrägeri eller genom att personen lämnat oriktiga eller bristfälliga uppgifter som väsentligt har påverkat beviljandet av medborgarskap (35 § i tyska medborgarskapslagen). Beslut om förlust av medborgarskap kan fattas inom tio år från det att medborgarskapet beviljades. Hur förlusten av medborgarskapet påverkar andra personer beslutas separat för varje berörda person. Det fästs särskild uppmärksamhet vid varje persons andel i missbruket samt vid barnets bästa.⁶⁵

Ett *österrikiskt* medborgarskap kan förloras om det har förvärvats genom ett bedrägligt förfarande, till exempel genom att en person visat upp förfälskade handlingar, lämnat oriktiga uppgifter eller genom brottslig verksamhet. I sådana fall kan medborgarskapet förloras på grund av den allmänna lagstiftningen om administrativa förfaranden.⁶⁶

⁶⁰ <https://www.migrationsverket.se/English/About-the-Migration-Agency/Current-topics/The-Swedish-Migration-Agency-Answers/Migrationsverket-svarar/2023-06-02-The-Swedish-Migration-Agency-answers-how-do-you-get-Swedish-citizenship.html>

⁶¹ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/kungorelse-1974152-om-beslutad-ny-regeringsform_sfs-1974-152/#K2

⁶² https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/motion/aterkallande-av-medborgarskap_h9023644/

⁶³ <https://www.udi.no/en/received-an-answer/revocation-losing-a-residence-permit-or-citizenship/citizenship/#link-19464>

⁶⁴ https://www.government.is/library/01-Ministries/Prime-Ministrers-Office/constitution_of_iceland.pdf

⁶⁵ <https://www.gesetze-im-internet.de/stag/BJNR005830913.html>

⁶⁶ <https://globalcit.eu/modes-loss-citizenship/>

Ett *nederländskt* medborgarskap kan förloras om det senare framgår att personen i samband med ansökan om medborgarskap har underlåtit att lämna vissa uppgifter. Det är fråga om sådana omständigheter på grund av vilka medborgarskap inte skulle ha beviljats om uppgifterna varit kända tidigare.⁶⁷

5.2.5.2 På grund av vissa brott

Svenskt medborgarskap kan inte förloras på grund av brott.⁶⁸ Enligt 2 kap. 7 § 2 mom. i regeringsformen får ingen svensk medborgare som är eller har varit bosatt i riket fråntas sitt medborgarskap.⁶⁹

En person som allvarligt äventyrat *Norges* vitala intressen kan förlora sitt medborgarskap om personen döms för ett sådant brott enligt 16, 17 eller 18 kap. i strafflagen som kan leda till fängelse i minst sex år (26 a § i norska medborgarskapslagen). Medborgarskapet kan dock inte förloras på grund av röjande av statshemlighet.⁷⁰

Ett *danskt* medborgarskap kan förloras när en person döms för ett brott som allvarligt har äventyrat statens vitala intressen.⁷¹

I *Island* förhindrar grundlagen förlust av medborgarskap på grund av brott. Enligt artikel 66 i den isländska grundlagen kan en person inte fråntas sitt isländska medborgarskap.⁷²

Ett *nederländskt* medborgarskap kan förloras om personen har dömts för ett brott mot Konungariket Nederländernas intressen eller säkerhet, till exempel en krigsförbrytelse eller ett terroristbrott. En person kan också förlora sitt nederländska medborgarskap om han eller hon frivilligt ansluter sig till en stats väpnade styrkor som krigar mot Nederländerna eller Nederländernas bundsförvant. Dessutom kan en person förlora sitt medborgarskap efter att ha anslutit sig till en organisation som utgör ett hot mot Nederländernas nationella säkerhet.⁷³

Ett *tyskt* medborgarskap förloras om en person frivilligt utan den tyska myndighetens tillstånd har anslutit sig till en annan stats väpnade styrkor eller deltagit i en terroristorganisations strider utomlands (28 § i tyska medborgarskapslagen). Medborgarskapet förloras dock inte på grund av anslutning till en annan stats väpnade styrkor, om detta har grundat sig på ett mellanstatligt avtal.⁷⁴

Ett *österrikiskt* medborgarskap kan förloras om en person har dömts till fängelse för ett terroristbrott. Medborgarskapet kan också förloras på grund av att en person allvarligt har skadat

⁶⁷ [https://ind.nl/en/public-order-policy-naturalisation-and-option#withdrawal-of-dutch-citizenship-if-information-has-been-withheld-](https://ind.nl/en/public-order-policy-naturalisation-and-option#withdrawal-of-dutch-citizenship-if-information-has-been-withheld)

⁶⁸ <https://www.migrationsverket.se/English/About-the-Migration-Agency/Current-topics/The-Swedish-Migration-Agency-Answers/Migrationsverket-svarar/2023-06-02-The-Swedish-Migration-Agency-answers-how-do-you-get-Swedish-citizenship.html>

⁶⁹ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/kungorelse-1974152-om-beslutad-ny-regeringsform_sfs-1974-152/#K2

⁷⁰ https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-10-51/KAPITTEL_6#KAPITTEL_6

⁷¹ <https://uim.dk/statsborgerskab/danske-statsborgere/frakendelse-af-dansk-statsborgerskab/>

⁷² https://www.government.is/library/01-Ministries/Prime-Ministers-Office/constitution_of_iceland.pdf

⁷³ <https://www.government.nl/topics/dutch-citizenship/loss-of-dutch-citizenship/revocation-of-dutch-citizenship-by-the-authorities-of-the-netherlands>

⁷⁴ <https://www.gesetze-im-internet.de/stag/BJNR005830913.html>

Österrikes intressen i en annan stats tjänst. Dessutom kan en person förlora sitt medborgarskap om han eller hon frivilligt har anslutit sig till en främmande stats väpnade styrkor eller deltagit aktivt i en organiserad väpnad grupp strider i en väpnad konflikt utomlands. Att fullgöra värnplikt i en annan medborgarstat leder dock inte till förlust av medborgarskap.⁷⁵ I 33 § i den österrikiska medborgarskapslagen finns i fråga om brott en hänvisning till 278 b, 278 c, 278 d, 278 e, 278 f, 278 g och 282 a § i strafflagen.⁷⁶

6 Remissvar

6.1 Remissbehandling

Ändringarna i försörjningsvillkoret ansågs vara betydande och de bedömdes också öka antalet avslag på ansökningar om medborgarskap och antalet besvär över dem. Det att en person blir arbetslös bedömdes ha en stor inverkan på personens möjlighet att förvärva medborgarskap. Den tid på tre månader som i utkastet till proposition anges som gräns anses vara en kort tid för att försörjningen inte ska anses vara tryggad på grund av att tiden för arbetslöshetsförmån och/eller utkomststöd överskrider den. Det fästes också uppmärksamhet vid de långa tiderna för behandling av medborgarskapsansökningar, på grund av vilka det i praktiken är svårt för den sökande att bedöma och förutse om han eller hon uppfyller försörjningsvillkoret vid tidpunkten för avgörandet av medborgarskapsansökan. I remissvaren bedömdes allmänt att det kan vara svårt att uppfylla försörjningsvillkoret och att personer kan låta bli att ansöka om arbetslöshetsförmån eller utkomststöd för att försörjningsvillkoret ska uppfyllas. Försörjningsvillkoret bedömdes också ha en indirekt inverkan på barn.

Antalet negativa beslut bedömdes också kunna öka på basis av bestämmelser om att förvägra medborgarskap på basis av den nationella säkerheten. Nationell säkerhet ansågs eventuellt till sitt innehåll vara ett mer omfattande begrepp än statens säkerhet som är den nuvarande ordalydelsen i lagen, och det ansågs krävas en precisering av begreppet. I utlåtandena fästes också uppmärksamhet vid rättsskyddet och att sökanden inte får information om innehållet i skyddspolisens utlåtande.

Vissa remissinstanser understödde de skärpningar som föreslogs i propositionsutkastet medan andra däremot ansåg att ändringarna inte var nödvändiga eller motsatte sig dem. En fördubbling av tidsfristen för förlust av medborgarskap ansågs vara betydande. En del av remissinstanserna ansåg att övergångsbestämmelserna i propositionsutkastet inte var tillräckligt omfattande. Vissa remissinstanser ansåg att bedömningen av samverkan av de lagändringar som görs i olika skeden var otillräcklig. Utöver kommentarer om ändringsförslagen i utkastet till proposition innehöll remissvaren också vissa observationer om andra behov av att ändra medborgarskapslagen.

Utifrån remissvaren bearbetades och kompletterades motiveringarna i propositionen, särskilt i fråga om den nationella säkerheten och försörjningsvillkoret. Motiveringarna kompletterades särskilt vad gäller konsekvensbedömningen och motiveringar till lagstiftningsordningen. I fråga om förlust av medborgarskap på grund av vissa brott ändrades förslaget så att kravet på längden för det straff personen dömts till sänktes till två år (33 a § 1 mom.). Bestämmelserna

⁷⁵ <https://www.bmeia.gv.at/en/travel-stay/living-abroad/citizenship-and-union-citizenship/loss-revocation-and-renunciation>

⁷⁶

<https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10005579&ShowPrintPreview=True>

om oförvitlighetsvillkoret och väntetiderna i anslutning till detta preciserades i fråga om mycket allvarliga brott (19 a §). Samhällets fördel lades till som grund för att inte bevilja medborgarskap (6 a §). Övergångsbestämmelserna preciserades. Dessutom gjordes vissa andra ändringar i lagförslaget, huvudsakligen av teknisk natur. Definitionen av barn uppdaterades också i medborgarskapslagen (2 § 7 punkten).

6.2 Utlåtande av rådet för bedömning av lagstiftningen

Rådet för bedömning av lagstiftningen gav den 5 mars 2025 ett utlåtande om utkastet till proposition. Rådet för bedömning ansåg att utkastet till regeringens proposition väl uppfyllde kraven i anvisningen om konsekvensbedömning vid lagberedning. Enligt rådet för bedömning beskrevs nuläget, målen och de centrala förslagen tydligt i propositionsutkastet. Erfarenheter och statistiska uppgifter från andra länder hade utnyttjats i beredningen. De väsentliga typerna av konsekvenser hade identifierats, men konsekvenserna för samhället borde ännu preciseras. Till denna del lyfte rådet för bedömning fram att det viktigaste är att bedöma hur förslaget påverkar sökande som har en sjukdom, skada eller något annat synnerligen vägande skäl att avvika från försörjningsförutsättningen. Enligt rådet för bedömning förblev det också oklart om ändringarna påverkar förvaltningsdomstolarnas resursbehov.

Utifrån rådets utlåtande fogades till propositionen ett avsnitt som sammanställer de konsekvenser som den föreslagna försörjningsförutsättningen bedöms medföra för sökande som på grund av en långvarig sjukdom eller skada eller av något annat synnerligen vägande skäl inte kan uppfylla förutsättningen. Dessutom kompletterades bedömningen av propositionens konsekvenser för förvaltningsdomstolarna.

7 Specialmotivering

2 §. Definitioner. I paragrafen föreskrivs om vissa definitioner som används i medborgarskapslagen. Med barn avses enligt 7 punkten en ogift person under 18 år.

Det föreslås att 7 punkten tekniskt ändras så att det med barn avses personer under 18 år. Ur punkten stryks hänvisningen till att det är fråga om en ogift person. Den nya definitionen av barn motsvarar definitionerna i konventionen om barnets rättigheter och konventionen om medborgarskap. Den ändrade definitionen motsvarar också det som föreskrivs i lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt i fråga om när vårdnaden om ett barn upphör.

Den ändrade definitionen av barn i medborgarskapslagen påverkar också andra punkter i medborgarskapslagen, där det antas att man kan bli myndig genom att gifta sig när man är under 18 år. Samtidigt som definitionen av barn ändras föreslås i denna proposition även en ändring av 13 § 1 mom. 1 punkten, 25 § och 26 § 1 punkten i lagen, där definitionen har betydelse.

6 §. Utredd identitet. I paragrafen föreskrivs om den utredda identitet som är ett villkor för att förvärva medborgarskap. I paragrafens 2 mom. finns bestämmelser om hur identiteten kan utredas och vad som ska beaktas när identiteten utreds. I paragrafens 3 mom. föreskrivs att identiteten anses utredd på basis av en tioårig tidsfrists förlopp. Bestämmelserna i paragrafens 4 mom. gäller avbrott i den tioåriga tidsfristen.

Enligt paragrafens 3 mom. anses en persons identitet utredd på grundval av den tioåriga tidsfristens förlopp, även om han eller hon tidigare har använt flera än en identitet. Enligt förarbetena till medborgarskapslagen (RP 235/2002 rd, s. 32) visar förfluten tid och att personen använder endast en identitet att den identitet som används är av viss bestående natur och därför

till en viss grad sannolik. Tidsfristen räknas från den tidpunkt då personuppgifterna har antecknats i befolkningsdatasystemet (bl.a. HFD 19.8.2016/3437).

Om sökanden har använt flera än en identitet, har han eller hon således inte möjlighet att förvärva medborgarskap innan tio år har förlöpt. Tidsfristen på tio år har av hävd tillämpats även i andra sådana situationer där identiteten utifrån en helhetsbedömning inte har ansetts utretts på ett tillförlitligt sätt. Identiteten ansågs inte ha utretts innan tidsfristen på tio år förlöpt till exempel i ett fall där en sökande hade uppvisat förfalskade handlingar som stöd för sin identitet (HFD 12.10.2017/5052).

Högsta förvaltningsdomstolen har beskrivit den tioåriga tidsfristen enligt 3 mom. så att det är fråga om den sökandes sista utväg för att påvisa att identiteten är av bestående natur (HFD:2021:30). Den tioåriga tidsfristen är även i fortsättningen en sista utväg för att utreda identiteten i situationer där den sökandes identitet inte kan anses ha utretts på ett tillförlitligt sätt utifrån en helhetsbedömning. Dessutom föreslås också en separat bestämmelse för de sökande som en eller flera gånger har beviljats främlingspass med stöd av 134 § 1 mom. 3 punkten i utlänningslagen för att de ska kunna skaffa pass i en medborgarstat. Av denna grupp sökande kan i regel rimligen förutsättas aktivitet i fråga om att utreda identiteten med hjälp av dokument även efter att tidsfristen på tio år löpt ut.

Den föreslagna ändringen gäller endast en klart avgränsad grupp sökande, för vilken påvisande av aktivitet i anslutning till utredningen av identiteten är ett skäligt krav. Enligt motiveringarna till den gällande lagen är det inte alltid skäligt att kräva dokumentbevisning med beaktande av till exempel personer som fått flyktingstatus, och dessutom har dokumentbevisning heller ingen betydelse till exempel om staten saknar en behörig instans som behörigen kan utfärda dokument om en person (RP 235/2002 rd, s. 31). Den föreslagna ändringen gäller inte sökande som får internationellt skydd eller sökande som har beviljats främlingspass på grund av att anskaffningen av ett nationellt pass kan äventyra säkerheten för personernas familjemedlemmar som får internationellt skydd. I dessa situationer bedöms de uppgifter som lämnats om identiteten även i fortsättningen genom en helhetsbedömning i enlighet med 2 mom. Om identiteten på basis av en helhetsbedömning inte anses ha utretts på ett tillförlitligt sätt, tillämpas även i fortsättningen som sista utväg en tidsfrist på tio år i dessa situationer.

Det föreslås att paragrafens 3 mom. ändras så att identiteten inte anses ha utretts enbart på basis av den tioåriga tidsfristens förlopp, om sökanden med stöd av 134 § 1 mom. 3 punkten i utlänningslagen har beviljats främlingspass i syfte att skaffa ett pass i sin medborgarstat. Utgångspunkten är att sökanden i en sådan situation ska lägga fram bevis på sin identitet med hjälp av dokument även efter att tidsfristen på tio år löpt ut. Tidsfristen på tio år är i en sådan situation således inte ett alternativ till att skaffa de dokumentbevis som behövs, utan sökanden ska också efter tio år visa upp sitt pass från sin medborgarskapsstat eller en utredning om att han eller hon trots försök inte har kunnat få ett sådant. I en sådan situation kan det i regel inte anses vara ett oskäligt krav att personen ska uppvisa ett pass från sin medborgarstat för att förvärva medborgarskap. Även annan utredning kan dock godkännas om det av den framgår att sökanden de facto inte har haft möjlighet att få ett pass från medborgarstaten av sådana orsaker som inte beror på sökanden.

Som en sådan annan utredning ska sökanden med hjälp av dokument påvisa på att han eller hon har försökt skaffa ett pass i sin medborgarstat. Praxisen för att skaffa pass i personens medborgarstat och de behöriga myndigheterna för detta varierar från land till land. För att skaffa pass kan det krävas att personen både kontaktar beskickningen och reser till landet i fråga. En eventuell brist på pengar som behövs för resan är i regel inte en tillräcklig orsak till att pass saknas. Sökanden kan eventuellt också be andra personer, till exempel familjemedlemmar,

vänner eller en jurist, att hjälpa med att skaffa pass. En utredning som läggs fram i stället för ett pass kan till exempel vara en handling som utfärdats av en behörig myndighet i landet, av vilken det framgår att sökanden inte kan få pass och eventuella motiveringar till detta. Sökandens strävan efter att skaffa pass kan också påvisas till exempel med hjälp av resebiljetter, sökandens kontakt med den behöriga myndigheten och begäran om att få pass.

Även i de fall som avses i bestämmelsen ska det bedömas vilken utredning om identiteten som skäligen kan krävas av sökanden. Omständigheter som ska beaktas vid prövningen är till exempel den tidpunkt då den sökande har beviljats främlingspass och om det efter detta eventuellt har skett sådana förändringar i situationen i landet som påverkar ärendet. Det är inte nödvändigtvis nödvändigt att den sökande uppvisar ett nytt och giltigt pass om personen tidigare har uppvisat ett pass från sin medborgarstat, vars giltighetstid har upphört innan ansökan om medborgarskap gjordes eller avgjordes.

I denna proposition föreslås att 14 § 2 mom. i medborgarskapslagen, som gäller boendetidens början i fall där sökandens identitet har varit utredd, upphävs. Boendetiden börjar således i fortsättningen alltid enligt bestämmelserna i 14 § 1 mom. Samtidigt som den tioåriga tidsfrist som avses i 6 § 3 mom. löper också boendetiden enligt bestämmelserna om boendetid i medborgarskapslagen.

Inga ändringar föreslås i bestämmelserna om avbrott i tidsfristen på tio år i 4 mom.

6 a §. *Att vägra medborgarskap med hänvisning till den nationella säkerheten.* I 3 kap. om medborgarskapsansökan i medborgarskapslagen föreskrivs om de grunder på vilka en person inte naturaliseras även om han eller hon uppfyller villkoren för naturalisation. Bestämmelserna ingår i 13 § om allmänna villkor för naturalisation. Enligt paragrafens 3 mom. naturaliseras inte en person trots att han eller hon uppfyller villkoren för naturalisation, om det finns grundad anledning att misstänka att naturalisation äventyrar statens säkerhet eller allmän ordning eller om den huvudsakliga avsikten med förvärv av medborgarskap är att utnyttja förmåner som hänför sig till finskt medborgarskap utan avsikt att bosätta sig i Finland eller om naturalisation av något annat vägande skäl utifrån en helhetsbedömning av den sökandes situation strider mot statens fördel.

Det föreslås att medborgarskapslagen utökas med en ny 6 a §, som innehåller bestämmelser om att medborgarskap inte beviljas på grundval av den nationella säkerheten. Paragrafen fogas till de allmänna bestämmelserna i lagen. Den gäller utöver medborgarskapsansökningar enligt 3 kap. även medborgarskapsanmälningar enligt 4 kap. Medborgarskap förvägras således på de grunder som nämns i paragrafen även i anmälningsförfarandet. En person beviljas inte medborgarskap även om personen uppfyller villkoren för förvärv av medborgarskap om det finns grundad anledning att misstänka att beviljande av medborgarskap äventyrar den nationella säkerheten, eller om beviljande av medborgarskap av annat vägande skäl utifrån av en helhetsbedömning av den sökandes situation strider mot statens eller samhällets fördel. Den nya paragrafen ersätter 13 § 3 mom., som i denna proposition föreslås upphävas.

Medborgarskapsanmälningar enligt 4 kap. i medborgarskapslagen gäller begränsade grupper av sökande, till exempel vissa barn till finska medborgare, tidigare finska medborgare och sådana nordiska medborgare som förvärvat medborgarskap i ett nordiskt land på något annat sätt än genom naturalisation. Dessa personers förvärv av medborgarskap har underlättats genom ett anmälningsförfarande där villkoren för att förvärva medborgarskap är lägre än i ansökningsförfarandet. Avsikten med denna proposition är inte att i större utsträckning ändra anmälningsförfarandet, men det kan ändå anses motiverat att beakta den nationella säkerheten även i anmälningsförfarandet. Däremot ändras inte villkoren för beviljande av medborgarskap

på basis av anmälan till exempel i fråga om boendetid eller oförvitlighet, och den föreslagna nya 6 a § utökar till denna del inte villkoren gällande medborgarskapsanmälningar och påverkar inte heller i övrigt bedömningen av huruvida de redan befintliga villkoren uppfylls.

Enligt den nya 6 a § ska medborgarskap inte beviljas när det finns grundad anledning att misstänka att beviljande av medborgarskap äventyrar den nationella säkerheten. Den nationella säkerheten omfattar säkerheten i hela det finländska samhället. Hot mot denna är till exempel terrorism, spionage och en främmande stats skadliga verksamhet. Förebyggande och bekämpning av sådana hot hör till skyddspolisens uppgifter. Skyddspolisens utlåtanden inom sitt eget verksamhetsområde som stöd för Migrationsverkets beslutsfattande. Bestämmelser om skyddspolisens utlåtanden finns i 46 § 2 mom. i medborgarskapslagen. Det kan anses motiverat att medborgarskap inte beviljas på grundval av ansökan eller anmälan, om beviljande av medborgarskap med fog kan misstänkas äventyra Finlands nationella säkerhet.

I den nya paragrafen finns också ett liknande allmänt stadgande som grundlagsutskottet har fogat till det gällande 13 § 3 mom. (GrUB 8/2002 rd, s. 4/II). Med anledning av 5 § i grundlagen berörs bestämmelserna om förvärv av medborgarskap av ett krav på stiftande genom lag, och därför kan beslutsfattandet om förvärv av medborgarskap inte i sista hand grunda sig på en prövning av ändamålsenligheten utan är till alla delar bundet till bestämmelserna i lagen. Utskottet har därför utökat lagen med en hänvisning till annat vägande skäl, på grundval av vilket naturalisation utifrån en helhetsbedömning av den sökandes situation strider mot statens fördel. I bestämmelsen i den nya 6 a § används uttrycket ”beviljande av medborgarskap” i stället för ”naturalisation”, som entydigt omfattar ett positivt beslut i både ansöknings- och anmälningsförfarandet. Vid sidan av statens fördel föreslås ett omnämnande av samhällets fördel. Till skillnad från det gällande 13 § 3 mom. nämns utöver den nationella säkerheten inte den allmänna ordningen separat i de föreslagna bestämmelserna.

Grunderna i anslutning till den nationella säkerheten utgör tillsammans med andra vägande skäl som ingår i det allmänna stadgandet en heltäckande reglering som kan tillämpas i olika situationer, särskilt sådana som anknyter till olika säkerhetshot. I bestämmelserna nämns inte längre en situation där den huvudsakliga avsikten med förvärv av medborgarskap är att utnyttja förmåner som hänför sig till finskt medborgarskap utan avsikt att bosätta sig i Finland. Av den boendetid som är ett villkor för naturalisation följer även i övrigt att det inte är möjligt att på ansökan förvärva medborgarskap utan att bosätta sig i Finland. Alla medborgarskapsanmälningar är å andra sidan inte förknippade med ett krav på boende i Finland, och till denna del föreslås inga ändringar i denna proposition.

Enligt 46 § 2 mom. i medborgarskapslagen kan Migrationsverket begära utlåtande även hos centralkriminalpolisen. Till centralkriminalpolisens uppgifter hör bland annat att bekämpa organiserad och yrkesmässig brottslighet. Om centralkriminalpolisen ger ett utlåtande som anknyter till dess verksamhetsområde, enligt vilket den inte förordar att sökanden beviljas medborgarskap, kan man i medborgarskapsärendet utifrån en helhetsbedömning av den sökandes situation komma fram till att beviljandet av medborgarskap av något annat vägande skäl strider mot statens eller samhällets fördel. I en sådan situation beviljas enligt bestämmelsen inte medborgarskap.

Enligt 13 § 1 mom. 3 punkten i medborgarskapslagen omfattar villkoren för naturalisation oförvitlighet, det vill säga att den sökande inte har gjort sig skyldig till någon annan straffbar gärning än en sådan för vilken straffet är ordningsbot och inte heller har meddelats besöksförbud. Enligt 28 § förvärvar en ung person, det vill säga en person som har fyllt 18 men inte 23 år, finskt medborgarskap efter anmälan, om han eller hon inte har dömts till fängelsestraff. Enligt 30 § är ett villkor vid anmälan av en nordisk medborgare att han eller hon

under boendetiden inte har ådömts något frihetsstraff. Avsikten är att brott och det straff som dömts ut på grund av brottet även i fortsättningen i första hand ska påverka möjligheterna att förvärva medborgarskap genom denna typ av villkor som hänför sig till oförvitlighet och att det därmed ska finnas en normal straffprocess i bakgrunden. Ett eventuellt utlåtande om en sökandes brottslighet har endast en kompletterande betydelse i både ansöknings- och anmälningsförfarandet. Medborgarskap förvägras i enlighet med ordalydelsen endast av vägande skäl som hänför sig till statens eller samhällets fördel.

Om det med stöd av 6 a § fattas ett negativt beslut på medborgarskapsansökan eller efter medborgarskapsanmälan, kan Migrationsverkets beslut överklagas hos förvaltningsdomstolen i enlighet med 8 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden. Ändring i förvaltningsdomstolens beslut kan sökas i enlighet med 107 § i samma lag, om domstolen beviljar besvärstillstånd. Förvaltningsdomstolarnas uppgift är att undersöka om det har uppnåtts en rättvis balans mellan individens rättigheter och det allmänna intresset (HFD:2007:49).

I denna proposition föreslås också en ändring av 46 § 2 mom. om inhämtande av tilläggsutredningar, så att ett utlåtande kan begäras hos skyddspolisen eller centralkriminalpolisen även gällande medborgarskapsanmälan.

13 §. Allmänna villkor för naturalisation. I paragrafen föreskrivs om villkoren för att en utlänning ska beviljas finskt medborgarskap på ansökan.

Det föreslås att 1 mom. 1 punkten i paragrafen tekniskt ändras så att ingående av äktenskap gällande personer under 18 år inte längre nämns. Ändringen hänför sig till den ändring som föreslås i 2 § 7 punkten, genom vilken definitionen av barn uppdateras så att det med barn avses en person under 18 år. Genom ändringen beaktas att ett äktenskap inte längre påverkar huruvida en person är myndig.

I 1 mom. 5 punkten föreskrivs att ett villkor för naturalisation är att den sökande kan redogöra för sin försörjning. Ett villkor för naturalisation är att sökanden tillförlitligt kan redogöra för sin försörjning. Den gällande lagen eller dess förarbeten (RP 235/2002 rd) utesluter inte någon form av försörjning, så den sökande kan i princip påvisa vilken laglig källa som helst för sin försörjning. Till exempel hindrar inte den gällande regleringen att en person som lever enbart på utkomststöd förvärvar medborgarskap. I bestämmelsen är det centralt att få information om sökandens utkomstkälla samt utreda utkomstkällans laglighet. Redogörelsen för utkomstkällan anknyter i den gällande regleringen till säkerställandet av att sökanden uppfyller de övriga villkoren för naturalisation, i synnerhet boendetids- och oförvitlighetsvillkoret.

Det föreslås att 1 mom. 5 punkten ändras så att man i stället för den nuvarande granskningen av utkomstkällan och i synnerhet dess laglighet i fortsättningen snarare granskar att försörjningen är tryggad. Enligt förslaget krävs för att sökanden ska naturaliseras att personens försörjning är tryggad. I praktiken innebär detta att man till följd av ändringen i större utsträckning än i den gällande regleringen börjar kräva att försörjningen och integrationen påvisas, i synnerhet genom till exempel arbete eller företagsverksamhet. Således kan försörjningsvillkoret i regel inte uppfyllas till exempel om sökandens försörjning enbart grundar sig på stöd som samhället beviljar i sista hand.

En annan central ändring är att försörjningsvillkoret i fortsättningen tydligare än i nuläget är ett av de allmänna villkoren för naturalisation. Uppfyllandet av detta villkor ska på samma sätt som boendetids-, oförvitlighets- och språkkunskapsvillkoret granskas självständigt när ansökan avgörs. Trots detta kan bedömningen av huruvida försörjningsvillkoret uppfylls även i fortsättningen ha betydelse vid granskningen av huruvida även de övriga allmänna villkoren

uppfylls. Till exempel kan en arbetsinkomst som i huvudsak kommer från arbete utomlands fortfarande ge anledning att noggrannare granska om den sökande de facto bor i Finland och om personen uppfyller boendetidsvillkoret.

Uppfyllandet av försörjningsvillkoret bedöms enligt ordalydelsen i 1 mom. när ansökan avgörs. I den föreslagna nya 17 a § finns närmare bestämmelser om hur försörjningen ska påvisas samt om avvikelser från försörjningsvillkoret.

Det föreslås att 3 mom. upphävs. I denna proposition föreslås en ny 6 a § i medborgarskapslagen som innehåller bestämmelser om att vägra medborgarskap med hänvisning till den nationella säkerheten eller samhällets fördel och som tillämpas på såväl medborgarskapsansökningar som medborgarskapsanmälningar. Syftet med den nya 6 a § är att även i fortsättningen beakta skyddspolisens och centralkriminalpolisens verksamhet som remissinstanser i medborgarskapsärenden. Således inskränker ändringen inte dessa myndigheters möjlighet att uttala sig i ärenden som berör deras verksamhetsområde, utan denna möjlighet bevaras oförändrad.

14 §. Boendetidens början. I paragrafen finns bestämmelser om när den boendetid som är ett villkor för naturalisation börjar. I paragrafens 2 mom. finns bestämmelser om hur utredning av identiteten påverkar boendetidens början. Om den sökandes identitet har varit utredd, börjar den godtagbara boendetiden först när den sökande har lagt fram en utredning om sin identitet. En tidigare vistelse eller en del av den godkänns som boendetid om den sökande har visat initiativ till att identiteten utreds, liksom den tid som den sökande tillbringat i landet som minderårig eller en del av den, om identiteten har varit utredd av en orsak som beror på vårdnadshavaren eller av någon annan orsak som inte beror på den sökande.

Lagrummet har i praktiken fått en ringa betydelse efter att högsta förvaltningsdomstolen gett ett årsboksbeslut (HFD:2008:5), enligt vilket bestämmelsen om boendetidens början inte blev tillämplig eftersom identiteten ansågs utredd enbart efter att villkoren i 6 § 3 mom. uppfyllts. Fallet handlade således om att identiteten ansågs vara utredd på basis av den tioåriga tidsfristens förlopp och att boendetid hade samlats samtidigt som tidsfristen på tio år förlöpt.

Det föreslås att 2 mom. upphävs. Finskt medborgarskap beviljas enligt 6 § endast under förutsättning att den sökandes identitet har utretts på ett tillförlitligt sätt. Bestämmelserna om utredd identitet ingår i fortsättningen i sin helhet i 6 §. Bestämmelserna om när boendetiden börjar ingår i sin helhet i 14 § 1 mom., och dessutom ska den tid som en person vistats i landet med tillfälligt uppehållstillstånd även i fortsättningen beaktas i enlighet med 15 §.

17 a §. Bevis på försörjning och avvikelse från försörjningsvillkoret. Medborgarskapslagen utökas med en ny 17 a § som innehåller bestämmelser om påvisande av den tryggade försörjning som föreslås i denna proposition och avvikelse från detta. Paragrafen innehåller bestämmelser om hur sökandens försörjning ska anses vara tryggad, vem försörjningsvillkoret ska gälla och när det kan göras avvikelse från det.

I 1 mom. föreskrivs om hur den sökandes försörjning ska anses vara tryggad på det sätt som förutsätts i 13 § 1 mom. 5 punkten i propositionen. När en person ansöker om medborgarskap ska han eller hon ge information om grunden för sin försörjning. Migrationsverket kontrollerar om den sökandes försörjningsgrund framgår även av uppgifterna i de datasystem som myndigheten använder. Utgångspunkten är att den information som sökanden lämnar ska anses vara tillförlitlig om motsvarande information också framgår av det tillgängliga datasystemet, varvid grunden för försörjningen inte behöver utredas desto mer.

Med tanke på uppfyllandet av försörjningsvillkoret är det särskilt viktigt att granska om den sökande har tytt sig till antingen arbetslöshetsförmån enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) eller utkomststöd enligt lagen om utkomststöd (1412/1997). Med arbetslöshetsförmån avses de i lagen om utkomstskydd för arbetslösa nämnda förmåner med vilka en arbetslös arbetssökandes grundläggande försörjning tryggas under arbetslösheten. Dessa förmåner är arbetslöshetsdagpenning och arbetsmarknadsstöd. Med arbetslöshetsdagpenning avses både grunddagpenning och inkomstrelaterad dagpenning. Med utkomststöd avses de olika formerna av utkomststöd enligt lagen om utkomststöd. I fråga om utkomststöd ska beaktas att det är fråga om en familjespecifik förmån. Då utkomststöd beviljas betraktas alla familjemedlemmar som mottagare av utkomststödet räknat från den dag stödet utbetalas.

Utgångspunkten för granskningen av huruvida försörjningsvillkoret uppfylls är om den sökande har varit tvungen att ty sig till den arbetslöshetsförmån eller det utkomststöd som avses i bestämmelsen längre än en viss tid. Bestämmelsen tillämpas i princip så att om sökanden har varit tvungen att ty sig till arbetslöshetsförmån eller utkomststöd längre än vad som avses i momentet, anses personens försörjning inte vara tryggad på det sätt som lagen förutsätter. Då kan den sökande inte anses kunna sörja för sin egen försörjning eller påvisa sin integration på det sätt som beviljandet av medborgarskap förutsätter. Å andra sidan, om sökanden har varit tvungen att ty sig till arbetslöshetsförmån eller utkomststöd under högst den tid som nämns i lagen och personen har gett tillförlitlig information om grunden för sin försörjning, uppfylls försörjningsvillkoret enligt 13 §.

Uppfyllandet av försörjningsvillkoret granskas i enlighet med 13 § 1 mom. när ansökan avgörs. Granskningsperioden för försörjningsvillkoret är de två år som föregår avgörandet av ansökan. Under denna tid kan den sökande ha tytt sig till arbetslöshetsförmån eller utkomststöd eller till båda samtidigt under sammanlagt högst tre månader. På så sätt beaktas i regleringen till exempel kortvariga perioder av arbetslöshet som inte förhindrar att försörjningsvillkoret uppfylls och att den sökande förvärvar medborgarskap, eftersom den sökande ändå under största delen av granskningsperioden har tryggt sin försörjning på annat sätt, till exempel genom arbete. Å andra sidan kan en tidsperiod på mer än tre månader inte längre betraktas som ett sådant mycket kortvarigt tillgripande till arbetslöshetsförmån eller utkomststöd, trots vilket den sökande fortfarande kan anses sörja för sin försörjning i tillräcklig utsträckning för att förvärva medborgarskap.

Den tremånadersperiod då sökanden tytt sig till arbetslöshetsförmån eller utkomststöd behöver inte vara oavbruten, utan med tanke på tillämpningen av bestämmelsen är det centrala huruvida den sökande under de senaste två åren har tytt sig till arbetslöshetsförmån eller utkomststöd i sammanlagt mer än tre månader. Således kan tremånadersperioden i fråga vara antingen sammanhängande eller bestå av kortare perioder. Om den sökande till exempel under en granskningsperiod på två år två gånger har tytt sig till arbetslöshetsförmån eller utkomststöd i två månader, det vill säga i sammanlagt fyra månader, uppfylls inte försörjningsvillkoret även om den oavbrutna period då den sökande tytt sig till arbetslöshetsförmån eller utkomststöd inte överskrider de tre månader som nämns i bestämmelsen.

Med tanke på granskningen är det centrala den sammanlagda tid en sökande tytt sig till arbetslöshetsförmån eller utkomststöd under en granskningsperiod på två år. Det har heller ingen betydelse om den sökande har fått antingen arbetslöshetsförmån eller utkomststöd över maximibeloppet på tre månader, utan det centrala är det sammanlagda antalet månader personen fått utkomststöd och arbetslöshetsförmån. Om den sökande till exempel fått utkomststöd i två månader och arbetslöshetsförmån i två månader, uppfylls inte försörjningsvillkoret trots att ingendera stödformen i sig överskrider tre månader. Å andra sidan uppfylls försörjningsvillkoret

till exempel om den sökande har fått arbetslöshetsförmån i sammanlagt tre månader och dessutom samtidigt fått utkomststöd i en månad.

Det nya försörjningsvillkoret innebär i praktiken att den sökande kan påvisa att försörjningen är tryggad och att försörjningsvillkoret uppfylls genom att ge information som kan anses vara tillförlitlig om vilken som helst laglig försörjning, förutsatt att sökanden inte har varit tvungen att ty sig till de arbetslöshetsförmåner eller utkomststöd som nämns i bestämmelser under en längre tid än den som nämns. Försörjningen kan bestå av bland annat lönearbete, företagsverksamhet, pension eller kapitalinkomster, till exempel hyres- eller ränteinkomster. Försörjningen kan också grunda sig på ekonomiskt stöd och underhåll från sökandens make, sökandens egna besparingar eller andra förmåner som inte uttryckligen nämns i bestämmelsen. Därmed beaktas i försörjningsvillkoret att de sökande kan ha mycket olika grunder för sin försörjning beroende på deras livssituation.

För att försörjningsvillkoret ska uppfyllas är det dock framför allt avgörande om den sökande under de senaste två åren har tytt sig till arbetslöshetsförmån eller utkomststöd i mer än tre månader. Till exempel uppfyller en sökande som under en granskningsperiod på två år kontinuerligt fått arbetslöshetsförmån således inte försörjningsvillkoret, även om personen delvis fått sin försörjning också genom egna besparingar eller makens underhåll. Det kan också vara fråga om en situation där den sökande har fått förmåner i anslutning till föräldraskap eller studier, men där personen under granskningsperioden för försörjningsvillkoret dessutom fått de arbetslöshetsförmåner eller utkomststöd som nämns i bestämmelserna i mer än tre månader. I sådana situationer anses det inte att den sökande de facto tryggar sin försörjning på det sätt som avses i bestämmelsen och därmed uppfylls inte försörjningsvillkoret.

Den sökande ska på ansökningsblanketten lämna information om vad hans eller hennes försörjning grundar sig på. Uppgifterna ska lämnas utifrån situationen vid tidpunkten för ansökan. Migrationsverket utreder huruvida försörjningsvillkoret uppfylls i första hand utifrån den information som sökanden lämnat i ansökan och de uppgifter som finns tillgängliga i de datasystem som myndigheten använder. När ansökan avgörs kontrolleras det i regel att den sökande inte har fått arbetslöshetsförmån eller utkomststöd under än längre tid än den som föreslås i bestämmelsen och att sökanden när ansökan gjordes har gett information som kan anses vara tillförlitlig om grunden för sin försörjning. Om den sökande till exempel har uppgett att hans eller hennes försörjning grundar sig på arbete, kan det då ansökan avgörs i regel med tanke på uppfyllandet av försörjningsvillkoret anses vara tillräckligt att den sökande enligt de uppgifter som finns tillgängliga i datasystemen har fått löneinkomst genom arbete och att den sökande har fått arbetslöshetsförmåner eller utkomststöd under högst den tid som avses i bestämmelsen.

Migrationsverket kan vid behov be den sökande om en tilläggsutredning om grunden för försörjningen om det inte går att bekräfta den sökandes uppgifter genom att granska de register som myndigheten har tillgång till. Även om arbetslöshetsförmån eller utkomststöd utifrån en granskning av registren inte betalas till sökanden och försörjningsvillkoret således i princip kan anses uppfyllas, kan det finnas skäl att närmare utreda den sökandes faktiska försörjning om sökanden inte själv har gett information om någon annan grund för försörjningen. Det kan vara fråga om en sådan situation till exempel om den sökande inte uppger någon grund för försörjningen på ansökningsblanketten och information inte heller kan fås genom en granskning av registren. Det kan också vara fråga om att den sökande uppger att hans eller hennes utkomst grundar sig endast på egna besparingar eller makens arbets- eller företagsinkomster och att han eller hon också lämnar in en utredning om en sådan grund för försörjningen, men att sökandens besparingar eller makens inkomster de facto inte kan anses vara tillräckliga att leva på eftersom de är så små. Om den sökande trots myndighetens begäran inte kan ge tillförlitlig information

om vad hans eller hennes försörjning har grundat sig på, kan sökanden inte anses ha påvisat sin försörjning på det sätt som avses i bestämmelsen och därmed uppfylls inte försörjningsvillkoret.

I 2 mom. i paragrafen föreskrivs om vem som krävs påvisa sådan tryggad försörjning som avses i 13 § 1 mom. 5 punkten. För det första krävs tryggad försörjning inte av personer under 18 år. Barn är oftast medsökande i föräldrarnas ansökningar. Barn har rätt att erhålla underhåll av föräldrarna tills de fyller 18 år. Dessutom är alla barn som är permanent bosatta i Finland läropliktiga tills de fyller 18 år. Således är det inte ändamålsenligt att kräva att personer under 18 år självständigt ska trygga sin försörjning. Om en medsökande fyller 18 år innan ansökan har avgjorts och kompletterar ansökan så att den gäller honom eller henne själv i enlighet med 25 § i lagen, förutsätts ändå inte tryggad försörjning av personen. I propositionen föreslås att 25 § preciseras till denna del.

Dessutom förutsätts inte att försörjningen är tryggad av sökande som är 65 år eller äldre. Personer som har fyllt 65 år kan få ålderspension 2024. Även om också en person som fyllt 65 år fortfarande kan arbeta, förutsätts det inte längre att en sökande i denna ålder har en tryggad försörjning för att förvärva medborgarskap.

I 3 mom. föreskrivs om de grunder på vilka avvikelser från försörjningsvillkoret kan göras. Syftet med avvikelserna är att göra det möjligt att bevilja medborgarskap i situationer där det inte skäligen kan krävas att den sökande uppfyller försörjningsvillkoret på grund av sitt hälsotillstånd, en skada eller andra synnerligen vägande skäl. Genom möjligheten till avvikelse säkerställs att även sådana sökande som inte har någon faktisk möjlighet att uppfylla det nya försörjningsvillkoret som föreslås i propositionen kan beviljas medborgarskap.

Förekomsten av eventuella grunder för avvikelse bedöms i situationer där den sökandes försörjning inte anses vara tryggad med stöd av 1 mom. och den sökande inte är en sådan person som avses i 2 mom. Om den sökandes försörjning grundar sig på till exempel invalid- eller sjukpension eller handikappbidrag och personen under de senaste två åren har fått arbetslöshetsförmån eller utkomststöd under sammanlagt högst tre månader, uppfyller han eller hon försörjningsvillkoret och det är alltså inte nödvändigt att bedöma om det finns grunder för att avvika från försörjningsvillkoret på grund av den sökandes hälsotillstånd eller skada. Om den sökande däremot under de två senaste åren under en längre tid än sammanlagt tre månader också har fått arbetslöshetsförmån eller utkomststöd enligt 1 mom., uppfyller personen inte försörjningsvillkoret. I en sådan situation bedöms det om det i den sökandes fall finns någon grund för att avvika från försörjningsvillkoret enligt 3 mom.

Avvikelse från försörjningsvillkoret kan göras om det föreligger en sådan grund för avvikelse som hänför sig till den sökandes hälsotillstånd eller skada och som gör att personen inte kan påvisa en tryggad försörjning på det sätt som avses i det föreslagna 1 mom. Syftet är att i omfattande utsträckning täcka alla sådana situationer där den sökandes fysiska eller psykiska funktionsförmåga är så pass allvarligt och under en lång tid nedsatt av medicinska skäl att personen inte skäligen kan förväntas uppfylla försörjningsvillkoret. I praktiken handlar det i synnerhet om att bedöma om den sökande kan skaffa sig en egen försörjning genom arbete ens på längre sikt. Utgångspunkten är att den sökandes hälsotillstånd eller skada ska vara av sådan karaktär att det även i framtiden är mycket svårt och osannolikt för den sökande att arbeta. I dessa situationer är det inte skäligen att till exempel det att personen upprepade gånger lyft utkomststöd utöver eventuella andra förmåner i anslutning till hälsotillståndet eller skadan förhindrar beviljande av medborgarskap, varvid det är motiverat att avvika från försörjningsvillkoret.

Orsaker som hänför sig till hälsotillståndet kan till exempel vara en psykisk eller fysisk kronisk sjukdom, intellektuell funktionsnedsättning, neuropsykiatrisk störning, CP-skada eller långvarig skada orsakad av en yttre faktor. Om den sökandes försörjning inte anses vara tryggad enligt 1 mom., om personen inte är en sådan person som avses i 2 mom. och om personen i sin ansökan ber om avvikelse från försörjningsvillkoret av orsaker som hänför sig till personens hälsotillstånd eller skada, ska han eller hon som stöd för sin begäran lägga fram en utredning om den sjukdom, skada eller annan omständighet som hänför sig till hälsotillståndet och som han eller hon åberopar. I praktiken handlar det om ett utlåtande av den läkare som behandlat sökanden om sökandens hälsotillstånd eller skada. Av läkarintyget ska framgå om sökandens sjukdom eller skada är av sådan karaktär att den under en lång tid hindrar sökanden från att skaffa sig en självständig försörjning. Av intyget ska också framgå på vilket sätt sjukdomen eller skadan hindrar försörjningen.

Utöver läkarintyget kan sökanden som stöd för sin begäran också lägga fram andra sådana bevis som påvisar att han eller hon är oförmögen att trygga sin försörjning genom arbete. Det kan till exempel vara fråga om ett beslut genom vilket den sökande har beviljats sjukpension med stöd av folkpensionslagen (568/2007). Om den sökande har beviljats sjukpension tills vidare enligt 14 § i folkpensionslagen, kan detta i regel betraktas som ett hinder för arbete även med tanke på försörjningsvillkoret i medborgarskapslagen. Å andra sidan, om den sökande med stöd av samma lag har beviljats sjukpension endast för viss tid, innebär detta inte nödvändigtvis att det inte är möjligt att avvika från försörjningsvillkoret, utan även ett beslut om sjukpension för viss tid tillsammans med en annan utredning som den sökande lämnar kan utgöra en grund för avvikelse.

Migrationsverket bedömer utifrån en medicinsk och eventuell annan utredning om det föreligger en sådan grund att avvika från försörjningsvillkoret som föreskrivs i lagen. Migrationsverket fattar i sista hand beslut om huruvida det i den sökandes fall utifrån alla utredningar som finns tillgängliga är fråga om en sådan i lagen avsedd situation där sökanden på grund av sitt hälsotillstånd eller sin skada de facto inte kan anses förmå uppfylla försörjningskravet.

Utöver orsaker som hänför sig till sökandens hälsotillstånd eller skada kan avvikelse från försörjningsvillkoret göras om det annars finns synnerligen vägande skäl för att avvika från kravet. Grunden är avsedd att tillämpas i sådana exceptionella situationer där det annars skulle bli oskäligt att påvisa försörjningen av andra orsaker som inte beror på sökanden. Syftet med grunden för avvikelse är att förhindra oförutsedda situationer som blir oskäliga till exempel i samband med uppsägningar där den sökande på basis av tillgängliga uppgifter ändå har en flera år lång tidsperiod av arbete i Finland som bevis på integration.

I praktiken kan det bli fråga om till exempel en sådan situation där den sökande har blivit arbetslös efter att ansökan lämnats in och därmed inte kan påvisa sin försörjning på det sätt som förutsätts i 1 mom. utifrån situationen vid tidpunkten då medborgarskapsansökan avgörs. I sådana situationer kan det vara möjligt att göra en avvikelse även om den sökande utifrån situationen vid den tidpunkt då ansökan avgörs har tytt sig till en sådan arbetslöshetsförmån eller utkomststöd som nämns i 1 mom. eller till båda dessa i mer än de tre månader som avses i bestämmelsen, såvida att personen kan påvisa en arbetsperiod på flera år innan arbetslöshetsperioden inleddes. I regel kan en avvikelse bli aktuell om den sökande har varit tvungen att ty sig till arbetslöshetsförmån eller utkomststöd eller till båda dessa under högst några månader mer än det maximala antal som anges i lagen. Det finns i regel inget synnerligen vägande skäl till avvikelse om den sökande själv har sagt upp sig.

Vid bedömningen ska också bestämmelserna i konventionen om barnets rättigheter beaktas. I artikel 3.1 i konventionen ska vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Valet mellan olika lösningsalternativ ska vid tillämpningen av bestämmelserna göras i enlighet med barnets bästa.

19 a §. Bestämmande av väntetiden. I paragrafen föreskrivs om en väntetid som kan bestämmas för den sökande om personen inte uppfyller oförvitlighetsvillkoret och det därför fattas ett negativt beslut på personens medborgarskapsansökan. Paragrafens 2 mom. innehåller bestämmelser om hur straffet för brottet påverkar väntetidens längd. I paragrafens 3 mom. finns bestämmelser om hur väntetiden beräknas och i 4 mom. om en helhetsbedömning av sökandens situation.

De allmänna villkoren för naturalisation omfattar ett oförvitlighetsvillkor enligt 13 § 1 mom. 3 punkten i medborgarskapslagen. För att förvärva medborgarskap på ansökan krävs således i regel att den sökande inte har gjort sig skyldig till brott. I bedömningen av huruvida det finns skäl att avvika från oförvitlighetsvillkoret beaktas enligt 19 § särskilt den tid som förflutit sedan brottet eller brotten begicks, gärningens art och hur strängt straff som dömts ut för gärningen, samt huruvida den sökande upprepade gånger har gjort sig skyldig till straffbara gärningar.

Om den sökande har gjort sig skyldig till ett brott kan det i ett negativt beslut på medborgarskapsansökan bestämmas en väntetid, under vilken den sökande i regel inte beviljas medborgarskap på basis av en eventuell ny medborgarskapsansökan. I 19 a § 2 mom. i medborgarskapslagen föreskrivs om väntetidens minimi- och maximilängd, som beror på hur strängt straffet för brottet är. Väntetiden kan alltså vara längre ju strängare straff som dömts ut för brottet.

Betydelsen av oförvitlighet som ett villkor för naturalisation betonas genom att väntetiderna för personer som gjort sig skyldiga till brott förlängs. I fråga om bötesstraff är väntetiden dock även i fortsättningen minst ett år. Dessutom förblir väntetiden oförändrad i fråga om brott för vilka domstolen meddelat domseftergift. I övrigt höjs den minimala och maximala väntetiden med ett år. Utgångspunkten är även i fortsättningen att det efter att väntetiden löpt ut kan göras avvikelser från oförvitlighetsvillkoret, om den sökande inte efter det negativa medborgarskapsbeslutet har gjort sig skyldig till ett nytt sådant brott på grund av vilket medborgarskap inte kan beviljas. När det gäller personer under 18 år men som fyllt 15 år ska även principen om barnets bästa beaktas.

Det föreslås att 2 mom. ändras så att väntetiden i fråga om bötesstraff är minst ett och högst fyra år från den dag då brottet begicks. I fråga om brott för vilka domstolen har meddelat domseftergift är väntetiden minst två och högst fyra år. I fråga om villkorliga fängelsestraff, övervakningsstraff, samhällstjänst och ungdomsstraff är väntetiden minst tre och högst fem år från den dag då brottet begicks. I fråga om ovillkorliga fängelsestraff är väntetiden minst fyra och högst åtta år från det att straffet avtjänats. På beräkningen av väntetiden tillämpas bestämmelserna i 3 och 4 mom., i vilka det inte föreslås några ändringar.

Enligt motiveringarna till 19 § i medborgarskapslagen (RP 80/2010 rd, s. 40) kan Migrationsverket på basis av en helhetsbedömning av situationen fatta ett sådant negativt beslut med anledning av medborgarskapsansökan som inte innefattar någon väntetid, förutsatt att detta är motiverat också med tanke på den tid som förflutit från brotten. Av motiveringstexten framgår dock inte vilka som är sådana mycket allvarliga brott på grund av vilka ingen väntetid bestäms. I 15 kap. 10 § i strafflagen föreskrivs om straff för underlåtenhet att anmäla grovt brott, och detta lagrum innehåller en förteckning över grova brott. Det är fråga om synnerligen allvarliga

och överlagda brott som är ett resultat av systematiska förberedelser och riktar sig mot viktiga rättsgodas som ska skyddas, till exempel människoliv (RP 6/1997 rd). Dessa brott kan också betraktas som sådana mycket allvarliga brott som kan ge anledning till att personens medborgarskapsansökan avslås utan väntetid.

Följande grova brott nämns i 15 kap. 10 § 1 mom. i strafflagen: folkmord, förberedelse till folkmord, brott mot mänskligheten, grovt brott mot mänskligheten, aggressionsbrott, förberedelse till aggressionsbrott, krigsförbrytelse, grov krigsförbrytelse, tortyr, brott mot förbudet mot kemiska vapen, brott mot förbudet mot biologiska vapen, brott mot förbudet mot infanteriminor, äventyrande av Finlands suveränitet, landsförräderi, grovt landsförräderi, spioneri, grovt spioneri, högförräderi, grovt högförräderi, våldtäkt, grov våldtäkt, våldtäkt mot barn, grov våldtäkt mot barn, grovt sexuellt övergrepp mot barn, mord, dråp, dråp under förmildrande omständigheter, grov misshandel, kvinnlig könsstympning, rån, grovt rån, människohandel, grov människohandel, tagande av gisslan, grovt sabotage, grovt äventyrande av andras hälsa, kärnladdningsbrott, kapning, brott enligt 34 a kap. 1 § 1 mom. 3 punkten som begåtts i terroristiskt syfte, grov miljöförstöring eller grovt narkotikabrott.

Det föreslås att det till paragrafen fogas ett nytt 5 mom. som innehåller bestämmelser om vilka konsekvenser ett mycket allvarligt brott medför med tanke på naturalisation. Ingen väntetid bestäms om sökanden har dömts för att ha gjort sig skyldig till ett mycket allvarligt brott. Här avses sådana grova brott som avses i 15 kap. 10 § 1 mom. i strafflagen, för vilka personen har dömts till ovillkorligt fängelse. Den som gjort sig skyldig till ett mycket allvarligt brott beviljas tills vidare inte medborgarskap. I praktiken innebär detta en tid som överskrider den längsta väntetiden enligt lagen med flera år. Den längsta möjliga väntetiden är enligt 2 mom. 4 punkten åtta år från det att straffet för brottet avtjänats. Till exempel är maximitiden för fängelse på viss tid tolv år och om en person samtidigt döms för flera brott till ett gemensamt fängelsestraff är maximitiden 15 år. Om sökanden till exempel har dömts till 14 års fängelse och den längsta möjliga väntetiden bestäms för personen i fråga, består fängelsestraffet och den kalkylerade väntetiden av en tidsperiod på sammanlagt 22 år. Om det i denna situation är fråga om ett sådant mycket allvarligt brott som leder till att det för den som gjort sig skyldig till brottet inte bestäms någon väntetid, ska den som gjort sig skyldig till brottet i regel efter att ha avtjänat hela straffet vänta flera år längre än de föreslagna åtta åren. Beslut på en ny medborgarskapsansökan fattas utifrån en helhetsbedömning enligt 19 § 1 mom. Vid bedömningen beaktas i enlighet med 19 § 1 mom. den tid som förflutit sedan brottet eller brotten begicks, gärningens art och hur strängt straff som dömts ut för gärningen samt huruvida den sökande upprepade gånger har gjort sig skyldig till straffbara gärningar.

25 §. *Ansökan som är anhängig när den sökande blir myndig.* Paragrafen innehåller bestämmelser för situationer där en person blir myndig medan medborgarskapsansökan är anhängig. En sådan person kan inom skälig tid komplettera ansökan så att den gäller honom eller henne själv, om personen har varit medsökande, eller bekräfta ansökan, om den har gjorts på hans eller hennes vägnar. På en sådan person tillämpas den boendetid som krävs av ett barn, om personen har fyllt i den medan han eller hon ännu var under vårdnad.

Det föreslås att paragrafen ändras så att det i 3 mom. läggs till en precisering om tillämpningen av bestämmelserna om försörjning i fråga om en sökande som blivit myndig. Om en person på det sätt som avses i paragrafen har kompletterat ansökan så att den gäller honom eller henne själv eller bekräftat den, förutsätts inte att personen påvisar sin försörjning i enlighet med det föreslagna 17 a § 1 mom. På en sådan sökande tillämpas i fråga om försörjning fortfarande bestämmelserna i 17 a § 2 mom. om personer under 18 år. Det förutsätts således inte att personen påvisar sin försörjning.

De allmänna villkoren för naturalisation omfattar ett försörjningsvillkor enligt 13 § 1 mom. 5 punkten, i vilken det föreslås en ändring i denna proposition. I lagen föreslås också en ny 17 a § som innehåller närmare bestämmelser om hur uppfyllandet av det nya försörjningsvillkoret påvisas. Enligt det föreslagna 17 a § 2 mom. berör försörjningsvillkoret inte personer under 18 år. Till denna del ändras inte situationen om personen fyller 18 år medan ärendet är anhängigt. Således krävs det inte heller efter att ansökan har kompletterats eller bekräftats att en person som blir myndig har en försörjning.

Det föreslås att det samtidigt görs en teknisk ändring i paragrafen så att ingående av äktenskap gällande personer under 18 år inte längre nämns i 1 och 2 mom. Ändringarna hänför sig till den ändring som föreslås i 2 § 7 punkten, genom vilken definitionen av barn uppdateras så att det med barn avses en person under 18 år. Genom ändringarna beaktas att ett äktenskap inte längre påverkar huruvida en person är myndig.

26 §. Utlänning vars far eller mor är finsk medborgare Det föreslås att 1 punkten i paragrafen tekniskt ändras så att ingående av äktenskap gällande personer under 18 år inte längre nämns i paragrafen. Ändringen hänför sig till den ändring som föreslås i 2 § 7 punkten, genom vilken definitionen av barn uppdateras så att det med barn avses en person under 18 år. Genom ändringen beaktas att ett äktenskap inte längre påverkar huruvida en person är myndig.

33 §. Förlust av medborgarskap på grund av lämnande av oriktiga uppgifter. I paragrafen föreskrivs om när beslut om förlust av medborgarskap kan fattas, om den sökande innan medborgarskapet beviljades har lämnat oriktiga uppgifter eller hemlighållit en väsentlig omständighet. Ett beslut om förlust av medborgarskap kan fattas inom en tidsfrist på fem år. Avsikten med den bestämda tiden är att förhindra att det osäkra rättsläget fortsätter (RP 235/2002 rd, s. 55).

Enligt artikel 7.1 b i den europeiska konventionen om medborgarskap kan det föreskrivas att en grund för förlust av medborgarskap är att en person har förvärvat medborgarskap i en konventionsstat genom bedrägligt förfarande, osanna uppgifter eller underhållande av relevanta sakförhållanden. Enligt motiveringspromemorian till konventionen (Explanatory Report, s. 11) är det fråga om ett sådant bedrägligt förfarande, lämnande av osanna uppgifter eller undanhållande av relevanta sakförhållanden som beror på sökandens uppsåtliga gärning eller försummelse och som skulle ha haft en betydande inverkan på förvärvet av medborgarskap. Med relevanta sakförhållanden avses enligt konventionens motiveringspromemoria att medborgarskap inte skulle ha beviljats om ifrågavarande sakförhållande hade varit känt.

Det föreslås att 1 mom. ändras så att beslut om förlust av beviljat finskt medborgarskap kan fattas också då personen har förvärvat sitt medborgarskap genom att på annat sätt förfara på ett bedrägligt sätt. Det är fråga om sådant bedrägligt förfarande till exempel när det först efter att medborgarskapet beviljats framgår att det till medborgarskapsansökan hade fogats ett intyg över ett språkprov som de facto avlagts av en annan person än den person som naturaliserats utifrån ansökan. Det bedrägliga förfarandet ska vara så betydande att medborgarskap inte skulle ha beviljats om ifrågavarande förfarande hade varit känt. Ett beslut om förlust av medborgarskap förutsätter visshet om att ett negativt beslut skulle ha fattats på medborgarskapsansökan, om förfarandet i fråga har uppdragats innan medborgarskapet beviljades.

För att beslut om förlust av medborgarskap ska kunna fattas förutsätts också att det bedrägliga förfarandet varit uppsåtligt. Ett beslut om förlust av medborgarskap kan således inte fattas enbart på den grunden att medborgarskapet felaktigt har beviljats till exempel en person som har uppvisat ett otillräckligt språkintyg och det alltså är fråga om att myndigheten gjort ett fel i bedömningen av huruvida villkoren uppfylls. Det är inte heller i fortsättningen möjligt att fatta

beslut om förlust av medborgarskap på den grunden att det först i efterhand framgått att personen har gjort sig skyldig till ett sådant brott på grund av vilket medborgarskap inte skulle ha beviljats. Den för en straffprocess karakteristiska rätten att inte behöva vittna mot sig själv innebär i ett förvaltningsförfarande att en enskild person är skyldig att förete utredning till stöd för sitt eget yrkande till exempel i en ansökan, men inte om negativa omständigheter för honom eller henne själv (GrUB 8/2002 rd, s. 5/II). Det är inte möjligt att fatta ett beslut om förlust av medborgarskap på grund av brott i andra fall än de som nämns i 33 a och 33 b §. Ett brottmål eller en dom som gäller ett eventuellt bedrägligt förfarande i ett medborgarskapsärende hindrar dock inte tillämpningen av 33 §.

Det föreslås att 4 mom. ändras så att ett beslut om förlust av medborgarskap i fall som avses i 1 och 2 mom. inte kan fattas, om mer än tio år har förflutit sedan medborgarskapsansökan eller medborgarskapsanmälan avgjordes. Ett ärende som gäller förlust av medborgarskap ska också avgöras inom tio år. Beslut om förlust av medborgarskap kan i fortsättningen således inte fattas efter att tidsfristen har löpt ut, om ärendet har hunnit inledas före det. En tidsfrist på tio år är i olika situationer också tillräckligt lång för att fatta beslut. Den tredje meningen i momentet utelämnas som onödig eftersom sådana villkorliga beslut om medborgarskap som avses i bestämmelsen inte har fattats på över 20 år.

I fråga om omständigheter som ska beaktas vid beslutsfattande som berör barn tillämpas även i fortsättningen bestämmelserna i 2 och 3 mom., i vilka inga ändringar föreslås. Ett barn kan inte heller i fortsättningen förlora sitt medborgarskap om den ena föräldern behåller det. I övrigt är ett barns förlust av medborgarskap även i fortsättningen beroende av prövning och i bedömningen ska beaktas bland annat barnets ålder och anknytning till Finland. Bedömningen kan fortfarande leda till olika slutresultat för den person som lämnat oriktiga uppgifter och hans eller hennes barn, det vill säga att personen själv förlorar sitt medborgarskap medan att personens barn inte förlorar det. En förlängning av tidsfristen för förlust av medborgarskap till tio år leder till att en förlust av medborgarskap i fortsättningen i vissa fall strax kan övervägas strax efter att medborgarskapet beviljades, medan en förlust av medborgarskap i andra fall kan övervägas ännu nästan tio år efter att medborgarskapet beviljades.

Beslut om en eventuell förlust av medborgarskap fattas även i fortsättningen utifrån en helhetsbedömning av personens situation, och i bedömningen beaktas förutom hur klandervärd gärningen är de omständigheter som hängt samman med den samt den persons anknytning till Finland som gjort ansökan eller anmälan. Även om beslut om förlust av medborgarskap i fortsättningen kan fattas inom tio år från det att beslutet om medborgarskap fattades, ska man i bedömningen även i fortsättningen beakta hurdan anknytning till Finland personen skapat med tiden. Vid bedömningen av beslutets proportionalitet ska uppmärksamhet också fästas vid eventuella följder för personens familjemedlemmar.

När en förlust av ett barns medborgarskap övervägs ska en eventuell personlig anknytning till Finland som uppstått med åldern fortsättningsvis beaktas (RP 235/2002 rd, s. 55–56). Ju längre tid det har gått från beviljandet av medborgarskap, desto starkare anknytning kan barnet ha till Finland till exempel till följd av att barnet har bott i landet. På grund av den anknytning som barnet skapat till Finland kan bedömningen resultera i att barnet inte förlorar sitt medborgarskap.

Vid bedömningen ska också bestämmelserna i konventionen om barnets rättigheter beaktas. Enligt artikel 2.2 i konventionen ska konventionsstaterna vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att barnet skyddas mot alla former av diskriminering eller bestraffning på grund av föräldrars, vårdnadshavares eller familjemedlemmars ställning, verksamhet, uttryckta åsikter eller tro. I artikel 3.1 i konventionen ska vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av

offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa.

Beslutets följder och proportionalitet ska beaktas även i det fall att barnet sedermera har blivit myndig. Då bör det övervägas om en förlust av medborgarskapet är förenlig med proportionalitetsprincipen, om det missbruk från förälderns sidan som lett till att medborgarskap beviljats uppdragas först flera år senare.

33 a §. *Förlust av medborgarskap på grund av landsförräderibrott, högförräderibrott eller terroristbrott.* I paragrafen föreskrivs om de grunder på vilka det kan beslutas att en person som gjort sig skyldig till landsförräderibrott, högförräderibrott eller terroristbrott förlorar sitt finska medborgarskap. I paragrafens 1 mom. nämns sådana landsförräderibrott, högförräderibrott och terroristbrott som enligt strafflagen kan leda till ett åtta år långt fängelsestraff. Ett villkor för förlust av medborgarskap är också att personen på grund av ett sådant brott har dömts till ett fängelse- eller kombinationsstraff på minst fem år.

Enligt artikel 7.1 d i konventionen om medborgarskap kan grunden för förlust av medborgarskap vara att personens uppförande allvarligt skadar konventionsstatens vitala intressen. Enligt motiveringspromemorian till konventionen (s. 11) kan till exempel landsförräderibrott och arbete för en utländsk underrättelsetjänst betraktas som allvarligt äventyrande av statens vitala intressen. Enligt artikel 7.2 kan barn inte förlora sitt medborgarskap även om deras föräldrar förlorar sitt medborgarskap på grund av allvarligt äventyrande av statens vitala intressen.

Även i artikel 8.3 i konventionen om begränsning av statslöshet (FördrS 96 och 97/2008) nämns uppförande som allvarligt äventyrar statens vitala intressen. Enligt slutsatserna från expertmötet som UNHCR sammankallade 2013 (UNHCR Expert Meeting Interpreting the 1961 Statelessness Convention and Avoiding Statelessness resulting from Loss and Deprivation of Nationality 2013) kan sådant uppförande som nämns i konventionen och som ”allvarligt äventyrar statens vitala intressen” inbegripa brott som till exempel landsförräderibrott, spionage eller terroristbrott.

I den gällande regleringen har förlusten av medborgarskap kopplats till såväl vissa brottsrubriceringar som till ett utdömt straff. En grund för förlust av medborgarskap kan i nuläget endast vara ett sådant landsförräderibrott, högförräderibrott och terroristbrott som enligt lag kan leda till åtta års fängelse. Medborgarskapet kan dock förloras endast om personen dömts till ett fängelse- eller kombinationsstraff på minst fem år för ett sådant brott. I regleringen har således både det föreskrivna maximistraffet och det konkreta utdömda straffet beaktats. Med denna modell har man strävat efter att säkerställa att bestämmelserna är förenliga med konventionen om medborgarskap och att medborgarskapet kan förloras endast på grund av en gärning som riktat sig mot Finlands vitala intressen och på ett allvarligt sätt äventyrat sådana intressen.

Det föreslås en ändring både i fråga om vilka landsförräderibrott, högförräderibrott och terroristbrott som kan leda till förlust av medborgarskap och i fråga om vilket utdömt straff som kan leda till att beslut om förlust av medborgarskap kan fattas. Syftet är att på ett balanserat sätt betona den förebyggande effekt som eftersträvas genom regleringen så att bestämmelserna om förlust av medborgarskap inte verkar finnas med i medborgarskapslagen endast för teoretiska fall trots att brotten i fråga är ovanliga. Samtidigt bevaras den modell som ligger till grund för regleringen och på så sätt säkerställs att bestämmelserna efter ändringarna fortfarande överensstämmer med bestämmelserna i konventionen om medborgarskap. I grunderna för

förlust av medborgarskap beaktas således även i fortsättningen såväl att brotten uttryckligen riktas mot Finlands vitala intressen som att äventyrandet av dessa intressen är allvarligt.

Genom den föreslagna ändringen utvidgas för det första den grund som kan leda till förlust av medborgarskap på grund av landsförräderibrott, högförräderibrott eller terroristbrott. I fortsättningen kan medborgarskapet förloras på grund av ett sådant landsförräderibrott, högförräderibrott eller terroristbrott som enligt lag kan leda till sex års fängelse.

En grund för förlust av medborgarskap är således i fortsättningen att personen gjort sig skyldig till följande brott: äventyrande av Finlands självbestämmanderätt, krigsanstiftan, landsförräderi, grovt landsförräderi, spioneri, grovt spioneri, olovlig underrättelseverksamhet, högförräderi, grovt högförräderi, grovt stöld i terroristiskt syfte, grovt bruksstöld i terroristiskt syfte av motordrivet forskaffningsmedel som lämpar sig för kollektivtrafik eller godstransport, sabotage i terroristiskt syfte, trafiksabotage i terroristiskt syfte, äventyrande av andras hälsa i terroristiskt syfte, grovt skadegörelse i terroristiskt syfte, grovt skjutvapenbrott i terroristiskt syfte, exportbrott som avser försvarsmateriel i terroristiskt syfte, grovt dataskadegörelse i terroristiskt syfte, grovt störande av post- och teletrafik i terroristiskt syfte, grovt systemstörning i terroristiskt syfte, brott mot förbudet mot kemiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte, brott mot förbudet mot biologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte, uppsåtlig grovt miljöförstöring i terroristiskt syfte, grovt misshandel i terroristiskt syfte, kvinnlig könsstympning i terroristiskt syfte, grovt människohandel i terroristiskt syfte, tagande av gisslan i terroristiskt syfte, grovt sabotage i terroristiskt syfte, grovt äventyrande av andras hälsa i terroristiskt syfte, kärnladdningsbrott som begåtts i terroristiskt syfte, kapning i terroristiskt syfte, dråp under förmildrande omständigheter som begåtts i terroristiskt syfte, dråp som begåtts i terroristiskt syfte, mord som begåtts i terroristiskt syfte, mord i terroristiskt syfte, brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte, ledande av terroristgrupp, deltagande i en terroristgrupps verksamhet, meddelande av utbildning för ett terroristbrott, rekrytering för ett terroristbrott, finansiering av ett terroristbrott, finansiering av en terrorist och finansiering av en terroristgrupp.

En förändring är att medborgarskapet i större utsträckning än i nuläget kan förloras till exempel på grund av ledande av en terroristgrupp och brott i anslutning till finansiering av terrorism. Även olovlig underrättelseverksamhet som räknas som ett landsförräderibrott kan utgöra grund för förlust av medborgarskap. Dessutom kan medborgarskapet i fortsättningen förloras bland annat på grund av grovt stöld, sabotage, trafiksabotage, äventyrande av andras hälsa, grovt skadegörelse, grovt skjutvapenbrott, exportbrott som avser försvarsmateriel, grovt dataskadegörelse och grovt störande av post- och teletrafik i terroristiskt syfte.

En annan ändring som föreslås gäller det straff som konkret har dömts ut för brottet och som ligger till grund för att medborgarskapet förloras. Det faktiska straffet för brottet är ett uttryck för hur allvarligt brottet är i det enskilda fallet. Det kan anses motiverat att personer som begår så allvarliga landsförräderibrott, högförräderibrott och terroristbrott att de döms till ett flera år långt fängelse- eller kombinationsstraff på grund av dessa brott även i fortsättningen förlorar sitt medborgarskap. Utifrån de straff som vanligen utdöms för allvarliga brott kan även dras slutsatsen att ett straff som utgör grund för förlust av medborgarskap är två år i stället för nuvarande fem år. Det kan således beslutas om att medborgarskapet kan förloras på grundval av ett straff som är tre år kortare än i nuläget.

Det föreslås att paragrafens 1 mom. ändras så att ett beslut om förlust av medborgarskap kan fattas om en finsk medborgare och en medborgare i någon annan stat har dömts till ett fängelse- eller kombinationsstraff på minst två år för ett landsförräderibrott, högförräderibrott eller terroristbrott. Genom ändringen utvidgas bestämmelserna om vilka brott som kan utgöra en

grund för förlust av medborgarskap, och dessutom förkortas längden på det utdömda straff som ingår i grunderna för att förlora medborgarskapet med tre år. I bestämmelsen hänvisas även till 12 kap. 9 § samt 34 a kap. 1 § 1 mom. 3 och 4 punkten, hela 3 §, 5 a och 5 b § i strafflagen. Förlusten av medborgarskap kan således i fortsättningen grunda sig på att personen gjort sig skyldig till ett sådant landsförräderibrott, högförräderibrott eller terroristbrott som enligt lag kan leda till fängelse i sex år och för vilket det de facto har utdömts ett minst två år långt ovillkorligt fängelse- eller kombinationsstraff.

Grunden för förvärv av finskt medborgarskap påverkar inte heller i fortsättningen huruvida medborgarskapet kan förloras på grund av brott. Det är inte heller i fortsättningen möjligt att fatta sådana beslut om förlust av finskt medborgarskap som leder till att en person blir statslös.

Enligt motiveringarna till den gällande lagen (RP 272/2018 rd, s. 69) ska beslut om förlust av medborgarskap på grund av något av de terroristbrott som avses i bestämmelsen kunna fattas bara om det av domskälen framgår att det terroristiska syftet med huvudbrottet gäller konsekvenser för Finlands regering, någon annan statlig myndighet i Finland, Finlands befolkning, konstitution, rättsordning eller statliga finanser eller den grundläggande samhällsstrukturen i vårt land. Däremot ska det inte gå att besluta om förlust av medborgarskap enbart på grund av terroristbrott mot en annan stat eller mot en internationell organisation.

I fråga om försök till brott och medverkan till brott föreslås inga ändringar i bestämmelserna. Ett barn kan inte heller i fortsättningen förlora sitt finska medborgarskap på den grunden att barnets förälder förlorar sitt medborgarskap på grund av brott. Det föreslås inga ändringar i 2 och 3 mom. Ett beslut om förlust av medborgarskap grundar sig även i fortsättningen på en helhetsbedömning av personens situation enligt 33 b §, och inte heller till denna del föreslås ändringar.

41 §. Sökande av ändring. I paragrafen föreskrivs om rätten att överklaga Migrationsverkets beslut hos förvaltningsdomstolen med hänvisning till förvaltningsprocesslagen (586/1996). Förvaltningsprocesslagen har upphävts genom lagen om rättegång i förvaltningsärenden som trädde i kraft i början av 2020.

På grund av 124 § i grundlagen är det inte längre nödvändigt att inkludera en hänvisning till allmänna förvaltningslagar i lagen. Lagen kan dock inbegripa en informativ hänvisning till bestämmelserna i den allmänna lagen. Det föreslås att paragrafen ändras så att det i den konstateras att bestämmelser om sökande av ändring hos förvaltningsdomstolen finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden. Med denna hänvisning täcks också bestämmelsen i 42 § om sökande av ändring i förvaltningsdomstolens beslut, och det föreslås att 42 § upphävs som onödig.

Enligt 8 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden anförs besvär över en myndighets beslut hos förvaltningsdomstolen. Bestämmelser om rätten att söka ändring i förvaltningsdomstolens beslut finns i 107 § i lagen i fråga, enligt vilken ett beslut i ett förvaltningsprocessuellt ärende får överklagas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen, om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. Enligt 109 § i lagen har den myndighet som har fattat det ursprungliga förvaltningsbeslutet rätt att anföra besvär över ett sådant beslut av förvaltningsdomstolen genom vilket domstolen har upphävt myndighetens beslut eller ändrat det. En myndighet får även anföra besvär över ett beslut om överklagandet är behövligt med anledning av det allmänna intresse som myndigheten ska bevaka.

Det föreslås att paragrafens rubrik ändras så att den inte längre hänvisar till sökande av ändring i Migrationsverkets beslut. I fortsättningen finns det endast en paragraf om sökande av ändring, och i den finns en informativ hänvisning till den allmänna lagen.

42 §. Sökande av ändring i förvaltningsdomstolens beslut. I paragrafens 1 mom. föreskrivs om rätten att söka ändring i förvaltningsdomstolens beslut. Ett beslut av förvaltningsdomstolen får överklagas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. Enligt 2 mom. gäller den besvärsmått som avses i 1 mom. även Migrationsverket till den del Migrationsverkets beslut har upphävts eller ändrats genom förvaltningsdomstolens beslut.

Det föreslås att paragrafen upphävs eftersom det föreslås att 41 § ändras så att den vad gäller sökande av ändring innehåller en informativ hänvisning till lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

46 §. Inhämtande av tilläggsutredningar. I paragrafen föreskrivs om tilläggsutredningar som ska inhämtas av den sökande och myndigheterna. Enligt paragrafens 2 mom. kan beträffande ansökan utlåtande begäras hos skyddspolisen, centralkriminalpolisen, Huvudstaben och socialmyndigheten i fråga.

I denna proposition föreslås en ny 6 a §, som ingår i de allmänna bestämmelserna i 1 kap. i medborgarskapslagen. I paragrafen föreskrivs om de grunder på vilka medborgarskap inte beviljas på grund av den nationella säkerheten. Bestämmelserna gäller förutom medborgarskapsansökningar även medborgarskapsanmälningar. Därför är det nödvändigt att Migrationsverket kan be den behöriga myndigheten om ett utlåtande även beträffande medborgarskapsanmälan. Skyddspolisen är en säkerhets- och underrättelsetjänst som har i uppgift att förebygga och bekämpa de allra allvarligaste hoten mot den nationella säkerheten, till exempel terrorism och spionage.

Centralkriminalpolisens utlåtande är också centralt med tanke på tillämpningen av den nya 6 a §. Om centralkriminalpolisen ger ett utlåtande som anknyter till dess verksamhetsområde, enligt vilket den inte förordar att sökanden beviljas medborgarskap, kan man i medborgarskapsärendet utifrån en helhetsbedömning av den sökandes situation komma fram till att beviljandet av medborgarskap av något annat vägande skäl strider mot statens eller samhällets fördel.

Det föreslås att 2 mom. ändras så att det utöver ansökningar även omfattar medborgarskapsanmälningar och att ett utlåtande således också kan begäras beträffande anmälan.

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

Avsikten är inte att göra ändringar i statsrådets förordning (293/2013) som utfärdats med stöd av 51 § i medborgarskapslagen i samband med de ändringar som föreslås i denna proposition.

9 Ikraftträdande

Det föreslås att lagen träder i kraft den 1 oktober 2025. Migrationsverket behöver fyra till sex månader för att genomföra de ändringar i datasystemen som lagändringarna förutsätter.

Det föreslås att det i lagen ska tas in övergångsbestämmelser. I denna proposition föreslås ändringar både i fråga om förvärv av medborgarskap och förlust av medborgarskap. Det föreslås

att villkoren för att förvärva medborgarskap skärps, och dessutom kan medborgarskapet förloras i något fler situationer än med stöd av den gällande lagen.

Övergångsbestämmelserna ska innehålla bestämmelser om att villkoren enligt den gällande lagen ska tillämpas på medborgarskapsansökan och medborgarskapsanmälan, om ärendet har anhängiggjorts innan de föreslagna lagändringarna träder i kraft. Avgifterna för behandling av medborgarskapsansökningar och -anmälningar grundar sig på självkostnadsprincipen. År 2025 är handläggningsavgiften för ansökan 550 eller 650 euro och för anmälan 220 eller 250 euro. Handläggningstiderna för ärenden varierar vid Migrationsverket från några månader till över två år. När de föreslagna ändringarna träder i kraft kommer ett betydande antal ärenden att vara anhängiga där de sökande har bedömt att de uppfyller villkoren på basis av de gällande bestämmelserna i medborgarskapslagen och uppgifterna på Migrationsverkets webbplats. Det är således motiverat att tillämpa de föreslagna ändringarna i villkoren för att förvärva medborgarskap på de ansökningar som görs efter att de ändringar som föreslås i denna proposition har trätt i kraft.

Det föreslås också övergångsbestämmelser gällande förlust av medborgarskap. På förlust av medborgarskap på grund av lämnande av oriktiga uppgifter tillämpas 33 § 1 och 4 mom. i den gällande lagen, om medborgarskapet har beviljats innan de ändringar som föreslås i denna proposition har trätt i kraft. I fråga om förlust av medborgarskap på grund av vissa brott tillämpas 33 a § 1 mom. i den gällande lagen, om brotten i fråga har begåtts under den tid lagrummet i fråga gällde. På förlust av medborgarskap tillämpas alltså den lagstiftning som gällde vid tidpunkten för gärningen.

10 Verkställighet och uppföljning

Verkställande av, funktionaliteten hos och genomförandet av konsekvenserna av den föreslagna lagen följs upp vid inrikesministeriets migrationsavdelning från och med lagens ikraftträdande.

11 Förhållande till andra propositioner

11.1 Samband med andra propositioner

Regeringsprogrammets åtgärder som gäller medborgarskap genomförs i etapper. Först förlängdes den boendetid som är ett villkor för naturalisation. Till denna del trädde ändringarna i kraft i början av oktober 2024. I denna proposition föreslås ändringar i vissa andra villkor för förvärv av medborgarskap och förlust av medborgarskap. Det föreslås att bestämmelserna om förvärv av medborgarskap ändras i fråga om identitet, säkerhet, oförvitlighet och försörjning. Den tredje fasen kommer att innehålla förslag om ibruktage av ett medborgarskapsprov. I Finland används ännu inget medborgarskapsprov, så det är fråga om ett nytt villkor för naturalisation som personen ska uppfylla för att förvärva finskt medborgarskap.

12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

12.1 Grundlagens bestämmelser om medborgarskap

I 5 § i grundlagen föreskrivs om finskt medborgarskap. Enligt förarbetena till grundlagsreformen (RP 1/1998 rd, s. 78/I) har den statsförfattningsrättsliga betydelsen av finskt medborgarskap minskat väsentligt efter att bestämmelserna i grundlagen om de grundläggande fri- och rättigheterna genom en reform år 1995 utsträcktes till att i regel omfatta alla personer inom Finlands jurisdiktion.

I förarbetena till grundlagen (s. 78/I) konstateras att det direkt till medborgarskap anknyts rösträtt i statliga val och folkomröstningar (14 § 1 mom.), valbarhet i riksdagsval (27 § 1 mom.) och i val av republikens president (54 § 1 mom.) samt medlemskap i statsrådet (60 § 1 mom.). Genom lag kan bestämmas att endast finska medborgare får utnämnas till bestämda offentliga tjänster eller uppdrag (125 § 1 mom.). Skyldigheten att försvara landet gäller enligt 127 § finska medborgare. Enligt 9 § 3 mom. i grundlagen får finska medborgare inte hindras att resa in i landet, landsförvisas eller mot sin vilja utlämnas eller föras till ett annat land.

Enligt 14 § 1 mom. i grundlagen har varje finsk medborgare som har fyllt aderton år rätt att rösta i statliga val och folkomröstningar. Enligt 27 § 1 mom. i grundlagen är varje röstberättigad som inte är omyndig valbar i riksdagsval. Enligt 54 § 1 mom. i grundlagen utses republikens president genom direkt val för en ämbetsperiod av sex år. Presidenten ska vara infödd finsk medborgare. Enligt 60 § 1 mom. i grundlagen ska de ministrar som hör till statsrådet vara för redbarhet och skicklighet kända finska medborgare.

Erhållandet av finskt medborgarskap på basis av ansökan medför således flera rösträtter och behörigheter. Endast i presidentval är enbart infödda finska medborgare valbara. Skyldigheten att försvara landet enligt 127 § i grundlagen och skyddet mot landsförvisning enligt 9 § 3 mom. i grundlagen gäller alla finska medborgare.

Grundlagsutskottet har bedömt att medborgarskapet ändå fortfarande kan sägas utgöra ett viktigt band mellan den enskilde och staten. Det är alltså både rättsligt och de facto en viktig institution för den enskilda människan (GrUB 8/2010 rd, s. 2/I).

12.1.1 Förvärv av medborgarskap

Enligt 5 § 1 mom. i grundlagen får barn finskt medborgarskap vid födelsen och genom föräldrarnas medborgarskap enligt vad som närmare bestäms genom lag. Enligt grunder som bestäms i lag kan medborgarskap också beviljas efter anmälan eller på ansökan.

I denna proposition föreslås ändringar i de villkor enligt vilka medborgarskap kan beviljas på ansökan. I fråga om bedömning av den nationella säkerheten föreslås också en ändring i anmälningsförfarandet. Däremot föreslås inga ändringar i förvärvet av medborgarskap på grundval av födelse och föräldrarnas medborgarskap.

Enligt förarbetena till grundlagsreformen (s. 78/II) avgör lagstiftaren förutsättningarna för beviljande av medborgarskap. Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande (GrUU 16/2024 rd, s. 3) ansett att det är klart att grundlagen ger lagstiftaren betydande prövningsrätt i fråga om under vilka förutsättningar finskt medborgarskap beviljas på ansökan.

I sitt betänkande om medborgarskapslagen (GrUB 8/2002 rd, s. 4/II) har grundlagsutskottet fäst uppmärksamhet vid att det på grund av 5 § i grundlagen måste föreskrivas genom lag om villkoren för att få medborgarskap. Bestämmelser som ger för mycket prövningsrätt är inte förenliga med detta, utan beslutsfattandet ska till alla delar vara bundet till bestämmelserna i lagen. Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande (GrUU 16/2024 rd, s. 4) dessutom betonat att statsrådet bör sträva efter att beskriva den helhet som de successiva ändringarna bildar och de eventuella samverkans effekterna av förslagen.

I denna proposition föreslås ändringar i vissa villkor för naturalisation. Syftet är att beslutsfattandet om förvärv av medborgarskap även i fortsättningen till alla delar ska vara bundet till bestämmelserna i lagen på det sätt som avses i 5 § i grundlagen. De föreslagna ändringarna berör de ändringar i boendetidsvillkoret som trädde i kraft den 1 oktober 2024 och

är en del av samma helhet, som påverkar personer som ansöker om medborgarskap. Vid bedömningen av propositionens konsekvenser har man strävat efter att beskriva samverkseffekterna mellan de ändringar som föreslås i denna proposition, de ändringar som redan gjorts i boendetidsvillkoret och de ändringar som planeras efter den här propositionen.

12.1.2 Förlust av medborgarskap

Enligt 5 § 2 mom. i grundlagen kan ingen fråntas eller befrias från sitt finska medborgarskap annat än på i lag bestämda grunder och under förutsättning att han eller hon har eller får medborgarskap i en annan stat. Enligt förarbetena till grundlagen (s. 79/I) är syftet att skapa garantier mot förlust av medborgarskap på godtyckliga grunder samt säkerställa att ingen efter förlust av finskt medborgarskap blir helt utan medborgarskap. Bestämmelsen motsvarar kraven i artikel 15 i den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna (10.12.1948). Enligt den har var och en rätt till en nationalitet och ingen får godtyckligt fråntas sin nationalitet eller nekas rätten att ändra nationalitet.

Grundlagsutskottet har i sitt betänkande (GrUB 13/2018 rd, 2–3) behandlat förlust av medborgarskap på grund av landsförräderi-, högförräderi- eller terroristbrott. Enligt utskottet måste frågan utredas mycket noggrant för att man vid tillämpningen kan vara säker på att den som förlorar sitt finska medborgarskap också har ett annat medborgarskap.

Utskottet har separat tagit ställning till 33 b § i medborgarskapslagen, som gäller bedömning vid beslut om förlust av medborgarskap på grund av brott. Utskottet anser att kravet på helhetsbedömning enligt 33 b § inte begränsas bara till de faktorer som räknas upp i paragrafen. De lagtillämpande myndigheternas prövning är framför allt bunden vid kraven på ändamålsbundenhet och proportionalitet enligt 6 § i förvaltningslagen. Också med hänsyn till 6 § i förvaltningslagen kan ett beslut om att frånta någon medborgarskap bara fattas under förutsättning av förlusten av medborgarskap inte leder till nya påföljder som strider mot proportionalitetskravet.

Grundlagsutskottet har också pekat på barnens situation. Det är enligt utskottet klart att ett barn kan fråntas sitt finska medborgarskap på den grunden att föräldrarna förlorar sitt finska medborgarskap på grund av landsförräderi-, högförräderi- eller terroristbrott. Utskottet har dessutom understrukit behovet av att bevaka praxis vid Europadomstolen.

I denna proposition föreslås ändringar i sådana bestämmelser i 33 och 33 a § i medborgarskapslagen som gör det möjligt att besluta att en person förlorar sitt finska medborgarskap. Även i fortsättningen kan endast en person som även har medborgarskap i en annan stat förlora sitt medborgarskap. Syftet med medborgarskapslagen är bland annat att förhindra och minska statslöshet. Denna princip styr myndigheternas verksamhet och utövandet av prövningsrätten. Enligt 4 § i medborgarskapslagen får bestämmelserna om förlust av och befrielse från medborgarskap inte tillämpas, om en person till följd av tillämpningen av dem skulle bli statslös. Till denna del föreslås inga ändringar i bestämmelserna om förlust av medborgarskap.

I propositionen föreslås inte heller några ändringar i bestämmelserna i 33 b § i medborgarskapslagen, som gäller bedömning vid beslut om förlust av medborgarskap på grund av brott. Ett barn kan inte heller i fortsättningen förlora sitt medborgarskap på grund av att barnets föräldrar har gjort sig skyldiga till landsförräderibrott, högförräderibrott eller terroristbrott. Europadomstolens praxis gällande förlust av medborgarskap behandlas närmare nedan.

När det gäller förlust av medborgarskap på grund av lämnande av oriktiga uppgifter (33 §) är det av betydelse vad grundlagsutskottet i samband med medborgarskapslagen har konstaterat gällande en parts skyldighet att lämna uppgifter. Den för en straffprocess karakteristiska rätt som ingår i en rättvis rättegång att inte behöva vittna mot sig själv innebär enligt utskottet i ett förvaltningsförfarande att en enskild person är skyldig att förete utredning till stöd för sitt eget yrkande till exempel i en ansökan, men inte om negativa omständigheter för honom eller henne själv (GrUB 8/2002 rd, s. 5/II).

I denna proposition föreslås några ändringar i bestämmelserna i 33 § i medborgarskapslagen, som gäller förlust av medborgarskap på grund av lämnande av oriktiga uppgifter. Syftet är att i lagens ordalydelse noggrannare än i nuläget uttrycka att en person kan förlora sitt medborgarskap till exempel efter att ha förfarit bedrägligt i en språkexamen och sedan fogats ett intyg över avlagd examen till medborgarskapsansökan. Om det först efter att medborgarskapet beviljats framkommer till exempel att någon annan person har deltagit i språkprovet i stället för den sökande, kan det fattas beslut om att personen förlorar sitt medborgarskap. Det är alltså fråga om att den sökande förfarit på ett bedrägligt sätt då han eller hon lämnat en sådan utredning som han eller hon är skyldig att lägga fram som stöd för sin ansökan om medborgarskap. Migrationsverket ska även i fortsättningen få uppgifter om uppfyllande av oförvitlighetsvillkoret på annat sätt än av sökanden själv, och den föreslagna ändringen omfattar inte uppgifter om ett eventuellt brott.

På basis av det som anförts ovan ska det även i fortsättningen noggrant föreskrivas om grunderna för förlust av medborgarskap i lagen. En person kan förlora sitt medborgarskap endast om han eller hon inte blir statslös till följd av detta. I samband med prövningen av huruvida en person ska förlora sitt medborgarskap görs fortsättningsvis en individuell bedömning, och personen får inte fräntas sitt medborgarskap godtyckligt. Därmed är de föreslagna ändringarna förenliga med 5 § i grundlagen.

12.2 Grundlagens bestämmelser om jämlikhet

Enligt förarbetena till grundlagsreformen (s. 78/II) är det emellertid klart att det inte får uppställas sådana villkor för erhållande av medborgarskap som strider mot de grundläggande fri- och rättigheterna eller de mänskliga rättigheterna eller som på något annat sätt är godtyckliga. För erhållande av medborgarskap får således inte uppställas t.ex. sådana förutsättningar som enligt 6 § 2 mom. utgör förbjuden diskriminering.

Enligt 6 § 1 mom. i grundlagen är alla lika inför lagen. Enligt paragrafens 2 mom. får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Barn ska enligt 3 mom. bemötas som jämlika individer och de ska ha rätt till medinflytande enligt sin utvecklingsnivå i frågor som gäller dem själva.

I den allmänna jämlikhetsklausulen i 6 § 1 mom. i grundlagen ingår ett förbud mot godtycke och ett krav på enahanda bemötande i likadana fall (RP 309/1993 rd, s. 46). Klausulen förutsätter inte att alla människor ska bemötas likadant i alla avseenden, om inte de förhållanden som inverkar på ärendet är likadana. Särbehandlingen får inte vara godtycklig eller skillnaderna bli oskäligen (se t.ex. GrUU 68/2022 rd, s. 3, GrUB 11/2009 rd, s. 2). De måste också kunna motiveras på ett sätt som är godtagbart med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna (bl.a. RP 309/1993 rd, s. 44, GrUU 54/2022 rd, s. 3).

Grundlagsutskottet har ur hela komplexet av grundläggande fri- och rättigheter och rättigheternas karaktär av grundlagsfästa rättigheter härlett vissa allmänna krav på inskränkning

av dem (GrUB 25/1994 rd, s. 5). Dessa är krav på att inskränkningar bör bygga på lagar, att inskränkningar ska vara noga avgränsade och tillräckligt exakt definierade samt acceptabla, förenliga med kravet på proportionalitet, bevara kärnan i en grundläggande fri- och rättighet samt på att inskränkningar kräver ett adekvat rättsskydd och inte står i strid med förpliktelserna vad gäller de mänskliga rättigheterna.

Inskränkningar i grundläggande fri- och rättigheter bör bygga på lagar som stiftats av riksdagen. Befogenheter att inskränka grundläggande fri- och rättigheter får inte delegeras till lägre författningsnivå än lag. Inskränkningarna ska vara noga avgränsade och tillräckligt exakt definierade. Deras innehåll ska till väsentliga delar framgå av lagen. Bestämmelserna i lagen ska vara så exakta att regleringen ger tillräcklig förutsägbarhet för myndighetsåtgärder (GrUU 15/1996 rd, s. 2). Iakttagandet av kravet på exakthet och noggrann avgränsning förutsätter också att de uttryck och formuleringar som används i lagen är exakta (GrUU 40/2013 rd, s. 3).

Grunderna för inskränkningar i de grundläggande fri- och rättigheterna ska vara acceptabla. Inskränkningar ska vara dikterade av något tungt vägande samhälleligt skäl. Vid bedömningen av huruvida inskränkningarna är acceptabla kan till exempel bestämmelserna om motsvarande rätt i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och andra internationella människorättskonventioner som är bindande för Finland vara av betydelse. Det är befogat att tolka de grundläggande fri- och rättigheterna på samma sätt som de mänskliga rättigheterna, dvs. att bara grunder för inskränkning som enligt en viss bestämmelse i konventionen om de mänskliga rättigheterna är acceptabla kan godtas som grunder för inskränkning av motsvarande stadgande om grundläggande fri- och rättigheter.

Inskränkningarna ska vara förenliga med kravet på proportionalitet. De bör vara nödvändiga för att uppnå ett acceptabelt syfte (GrUU 3/2014, s. 3). Inskränkningar i de grundläggande fri- och rättigheterna är tillåtna bara om målet inte kan nås genom mindre ingrepp i rättigheterna. Inskränkningarna får inte gå längre än vad som kan motiveras med beaktande av vikten av ett samhälleligt intresse som ligger bakom inskränkningen i relation till det rättsgoda som ska inskränkas (GrUU 14/2013, s. 4).

Det kan inte stadgas genom vanlig lag om en inskränkning av kärnan i en grundläggande fri- eller rättighet. Inskränkningar i grundläggande fri- och rättigheter kräver ett adekvat rättsskydd. Inskränkningarna får inte stå i strid med Finlands internationella förpliktelser vad gäller de mänskliga rättigheterna.

Enligt 14 § i konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (FördrS 18 och 19/1990), sådan den lyder senare ändrad i FördrS 71 och 72/1994, FördrS 85 och 86/1998, FördrS 8 och 9/2005, FördrS 6 och 7/2005 samt FördrS 50 och 51/2010, *Europakonventionen*) ska åtnjutandet av de fri- och rättigheter som anges i konventionen säkerställas utan diskriminering på någon grund såsom kön, ras, hudfärg, språk, religion, politisk eller annan åsikt, nationellt eller socialt ursprung, tillhörighet till nationell minoritet, förmögenhet, börd eller ställning i övrigt.

I Europadomstolens rättspraxis har beviljandet av medborgarskap bedömts med tanke på rätten till skydd för privat- och familjeliv enligt artikel 8 i Europakonventionen (se närmare nedan 12.4.8). Enligt artikeln har var och en rätt till skydd för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens. Offentlig myndighet får inte inskränka åtnjutande av denna rättighet annat än med stöd av lag och om det i ett demokratiskt samhälle är nödvändigt med hänsyn till statens säkerhet, den allmänna säkerheten, landets ekonomiska välstånd eller till förebyggande av oordning eller brott till skydd för hälsa eller moral eller för andra personers fri- och rättigheter.

I denna proposition föreslås ändringar i vissa villkor för förvärv av medborgarskap och grunder för förlust av medborgarskap. Det föreslås ändringar i villkoren för att förvärva medborgarskap i fråga om identitet, oförvitlighet och försörjning samt nationell säkerhet. Syftet med de föreslagna ändringarna är att betona att integration är ett villkor för att förvärva medborgarskap. Stater kan enligt motiveringspromemorian till den europeiska konventionen om medborgarskap (s. 9) föreskriva andra villkor för att få medborgarskap utöver boendetiden, särskilt i anslutning till integration. I fråga om identitet, oförvitlighet och nationell säkerhet bevaras grundtankarna i den reglering som redan ingår i medborgarskapslagen även i samband med de ändringar som föreslås i denna proposition. Det föreslagna försörjningsvillkoret skiljer sig från den gällande regleringen, i en internationell jämförelse är det dock inte exceptionellt att försörjning krävs för att förvärva medborgarskap. Även det nya försörjningsvillkoret syftar till att betona att integration är ett villkor för att förvärva medborgarskap.

I ändringarna strävar man efter att beakta kravet på lika behandling i likadana fall. Även i fortsättningen förutsätts uppvisande av medborgarstatens pass som utredning av identiteten av de sökande för vilka kravet är skäligen. En person som får internationellt skydd eller en statslös person kan fortfarande förvärva medborgarskap utan att visa upp sitt pass från medborgarstaten, och en sådan persons identitet kan anses ha utretts utifrån en helhetsbedömning eller i sista hand med stöd av att det förflutit tio år.

Det föreslås också ändringar i den oförvitlighet som är ett villkor för naturalisation, men själva oförvitlighetsvillkoret och grunderna för avvikelse från det förblir oförändrade. De ändringar som föreslås i denna proposition gäller de väntetider som kan bestämmas för den som ansöker om medborgarskap på grund av att personen gjort sig skyldig till brott av olika allvarlighetsgrad. Ett eventuellt brott påverkar i regel olika sökandes förvärv av medborgarskap på samma sätt.

I denna proposition föreslås inga ändringar i bestämmelserna om hörande av barn i 5 § i medborgarskapslagen, så deras möjligheter att påverka förvärvet av medborgarskap förblir oförändrade. De föreslagna ändringarnas betydelse för tillgodoseendet av barnets rättigheter granskas närmare nedan (12.4.1).

12.2.1 Nationell säkerhet

En av de ändringar som föreslås i denna proposition är att medborgarskap av skäl som hänför sig till den nationella säkerheten kan förvägras såväl i ansöknings- som i anmälningsförfarandet. Därmed har sättet på vilket medborgarskap förvärvas inte längre någon betydelse. En person beviljas alltså inte medborgarskap i vissa situationer, även om personen uppfyller villkoren för att förvärva medborgarskap. Detta innebär att de sökande som i sig uppfyller villkoren för att förvärva medborgarskap är i olika ställning på grund av att medborgarskap inte beviljas av skäl som hänför sig till den nationella säkerheten. Med tanke på likabehandlingen är det viktigt att regleringen är noggrant avgränsad och exakt.

Enligt 13 § 3 mom. i den gällande medborgarskapslagen naturaliseras en person inte om det finns grundad anledning att misstänka att naturalisation äventyrar statens säkerhet eller allmän ordning eller om naturalisation av något annat vägande skäl utifrån en helhetsbedömning av den sökandes situation strider mot statens fördel. I propositionen föreslås att bestämmelserna i 13 § 3 mom. flyttas till en ny 6 a § som utöver medborgarskapsansökningar även gäller medborgarskapsanmälningar. Samtidigt uppdateras begreppet ”statens säkerhet” som nämns i den nuvarande ordalydelsen i lagen så att begreppet ”den nationella säkerheten” i stället används i lagen. Begreppet nationell säkerhet nämns också i 36 § i utlänningslagen (301/2004) som gäller det allmänna bästa som grund för att vägra uppehållstillstånd. Enligt paragrafen beviljas uppehållstillstånd inte bland annat om en utlänning anses äventyra den nationella säkerheten.

Hot mot den nationella säkerheten är till exempel terrorism, spionage och en främmande stats skadliga verksamhet. Förebyggande och bekämpning av sådana hot hör till skyddspolisens uppgifter. Skyddspolisen kan ge utlåtanden inom sitt eget verksamhetsområde som stöd för Migrationsverkets beslutsfattande. Bestämmelser om skyddspolisens utlåtanden finns i 46 § 2 mom. i den gällande medborgarskapslagen.

När det gäller den nationella säkerheten kan den föreslagna regleringen anses vara exakt och noggrant avgränsad. I enlighet med det som beskrivits ovan har begreppet nationell säkerhet som används i lagen en koppling till skyddspolisens lagstadgade verksamhetsområde, varvid uttrycket kan anses vara exakt. Myndigheternas verksamhet som grundar sig på bestämmelserna kan anses vara förutsägbar för sökanden. Medborgarskap kan förvägras på grund av den nationella säkerheten om skyddspolisen ger ett utlåtande om sitt eget verksamhetsområde, enligt vilket skyddspolisen inte förordar att sökanden beviljas medborgarskap. Ett beslut om att inte bevilja medborgarskap fattas av Migrationsverket, vars beslut får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen.

Grundlagsutskottet har konstaterat att det allmänna enligt 22 § i grundlagen ska trygga tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna inklusive rätten till personlig säkerhet (GrUU 16/2022 rd, s. 3). Staten ska sträva efter att garantera den nationella säkerheten och allmän ordning under alla förhållanden (GrUU 37/2022 rd, s. 3). Grundlagen föranleder ett behov att å ena sidan tolka begreppet nationell säkerhet restriktivt och å andra sidan ha en hög allvarlighetsgrad i fråga om hot (GrUB 4/2018 rd, s. 8).

Den nationella säkerheten nämns också i artikel 8 i Europakonventionen, som gäller rätten till skydd för privat- och familjeliv. Enligt artikeln har var och en rätt till skydd för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens. Offentlig myndighet får inte inskränka åtnjutande av denna rättighet annat än med stöd av lag och om det i ett demokratiskt samhälle är nödvändigt med hänsyn till statens säkerhet, den allmänna säkerheten, landets ekonomiska välstånd eller till förebyggande av oordning eller brott till skydd för hälsa eller moral eller för andra personers fri- och rättigheter.

I den reglering som föreslås i den här propositionen är det fråga om att myndigheterna ingriper i förvärvet av medborgarskap och därmed även i rätten att åtnjuta respekten för privat- och familjelivet på det sätt som lagen tillåter när det är nödvändigt med tanke på den nationella säkerheten. Med beaktande av bland annat grundlagsutskottets utlåtandep Praxis och bestämmelserna i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna kan förvägrande av medborgarskap med hänvisning till den nationella säkerheten anses godtagbart och nödvändigt på grund av ett tungt vägande samhällsligt behov.

Då medborgarskap förvägras med hänvisning till den nationella säkerheten iakttas kravet på proportionalitet. Bestämmelserna har ett godtagbart syfte och begränsar möjligheterna att förvärva medborgarskap endast på ett nödvändigt sätt. Utlåtandeförfarandet i anslutning till regleringen är ett kompletterande förfarande i förhållande till bedömningen av huruvida de övriga villkoren uppfylls, och till exempel det att sökanden eventuellt gjort sig skyldig till brott påverkar i första hand uppfyllandet av oförvitlighetsvillkoret. Skyddspolisen kan ge Migrationsverket ett utlåtande om omständigheter som hänför sig till dess verksamhetsområde, likaså centralkriminalpolisen. Det kan anses motiverat att medborgarskap inte beviljas på basis av dessa myndigheters utlåtanden om det finns grundad anledning att misstänka att beviljande av medborgarskap äventyrar den nationella säkerheten, eller om naturalisation av annat vägande skäl utifrån av en helhetsbedömning av den sökandes situation strider mot statens eller samhällets fördel.

Ett beslut på medborgarskapsansökan och medborgarskapsanmälan får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen. Förvaltningsdomstolens beslut får överklagas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen om denna beviljar besvärstillstånd. Domstolarna kan således i sista hand bedöma om det i fallet finns grundad anledning att misstänka att naturalisation av sökanden äventyrar den nationella säkerheten eller om det finns något annat vägande skäl som hänför sig till statens eller samhällets fördel enligt den föreslagna nya 6 a § på basis av vilket medborgarskap förvägras. Det finns också rättspraxis om tillämpningen av 13 § 3 mom. med liknande innehåll (HFD:2007:49). Därmed beaktas även tillräckliga rättsskyddsarrangemang i förslaget.

12.2.2 Försörjningsvillkor

Det försörjningsvillkor som föreslås i denna proposition uppfylls om den sökande under de senaste två åren inte har tytt sig till arbetslöshetsförmån eller utkomststöd under mer än tre månader. I propositionen föreslås att det av myndiga personer under 65 år ska krävas bevis på försörjning. Enligt förslaget kan avvikelser från försörjningsvillkoret göras på grund av sökandens hälsotillstånd eller en skada. Avvikelse från villkoret kan också göras av andra synnerligen vägande skäl. Granskningsperioden för försörjningsvillkoret begränsas till de två senaste åren. Försörjningsvillkoret uppfylls även om den sökande under en granskningsperiod på två år har fått arbetslöshetsförmån eller utkomststöd, om personen ändå inte har fått dessa under mer än sammanlagt tre månader. Genom bestämmelserna om en begränsad granskningsperiod beaktas också sådana sökande som inte tidigare har omfattats av ett försörjningsvillkor i anslutning till uppehållstillståndet.

Grundlagsutskottet har ansett att omständigheter som hänför sig till en persons ställning på arbetsmarknaden, till exempel längden på en persons oavbrutna arbetslöshetsperiod, är sådana orsaker som gäller hans eller hennes person som avses i 6 § 2 mom. i grundlagen (GrUU 8/2020 rd, GrUU 40/2016 rd). Arbetslöshet kan i vissa situationer utgöra en förbjuden diskrimineringsgrund på grund av sökandens person (GrUU 39/1996 rd). I denna proposition föreslås ett sådant försörjningsvillkor som kan påverkas av omständigheter som hänför sig till sysselsättning eller arbetslöshet. Det är dock i regel möjligt att föreskriva om olika villkor för att förvärva medborgarskap. Försörjningsvillkoret kan dessutom i praktiken uppfyllas på flera olika sätt. Det kan vara något svårare för en arbetslös person att uppfylla villkoret. Man strävar efter att beakta detta i regleringen genom begränsa granskningsperioden i anslutning till försörjningsvillkoret till två år. Syftet är att en person efter att ha fått sysselsättning ska kunna uppfylla villkoret inom skälig tid. Avvikelse från det föreslagna villkoret kan också göras om den sökande blir arbetslös efter att hans eller hennes medborgarskapsansökan har anhängiggjorts.

Bestämmelser om det nya försörjningsvillkoret och bevis på försörjning finns i en lag där det av bestämmelserna noggrant avgränsats och exakt framgår vad som förutsätts av en person som ansöker om medborgarskap för att hans eller hennes försörjning ska anses vara tryggad (13 § 1 mom. 5 punkten och den nya 17 a §). Granskningsperioden har begränsats till de två år som föregår avgörandet av medborgarskapsansökan. I fråga om tryggad försörjning är det väsentligt huruvida den sökande har fått arbetslöshetsförmån enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller utkomststöd enligt lagen om utkomststöd i sammanlagt mer än tre månader. I övrigt räcker det att Migrationsverket kan konstatera den grund för försörjningen som sökanden uppgett även i det informationssystem som används. Dessutom finns det noggranna bestämmelser om när en avvikelse från försörjningsförutsättningen kan göras. Den nya regleringen av försörjningsförutsättningen kan således anses vara förutsägbar för sökanden.

Ovan (12.1.1) behandlas grundlagens bestämmelser om beviljande av medborgarskap. Enligt 5 § 1 mom. i grundlagen kan medborgarskap enligt de grunder som bestäms i lag beviljas efter anmälan eller på ansökan. Enligt förarbetena till grundlagen avgör lagstiftaren förutsättningarna för beviljande av medborgarskap. Enligt grundlagsutskottet är det klart att grundlagen ger lagstiftaren betydande prövningsrätt i fråga om under vilka förutsättningar finskt medborgarskap beviljas på ansökan. Vad gäller försörjning är bakgrunden till de föreslagna ändringarna en tanke om att koppla beviljandet av medborgarskap till att den person som nationaliseras har integrerats i samhället och också i tillräcklig utsträckning kan sörja för sin egen försörjning i mån av möjlighet till exempel genom att arbeta eller bedriva företagsverksamhet. Ett tillvägagångssätt som betonar integration kan anses godtagbart bland annat med tanke på bestämmelserna i den europeiska konventionen om medborgarskap. Syftet med medborgarskapslagen (1 §) är också att utöver att den enskildes fördel även beakta statens fördel, vilket kan anses ha ett samband med att personen självständigt deltar i samhällets verksamhet till exempel genom att skaffa sig en egen försörjning. Det finns således ett godtagbart skäl och ett vägande samhällligt behov av att föreskriva om en ny försörjningsförutsättning.

Samtidigt som man i regel börjar förutsätta tryggad försörjning för naturalisation, beaktas ändå de sökandes olika livssituationer i regleringen. Försörjningsvillkoret kan uppfyllas på flera sätt, även med olika förmåner, förutsatt att den sökande under de senaste två åren innan medborgarskapsansökan avgjordes inte har tytt sig till arbetslöshetsförmån eller utkomststöd i mer än tre månader. Försörjningsvillkoret kan således uppfyllas trots korta perioder av arbetslöshet och även om personen under en kort tid har tytt sig till arbetslöshetsförmån eller utkomststöd. Till exempel kan en person som får studiestöd, bostadsbidrag, familjeförmåner eller pension uppfylla försörjningsvillkoret. På så sätt är de ändringar som föreslås gällande försörjningen förenliga med proportionalitetskravet. De är nödvändiga för att uppnå ett godtagbart syfte.

Ett beslut på en medborgarskapsansökan får överklagas hos förvaltningsdomstolen och vidare hos högsta förvaltningsdomstolen, om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. Om den sökande inte beviljas medborgarskap på grund av att han eller hon inte uppfyller försörjningsvillkoret, kan han eller hon överklaga beslutet hos förvaltningsdomstolen och även hos högsta förvaltningsdomstolen, om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. På så sätt beaktas även kravet på rättsskydd.

Med stöd av vad som anförts ovan ska det föreslagna nya försörjningsvillkoret förverkligas med beaktande av jämlikheten, förbudet mot diskriminering och villkoren för inskränkningar i de grundläggande fri- och rättigheterna. Den föreslagna ändringen bedöms inte bli oskälig.

12.2.3 Förlust av medborgarskap

I denna proposition föreslås ändringar i såväl bestämmelserna om förvärv av medborgarskap och som i bestämmelserna om förlust av medborgarskap. Till denna del föreslås vissa ändringar i de befintliga grunderna för förlust av medborgarskap. På grund av förbudet mot att göra en person statslös kan förlust av medborgarskap endast gälla personer som utöver finskt medborgarskap även har medborgarskap i en annan stat.

Enligt artikel 7 i konventionen om medborgarskap kan det föreskrivas att en grund för förlust av medborgarskap är att en person har förvärvat medborgarskap i en konventionsstat genom bedrägligt förfarande, osanna uppgifter eller underhållande av relevanta sakförhållanden. I 33 § i medborgarskapslagen nämns av dessa grunder redan lämnande av oriktiga uppgifter och hemlighållande av väsentliga omständigheter. I denna proposition föreslås att det till

medborgarskapslagen också fogas ett omnämmande av bedräglig verksamhet som en grund för förlust av medborgarskap. Det föreslås att tidsfristen för beslut om förlust av medborgarskap förlängs till tio år. Bestämmelserna om bedömning i anslutning till beslutsfattandet ändras inte.

Det kan också fattas beslut om förlust av medborgarskap på grund av att personen gjort sig skyldig till vissa brott (33 a §). Även till denna del föreslås att medborgarskapslagen ändras inom ramen för bestämmelsen i konventionen om medborgarskap. Medborgarskapet kan även i fortsättningen i enlighet med artikel 7 i konventionen förloras om en person uppfört sig på ett sätt som allvarligt äventyrar konventionsstatens vitala intressen.

Bestämmelserna om förlust av medborgarskap är även i fortsättningen exakta och noggrant avgränsade. Det föreslås att förlusten av medborgarskap även i fortsättningen begränsas till situationer där det finns vägande samhällliga grunder för detta. En person kan förlora sitt medborgarskap endast om han eller hon har förvärvat det genom att lämna oriktiga uppgifter, hemlighålla en väsentlig omständighet eller annars förfara på ett bedrägligt sätt eller om personen har gjort sig skyldig till ett allvarligt brott mot Finlands vitala intressen. Det är inte heller i fortsättningen möjligt att fatta sådana beslut om förlust av finskt medborgarskap som leder till att en person blir statslös. I regleringen beaktas proportionalitetsprincipen också i bedömningen gällande förlust av medborgarskap. Således kan de föreslagna ändringarna i fråga om förlust av medborgarskap anses vara förenliga med 6 § i grundlagen.

12.3 Grundlagsbestämmelser om rättsskydd och offentlighet

Enligt 21 § i grundlagen har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan. Offentligheten vid handläggningen, rätten att bli hörd, rätten att få motiverade beslut och rätten att söka ändring samt andra garantier för en rättvis rättegång och god förvaltning ska tryggas genom lag.

I 12 § 2 mom. i grundlagen föreskrivs om offentlighetsprincipen. Handlingar och upptagningar som innehas av myndigheterna är offentliga, om inte offentligheten av tvingande skäl särskilt har begränsats genom lag. Var och en har rätt att ta del av offentliga handlingar och upptagningar. Enligt förarbetena till grundlagen (RP 309/1993 rd, s. 62) är offentligheten också en förutsättning för kritik och övervakning av maktutövningen och myndigheternas verksamhet.

I 6 § i förvaltningslagen (434/2003) föreskrivs om rättsprinciperna inom förvaltningen. Myndigheterna ska bemöta dem som sköter ärenden hos förvaltningen jämlikt och använda sina befogenheter enbart för syften som är godtagbara enligt lag. Myndigheternas åtgärder ska vara opartiska och stå i rätt proportion till sitt syfte. Åtgärderna ska skydda förväntningar som är berättigade enligt rättsordningen.

Enligt förarbetena till förvaltningslagen (RP 72/2002 rd, s. 62) ska beslutandet också vara konsekvent så att fakta som bedöms vid prövningen ska bedömas på lika grunder i likartade fall. Principen om ändamålsbundenhet inbegriper en allmän skyldighet att använda befogenheter endast för det ändamål som de enligt lag är avsedda att användas för. Kravet på opartiskhet i myndigheternas åtgärder uttrycker den förvaltningsrättsliga objektivitetsprincipen. Det centrala innehållet i proportionalitetsprincipen är att myndighetens åtgärder ska stå i rätt proportion till sitt syfte. Principen om förtroendeskydd innebär i sin tur framför allt skydd för individen mot offentlig makt, och dess centrala innehåll är att enskilda personer ska kunna lita på att myndigheternas verksamhet är korrekt och felfri samt att myndigheternas förvaltningsbeslut är bestående.

I denna proposition föreslås inga ändringar i innehållet om hur man kan söka ändring i beslut som gäller medborgarskap. I 41 och 42 § i medborgarskapslagen föreslås endast ändringar av teknisk natur och noggrannare hänvisningar till den allmänna lagstiftningen. Beslut som fattats med stöd av medborgarskapslagen får även i fortsättningen överklagas hos förvaltningsdomstolen. Ett beslut av förvaltningsdomstolens får fortfarande överklagas genom besvär, om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

12.3.1 Oförvitlighet

En av de ändringar som föreslås i den här propositionen gäller oförvitlighetsvillkoret och väntetiderna i anslutning till det, som förlängs jämfört med nuläget. Dessutom föreslås det i propositionen att det till lagens ordalydelse fogas att ingen väntetid bestäms i det negativa beslutet om sökanden har dömts för att ha gjort sig skyldig till ett mycket allvarligt brott och att en sådan person tills vidare inte naturaliseras. Nästan alla lagstadgade väntetider förlängs med ett år. Till exempel utgör ett gemensamt fängelsestraff på 15 år och den väntetid på åtta år som inleds efter att det avtjänats sammanlagt 23 år. Som mycket allvarliga brott betraktas till exempel sådana grova brott som avses i 15 kap. 10 § 1 mom. i strafflagen, för vilka personen har dömts till ovillkorligt fängelse.

Det att en person som gjort sig skyldig till ett mycket allvarligt brott tills vidare inte naturaliseras innebär i praktiken en väntetid som är flera år längre än den kalkylmässiga väntetiden på åtta år efter att det straff som dömts ut för brottet först har avtjänats i sin helhet. En person som gjort sig skyldig till ett sådant brott kan således bedöma och förutse sina möjligheter att förvärva medborgarskap genom att beakta längden på det straff som dömts ut för brottet, den längsta lagstadgade väntetiden samt de omständigheter som nämns i 19 § 1 mom. Även eventuella andra brott och den tid som gått åt för dessa brott inverkar enligt 19 § 1 mom. på möjligheten att förvärva medborgarskap.

12.3.2 Myndigheternas utlåtanden

I den här propositionen föreslås vissa ändringar i bestämmelserna om att förvägra medborgarskap när skyddspolisen eller centralkriminalpolisen har gett ett utlåtande om att instansen i fråga inte förordar att sökanden beviljas medborgarskap. Begreppet statens säkerhet som nämns i lagens ordalydelse uppdateras till nationell säkerhet. Dessutom utvidgas möjligheten till utlåtandeförfarande, som för närvarande gäller medborgarskapsansökningar, till att i fortsättningen även gälla medborgarskapsanmälningar. Högsta förvaltningsdomstolen har i sina beslut behandlat tillgodoseendet av sökandens rättsskydd i ärenden där skyddspolisen har gett ett utlåtande (HFD:2007:49, HFD:2020:4).

Offentlighet enligt grundlagen är huvudregeln, men man är också tvungen att avvika från den till exempel på grund av intressen som hänför sig till rikets säkerhet. Allmänna bestämmelser om offentlighet och sekretess för myndigheternas upptagningar ingår i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999, *offentlighetslagen*). Enligt 24 § 1 mom. 9 punkten i offentlighetslagen omfattar sekretessbelagda myndighetshandlingar skyddspolisens och andra myndigheters handlingar som gäller upprätthållande av statens säkerhet, om det inte är uppenbart att utlämnandet av uppgifter ur dessa inte äventyrar statens säkerhet. Enligt 11 § 1 mom. har den som i ett ärende är sökande eller anför besvär eller någon annan vars rätt, fördel eller skyldighet ärendet gäller (part) rätt att hos den myndighet som behandlar eller har behandlat ärendet ta del av en myndighetshandling som kan eller har kunnat påverka behandlingen, även om handlingen inte är offentlig. Denna rätt gäller dock inte en handling när utlämnande av uppgifter ur handlingen skulle strida mot ett synnerligen viktigt allmänt intresse (11 § 2 mom. 1 punkten).

Högsta förvaltningsdomstolens har gett ett beslut i ett medborgarskapsärende (HFD:2007:49) som gällde ett fall där Utlänningsverket som föregick Migrationsverket hade avslagit en persons medborgarskapsansökan med hänvisning till skyddspolisens utlåtanden, där skyddspolisen inte förordade att ansökan godkändes. Högsta förvaltningsdomstolen ansåg att Europadomstolens avgöranden kan ge en härledning av de principer som med stöd av 21 § i grundlagen ska iaktas i medborgarskapsärenden. Att material som sekretessbelagts med hänvisning till den nationella säkerheten faller utanför partsoffentligheten strider i sig inte mot Europakonventionen. I en sådan situation ska den behöriga domstolen dock kunna bekanta sig med det material som döljs för en part för att bedöma om det har funnits grunder för hemlighållandet och de slutsatser som fattats med stöd av det material som inte är partsoffentligt. För att uppfylla kraven i artikel 13 i människorättskonventionen och 21 § i grundlagen har förvaltningsdomstolarna i uppgift att undersöka om det har uppnåtts en rättvis balans mellan individens rättigheter och det allmänna intresset, det vill säga allmän ordning och statens säkerhet. Förvaltningsdomstolen borde själv ha skaffat sekretessbelagt material av parterna för att bedöma om de grunder som framförts med hänvisning till det allmänna intresset samt den allmänna ordningen och statens säkerhet var tillräckliga för att berättiga ett avslag på medborgarskapsansökan.

Ett nyare beslut av högsta förvaltningsdomstolen (HFD:2020:4) gällde ett fall där skyddspolisen hade gett Migrationsverket ett utlåtande om en persons asylansökan. Migrationsverket hade avslagit ansökan. Ärendet handlade om huruvida personen i fråga hade rätt att från skyddspolisen få information om motiveringen till utlåtandet och det bakgrundsmaterial som använts då utlåtandet utarbetades. Motiveringen till utlåtandet och det bakgrundsmaterial som använts då utlåtandet utarbetades var sådana av skyddspolisens handlingar som gäller upprätthållande av statens säkerhet som avses i 24 § 1 mom. 9 punkten i offentlighetslagen. Med tanke på handlingarnas innehåll och sätten att få uppgifter ur dem kunde det inte anses uppenbart att utlämnandet av uppgifter ur handlingarna inte skulle ha äventyrat statens säkerhet. Dessa handlingar var således sekretessbelagda handlingar. En part i asylärendet hade med stöd av 11 § 1 mom. i offentlighetslagen i princip rätt att ta del av dessa sekretessbelagda handlingar. Utlämnandet av uppgifter ur handlingarna skulle dock med tanke på handlingarnas innehåll och sättet på vilket uppgifterna i handlingarna erhöles ha stridit mot ett synnerligen viktigt allmänt intresse i anslutning till statens säkerhet på det sätt som avses i 11 § 2 mom. Den klagande hade således inte rätt att få information om motiveringen till skyddspolisens utlåtande och det bakgrundsmaterial som använts vid utarbetandet av utlåtandet.

Såsom framgår av högsta förvaltningsdomstolens beslut, behöver skyddspolisens utlåtande till Migrationsverket inte omfattas av partsoffentligheten. Förvaltningsdomstolarnas uppgift är att undersöka om det har funnits tillräckliga grunder för Migrationsverkets negativa beslut. Förvaltningsdomstolarna har således en central betydelse i bedömningen av huruvida proportionalitetsprincipen och förvaltningens övriga rättsprinciper har förverkligats i beslutsfattandet i ett sådant ärende. Ett negativt beslut på såväl en medborgarskapsansökan som en medborgarskapsanmälan kan överklagas hos förvaltningsdomstolen. Sökandens rättsskydd tillgodoses också i fråga om medborgarskapsanmälningar på det sätt som framgår av högsta förvaltningsdomstolens avgörandepraxis i ansökningsärenden.

Vid sidan av förvaltningsdomstolarna är övervakningen av skyddspolisens verksamhet av central betydelse. Underrättelsetillsynsombudsmannen, riksdagens justitieombudsman, justitiekanslern och inrikesministeriet utför extern laglighetsövervakning av skyddspolisen. Dataombudsmannen övervakar att de lagar som gäller personuppgifter följs vid skyddspolisen.

Enligt 7 § i lagen om tillsyn över underrättelseverksamheten (121/2019) ska underrättelsetillsynsombudsmannen övervaka lagenligheten vid användning av underrättelseinhämtningsmetoder och underrättelseinformation samt i övrig

underrättelseverksamhet samt tillgodoseendet av de grundläggande och mänskliga rättigheterna i underrättelseverksamheten. Ombudsmannens har också i uppgift att främja rättssäkerheten och god praxis i anknytning till den i underrättelseverksamheten och att inom sitt ansvarsområde ge akt på och bedöma hur verkningsfull lagstiftningen är och lägga fram de utvecklingsförslag som han eller hon anser vara behövliga. Underrättelsetillsynsombudsmannen har obegränsad rätt att få uppgifter ur skyddspolisens handlingar och information samt tillgång till lokaler och informationssystem för inspektioner. Klagomål och begäran om undersökning kan lämnas till ombudsmannen.

Övervakningen av registreringar som ligger bakom skyddspolisens utlåtanden genomförs särskilt med stöd av dataskyddslagstiftningen, som ger registrerade rätt att övervaka användningen av sina egna uppgifter. Uppgifter som eventuellt registrerats i skyddspolisens register och som inte omfattas av en enskild persons rätt till insyn kan kontrolleras med hjälp av en begäran om insyn till dataombudsmannen.

Övervakningen av myndighetsverksamheten genomförs således i fråga om ärenden som inte omfattas av partsoffentligheten även genom underrättelsetillsynsombudsmannens och dataombudsmannens verksamhet. Detta gäller även medborgarskapsanmälningar om förfarandet för myndigheternas utlåtanden i enlighet med denna proposition i fortsättningen utvidgas till anmälningsärenden utöver ansökningsärenden som i nuläget.

12.3.3 Förlust av medborgarskap

Ett av förslagen i denna proposition gäller förlängning av den tidsfrist inom vilken beslut om förlust av medborgarskap kan fattas, om det har erhållits genom att personen i fråga lämnat oriktiga uppgifter (33 §). Avsikten med den bestämda tiden är att förhindra att det osäkra rättsläget fortsätter (RP 235/2002 rd, s. 55). I denna proposition föreslås att tidsfristen förlängs från fem till tio år. Nedan granskas förlängningen av tidsfristen med tanke på principerna för god förvaltning och förtroendeskydd. Högsta förvaltningsdomstolen har i vissa avgöranden som gäller medborgarskap behandlat principerna för god förvaltning och förtroendeskydd. Fallen har handlat om att personer har betraktats som finska medborgare men deras medborgarskapsstatus har senare definierats på olika sätt. Ett av dessa beslut (HFD:2016:179) gällde ett fall där en person hade varit registrerad som finsk medborgare i befolkningsdatasystemet i över 25 år. Den etablerade medborgarskapsstatus som framgår av befolkningsuppgifterna ledde med tiden också till att det rättsliga varaktighetsskyddet stärktes. Medborgarskapsstatusens varaktighet var förknippad med berättigade förväntningar och en ändring av medborgarskapet flera tiotals senare år kunde inte längre motiveras enbart med att personen vid födseln inte hade kunnat få sitt finska medborgarskap av sin mor som hade förlorat det tidigare. Ärendet måste avgöras enligt principerna för god förvaltning och förtroendeskydd. Detta förutsatte en avvägning av de allmänna intressen som eftersträvades genom beslutet och de skadliga följderna för den enskilda personen.

Ett annat beslut (HFD:2016:178) handlade däremot om att personen på ansökan hade fått finskt medborgarskap 1971. Personen hade återfått sitt egyptiska medborgarskap 1997. Enligt den då gällande medborgarskapslagen förlorade en person sitt finska medborgarskap när han eller hon fick medborgarskap i någon annan stat. Till följd av tidens gång kunde ärendet inte avgöras enbart med tillämpning av bestämmelserna i den medborgarskapslag som gällde 1997, utan ärendet måste också bedömas i ljuset av principerna för god förvaltning och förtroendeskydd. Såväl det allmänna intresse som uppnåddes genom beslutet som den olägenhet som en omdefiniering av medborgarskapsstatusen orsakade personen i fråga hade betydelse. Med beaktande av de omständigheter som lett till beslutet kunde en ändring av en rättsställning en part haft i över 40 år till personens nackdel inte anses vara lagenlig.

Ett nyare beslut av högsta förvaltningsdomstolen (HFD:2020:168) gällde ett fall där en person vid födelsen 1972 hade fått irländskt medborgarskap. Personen hade dock i befolkningsdatasystemet antecknats som finsk medborgare på grund av sin mors medborgarskap, även om personen enligt den då gällande medborgarskapslagen inte hade fått finskt medborgarskap. På grund av de rättigheter och skyldigheter som hänförde sig till medborgarskapet kunde en person som inte hade förvärvat finskt medborgarskap i lagstadgad ordning inte betraktas som finsk medborgare. Det allmänna intresset förutsatte att en anteckning om medborgarskap i befolkningsdatasystemet inte i sig kunde utgöra en grund för medborgarskapet, även om anteckningen funnits i systemet under en lång tid. De felaktiga uppgifterna i befolkningsdatasystemet var uppenbara och berodde på att myndigheterna inte hade fått kännedom om att personen förvärvat irländskt medborgarskap. Personens subjektiva uppfattning om sin medborgarskapsstatus kunde inte ges rättsligt skydd.

Ett liknande slutresultat uppnåddes också i ett avgörande (HFD:2021:23) som gällde en person som fått finskt medborgarskap på grund av adoption 1992. År 1993 hade personen förvärvat brittiskt medborgarskap, varvid personen i enlighet med den tidigare medborgarskapslagen förlorat sitt finska medborgarskap. En felaktig anteckning om finskt medborgarskap hade blivit kvar i befolkningsdatasystemet. Även i detta fall var det uppenbart att uppgifterna i befolkningsdatasystemet var felaktiga och personens subjektiva uppfattning om sin medborgarskapsstatus kunde inte ges rättsligt skydd.

Sammanfattningsvis kan det i fråga om rättspraxis som gäller medborgarskap och förtroendeskydd konstateras att förloppet av flera decennier påverkade avgörandet av ärendena och att det rättsliga varaktighetsskyddet stärktes med tiden. En långvarig rättslig ställning kunde under vissa omständigheter inte årtionden senare längre ändras till nackdel för parten. Det hade dock också betydelse att anteckningen i befolkningsdatasystemet var uppenbart felaktig och därför kunde personens subjektiva uppfattning om sin medborgarskapsstatus inte ges rättsligt skydd.

Varaktigheten hos ett etablerat rättsläge har också behandlats i ett beslut av högsta förvaltningsdomstolen (HFD:2015:29) som gällde extraordinärt ändringssökande. Migrationsverket gjorde 2012 en ansökan om återbrytande, där myndigheten krävde att medborgarskapsbeslut som fattats 2004 och 2005 skulle återbrytas. Ärendet handlade om att sökandena hade beviljats medborgarskap med sina släktingars personuppgifter, som de 2010 hade begärt att magistraten skulle ändra. Eftersom medborgarskapsbesluten hade vunnit laga kraft mer än fem år innan ansökan om återbrytande gjordes, skulle de enligt förvaltningsprocesslagen ha kunnat återbrytas endast av synnerligen vägande skäl. Högsta förvaltningsdomstolen konstaterade att syftet med den tidsfrist på fem år som enligt huvudregeln fastställts för återbrytande av beslut är att skydda det etablerade rättsläges stabilitet.

I denna proposition föreslås att beslut om förlust av medborgarskap ska kunna fattas inom tio år från det att medborgarskapsbeslutet fattades, om det i efterhand framgår att medborgarskapet förvärvats genom personen lämnat oriktiga uppgifter, hemlighållit en väsentlig omständighet eller annars förfarit på ett bedrägligt sätt. Syftet är att beslut om förlust av medborgarskap ska kunna fattas på en sådan grund, om det är säkert att medborgarskapet ursprungligen inte skulle ha beviljats.

I den ovan beskrivna rättspraxisen behandlas uppkomsten av förtroendeskydd i anslutning till medborgarskap under olika långa tidsperioder. Ett beslut om medborgarskap kunde inte upphävas efter mer än fem år utan synnerligen vägande skäl, men å andra sidan gavs inte rättsligt skydd för en uppenbart felaktig anteckning om finskt medborgarskap i befolkningsdatasystemet

ens efter flera decennier. I ljuset av detta är den föreslagna tidsfristen på tio år för beslut om förlust av medborgarskap möjlig med tanke på förtroendeskyddet.

Med stöd av bestämmelserna i 33 § i den gällande medborgarskapslagen bedöms förlusten av medborgarskap för en person som lämnat oriktiga uppgifter och hans eller hennes barn separat. Ett barn förlorar inte nödvändigtvis medborgarskapet även om barnets föräldrar förlorar det. När beslut om förlust av medborgarskap gällande ett barn fattas ska barnets ålder och anknytning till Finland beaktas. Till denna del föreslås inga ändringar i bestämmelserna. Det förtroendeskydd som uppstår med tiden bedöms således separat för eventuella barn.

12.4 Internationella överenskommelser

Enligt artikel 15 i den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna har var och en rätt till en nationalitet. Enligt artikel 2 får ingen godtyckligt fråntas sin nationalitet eller nekas rätten att ändra nationalitet. Rätten till en nationalitet ingår också i flera internationella avtal som är bindande för Finland. Till exempel enligt artikel 24.3 i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (FördrS 7 och 8/1976) har varje barn rätt att förvärva ett medborgarskap.

I denna proposition föreslås ändringar i vissa villkor för beviljande av medborgarskap och grunder för förlust av medborgarskap. Nedan behandlas närmare bestämmelserna i olika internationella avtal, särskilt med tanke på beviljande av medborgarskap och förlust av medborgarskap.

12.4.1 Konventionen om barnets rättigheter

I konventionen om barnets rättigheter avses enligt artikel 1 med barn varje människa under 18 års ålder, om inte barnet blir myndigt tidigare enligt den lag som gäller för barnet. Enligt artikel 2.1 i konventionen ska konventionsstaterna respektera och tillförsäkra varje barn inom deras jurisdiktion de rättigheter som anges i konventionen utan åtskillnad av något slag, oavsett barnets eller dess förälders eller vårdnadshavares ras, hudfärg, kön, språk, religion, politiska eller annan åskådning, nationella, etniska eller sociala ursprung, egendom, funktionsnedsättning, börd eller ställning i övrigt. Konventionsstaterna ska enligt stycke 2 vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att barnet skyddas mot alla former av diskriminering eller bestraffning på grund av föräldrars, vårdnadshavares eller familjemedlemmars ställning, verksamhet, uttryckta åsikter eller tro.

I artikel 3.1 i konventionen ska vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. FN:s kommitté för barnets rättigheter har behandlat barnets bästa i sin allmänna kommentar nr 14 från 2013 (CRC/C/GC/14). Kommittén har i punkt 30 i sin allmänna kommentar betonat att beslut som fattas av administrativa myndigheter på alla nivåer spänner över ett mycket stort område och bl.a. gäller tillgång till medborgarskap. Enskilda beslut som fattas av administrativa myndigheter måste bedömas utifrån principen om barnets bästa och vägledas av den.

Enligt artikel 7.1 ska barnet registreras omedelbart efter födelsen och från födelsen ha rätt till ett namn, rätt att förvärva ett medborgarskap och, så långt det är möjligt, rätt att få veta vilka dess föräldrar är och få deras omvårdnad. Konventionsstaterna ska säkerställa genomförandet av dessa rättigheter i enlighet med sin nationella lagstiftning och sina skyldigheter enligt tillämpliga internationella instrument på detta område, särskilt i de fall då barnet annars skulle vara statslös. Konventionsstaterna åtar sig enligt artikel 8 stycke 1 att respektera barnets rätt att

behålla sin identitet, innefattande medborgarskap, namn och släktförhållanden såsom dessa erkänns i lag, utan olagligt ingripande.

Enligt artikel 12 ska konventionsstaterna tillförsäkra det barn som är i stånd att bilda egna åsikter rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. För detta ändamål ska barnet, i alla domstolsförfaranden och administrativa förfaranden som rör barnet, särskilt beredas möjlighet att höras, antingen direkt eller genom en företrädare eller ett lämpligt organ och på ett sätt som är förenligt med nationella procedurregler.

FN:s kommitté för barnets rättigheter har behandlat barnets rätt att bli hörd i sin allmänna kommentar nr 12 från 2009 (CRC/C/GC/12). Enligt punkt 20 i den allmänna kommentaren ska konventionsstaterna förutsätta att barnet är i stånd att bilda sina egna åsikter och erkänna att barnet har rätt att uttrycka dessa. För att barnets rätt att fritt uttrycka sina åsikter ska förverkligas måste enligt 25 punkten de som är ansvariga för att höra barnet, samt barnets föräldrar eller vårdnadshavare, informera barnet om de frågor det gäller, vilka valmöjligheter som finns och vilka beslut som kan komma att fattas, och vad de kan få för följder. Denna rätt till information är av central betydelse eftersom det är själva förutsättningen för att barnet ska kunna göra ett informerat val.

I denna proposition föreslås ändringar gällande utredning av identiteten, oförvitlighet och försörjning, som är villkor för naturalisation, samt i beaktandet av den nationella säkerheten i medborgarskapsärenden. I propositionen föreslås inga ändringar i fråga om på vilka grunder ett barn får finskt medborgarskap, till exempel vid födelsen direkt med stöd av lag (2 kap. i medborgarskapslagen). Även olika medborgarskapsanmälningar förblir i övrigt oförändrade (4 kap. i medborgarskapslagen), men medborgarskap kan i fortsättningen vägras även i anmälningsförfarandet om det finns grundad anledning att misstänka att beviljandet av medborgarskap skulle äventyra den nationella säkerheten eller om beviljande av medborgarskap av annat vägande skäl strider mot statens eller samhällets fördel.

I samband med naturalisation kan det anses vara barnets bästa att få medborgarskap i boproduktionslandet, eftersom barnet då inte är utlänning i landet och till exempel inte behöver uppehållstillstånd. Även ett gemensamt medborgarskap för familjen kan anses vara barnets bästa. Barnet har också rätt att behålla sitt medborgarskap och det ursprungliga medborgarskapet är en del av barnets identitet. Med tanke på tillgodoseendet av barnets rättigheter är det väsentligt att barnet i enlighet med 5 § i medborgarskapslagen hörs med anledning av en ansökan och anmälan som gäller barnet. Barnet hörs med anledning av ansökan eller anmälan om medborgarskap både när medborgarskap söks för barnet som medsökande tillsammans med sin vårdnadshavare och när ansökan eller anmälan har gjorts enbart för barnets räkning. I denna proposition föreslås inga ändringar i bestämmelserna om hörande av barn.

Enligt 43 § i medborgarskapslagen kan ett barn beviljas medborgarskap tillsammans med sin vårdnadshavare, och till denna del föreslås inga ändringar i denna proposition. Medborgarskapslagen möjliggör således även i fortsättningen att hela familjen kan beviljas medborgarskap samtidigt. För att förvärva medborgarskap som medsökande krävs även i fortsättningen att även den vårdnadshavare som är sökande samtidigt kan beviljas medborgarskap. Dessutom kan ett barn även i fortsättningen naturaliseras ensam under de förutsättningar som anges i 24 § i medborgarskapslagen. Ansökan kan även i fortsättningen göras på barnets vägnar av barnets vårdnadshavare eller intressebevakare.

Det försörjningsvillkor som föreslås i propositionen gäller inte personer under 18 år. Av ett barn som är medsökande i samband med en förälders ansökan om medborgarskap förutsätts inte

heller i fortsättningen bevis på tryggad försörjning. Ett barn som är sökande (24 §) omfattas heller inte av försörjningsvillkoret. Försörjningsvillkoret gäller däremot den medsökandes förälder. Vid bedömningen av huruvida villkoret uppfylls granskas dock en begränsad period på två år, och till exempel en person som får familjeförmåner kan uppfylla villkoret. Det att en person under en kort tid, sammanlagt högst tre månader, tytt sig till arbetslöshetsförmån och/eller utkomststöd påverkar heller ännu inte uppfyllandet av villkoret. Syftet är att till exempel ett barn till en förälder som blivit arbetslös även i fortsättningen ska ha möjlighet att förvärva medborgarskap. Utgångspunkten är dock fortfarande att den sökande ska uppfylla villkoren för naturalisation för att personen och eventuella medsökande ska kunna förvärva medborgarskap. Samma utgångspunkt gäller också till exempel språkkunskapsvillkoret och oförvitlighetsvillkoret. Försörjningsförutsättningen ska å andra sidan uppfyllas så att erhållande av andra sociala förmåner än arbetslöshetsförmån och utkomststöd inte påverkar uppfyllandet av förutsättningen, vilket också är förenligt med barnets bästa.

I denna proposition föreslås vissa ändringar angående väntetiderna i anslutning till oförvitlighetsvillkoret. Det att en person har gjort sig skyldig till brott har en mer kännbar inverkan på möjligheten att förvärva medborgarskap än i nuläget. Oförvitlighetsvillkoret gäller också barn som fyllt 15 år. Bestämmelserna i medborgarskapslagen överensstämmer till denna del med 3 kap. 4 § i strafflagen, där ansvarsåldern likaså är 15 år. Denna minimiålder kan anses motiverad i ljuset av vetenskapliga bevis gällande utvecklingen av barns hjärna och slutledningsförmåga (allmän kommentar nr 24 från kommittén för barnets rättigheter från 2019, CRC/C/GC/24, punkt 22). Enligt 6 kap. 1 § 2 mom. i strafflagen är ungdomsstraffet ett särskilt straff för ett brott som någon har begått före fyllda 18 år. I den här propositionen föreslås att väntetiden i fråga om ungdomsstraff förlängs med ett år så att väntetiden kan bestämmas till minst tre och högst fem år. Väntetiden beräknas även i fortsättningen från den dag då brottet begicks.

Enligt punkt 12 i barnrättskommitténs allmänna kommentar nr 5 (CRC/GC/2003/5) förutsätts det att varje lagstiftnings-, förvaltnings- och rättsorgan eller -institution systematiskt tillämpar principen om barnets bästa när de överväger hur deras beslut och åtgärder påverkar eller kommer att påverka barnens rättigheter och intressen, till exempel föreslagna eller nuvarande lagar eller politik, administrativa åtgärder eller domstolsbeslut, inklusive även de som inte direkt berör barnen utan påverkar dem indirekt.

Barnets bästa har beaktats i det föreslagna försörjningsvillkoret så att villkoret inte gäller personer under 18 år. Oförvitlighetsvillkoret, gällande vilket det föreslås ändringar i väntetiden, berör i sin tur inte personer under 15 år. Vad gäller försörjningsvillkoret ingår dessutom en möjlighet till undantag i den föreslagna regleringen. I fråga om oförvitlighetsvillkoret och väntetiden kvarstår bestämmelserna om helhetsbedömning i lagen. Valet mellan olika lösningsalternativ ska vid tillämpningen av bestämmelserna göras i enlighet med barnets bästa. Principen om barnets bästa kvarstår således även i fortsättningen i enlighet med konventionen som en del av den prövning som ingår i beslutsfattandet om medborgarskap.

I denna proposition föreslås också vissa ändringar gällande när finskt medborgarskap kan förloras på grund av att en person lämnat oriktiga uppgifter eller på grund av att en person gjort sig skyldig till vissa brott. I fråga om förlust av medborgarskap för barn föreslås inga ändringar i bestämmelserna. I samband med förlust av medborgarskap på grund av lämnande av oriktiga uppgifter kan personens barn inte heller i fortsättningen förlora sitt finska medborgarskap, om barnets andra förälder är finsk medborgare, och dessutom ska barnets ålder och anknytning till Finland beaktas även i fortsättningen (33 § i medborgarskapslagen). Ett barn kan inte heller i fortsättningen förlora sitt medborgarskap på den grunden att barnets förälder förlorar sitt medborgarskap på grund av allvarligt brott (33 a och b § i medborgarskapslagen).

I den här propositionen föreslås dessutom en ändring av teknisk natur genom vilken definitionen av barn i medborgarskapslagen uppdateras så att den motsvarar definitionen i artikel 1 i konventionen. Enligt artikel 2 i den europeiska konventionen om medborgarskap avses med barn varje person under 18 år, såvida inte myndig ålder uppnås tidigare enligt den lag som gäller för personen. Definitionen i motiveringspromemorian till konventionen om medborgarskap grundar sig på artikel 1 i konventionen om barnets rättigheter. Enligt 3 § 2 mom. i lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt upphör vårdnaden då barnet fyller arton år. En ändring av definitionen av barn leder till att ingående av äktenskap inte påverkar ansökan om medborgarskap.

Med stöd av det som framförts ovan genomförs ändringarna i propositionen med beaktande av bestämmelser i internationella konventioner för att trygga barnets rättigheter. Som konstaterats ovan föreslås i denna proposition inga ändringar i medborgarskapslagens bestämmelser om hörande av barn. I remissvaren om utkastet till denna proposition fästes uppmärksamhet vid att det i artikel 12 i konventionen om barnets rättigheter inte finns någon åldersgräns för att höra barnet, till skillnad från 5 § i medborgarskapslagen. Syftet med bestämmelserna om hörande är att beakta att barnets rättigheter tillgodoses på det sätt som avses i konventionen, men bestämmelserna i medborgarskapslagen är inte nödvändigtvis till alla delar tillräckligt flexibla för barn i olika åldrar. Således bör man i fortsättningen noggrannare granska på vilket sätt bestämmelserna i medborgarskapslagen kan utvecklas för att säkerställa att barnets rätt att bli hörd tillgodoses i medborgarskapsärenden och att barnets åsikter beaktas enligt barnets ålder och utvecklingsnivå.

12.4.2 Konventionen angående flyktingars rättsliga ställning

Enligt artikel 34 i konventionen angående flyktingars rättsliga ställning (FördrS 77/1968) ska de fördragsslutande staterna så mycket som möjligt underlätta flyktingarnas införlivande med samhället och deras naturalisation. Särskilt ska fördragsslutande stat bemöda sig om att påskynda naturalisationsförfarandet och att så mycket som möjligt minska avgifterna och kostnaderna för detta.

I denna proposition föreslås inga ändringar i de bestämmelser i medborgarskapslagen som syftar till att underlätta naturaliseringen av personer som beviljats flyktingstatus. Medborgarskapsansökningar som gäller personer som får internationellt skydd ska även i fortsättningen i enlighet med 20 a § behandlas skyndsamt och senast inom ett år.

Medborgarskapslagen har ändrats från och med den 1 oktober 2024 så att erhållande av internationellt skydd inte längre är en grund för att avvika från det allmänna boendetidsvillkoret. Även en sökande som får internationellt skydd har dock möjlighet att utnyttja andra undantagsgrunder. I denna proposition föreslås inga ändringar i medborgarskapslagen som särskilt gäller sökande som får internationellt skydd. Till exempel i fråga om försörjningsvillkoret gäller de föreslagna bestämmelserna dock även sökande som får internationellt skydd.

12.4.3 Konventionen angående statslösa personers rättsliga ställning

Enligt artikel 32 i konventionen angående statslösa personers rättsliga ställning (80/1968) ska fördragsslutande stat så mycket som möjligt underlätta statslösa personers införlivande med samhället och deras naturalisation. Särskilt ska fördragsslutande stat bemöda sig om att påskynda naturalisationsförfarandet och att så mycket som möjligt minska avgifterna och kostnaderna för detta.

I denna proposition föreslås inga ändringar i sådana bestämmelser som gör det lättare för statslösa personer att förvärva medborgarskap. Den boendetid som krävs av statslösa personer förblir även i fortsättningen kortare än vanligt (20 § i medborgarskapslagen). Dessutom ska medborgarskapsansökningar som gäller statslösa personer i enlighet med 20 a § behandlas skyndsamt och senast inom ett år. I propositionen föreslås inga ändringar i medborgarskapslagen som särskilt gäller statslösa sökande. Till exempel i fråga om försörjningsvillkoret gäller de föreslagna bestämmelserna dock även statslösa sökande.

12.4.4 Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Enligt artikel 1 i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (FördrS 26 och 27/2016) innefattar personer med funktionsnedsättning bland annat personer med varaktiga fysiska, psykiska, intellektuella eller sensoriska funktionsnedsättningar, vilka i samspel med olika hinder kan motverka deras fulla och verkliga deltagande i samhället på samma villkor som andra. Enligt artikel 18 i konventionen erkänner konventionsstaterna att personer med funktionsnedsättning har rätt att förvärva och ändra medborgarskap och att inte fräntas detta godtyckligt eller på grund av funktionsnedsättning.

I denna proposition föreslås ett försörjningsvillkor för förvärv av medborgarskap. Uppfyllandet av villkoret påverkas av hur länge en eventuell arbetslöshetsförmån eller ett eventuellt utkomststöd varar. I propositionen föreslås dock att personer med funktionsnedsättning beaktas så att till exempel handikappbidrag eller sjukpension inte påverkar försörjningsvillkoret. Dessutom kan avvikelse från försörjningsvillkoret göras på grundval av funktionsnedsättning, om den sökande har fått arbetslöshetsförmån eller utkomststöd i mer än tre månader under de senaste två åren.

12.4.5 Den internationella konventionen om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering

Enligt artikel 5 i den internationella konventionen om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering (FördrS 37/1970) förbinder sig konventionsstaterna att tillförsäkra rätten för var och en, utan åtskillnad på grund av ras, hudfärg, nationalitet eller etniskt ursprung, till likhet inför lagen, särskilt när det gäller åtnjutande av de rättigheter som nämns i konventionen, i vilka ingår även rätten till en nationalitet. Enligt artikel 1 punkt 3 i konventionen får inget i konventionen tolkas så att det på något sätt inverkar på konventionsstaternas rättsregler rörande nationalitet, medborgarskap eller naturalisering, under förutsättning att dessa regler icke diskriminerar mot någon särskild nationalitet.

Konventionen förutsätter således att lagstiftningen om naturalisation inte diskriminerar någon särskild nationalitet. I denna proposition föreslås inga sådana ändringar som särskilt gäller medborgare i en viss stat.

12.4.6 Den europeiska konventionen om medborgarskap

Enligt artikel 2 i den europeiska konventionen om medborgarskap avses med medborgarskap det rättsliga förhållandet mellan en person och en stat och termen har inte avseende på en persons etniska ursprung. Enligt artikel 4 i konventionen om medborgarskap ska varje konventionsstats medborgarskapsregler grundas på bland annat följande principer: var och en har rätt till ett medborgarskap, statslöshet ska undvikas, ingen ska godtyckligt berövas sitt medborgarskap.

Artikel 5 i konventionen om medborgarskap inbegriper ett förbud mot diskriminering. Enligt artikel 5.1 ska en konventionsstats medborgarskapsregler inte innebära åtskillnad eller omfatta någon

praxis liktydig med diskriminering på grund av kön, religion, ras, hudfärg eller nationell eller etnisk härkomst. Enligt artikel 5.2 ska varje konventionsstat vägledas av principen om icke-diskriminering mellan sina medborgare, oavsett om de är medborgare från födelsen eller har förvärvat medborgarskapet senare.

Enligt motiveringspromemorian till konventionen (Explanatory Report to the European Convention on Nationality, s. 6) är rätten till ett medborgarskap nära förknippad med staternas skyldighet att undvika statslöshet. Förbudet mot godtyckligt berövande av medborgarskap innebär att en förlust av medborgarskap ska vara förutsägbar, proportionerlig och lagstadgad. Medborgarskapet kan inte berövas någon av de grunder som anges i artikel 5.1 om förbud mot diskriminering. Inte heller grunden för förvärv av medborgarskap får ha någon betydelse, och personer som naturaliserats får inte försättas i en annan ställning än personer som är medborgare från födelsen.

Enligt artikel 6.3 i konventionen ska varje konventionsstat i sin nationella lagstiftning medge möjlighet till naturalisation för personer som har legalt och varaktigt hemvist inom dess territorium. Vid uppställandet av villkor för naturalisation ska konventionsstaten inte fastställa längre tid än tio år för hemvist som ska ha förflutit innan ansökan kan göras. Enligt motiveringspromemorian till konventionen (s. 9) kan konventionsstaten utöver boendetiden förutsätta till exempel integration för naturalisation.

Enligt artikel 6.4 i konventionen ska varje konventionsstat i sin nationella lagstiftning underlätta förvärv av medborgarskap i staten för vissa personer. Dessa är a) äkta makar till medborgare i staten, b) barn till någon medborgare i staten som avses i undantaget i artikel 6.1 a, c) barn till föräldrar av vilka den ene förvärvat eller har förvärvat medborgarskap i staten, d) barn som adopterats av någon medborgare i staten, e) personer födda inom statens territorium som har legalt och varaktigt hemvist där, f) personer som har legalt och varaktigt hemvist inom statens territorium under en tidsperiod som börjat före artonårsdagen; tidsperiodens längd ska bestämmas i den berörda konventionsstatens nationella lagstiftning och g) statslösa personer och personer som är erkända som flyktingar som har legalt och varaktigt hemvist inom statens territorium.

Artiklarna 10–13 i konventionen om medborgarskap innehåller bestämmelser om förfaranden angående medborgarskap. Ansökningar om förvärv, bibehållande, förlust, återvinning och bekräftelse av medborgarskap ska behandlas inom skäligen tid. Besluten ska innehålla en skriftlig motivering. Besluten ska kunna underkastas omprövning i enlighet med statens nationella lagstiftning och avgifterna ska vara skäliga. Avgifterna för administrativ eller judiciell omprövning får inte vara ett hinder för de sökande.

Enligt motiveringspromemorian till konventionen (s. 14–15) ska beslut om förvärv och förlust av medborgarskap motiveras skriftligen och det ska vara möjligt att söka ändring i dem. I beslutet ska åtminstone anges de rättsliga och faktiska grunderna för beslutet. Skriftliga motiveringar behövs dock inte om det endast är fråga om registrering av att en person har förvärvat eller förlorat sitt medborgarskap direkt med stöd av lag. Om besluten har anknytning till den nationella säkerheten räcker det med ett minimiantal uppgifter. När det gäller ändringssökande är det viktigt att beslut som gäller medborgarskap kan överklagas. Konventionsstaterna får i sin interna lagstiftning besluta om detaljerna i förfarandet.

I denna proposition föreslås ändringar gällande utredning av identiteten, oförvitlighet och försörjning, som är villkor för medborgarskap, samt i beaktandet av den nationella säkerheten i ärenden som gäller ansökan och anmälan. Det föreslås inga ändringar gällande den boendetid på åtta år som är ett allmänt villkor för naturalisation. Det föreslås heller inga ändringar i

bestämmelserna om underlättande av naturalisation, utan undantagen för olika grupper av sökande förblir oförändrade. I bestämmelserna om förfarandet i medborgarskapsärenden föreslås inga andra ändringar än att skyddspolisen och centralkriminalpolisen ska kunna ge ett utlåtande även om medborgarskapsanmälan, och dessutom ska bestämmelserna om ändringsökande uppdateras. Sökande av ändring i ärenden som gäller medborgarskap förblir oförändrat, men i bestämmelserna i medborgarskapslagen beaktas de ändringar som gjorts i den allmänna lagstiftningen.

12.4.6.1 Bestämmelser om förlust av medborgarskap

Artikel 7 i konventionen om medborgarskap gäller förlust av medborgarskap ex lege eller på initiativ av en konventionsstat. Enligt artikel 7.1 får en konventionsstat i sin nationella lagstiftning inte föreskriva att medborgarskap i den staten ska förloras ex lege eller på statens initiativ i andra fall än de som nämns i konventionen (punkterna a–g). Enligt artikel 7.3 är utgångspunkten att en konventionsstat inte får föreskriva att medborgarskap i den staten ska förloras om personen därigenom skulle bli statslös.

Enligt artikel 7.1 b i konventionen kan det föreskrivas att en grund för förlust av medborgarskap är att en person har förvärvat medborgarskap i en konventionsstat genom bedrägligt förfarande, osanna uppgifter eller underhållande av relevanta sakförhållanden. Enligt motiveringspromemorian till konventionen (s. 11) är det fråga om ett sådant bedrägligt förfarande, lämnande av osanna uppgifter eller undanhållande av relevanta sakförhållanden som beror på sökandens uppsåtliga gärning eller försummelse och som skulle ha haft en betydande inverkan på förvärvet av medborgarskap. Med relevanta sakförhållanden avses enligt konventionens motiveringspromemoria att medborgarskap inte skulle ha beviljats om ifrågavarande sakförhållande hade varit känt. Konventionens ordalydelse omfattar också till exempel uppvisande av falska intyg för att förvärva medborgarskap.

Enligt artikel 7.1 d i konventionen om medborgarskap kan grunden för förlust av medborgarskap vara att personens uppförande allvarligt skadar konventionsstatens vitala intressen. Ett sådant uppförande omfattar enligt motiveringspromemorian (s. 11) landsförräderi och annat förfarande som riktar sig mot landets vitala intressen (t.ex. arbete för en utländsk underrättelsetjänst), men omfattar i övrigt inte alla de allvarligaste brotten. Formuleringen ”allvarligt äventyrar en konventionsstats vitala intressen” har tagits från konventionen om begränsning av statslöshet.

Enligt artikel 7.2 får en konventionsstat föreskriva att medborgarskap i den staten ska förloras av barn till föräldrar som förlorar medborgarskapet utom i den fall som avses i punkt 1 c och d i artikeln i fråga (frivillig tjänstgöring i en främmande stats försvarsmakt eller uppförande som allvarligt skadar konventionsstatens vitala intressen). Barn ska dock inte berövas sitt medborgarskap om någon av deras föräldrar behåller det.

Enligt artikel 7.3 får en konventionsstat i sin nationella lagstiftning inte föreskriva att medborgarskap i den staten ska förloras enligt punkt 1 eller 2 i artikeln i fråga om personen i fråga därigenom skulle bli statslös, utom i de fall som nämns i punkt 1 b i artikeln i fråga. En konventionsstat får således endast lämna endast en sådan person som beviljats medborgarskap efter att förfarit på ett bedrägligt sätt, genom att lämna oriktiga uppgifter eller hemlighålla en väsentlig omständighet, statslös.

I denna proposition föreslås ändringar i de bestämmelser i medborgarskapslagen som gäller förlust av medborgarskap på grund av lämnande av oriktiga uppgifter. Till medborgarskapslagen fogas ett omnämnande av bedrägligt förfarande som grund för förlust av

medborgarskap. En person kan således förlora sitt medborgarskap på grund av ett sådant uppsåtligt bedrägligt förfarande som skulle ha haft en betydande inverkan på förvärvet av medborgarskap. Det kan vara fråga om sådant bedrägligt förfarande till exempel när det först efter att medborgarskapet beviljats framgår att det till medborgarskapsansökan hade fogats ett intyg över ett språkprov som de facto avlagts av en annan person än den person som naturaliserats utifrån ansökan. Även i fortsättningen kan endast en person som även har medborgarskap i en annan stat förlora sitt finska medborgarskap. I fråga om barn föreslås inga ändringar i bestämmelserna.

I denna proposition föreslås också ändringar i de bestämmelser enligt vilka en person som gjort sig skyldig till vissa brott kan förlora sitt medborgarskap. I propositionen föreslås att bestämmelserna om vilka brott som kan leda till förlust av medborgarskap ska utvidgas, men medborgarskapet kan inte heller i fortsättningen förloras på grund av andra brott än allvarliga landsförräderibrott, högförräderibrott eller terroristbrott. I propositionen föreslås att en person som gjort sig skyldig till ett sådant brott kan förlora sitt medborgarskap om personen i fråga har dömts ett ovillkorligt fängelse- eller kombinationsstraff på minst två år. Även i fortsättningen kan dock endast en person som även har medborgarskap i en annan stat förlora sitt medborgarskap. Det föreslås inga ändringar i bedömningen av förlust av medborgarskap. Ett barn kan inte heller i fortsättningen förlora sitt medborgarskap på den grunden att barnets föräldrar på grund av ett landsförräderibrott, högförräderibrott eller terroristbrott har dömts till ett ovillkorligt fängelse- eller kombinationsstraff.

12.4.7 Konventionen om begränsning av statslöshet

Bestämmelserna i konventionen om begränsning av statslöshet gäller olika situationer där en person löper risk att bli utan medborgarskap. Enligt artikel 8.1 får en konventionsstat inte frånta en person sitt medborgarskap om personen därigenom skulle bli statslös. Enligt artikel 9 får en konventionsstat inte frånta en person eller en grupp av personer medborgarskapet på grund av ras eller av etniska, religiösa eller politiska skäl.

Finland har inte gjort några förbehåll mot artiklarna i konventionen om begränsning av statslöshet. Bestämmelserna om förbehåll i artikel 8.3 i konventionen har dock betydelse i det avseendet att det i dem nämns uppförande som allvarligt äventyrar statens vitala intressen.

I slutsatserna från expertmötet som UNHCR sammankallade 2013 (UNHCR Expert Meeting Interpreting the 1961 Statelessness Convention and Avoiding Statelessness resulting from Loss and Deprivation of Nationality 2013) har man tolkat konventionen om begränsning av statslöshet. Enligt slutsatserna från expertmötet ska staten utreda huruvida en person när han eller hon förlorar sitt medborgarskap har ett annat medborgarskap, och inte huruvida personen kan förvärva ett medborgarskap i framtiden. En person kan inte betraktas som medborgare i en viss stat enbart med stöd av medborgarskapslagen i denna stat, om de behöriga myndigheterna i staten i fråga vägrar erkänna personen som medborgare.

I slutsatserna konstateras att förlusten av medborgarskap ska grunda sig på lag och vara förutsägbar enligt bestämmelserna i lagen. Bestämmelsen om förlust av medborgarskap kan inte föreskrivas eller tillämpas retroaktivt. När en förlust av medborgarskap på grund av vissa gärningar övervägs ska den lagstiftning som gällde vid tidpunkten för gärningen tillämpas. Om en ny grund för förlust av medborgarskap införs i den nationella lagstiftningen, måste den också innehålla en övergångsbestämmelse så att en person inte kan förlora sitt medborgarskap på grund av gärningar eller omständigheter som vid tidpunkten i fråga inte var en grund för förlust av medborgarskap. Förlusten av medborgarskap får varken i lag eller i praktiken grunda sig på förbjuden diskriminering.

När man bedömer hur förlusten av medborgarskap påverkar individen ska man enligt slutsatserna fästa uppmärksamhet vid hur stark anknytning personen har till staten i fråga, till exempel om personen har fötts inom statens territorium, hur länge personen har vistats där, vilka familjeband personen har, om personen har bedrivit ekonomisk verksamhet samt om personen har integrerats språkligt och kulturellt. Den tid som gått sedan gärningen begicks har också betydelse när man bedömer om gärningens allvarlighetsgrad berättigar till förlust av medborgarskap. Ju längre tid som gått sedan gärningen begicks, desto allvarligare måste den vara för att personen i fråga ska kunna förlora sitt medborgarskap på grund av den. Vissa stater har därför tidsfrister för när beslut om förlust av medborgarskap senast ska fattas.

Enligt slutsatserna ska förlusten av medborgarskap vara förenad med fullständiga förfarandegarantier, som också omfattar rätten att bli hörd i domstol eller något annat oberoende organ. En person som förlorar sitt medborgarskap har rätt att få ett skriftligt beslut, inklusive motivering till förlusten av medborgarskapet. Beslut om förlust av medborgarskap ska träda i kraft först när alla rättsmedel har använts.

Enligt slutsatserna hänvisar ordalydelsen ”allvarligt äventyrar en konventionsstats vitala intressen” i artikel 8.3 i konventionen om begränsning av statslöshet till att det måste vara fråga om ett grundläggande hot mot statens ordning. Det faktum att det uttryckligen är fråga om statens ”vitala intressen” gör tröskeln ännu högre än om det är fråga om ”nationella intressen”. Ett allvarligt äventyrande av statens vitala intressen kan omfatta brott som landsförräderi, spionage och terroristbrott. Med tanke på att det rör sig om allvarliga brott bör förfarandet för förlust av medborgarskap alltid föregås av att brottet har konstaterats i en brottmålsdomstol. Därefter ska den behöriga myndigheten, helst en domstol, besluta om förlust av medborgarskap.

I denna proposition föreslås ändringar gällande förlust av medborgarskap, men finskt medborgarskap kan inte heller i fortsättningen förloras om det leder till att personen i fråga blir statslös. I medborgarskapslagen finns även i fortsättningen noggranna bestämmelser om grunderna för förlust av medborgarskap och om den bedömning som görs i anslutning till beslutsfattandet, och dessa förblir till stor del oförändrade. Medborgarskapet kan inte heller i fortsättningen förloras på grund av andra brott än landsförräderibrott, högförräderibrott och terroristbrott.

12.4.8 Konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna

Konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, det vill säga Europakonventionen, jämte tilläggsprotokoll, innehåller ingen bestämmelse som berör rätten till medborgarskap. Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna (Europadomstolen) har dock konstaterat att godtyckligt förvägrande av medborgarskap kan bedömas med tanke på skyddet för privatlivet enligt artikel 8 i konventionen (bl.a. Karassev mot Finland, 31414/96, 12.1.1999).

Enligt artikel 8 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna har var och en rätt till skydd för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens. Offentlig myndighet får inte inskränka åtnjutande av denna rättighet annat än med stöd av lag och om det i ett demokratiskt samhälle är nödvändigt med hänsyn till statens säkerhet, den allmänna säkerheten, landets ekonomiska välbefinnande eller till förebyggande av oordning eller brott till skydd för hälsa eller moral eller för andra personers fri- och rättigheter.

Fallet *Genovese mot Malta* (53124/09, 11.10.2011) gällde förvärv av medborgarskap för ett barn och i fallet bedömde Europadomstolen förbudet mot diskriminering enligt artikel 14 i konventionen tillsammans med rätten till privat- och familjeliv enligt artikel 8. Ärendet handlade om att den klagande enligt Maltas lagstiftning inte hade möjlighet att få maltesiskt medborgarskap av sin far, eftersom barnets föräldrar inte var gifta. Enligt Europadomstolen fanns det inga motiverade skäl att särbehandla barn som fötts utanför äktenskapet och förbudet mot diskriminering hade således kränkts.

Enligt artikel 14 i Europakonventionen ska åtnjutandet av de fri- och rättigheter som anges i konventionen säkerställas utan diskriminering på någon grund såsom kön, ras, hudfärg, språk, religion, politisk eller annan åsikt, nationellt eller socialt ursprung, tillhörighet till nationell minoritet, förmögenhet, börd eller ställning i övrigt. Konventionen har kompletterats med protokoll nr 12 som förbjuder all slags diskriminering och som innehåller ett generellt förbud mot diskriminering (FördrS 8–9/2005). Enligt artikel 1 i protokollet ska åtnjutandet av varje rättighet som anges i lag säkerställas utan diskriminering på någon grund såsom kön, ras, hudfärg, språk, religion, politisk eller annan åsikt, nationellt eller socialt ursprung, tillhörighet till nationell minoritet, förmögenhet, börd eller ställning i övrigt. Enligt artikel ska ingen bli diskriminerad av en offentlig myndighet på någon grund såsom dem som nämnts under punkt 1.

Europadomstolen har ansett att åtskillnaden för att vara berättigad ska ha ett godtagbart syfte och att de metoder som används för att genomföra den ska vara proportionerliga, det vill säga rimliga i förhållande till det syfte som eftersträvas. Om åtskillnaden inte har någon objektiv och rimlig motivering är den diskriminerande (fall gällande en språkfråga i Belgien, 2126/64, 23.7.1968).

Även i fallet *Ferrero Quintana mot Spanien* (2669/19, 26.11.2024) fäste Europadomstolen uppmärksamhet vid syftet med och rimligheten i särbehandlingen. Ärendet handlade om att den klagande på grund av sin ålder inte hade anställts för en polisuppgift. Europadomstolen ansåg att syftet med beslutet var att säkerställa att polisstyrkorna fungerar. Särbehandlingen kunde anses vara skälig och motiverad, eftersom åldern hade betydelse för personens fysiska kondition. Arbetet i fråga omfattade uppgifter i anslutning till upprätthållande av allmän ordning och var inte av administrativ karaktär, utan krävde en viss fysisk kondition, vilket var ett väsentligt och avgörande yrkesmässigt krav. Åldersgränsen hade varit nödvändig för att säkerställa poliskårens funktionsförmåga.

I den här propositionen föreslås att ett villkor för beviljande av medborgarskap på ansökan är att sökandens försörjning är tryggad. Försörjningen anses inte vara tryggad om den i huvudsak grundar sig på arbetslöshetsförmån eller utkomststöd. Målet bakom ändringen är att medborgarskap ska beviljas personer som integrerats i samhället. Därför förutsätts det i regel att en person som ansöker om medborgarskap har bevis på tryggad försörjning. Enligt den föreslagna ändringen kan arbetslöshet påverka möjligheten att förvärva medborgarskap. Kravet kan dock anses vara skäligt på den grunden att granskningsperioden för huruvida försörjningsvillkoret uppfylls är begränsad till de två år som föregår avgörandet av ansökan. För det andra finns det flera förmåner som inte påverkar uppfyllandet av villkoret. För det tredje påverkar det att en person tytt sig till arbetslöshetsförmån och/eller utkomststöd under en kort tid inte uppfyllandet av villkoret. Dessutom föreskrivs det i lagen om en möjlighet att avvika från villkoret på grund av hälsotillstånd, en skada eller något annat synnerligen vägande skäl. De metoder som används i genomförandet kan på dessa grunder anses vara proportionerliga, det vill säga rimliga i förhållande till det syfte som eftersträvas.

12.4.8.1 Förlust av medborgarskap

Europadomstolen har i sin rättspraxis också bedömt huruvida förlusten av medborgarskap har kränkt skyddet för privatlivet enligt artikel 8. Enligt Europadomstolen ska det i bedömningen fästas uppmärksamhet vid om medborgarskapet har frångåtits godtyckligt och vilka följder en förlust av medborgarskap har haft för ändringssökandens privatliv. Vid bedömningen av om förlusten av medborgarskap är godtycklig har Europadomstolen fäst uppmärksamhet vid om medborgarskapet har frångåtits personen i enlighet med lagen, om myndigheterna har handlat omsorgsfullt och utan dröjsmål och om förlusten av medborgarskapet har förenats med nödvändiga förfarandemässiga garantier, inklusive rätten att söka ändring.

I fallet Ramadan mot Malta (76136/12, 21.6.2016) var ändringssökanden en person född i Egypten som ursprungligen hade egyptiskt medborgarskap och som hade fått maltesiskt medborgarskap på den grunden att personen i fråga 1993 gifte sig med en maltesisk medborgare. År 1998 ansåg en maltesisk domstol att det var fråga om ett skenäkenskap. Myndigheterna framtog den klagande sitt maltesiska medborgarskap 2007 med motiveringen att personen hade fått det med bedrägliga medel genom att ingå skenäkenskap. Europadomstolen ansåg att förlusten av medborgarskap inte bröt mot artikel 8. Förlusten av medborgarskapet skedde inte på ett godtyckligt sätt eftersom den grundade sig på lag och var förenad med nödvändiga förfarandegarantier, till exempel att den klagande hade hörts. Europadomstolen fäste också uppmärksamhet vid att ändringssökanden inte skulle avlägsnas från Malta. Dessutom hade ändringssökanden inte påvisat sig ha förlorat sitt egyptiska medborgarskap eller att personen i fråga inte kunde få tillbaka det.

I fallet K2 mot Förenade kungariket (42387/13, 9.3.2017) var ändringssökanden en sudanesisk medborgare som hade flyttat till Förenade kungariket som barn och fått brittiskt medborgarskap genom naturalisation. Enligt uppgifter från säkerhetsmyndigheten hade personen rest till Somalia, där personen hade deltagit i verksamhet med anknytning till terrorism. Därifrån hade personen rest till Sudan våren 2010. Ändringssökanden underrättades om förlusten av medborgarskap sommaren 2010. Europadomstolen ansåg att förlusten av medborgarskap i detta fall inte var godtycklig. Ändringssökanden hade bland annat informerats om ett offentligt bevis mot personen i fråga. Dessutom hade specialadvokater utsetts för att behandla sekretessbelagt material. Ändringssökanden hade inte blivit statslös till följd av förlusten av medborgarskap. Personen hade lämnat landet frivilligt och personens familjemedlemmar kunde besöka personen i fråga. Till den del som gällde artikel 8 avslogs klagomålet som uppenbart ogrundat. Ändringssökanden åberopade också att frångåendet av medborgarskapet skulle ha brutit mot förbudet mot diskriminering enligt artikel 14, men till denna del uppfylldes inte förutsättningarna för upptagande till prövning på grund av att ändringssökanden inte hade använt alla nationella rättsmedel innan ärendet fördes till Europadomstolen.

I fallet Ghomid och andra mot Frankrike (52273/16, 52285/16, 52290/16, 52294/16 och 52302/16, 25.6.2020) hade fem personer dömts för deltagande i en konspiration som gällde ett terroristbrott. De frigavs 2009 och 2010 och förlorade sitt franska medborgarskap i oktober 2015. Enligt Europadomstolen hade man i fallet inte kränkt ändringssökandenas skydd för privatlivet enligt artikel 8. Domstolen ansåg att terroristiskt våld utgör ett allvarligt hot mot de mänskliga rättigheterna. Ändringssökandena hade också ett annat medborgarskap, så de blev inte statslösa på grund av att de förlorade sitt franska medborgarskap. Ändringssökandena hade tillgång till rättsmedel även i samband med en eventuell utvisning. Förlusten av det franska medborgarskapet var inte en straffrättslig påföljd, utan en administrativ påföljd, så det var inte fråga om ett dubbelt straff.

Fallet Usmanov mot Ryssland (43936/18, 22.12.2020) handlade om att Ryssland 2008 hade beviljat en tadjjikisk medborgare medborgarskap, och tio år senare förlorade personen sitt ryska

medborgarskap på grund av att personen i sin ansökan hade underlåtit att uppge sina bröders och systrars namn. Enligt Europadomstolen hade man genom fråntagandet av medborgarskap och utvisningen brutit mot artikel 8, eftersom det inte hade påvisats att det hot mot den nationella säkerheten som ändringssökanden påstods ha orsakat skulle ha vägt mer än att personen under en betydande tid hade bott i Ryssland i gemensamt hushåll med en rysk medborgare och hade fyra barn, av vilka två hade fötts i Ryssland. Ändringssökanden hade inte gjort sig skyldig till några brott under den tid personen bodde i Ryssland. Enligt domstolen hade ändringssökandens fall bedömts alltför formellt. Att frånta en person sitt medborgarskap flera år senare på grund av att personen inte lämnat uppgifter om syskon ansågs inte vara proportionerligt.

I fallet *Johansen v. Danmark* (27801/19, 3.3.2022) var ändringssökanden född i Danmark och hade danskt och tunisiskt medborgarskap. Personen hade dömts för terroristbrott 2017 och hade därför förlorat sitt danska medborgarskap. Ändringssökanden hade bland annat rest till Syrien för att ansluta sig till den ”islamiska staten”. Personen hade utvisats från Danmark och meddelats permanent inreseförbud. Europadomstolen ansåg att besväret var uppenbart ogrundat. De beslut som gällde ändringssökanden hade grundat sig på en omsorgsfull bedömning av ändringssökandens fall, där man hade beaktat hur allvarliga personens handlingar var och personens personliga förhållanden. Konventionsstaterna kan med rätta genom sina åtgärder motsätta sig terrorism, som utgör ett allvarligt hot mot de mänskliga rättigheterna.

I fallet *Emin Huseynov mot Azerbajdzjan* (1/16, 13.7.2023) hade ändringssökanden förlorat sitt azerbajdzjanska medborgarskap 2015 och därigenom blivit statslös. Personen var då en oberoende journalist och ordförande för en medborgarorganisation som var specialiserad på skydd av journalisters rättigheter. Domstolen ansåg att förlusten av medborgarskap hade varit godtycklig och att den hade kränkt ändringssökandens skydd för privatlivet enligt artikel 8. Då ändringssökanden förlorade sitt medborgarskap blev personen i fråga utan en identitetshandling. Att göra en person statslös stred mot Azerbajdzjans internationella förpliktelser. Ändringssökanden hade inte tillgång till rättsmedel eftersom personen i fråga inte hade kunnat överklaga beslutet om förlust av medborgarskap hos den nationella domstolen.

I Europadomstolen behandlas dessutom tre sådana besvär som gäller förlust av medborgarskap på grund av terroristbrott (*El Aroud mot Belgien*, 25491/18, *Soughir mot Belgien*, 27629/18, *Benahmed mot Frankrike*, 25203/22).

I fråga om Europadomstolens rättspraxis angående förlust av medborgarskap kan sammanfattningsvis konstateras att förlusten av medborgarskap inte får vara godtycklig och att den ska grunda sig på bestämmelser i lag. De olika rättigheter som hänför sig till förfarandet är väsentliga, inklusive rätten att bli hörd och rättsskyddet, och beslutet om förlust av medborgarskap ska till exempel kunna överklagas hos en domstol. Europadomstolen har också fäst uppmärksamhet vid huruvida personen efter förlusten av medborgarskapet har ett annat medborgarskap. Europadomstolen har beskrivit terrorism som ett allvarligt hot mot de mänskliga rättigheterna och i flera fall kommit fram till att förlusten av medborgarskap inte har medfört oproportionerliga konsekvenser för privatlivet för en person som gjort sig skyldig till ett terroristbrott. Europadomstolen har däremot ansett att förlust av medborgarskap är en oproportionerlig följd för privatlivet i ett fall där det i efterhand observerats att personen i fråga inte uppgett sina syskons namn i samband med ansökan om medborgarskap.

I denna proposition föreslås vissa ändringar angående förlust av medborgarskap. Det är fråga om förlust av medborgarskap på grund av lämnande av oriktiga uppgifter samt på grund av att personen gjort sig skyldig till ett landsförräderibrott, högförräderibrott eller terroristbrott. De föreslagna ändringarna strider inte mot Europadomstolens ovan beskrivna rättspraxis.

12.5 Unionsrätten

Enligt artikel 9 i fördraget om Europeiska unionen (FEU) och artikel 20.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF) ska varje person som är medborgare i en

medlemsstat vara unionsmedborgare. Enligt artikel 45 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna har varje unionsmedborgare rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier. Enligt artikel 39 i stadgan om de grundläggande rättigheterna ska unionsmedborgare i den medlemsstat där de är bosatta ha rösträtt och vara valbara vid val till Europaparlamentet och enligt artikel 40 i stadgan på motsvarande sätt i kommunala val.

En finsk medborgare är samtidigt också unionsmedborgare. För tredjelandsmedborgare innebär förvärv av finskt medborgarskap således unionsmedborgarskap och därmed tillhörande rättigheter. I denna proposition föreslås några ändringar i de förutsättningar under vilka en person som är bosatt i Finland på ansökan kan förvärva finskt medborgarskap och, om personen är tredjelandsmedborgare, därigenom också unionsmedborgarskap med därtill hörande rättigheter, till exempel rätt att fritt röra sig inom medlemsstaternas territorier och rösträtt i Europaparlamentsval. Dessutom föreslås vissa ändringar angående medborgarskapsanmälningar.

Enligt Europeiska unionens domstol (EU-domstolen) utgör artikel 20 i FEUF-fördraget ett hinder för nationella åtgärder som leder till att unionsmedborgarna i själva verket inte kan utöva de rättigheter som de har på grund av sin ställning som unionsmedborgare (Ruiz Zambrano mot Office national de l'emploi, dom av den 8 november 2011 C-34/09). De ändringar som föreslås i denna proposition påverkar inte unionsmedborgarnas möjligheter att i Finland utöva sina rättigheter som unionsmedborgare. De föreslagna ändringarna påverkar till exempel inte den fria rörligheten för unionsmedborgare.

EU-domstolen har i sina avgöranden behandlat förlust av medborgarskap och även förvärv av medborgarskap. I fallet Rottmann mot Freistaat Bayern (dom av den 2 mars 2010 C-135/08) var det fråga om en förlust av medborgarskap på grund av lämnande av oriktiga uppgifter. I fallet Tjebbes m.fl. mot Minister van Buitenlandse Zaken (dom av den 12 mars 2019 C-221/17) bedömdes förlusten av medborgarskap på grund av att personen inte längre har någon verklig anknytning till staten i fråga. I fallet JY mot Wiener Landesregierung (dom av den 18 januari 2022, C-118/20) hade personen getts ett förhandsbesked om beviljande av medborgarskap på basis av vilket personen hade avstått från sitt andra medborgarskap. Fallet S.Ö. m.fl. mot Stadt Duisburg m.fl. (dom av den 25 april 2024 C-684/22-C-686/22) handlade om en förlust av medborgarskap på grund av förvärv av medborgarskap i en annan stat.

EU-domstolen har i sina avgöranden konstaterat att bestämmelserna om förvärv och förlust av medborgarskap hör till medlemsstaternas behörighet. Förlust av unionsmedborgarskap och därmed sammanhängande rättigheter hör dock till unionsrättens tillämpningsområde. Enligt EU-domstolen hindrar artikel 20 i FEUF-fördraget inte medlemsstaterna från att under vissa förutsättningar utfärda bestämmelser om förlust av medborgarskap, men i fallen måste man bedöma om förlusten av medborgarskap i en medlemsstat och ställningen som unionsmedborgare är förenlig med proportionalitetsprincipen. Vid bedömningen av förlust av medborgarskap ska uppmärksamhet fästas vid konsekvenserna av förlust av unionsmedborgares rättigheter för personen själv och eventuellt för hans eller hennes familjemedlemmar. EU-domstolen har också ansett att vägran att bevilja medborgarskap på grund av ringa administrativa trafikförseelser inte varit förenlig med proportionalitetsprincipen då sökanden avstått från medborgarskapet i en medlemsstat i unionen efter att ha fått förhandsbesked om att han skulle beviljas medborgarskap i en annan medlemsstat.

I denna proposition föreslås ändringar i bestämmelserna om förlust av medborgarskap. Såsom konstaterats ovan kan ett finskt medborgarskap dock inte heller i fortsättningen förloras så att personen till följd av detta blir statslös. Medborgarskapet kan redan nu förloras på den grunden att det har förvärvats genom att personen lämnat oriktiga uppgifter eller hemlighållit en väsentlig omständighet som skulle ha inverkat på beviljandet av medborgarskapet (33 § i medborgarskapslagen). I fortsättningen kan medborgarskapet förloras även i det fall att det förvärvats genom ett förfarande som anses vara bedrägligt, till exempel fusk i samband med ett språkprov i anslutning till medborgarskapet. Dessutom föreslås i denna proposition att

medborgarskapet kan förloras på grund av ett sådant förfarande inom tio år från det att medborgarskapet beviljades. Till övriga delar föreslås dock inga ändringar i bedömningen av förlust av medborgarskap. Beslut om förlust av medborgarskap ska enligt lagen även i fortsättningen grunda sig på en helhetsbedömning av personens situation. Det är således bra att beakta proportionalitetsprincipen då beslut om förlust av medborgarskap fattas.

I denna proposition föreslås också att bestämmelserna om i vilka situationer en person kan förlora sitt finska medborgarskap på grund av brott (33 a § i medborgarskapslagen) i viss mån ska utvidgas. Till övriga delar förblir dock bedömningen av huruvida en person ska förlora sitt medborgarskap på grund av brott oförändrad och omfattar fortsättningsvis en helhetsbedömning av personens situation. Därmed finns det även i fortsättningen ett viktigt samband mellan proportionalitetsprincipen och bedömningen av förlust av medborgarskap.

I denna proposition föreslås dessutom ändringar i bestämmelserna om den oförvitlighet som är ett villkor för att förvärva medborgarskap. Ändringarna gäller framför allt de väntetider som bestäms till följd av brott (19 a §). Det är dock inte heller i fortsättningen möjligt att förvägra en person medborgarskap enbart på grund av administrativa påföljder för trafikförseelser. Det föreslås inga ändringar i oförvitlighetsvillkorets innehåll (13 § 1 mom. 3 punkten).

12.6 Slutligen

På de grunder som anges ovan kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Regeringen anser det dock önskvärt att grundlagsutskottet lämnar ett utlåtande i ärendet. Ett utlåtande från grundlagsutskottet behövs särskilt eftersom det i propositionen föreslås en ny 17 a § i medborgarskapslagen, enligt vilken personer som är intresserade av att ansöka om medborgarskap i fortsättningen i viss mån kommer att ha olika ställning sinsemellan beroende på hur de (eller deras föräldrar) har sysselsatt sig under den tid de bott i Finland. I propositionen föreslås dessutom en ny 6 a §, enligt vilken medborgarskap kan vägras med hänvisning till den nationella säkerheten, även om den sökande uppfyller villkoren för att förvärva medborgarskap.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av medborgarskapslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i medborgarskapslagen (359/2003) 13 § 3 mom., 14 § 2 mom. och 42 §,
av dem 14 § 2 mom. sådant det lyder i lag 579/2011 och 42 § sådan den lyder i lag 564/2019,
ändras 2 § 7 punkten, 6 § 3 mom., 13 § 1 mom. 1 och 5 punkten, 19 a § 2 mom., 25 §, 26 § 1
punkten, 33 § 1 och 4 mom., 33 a § 1 mom., 41 § och 46 § 2 mom.,
av dem 6 § 3 mom. och 13 § 1 mom. 1 och 5 punkten sådana de lyder i lag 579/2011, 19 a §
2 mom. sådant det lyder i lagarna 579/2011 och 409/2015, 25 § sådan den lyder delvis ändrad i
lag 974/2007, 26 § 1 punkten sådan den lyder i lag 781/2022, 33 a § 1 mom. sådant det lyder i
lag 564/2019 och 41 § sådan den lyder i lag 974/2007, och
fogas till lagen nya 6 a och 17 a § samt till 19 a §, sådan den lyder i lagarna 579/2011 och
409/2015, ett nytt 5 mom. som följer:

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

7) *barn* en person under 18 år,

6 §

Utredd identitet

Om en utlänning åtminstone de senaste tio åren har använt den identitet som framgår av befolkningsdatasystemet, anses hans eller hennes identitet utredd enligt 1 mom., även om han eller hon tidigare har använt flera än en identitet. Identiteten anses dock inte utredd enbart med stöd av att det har förflutit tio år, om den sökande har beviljats främlingspass med stöd av 134 § 1 mom. 3 punkten i utlänningslagen (301/2004) för ansökan om pass i medborgarstaten, utan den sökande ska då visa upp pass utfärdat av sin medborgarstat eller lämna utredning om att det inte har varit möjligt att få pass i medborgarstaten av sådana orsaker som inte beror på den sökande.

6 a §

Att vägra medborgarskap med hänvisning till den nationella säkerheten

Även om en person uppfyller villkoren för förvärv av medborgarskap ska han eller hon inte beviljas medborgarskap på grundval av en ansökan eller anmälan, om det finns grundad anledning att misstänka att beviljande av medborgarskap äventyrar den nationella säkerheten,

eller om beviljande av medborgarskap av annat vägande skäl utifrån en helhetsbedömning av den sökandes situation strider mot samhällets eller statens fördel.

13 §

Allmänna villkor för naturalisation

En utlänning beviljas på ansökan finskt medborgarskap, om han eller hon när ansökan avgörs

1) har fyllt 18 år,

5) har tryggad försörjning (*försörjningsvillkor*), och

17 a §

Bevis på försörjning och avvikelse från försörjningsvillkoret

Försörjningsvillkoret uppfylls, om den sökande ger sådan information om grunden för sin försörjning som anses vara tillförlitlig och han eller hon under de två senaste åren har tytt sig till arbetslöshetsförmån enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) eller utkomststöd enligt lagen om utkomststöd (1412/1997) under sammanlagt högst tre månader.

Försörjningsvillkoret gäller inte personer under 18 år eller personer som har fyllt 65 år.

Den sökande kan beviljas finskt medborgarskap trots att försörjningsvillkoret inte uppfylls, om hans eller hennes hälsotillstånd eller en skada långvarigt hindrar honom eller henne att uppfylla villkoret eller om han eller hon av något annat särskilt vägande skäl inte förmår uppfylla villkoret.

19 a §

Bestämmande av väntetiden

Den väntetid som avses i 1 mom. är

- 1) i fråga om bötesstraff minst ett och högst fyra år från den dag då brottet begicks,
- 2) i fråga om brott för vilka domstolen har meddelat domseftergift minst två och högst fyra år från den dag då brottet begicks,
- 3) i fråga om villkorliga fängelsestraff, övervakningsstraff, samhällstjänst och ungdomsstraff minst tre och högst fem år från den dag då brottet begicks,
- 4) i fråga om ovillkorliga fängelsestraff minst fyra och högst åtta år från det att straffet avtjänats.

Om den sökande har dömts för att ha gjort sig skyldig till ett mycket allvarligt brott, ska det inte bestämmas någon väntetid och den sökande inte heller tills vidare naturaliseras med hänsyn till de aspekter som avses i 19 § 1 mom.

25 §

Ansökan som är anhängig när den sökande blir myndig

Om en medsökande fyller 18 år innan ansökan har avgjorts, ska den medsökande komplettera ansökan så att den gäller honom eller henne själv.

Om ett barn fyller 18 år innan den ansökan som vårdnadshavaren gjort på hans eller hennes vägnar har avgjorts, ska han eller hon bekräfta ansökan med sin underskrift. Om ansökan inte bekräftas avslås den.

Migrationsverket ska förelägga de personer som avses i 1 och 2 mom. en skälig tid under vilken ansökan ska kompletteras eller bekräftas. På en sökande som har kompletterat eller bekräftat en medborgarskapsansökan tillämpas villkoren enligt 23 § 2 mom. och 24 § 3 mom., om de har uppfyllts innan den sökande fyllde 18 år. På en i 1 och 2 mom. avsedd sökande tillämpas i fråga om försörjningsvillkoret vad som i 17 a § 2 mom. föreskrivs om personer under 18 år.

26 §

Utlänning vars far eller mor är finsk medborgare

En utländsk person som inte förvärfvar finskt medborgarskap med stöd av 9 §, förvärfvar finskt medborgarskap efter anmälan, om fadern eller den mor som avses i 5 § 1 mom. i föräldraskapslagen var finsk medborgare när personen föddes och personen föddes

1) i Finland och faderskapet eller moderskapet fastställdes efter att personen fyllt 18 år, eller

33 §

Förlust av medborgarskap på grund av lämnande av oriktiga uppgifter

Om en person har lämnat en sådan uppgift om sin person eller någon annan oriktig eller vilseledande uppgift som, om den hade varit känd, skulle ha lett till att finskt medborgarskap förvägras, eller hemlighållit en väsentlig omständighet som skulle ha haft samma verkan, kan det beslutas att personen förlorar sitt finska medborgarskap som han eller hon förvärvat på ansökan eller efter anmälan. Beslut om förlust av beviljat finskt medborgarskap kan fattas också på den grunden att personen har förvärvat sitt medborgarskap genom att på något annat sätt förfara bedrägligt.

Ett beslut om förlust av medborgarskap får i fall som avses i 1 och 2 mom. inte fattas, om det har förflutit mer än tio år sedan medborgarskapsansökan eller medborgarskapsanmälan avgjordes.

33 a §

Förlust av medborgarskap på grund av landsförräderibrott, högförräderibrott eller terroristbrott

Om en person utöver finskt medborgarskap har medborgarskap i en annan stat och genom en lagakraftvunnen dom i Finland enligt 12 kap. 1–6 eller 9 §, 13 kap. 1 eller 2 § eller 34 a kap. 1 § 1 mom. 3–8 punkten, 1 § 2 eller 3 mom. eller 1 a, 3, 4, 4 a, 4 c, 5, 5 a eller 5 b § i strafflagen (39/1889) har dömts till ett ovillkorligt fängelse- eller kombinationsstraff på minst två år för ett brott mot Finlands vitala intressen, kan det beslutas att personen ska förlora sitt finska medborgarskap. Också den kan förlora sitt medborgarskap som har dömts till ett ovan avsett straff för försök till ett ovan avsett brott, medverkan till ett sådant brott eller medverkan till försök till ett sådant brott.

41 §

Sökande av ändring

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

46 §

Inhämtande av tilläggsutredningar

Beträffande ansökan och anmälan kan utlåtande begäras hos skyddspolisen, centralkriminalpolisen, Huvudstaben och socialmyndigheten i fråga.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På en medborgarskapsansökan eller medborgarskapsanmälan som är anhängiga vid ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

På beslut om förlust av sådant medborgarskap som beviljats före ikraftträdandet av denna lag tillämpas 33 § i den lydelse den hade vid ikraftträdandet.

I fråga om förlust av medborgarskap på grund av brott mot Finlands vitala intressen tillämpas de bestämmelser i 33 a § 1 mom. som gällde vid ikraftträdandet av denna lag, om brotten begicks medan momentet var i kraft.

Helsingfors den 27 mars 2025

Statsminister

Petteri Orpo

Inrikesminister Mari Rantanen

Lag

om ändring av medborgarskapslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i medborgarskapslagen (359/2003) 13 § 3 mom., 14 § 2 mom. och 42 §,
av dem 14 § 2 mom. sådant det lyder i lag 579/2011 och 42 § sådan den lyder i lag 564/2019,
ändras 2 § 7 punkten, 6 § 3 mom., 13 § 1 mom. 1 och 5 punkten, 19 a § 2 mom., 25 §, 26 § 1
punkten, 33 § 1 och 4 mom., 33 a § 1 mom., 41 § och 46 § 2 mom.,
av dem 6 § 3 mom. och 13 § 1 mom. 1 och 5 punkten sådana de lyder i lag 579/2011, 19 a §
2 mom. sådant det lyder i lagarna 579/2011 och 409/2015, 25 § sådan den lyder delvis ändrad i
lag 974/2007, 26 § 1 punkten sådan den lyder i lag 781/2022, 33 a § 1 mom. sådant det lyder i
lag 564/2019 och 41 § sådan den lyder i lag 974/2007, och
fogas till lagen nya 6 a och 17 a § samt till 19 a §, sådan den lyder i lagarna 579/2011 och
409/2015, ett nytt 5 mom. som följer:

Gällande lydelse

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

7) *barn* en ogift person under 18 år,

6 §

Utredd identitet

En förutsättning för förvärv av finskt medborgarskap är att den sökandes identitet har utretts på ett tillförlitligt sätt.

Identiteten kan utredas med hjälp av dokument eller genom att annan information som anses tillförlitlig lämnas om personens namn, födelsedatum, familjeförhållanden och medborgarskap samt om de övriga personuppgifter som behövs för att ärendet ska kunna avgöras. Vid utredning av identiteten ska de uppgifter beaktas som personen tidigare lämnat myndigheten om sin egen och sitt barns identitet.

Föreslagen lydelse

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

7) *barn* en person under 18 år,

6 §

Utredd identitet

En förutsättning för förvärv av finskt medborgarskap är att den sökandes identitet har utretts på ett tillförlitligt sätt.

Identiteten kan utredas med hjälp av dokument eller genom att annan information som anses tillförlitlig lämnas om personens namn, födelsedatum, familjeförhållanden och medborgarskap samt om de övriga personuppgifter som behövs för att ärendet ska kunna avgöras. Vid utredning av identiteten ska de uppgifter beaktas som personen tidigare lämnat myndigheten om sin egen och sitt barns identitet.

Gällande lydelse

Om en utlänning åtminstone de senaste tio åren har använt den identitet som framgår av befolkningsdatasystemet, anses hans eller hennes identitet utredd enligt 1 mom., även om han eller hon tidigare har använt flera än en identitet.

En ändring som berör personens namn, födelsedatum eller medborgarskap avbryter den i 3 mom. avsedda tioåriga tidsfristens förlopp, om inte ändringen kan betraktas som ringa. Också en annan ändring som berör personens identitet kan avbryta tidsfristens förlopp, om ändringen enligt en helhetsbedömning av den utredda identiteten anses ge personen i fråga en ny identitet.

(ny)

Föreslagen lydelse

Om en utlänning åtminstone de senaste tio åren har använt den identitet som framgår av befolkningsdatasystemet, anses hans eller hennes identitet utredd enligt 1 mom., även om han eller hon tidigare har använt flera än en identitet. *Identiteten anses dock inte utredd enbart med stöd av att det har förflutit tio år, om den sökande har beviljats främlingspass med stöd av 134 § 1 mom. 3 punkten i utlänningslagen (301/2004) för ansökan om pass i medborgarstaten, utan den sökande ska då visa upp pass utfärdat av sin medborgarstat eller lämna utredning om att det inte har varit möjligt att få pass i medborgarstaten av sådana orsaker som inte beror på den sökande.*

En ändring som berör personens namn, födelsedatum eller medborgarskap avbryter den i 3 mom. avsedda tioåriga tidsfristens förlopp, om inte ändringen kan betraktas som ringa. Också en annan ändring som berör personens identitet kan avbryta tidsfristens förlopp, om ändringen enligt en helhetsbedömning av den utredda identiteten anses ge personen i fråga en ny identitet.

6 a §

Att vägra medborgarskap med hänvisning till den nationella säkerheten

Även om en person uppfyller villkoren för förvärv av medborgarskap ska han eller hon inte beviljas medborgarskap på grundval av en ansökan eller anmälan, om det finns grundad anledning att misstänka att beviljande av medborgarskap äventyrar den nationella säkerheten, eller om beviljande av medborgarskap av annat vägande skäl utifrån en helhetsbedömning av den sökandes situation strider mot *samhällets eller statens fördel*.

13 §

Allmänna villkor för naturalisation

En utlänning beviljas på ansökan finskt medborgarskap, om han eller hon när ansökan avgörs

1) har fyllt 18 år *eller före det ingått äktenskap*,

2) har och har haft sitt egentliga bo och hemvist i Finland de senaste åtta åren (*boendetidsvillkor*),

3) inte har gjort sig skyldig till någon annan straffbar gärning än en sådan för vilken straffet är ordningsbot och inte heller har meddelats besöksförbud (*oförvitlighetsvillkor*),

4) inte väsentligt har försummat sin underhållsskyldighet eller sina offentligrättsliga betalningsförpliktelser,

5) tillförlitligt kan redogöra för sin försörjning, och

6) har nöjaktig förmåga att i tal och skrift använda finska eller svenska eller i stället har motsvarande kunskaper i finskt eller finlandssvenskt teckenspråk (*språkkunskapsvillkor*).

Avvikelse från de allmänna villkoren för naturalisation kan göras endast på de grunder som anges nedan.

En person naturaliseras inte trots att han eller hon uppfyller villkoren för naturalisation, om det finns grundad anledning att misstänka att naturalisation äventyrar statens säkerhet eller allmän ordning eller om den huvudsakliga avsikten med förvärv av medborgarskap är att utnyttja förmåner som hänför sig till finskt medborgarskap utan avsikt att bosätta sig i Finland eller om naturalisation av något annat vägande skäl utifrån en helhetsbedömning av den sökandes situation strider mot statens fördel.

14 §

Boendetidens början

Boendetiden börjar

1) från dagen för flyttningen eller återflyttningen till Finland, om den sökande

13 §

Allmänna villkor för naturalisation

En utlänning beviljas på ansökan finskt medborgarskap, om han eller hon när ansökan avgörs

1) har fyllt 18 år,

2) har och har haft sitt egentliga bo och hemvist i Finland de senaste åtta åren (*boendetidsvillkor*),

3) inte har gjort sig skyldig till någon annan straffbar gärning än en sådan för vilken straffet är ordningsbot och inte heller har meddelats besöksförbud (*oförvitlighetsvillkor*),

4) inte väsentligt har försummat sin underhållsskyldighet eller sina offentligrättsliga betalningsförpliktelser,

5) *har tryggad* försörjning (*försörjningsvillkor*), och

6) har nöjaktig förmåga att i tal och skrift använda finska eller svenska eller i stället har motsvarande kunskaper i finskt eller finlandssvenskt teckenspråk (*språkkunskapsvillkor*).

Avvikelse från de allmänna villkoren för naturalisation kan göras endast på de grunder som anges nedan.

(upphävs 3 mom.)

14 §

Boendetidens början

Boendetiden börjar

1) från dagen för flyttningen eller återflyttningen till Finland, om den sökande

har eller tidigare har beviljats tillstånd eller rätt att flytta till Finland i stadigvarande syfte,

2) från dagen för beviljande av det första kontinuerliga uppehållstillståndet, om den sökande inte vid ankomsten till Finland har ett tillstånd som berättigar till inflyttning,

4) för en nordisk medborgare från dagen för flyttningen till Finland eller dagen för registreringen av flyttningsanmälan, beroende på vilken av dessa som infaller senare.

Om den sökandes identitet har varit outredd, börjar den godtagbara boendetiden först när den sökande har lagt fram en utredning om sin identitet. En tidigare vistelse eller en del av den godkänns som boendetid om den sökande har visat initiativ till att identiteten utreds, liksom den tid som den sökande tillbringat i landet som minderårig eller en del av den, om identiteten har varit outredd av en orsak som beror på vårdnadshavaren eller av någon annan orsak som inte beror på den sökande.

(ny)

har eller tidigare har beviljats tillstånd eller rätt att flytta till Finland i stadigvarande syfte,

2) från dagen för beviljande av det första kontinuerliga uppehållstillståndet, om den sökande inte vid ankomsten till Finland har ett tillstånd som berättigar till inflyttning,

4) för en nordisk medborgare från dagen för flyttningen till Finland eller dagen för registreringen av flyttningsanmälan, beroende på vilken av dessa som infaller senare.

(upphävs 2 mom.)

17 a §

Bevis på försörjning och avvikelser från försörjningsvillkoret

Försörjningsvillkoret uppfylls, om den sökande ger sådan information om grunden för sin försörjning som anses vara tillförlitlig och han eller hon under de två senaste åren har tytt sig till arbetslöshetsförmån enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) eller utkomststöd enligt lagen om utkomststöd (1412/1997) under sammanlagt högst tre månader.

Försörjningsvillkoret gäller inte personer under 18 år eller personer som har fyllt 65 år.

Den sökande kan beviljas finskt medborgarskap trots att försörjningsvillkoret inte uppfylls, om hans eller hennes hälsotillstånd eller en skada långvarigt hindrar honom eller henne att uppfylla villkoret eller om han eller hon av något annat särskilt vägande skäl inte förmår uppfylla villkoret.

19 a §

Bestämmande av väntetiden

Om en medborgarskapsansökan förkastas till följd av vad som föreskrivs i 13 § 1 mom. 3 punkten, kan en väntetid bestämmas för den sökande under vilken denne inte utan vägande skäl naturaliseras. För beviljande av medborgarskap under väntetiden eller efter dess utgång krävs en ny ansökan, varefter det på nytt bedöms huruvida villkoren för beviljande av medborgarskap är uppfyllda.

Den väntetid som avses i 1 mom. är

- 1) i fråga om bötesstraff minst ett och högst tre år från den dag då brottet begicks,
- 2) i fråga om villkorliga fängelsestraff, övervakningsstraff, samhällstjänst, ungdomsstraff och brott för vilka domstolen meddelat domseftergift, minst två och högst fyra år från den dag då brottet begicks,

3) i fråga om ovillkorliga fängelsestraff minst tre och högst sju år från det att straffet avtjänats.

Om den sökande har gjort sig skyldig till fler än en straffbar gärning, sammanräknas inte de väntetider som hänför sig till de olika gärningarna. Av de alternativa väntetiderna väljs den som löper ut sist. Denna väntetid förlängs med minst två månader och högst ett år för var och en av de övriga gärningar som är förenade med väntetid, utgående från gärningens art och hur strängt straff som dömts ut för gärningen, dock så att väntetiden inte överskrider den maximitid som i 2 mom. föreskrivs för olika straffarter.

Längden på den väntetid som avses i 2 och 3 mom. bestäms på basis av en helhetsbedömning av den sökandes situation. Vid helhetsbedömningen beaktas de omständigheter som avses i 19 § och den sökandes individuella förhållanden.

19 a §

Bestämmande av väntetiden

Om en medborgarskapsansökan förkastas till följd av vad som föreskrivs i 13 § 1 mom. 3 punkten, kan en väntetid bestämmas för den sökande under vilken denne inte utan vägande skäl naturaliseras. För beviljande av medborgarskap under väntetiden eller efter dess utgång krävs en ny ansökan, varefter det på nytt bedöms huruvida villkoren för beviljande av medborgarskap är uppfyllda.

Den väntetid som avses i 1 mom. är

- 1) i fråga om bötesstraff minst ett och högst *fyra* år från den dag då brottet begicks,
- 2) i fråga om brott för vilka domstolen har meddelat domseftergift minst två och högst fyra år från den dag då brottet begicks,
- 3) i fråga om villkorliga fängelsestraff, övervakningsstraff, samhällstjänst och ungdomsstraff minst *tre* och högst *fem* år från den dag då brottet begicks,

4) i fråga om ovillkorliga fängelsestraff minst *fyra* och högst *åtta* år från det att straffet avtjänats.

Om den sökande har gjort sig skyldig till fler än en straffbar gärning, sammanräknas inte de väntetider som hänför sig till de olika gärningarna. Av de alternativa väntetiderna väljs den som löper ut sist. Denna väntetid förlängs med minst två månader och högst ett år för var och en av de övriga gärningar som är förenade med väntetid, utgående från gärningens art och hur strängt straff som dömts ut för gärningen, dock så att väntetiden inte överskrider den maximitid som i 2 mom. föreskrivs för olika straffarter.

Längden på den väntetid som avses i 2 och 3 mom. bestäms på basis av en helhetsbedömning av den sökandes situation. Vid helhetsbedömningen beaktas de omständigheter som avses i 19 § och den sökandes individuella förhållanden.

Om den sökande har dömts för att ha gjort sig skyldig till ett mycket allvarligt brott, ska det inte bestämmas någon väntetid och den sökande inte heller tills vidare naturaliseras med hänsyn till de aspekter som avses i 19 § 1 mom.

25 §

Ansökan som är anhängig när den sökande blir myndig

Om en medsökande fyller 18 år *eller ingår äktenskap* innan ansökan har avgjorts, skall den medsökande komplettera ansökan så att den gäller honom eller henne själv.

Om ett barn fyller 18 år *eller ingår äktenskap* innan den ansökan som vårdnadshavaren gjort på hans eller hennes vägnar har avgjorts, skall barnet bekräfta ansökan med sin underskrift. Om ansökan inte bekräftas avslås den.

Migrationsverket ska förelägga de personer som avses i 1 och 2 mom. en skälig tid under vilken ansökan ska kompletteras eller bekräftas. På en sökande som har kompletterat medborgarskapsansökan eller bekräftat en ansökan tillämpas villkoren enligt 23 § 2 mom. och 24 § 3 mom., om de har uppfyllts innan sökanden befriats från vårdnaden.

26 §

Utlänning vars far eller mor är finsk medborgare

En utländsk person som inte förvärvar finskt medborgarskap med stöd av 9 §, förvärvar finskt medborgarskap efter anmälan, om fadern eller den mor som avses i 5 § 1 mom. i föräldraskapslagen var finsk medborgare när personen föddes och personen föddes

1) i Finland och faderskapet eller moderskapet fastställdes efter att personen fyllt 18 år *eller ingått äktenskap före fyllda 18 år*, eller

33 §

Förlust av medborgarskap på grund av lämnande av oriktiga uppgifter

Om en person har lämnat en sådan uppgift om sin person eller någon annan oriktig eller vilseledande uppgift som, om den hade varit känd, skulle ha lett till att finskt

25 §

Ansökan som är anhängig när den sökande blir myndig

Om en medsökande fyller 18 år innan ansökan har avgjorts, ska den medsökande komplettera ansökan så att den gäller honom eller henne själv.

Om ett barn fyller 18 år innan den ansökan som vårdnadshavaren gjort på hans eller hennes vägnar har avgjorts, ska han eller hon bekräfta ansökan med sin underskrift. Om ansökan inte bekräftas avslås den.

Migrationsverket ska förelägga de personer som avses i 1 och 2 mom. en skälig tid under vilken ansökan ska kompletteras eller bekräftas. På en sökande som har kompletterat eller bekräftat en medborgarskapsansökan tillämpas villkoren enligt 23 § 2 mom. och 24 § 3 mom., om de har uppfyllts innan *den sökande fyllde 18 år. På en i 1 och 2 mom. avsedd sökande tillämpas i fråga om försörjningsvillkoret vad som i 17 a § 2 mom. föreskrivs om personer under 18 år.*

26 §

Utlänning vars far eller mor är finsk medborgare

En utländsk person som inte förvärvar finskt medborgarskap med stöd av 9 §, förvärvar finskt medborgarskap efter anmälan, om fadern eller den mor som avses i 5 § 1 mom. i föräldraskapslagen var finsk medborgare när personen föddes och personen föddes

1) i Finland och faderskapet eller moderskapet fastställdes efter att personen fyllt 18 år, eller

33 §

Förlust av medborgarskap på grund av lämnande av oriktiga uppgifter

Om en person har lämnat en sådan uppgift om sin person eller någon annan oriktig eller vilseledande uppgift som, om den hade varit känd, skulle ha lett till att finskt

medborgarskap förvägras, eller hemlighållit en väsentlig omständighet som skulle ha haft samma verkan, kan det beslutas att personen förlorar sitt finska medborgarskap som han eller hon förvärvat på ansökan eller efter anmälan.

Om ett barn har förvärvat finskt medborgarskap tillsammans med en person som avses i 1 mom. eller om en i 1 mom. avsedd persons medborgarskap har varit en förutsättning för att barnet förvärvar finskt medborgarskap, kan ett beslut om förlust av finskt medborgarskap också fattas för barnets del. Barnet kan dock inte förlora sitt finska medborgarskap, om barnets förälder är finsk medborgare.

Ett i 1 och 2 mom. avsett beslut fattas utifrån en helhetsbedömning av personens situation. Vid bedömningen beaktas förutom hur klandervärd gärningen är de omständigheter som hängt samman med den samt den persons anknytning till Finland som gjort ansökan eller anmälan. För barnets del skall dessutom beaktas barnets ålder och anknytning till Finland.

Ett beslut om förlust av medborgarskap kan i fall som avses i 1 och 2 mom. inte fattas, om minst fem år har förflutit sedan medborgarskapsansökan eller medborgarskapsanmälan avgjordes. *Om ett ärende som gäller förlust av medborgarskap dock har blivit anhängigt innan fem år har förflutit sedan beslutet om medborgarskap fattades, kan beslut fattas ännu därefter. Om beslut på medborgarskapsansökan har meddelats på villkor att den sökande före förvärvet av finskt medborgarskap befrias från sitt dåvarande medborgarskap, anses beslutet ha fattats först efter att det konstaterats att villkoret uppfyllts eller ett nytt beslut utan villkor har meddelats.*

medborgarskap förvägras, eller hemlighållit en väsentlig omständighet som skulle ha haft samma verkan, kan det beslutas att personen förlorar sitt finska medborgarskap som han eller hon förvärvat på ansökan eller efter anmälan. *Beslut om förlust av beviljat finskt medborgarskap kan fattas också på den grunden att personen har förvärvat sitt medborgarskap genom att på något annat sätt förfara bedrägligt.*

Om ett barn har förvärvat finskt medborgarskap tillsammans med en person som avses i 1 mom. eller om en i 1 mom. avsedd persons medborgarskap har varit en förutsättning för att barnet förvärvar finskt medborgarskap, kan ett beslut om förlust av finskt medborgarskap också fattas för barnets del. Barnet kan dock inte förlora sitt finska medborgarskap, om barnets förälder är finsk medborgare.

Ett i 1 och 2 mom. avsett beslut fattas utifrån en helhetsbedömning av personens situation. Vid bedömningen beaktas förutom hur klandervärd gärningen är de omständigheter som hängt samman med den samt den persons anknytning till Finland som gjort ansökan eller anmälan. För barnets del skall dessutom beaktas barnets ålder och anknytning till Finland.

Ett beslut om förlust av medborgarskap får i fall som avses i 1 och 2 mom. inte fattas, om det har förflutit mer än *tio* år sedan medborgarskapsansökan eller medborgarskapsanmälan avgjordes.

33 a §

*Förlust av medborgarskap på grund av
landsförräderibrott, högförräderibrott eller
terroristbrott*

Om en person utöver finskt medborgarskap har medborgarskap i en annan stat och genom en lagakraftvunnen dom i Finland enligt 12 kap. 1–6 §, 13 kap. 1 eller 2 § eller 34 a kap. 1 § 1 mom. 5–8 punkten, 1 § 2 eller 3 mom., 1 a §, 3 § 1 mom. eller 4, 4 a, 4 c eller 5 § i strafflagen (39/1889) har dömts till ett fängelse- eller kombinationsstraff på minst fem år för ett brott mot Finlands vitala intressen, kan det beslutas att personen ska förlora sitt finska medborgarskap. Också den kan förlora sitt medborgarskap som har dömts till ett sådant straff för försök, medverkan eller medverkan till försök till ett ovan avsett brott.

När någon har dömts till ett gemensamt straff för två eller flera brott, förutsätter förlust av medborgarskap dessutom att åtminstone ett av brotten är ett brott som avses i 1 mom. och att straffet för det brottet enligt domen skulle vara ett i 1 mom. avsett straff om straffet dömdes ut separat.

En person kan inte förlora sitt medborgarskap, om han eller hon är under 18 år vid tidpunkten för brottet eller om minst fem år har förflutit från det att den i 1 mom. avsedda domen har vunnit laga kraft.

41 §

*Sökande av ändring i Migrationsverkets
beslut*

Beslut som Migrationsverket fattat med stöd av denna lag får överklagas hos förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

42 §

*Sökande av ändring i
förvaltningsdomstolens beslut*

Ett beslut av förvaltningsdomstolen får överklagas genom besvär endast om högsta

33 a §

*Förlust av medborgarskap på grund av
landsförräderibrott, högförräderibrott eller
terroristbrott*

Om en person utöver finskt medborgarskap har medborgarskap i en annan stat och genom en lagakraftvunnen dom i Finland enligt 12 kap. 1–6 eller 9 §, 13 kap. 1 eller 2 § eller 34 a kap. 1 § 1 mom. 3–8 punkten, 1 § 2 eller 3 mom. eller 1 a, 3, 4, 4 a, 4 c, 5, 5 a eller 5 b § i strafflagen (39/1889) har dömts till ett *ovillkorligt* fängelse- eller kombinationsstraff på minst två år för ett brott mot Finlands vitala intressen, kan det beslutas att personen ska förlora sitt finska medborgarskap. Också den kan förlora sitt medborgarskap som har dömts till ett ovan avsett straff för försök till ett ovan avsett brott, medverkan till ett sådant brott eller medverkan till försök till ett sådant brott.

När någon har dömts till ett gemensamt straff för två eller flera brott, förutsätter förlust av medborgarskap dessutom att åtminstone ett av brotten är ett brott som avses i 1 mom. och att straffet för det brottet enligt domen skulle vara ett i 1 mom. avsett straff om straffet dömdes ut separat.

En person kan inte förlora sitt medborgarskap, om han eller hon är under 18 år vid tidpunkten för brottet eller om minst fem år har förflutit från det att den i 1 mom. avsedda domen har vunnit laga kraft.

41 §

Sökande av ändring

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

(upphävs 42 §)

förvaltningsdomstolen

beviljar

besvärstillstånd.

Också Migrationsverket har besvärsrätt enligt 1 mom. till den del ett beslut av Migrationsverket har upphävts eller ändrats genom förvaltningsdomstolens beslut.

46 §

Inhämtande av tilläggsutredningar

Den sökande kan förpliktas att till sin medborgarskapsansökan foga en av utländsk myndighet given utredning som motsvarar straffregisterutdrag från de stater där den sökande eller en medsökande som fyllt 15 år har vistats minst två år, om en sådan utredning skäligen står att få. Alternativt kan den sökande ge sitt samtycke till inhämtande av en sådan utredning.

Beträffande ansökan kan utlåtande begäras hos skyddspolisen, centralkriminalpolisen, Huvudstaben och socialmyndigheten i fråga.

Migrationsverket, skyddspolisen och centralkriminalpolisen kan kalla den sökande att lämna uppgifter som behövs för behandling av ansökan eller anmälan. Dessa myndigheter ska om möjligt också intervjua den sökande. Om ansökan eller anmälan har anhängiggjorts utomlands, kan en finsk beskickning på Migrationsverkets begäran kalla den sökande att lämna uppgifter som behövs för behandling av ärendet.

Den sökande kan också förpliktas att lämna annan tilläggsutredning, om detta är nödvändigt för att utreda villkoren för godkännande av ansökan eller anmälan.

46 §

Inhämtande av tilläggsutredningar

Den sökande kan förpliktas att till sin medborgarskapsansökan foga en av utländsk myndighet given utredning som motsvarar straffregisterutdrag från de stater där den sökande eller en medsökande som fyllt 15 år har vistats minst två år, om en sådan utredning skäligen står att få. Alternativt kan den sökande ge sitt samtycke till inhämtande av en sådan utredning.

Beträffande ansökan *och anmälan* kan utlåtande begäras hos skyddspolisen, centralkriminalpolisen, Huvudstaben och socialmyndigheten i fråga.

Migrationsverket, skyddspolisen och centralkriminalpolisen kan kalla den sökande att lämna uppgifter som behövs för behandling av ansökan eller anmälan. Dessa myndigheter ska om möjligt också intervjua den sökande. Om ansökan eller anmälan har anhängiggjorts utomlands, kan en finsk beskickning på Migrationsverkets begäran kalla den sökande att lämna uppgifter som behövs för behandling av ärendet.

Den sökande kan också förpliktas att lämna annan tilläggsutredning, om detta är nödvändigt för att utreda villkoren för godkännande av ansökan eller anmälan.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På en medborgarskapsansökan eller medborgarskapsanmälan som är anhängiga vid ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

På beslut om förlust av sådant medborgarskap som beviljats före ikraftträdandet av denna lag tillämpas 33 § i den lydelse den hade vid ikraftträdandet.

I fråga om förlust av medborgarskap på grund av brott mot Finlands vitala intressen tillämpas de bestämmelser i 33 a § 1 mom. som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

om brotten begicks medan momentet var i kraft.